KARRİS

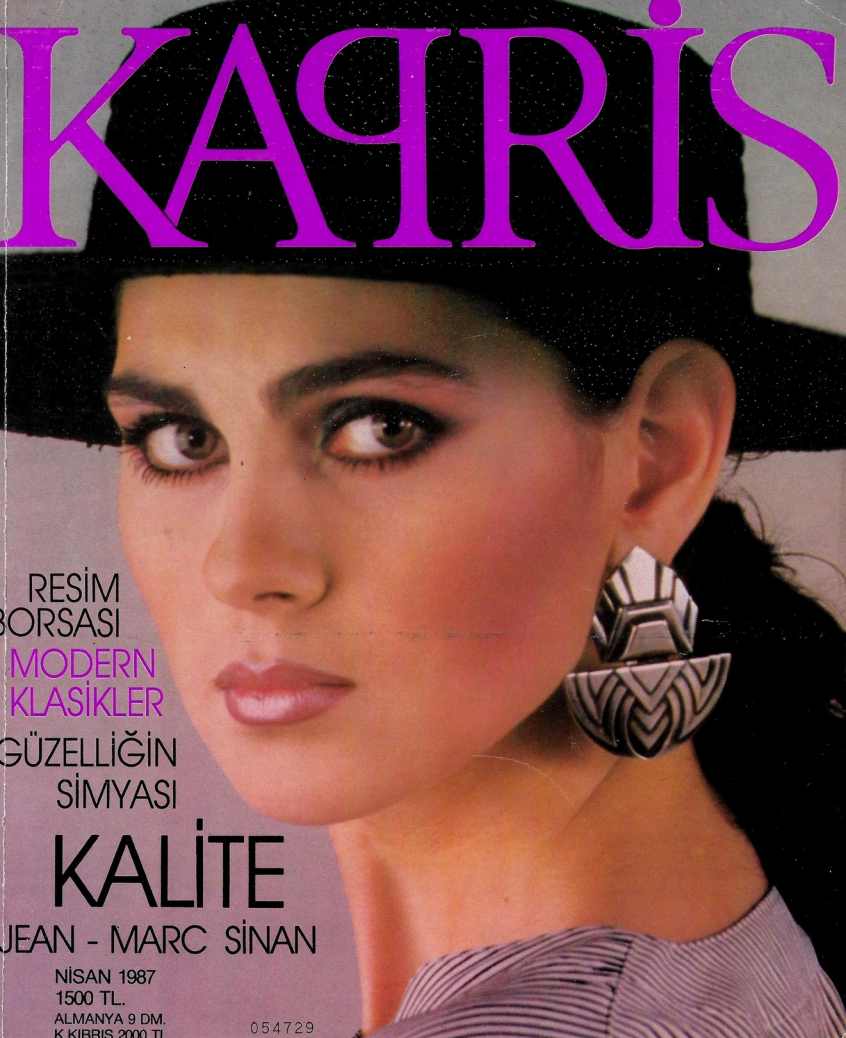

RESİM
BORSASI
MODERN
KLASİKLER
GÜZELLİĞİN
SİMYASI

KALİTE

JEAN - MARC SİNAN

NİSAN 1987
1500 TL.
ALMANYA 9 DM.
K.KIBRIS 2000 TL

054729

KUMAŞ: AKSU

MANKEN: CAROL DEAN

FOTOĞRAF: SEDAT TUNA

aksu

KUMAŞTA DÖRT MEVSİM.

Patricia Rexrode. U.S.A.
Ph. Toscani
benetton
United Colors Of Benetton

United Colors of Benetton and 012 are trademarks of Benetton Group SpA Italy

KAPRİS

NİSAN 1987
YIL: 1 / SAYI: 1

FOTOĞRAF: PROF

KAPAK: Nisan, tüm tazeliği ile damarlarımıza yürüyor. Manken Funda Güngör'ün makyajını Oya Tolga, Ellen Betrix ürünleriyle yaptı. Yüz: Fon de teint-Exclusive Make up: (candy), Pudra: Pressed Power Pastel Compact:(03) Gözler: Creamy Eye Shadow Compact (55,52,74), Tree Set (21), Indian Kajal -(Kahverengi), Rimel: Mascara Luxus-(siyah) Yanaklar: Rouge Compact (7), Dudaklar: Konturen Stift: Havana Tropical Beige (159), Parfüm: Laura Biagiotti.

MODA

28 FİGEN BATUR
Titiz bir usta

50 KAPRİS STİLİ
İlkbahar modasının ana hatları

52 BAHAR GİYSİLERİ
İkili, üçlü takımlar ve yeni çizgiler

70 BLUEJANS
En seksi klasikler

80 TOP GUN
Nisan yağmurlarını karşılarken

92 A LA OZBEK
Rıfat Özbek'den "El No 5, Oriental look"

GÜZELLİK - SAĞLIK

68 24 AYAR GÜZELLİK
Akşamüstü makyajı

76 GÜZELLİĞİN SİMYASI
Kadının sorunları karşısında tıp, kozmetik sanayii ve doğa elele.

88 DOĞAL DOPİNG
Her zaman zinde olmanın yolu yediklerinizden geçiyor

122 BAŞTAN ÇIKARAN KOKULAR
Parfüm, kışkırtıcı, tahrik edici.
Berrin Kayalıoğlu

DENEME, İNCELEME ARAŞTIRMA

44 RESİM BORSASI
Resim satın almak mı Ressamlar mı? Arzu Erdener

102 KALİTE
Unutulan kavram. Tomris Uyar

106 TÜRK EDEBİYATINDA EROTİZM
Erotizmin edebiyatımıza yansıması. Enis Batur

110 ZEVK İÇİN YAŞAMAK
Bazıları iktidar için, bazıları şöhret için yaşıyor, ya keyif için yaşayanlar? Refik Erduran

114 CUMHURİYET TARİHİMİZİN FIRST LADY'LERİ
Başbakanlarımız eşleri sosyal hayatımızın da aynası.
İlhami Soysal

126 SANAT - JOHN SINGER SARGENT CENNETLE CEHENNEM ARASINDA
Amerika'da doğan bir Avrupa'lı

YEMEK VE SEYAHAT

96 MENAGE A TROIS
Dört kıtada bilinen bir şef.
Ceylan Orhun

100 FİNAL LEZZET

136 PARİS BAHARDA GÜZELDİR
Bilmediğiniz Paris

ÇEHRELER

12 JEAN-MARC SİNAN
İstanbul doğumlu Fransız modacı. Leslie Anagnan

18 Aktör: Klaus Maria Brandeaur, Aktris: Türkan Şoray, Modacı: Emir Yargıcı, İş kadını: Leyla Akçağlılar, Aktör: Bruno Ganz, Yazar: Pınar Kür, Yönetmen: Müge Gürman, Briç ustası: Mehmet Kortay, Nisan Projektör: Su Yücel, Atilla Candemir, Mustafa Taviloğlu, Yaşar Alptekin

30 ADI AFİFE
"Afife Jale" Filmini yaratanların gözüyle. Sevin Okyay

37 AYTEN GÖKÇER
Azimli, güçlü, güzel.
Önder Şenyapılı

HER SAYIDA

8 Sevgili Kapris / Okuyucu Mektupları

11 Kapris Mektubu / Künye

128 Nisan Notları

134 Özel Adresler

140 Yeni Güzellikler

141 Örgü / 1

144 Numeroloji / Nisan

146 Fal / Nisan

REKLÂM YAYIN İLKELERİ: REZERVASYON ANCAK ORDİNO GÖNDERİLMESİ HALİNDE YAPILIR. FİLMLER SONRADAN GÖNDERİLEBİLİR. DERGİNİN İRKLÂM SAYFALARININ DOLMASI HALİNDE GELEN REKLÂMLARI BEKLEMEYE ALINIR. KAPRİS, FORMA İLAVESİNE KARAR VERİRSE YAYINLANIR. REZERVASYON İPTALİNİN EN SON TARİHİ, İLAN FİLMİNİN TESLİM TARİHİNDEN BİR HAFTA ÖNCESİDİR VE BAŞVURU YAZILI YAPILMALIDIR. İLAN FİLMİNİN SON TESLİM TARİHİ AYIN İLK HAFTASI İÇİNDEDİR. ÖRNEĞİN, MAYIS SAYISI İÇİN NİSAN AYININ İLK HAFTASI, REKLÂM ŞİRKETLERİNİN İLAN FİLMLERİYLE BİRLİKTE, PROVA BASKI VEYA KROMALIN PROVA GÖNDERMELERİ. RENKLERLE İLGİLİ BİLGİ VERMELERİ GEREK BASKIDA. GEREKSE REKLÂMIN YERLEŞTİRİLMESİNDE TERCİH SEBEBİ OLUR. REKLÂMLARDA ÇOK İNCE YAZI VE ÇİZGİLERİN TRİKROME RENKLERDEN ANCAK BİRİNDE VERİLMESİ: NEGATİF METİNLERİN UZUN OLMAMASI VE ÇOK İNCE HARFLERDEN DİZİLMİŞ OLMASI GEREKİR. SİLME SAYFA İÇİN HAZIRLANAN REKLÂM FİLMLERİNİN ÇEVRESİNDE, KESİM ALANININ DIŞINDA AYRICA EN AZ 6 MM.'LİK BİR ALAN BIRAKILMASI, REKLÂM FİLMLERİNİN 94'LÜK TRAMLA POZİTİF OLARAK HAZIRLANMASI; FİLMİN ÜSTÜNDEKİ "IŞIN" BİTTİĞİ YERDEN 15 MM. BOŞLUK BIRAKILMASI. BU BOŞ ALANLARIN ÜST VE ALT KENAR ORTALARINA "IŞTEN" EN AZ 5 MM. UZAKLIKTA BİRER "KROS" ATILMASI GEREKLİDİR.

GOBLEN SERİSİNDEN "ASTORIA" REFERANS No: 10720 CİNSİ: % 100 COTTON EN: 140 cm.

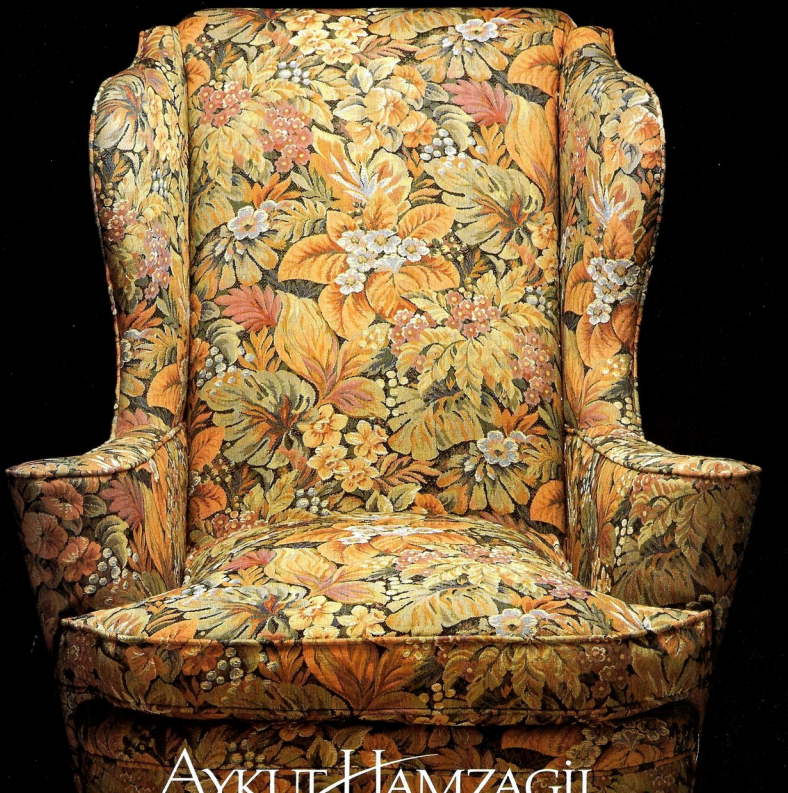

AYKUT HAMZAGİL

MERKEZ SATIŞ:
ABİDEİ HURRİYET 13
80260 OSMANBEY-İSTANBUL
TEL: (9-1) 131 2115

SHOW ROOM:
CEMİL TOPUZLU CAD. 7
81060 SELAMİÇEŞME, KADIKÖY-İSTANBUL
TEL: (9-1) 350 3304

ANKARA SATIŞ:
ATATÜRK BULVARI 199/H
06680 KAVAKLIDERE-ANKARA
TEL: (9-41) 128 1021

ANKARA SATIŞ:
KÖROĞLU CAD. 12/6
06700 GAZİOSMANPAŞA-ANKARA
TEL: (9-41) 136 8033

KAPRİS MEKTUBU

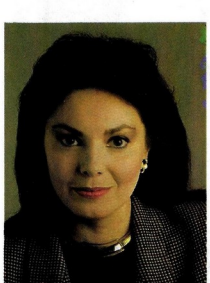

Kapris dünyasına hoşgeldiniz diyerek başlamak istiyorum söze. Yedi ay, Dünya Basın Enstitüsü'nün (W.P.I) bursu ile Amerika'nın altından girip üstünden çıktıktan, Amerikan basın hayatını çok yakından izledikten sonra, ülkemize yayın koşullarımızı düşünerek boynumu büküp döndüm. O, kağıdından, fotoğrafına, yazıların içeriğinden, sayfa düzenine kadar okura saygılı, kısaca dört dörtlük gelişmiş ülke dergilerine gıpta etmekten başka çare yoktu. Ama, bir süre sonra yanıldığımı sevinerek anladım. Dönemli Yayıncılık'ın kurucusu Dinç Bilgin mükemmeli hedefliyordu. Özlediğimiz kaliteye kavuşmamız için bütün olanakları seferber etti. Ve böylece Kapris doğdu.
Ani, değişken, kelime anlamı dergimizin. Güzel Sanatlarda Kapris ise **kurallardan, alışkanlıklardan uzak, kendine has havası olan** demek. Ne güzel, tam bizim istediğimiz gibi. Farklı, sıradan olmayana gönül verdiğimiz için de Kapris'imizin P'sini ters çevirip çizgimizi vurgulamakta bir beis görmedik. Düsturumuz çağdaş, evrensel kalite. Aslımıza, özümüze hiç de uymayan ama nedense her yerde kol gezen kalitesizlikten şikayet ediyorsanız, artık yalnız değilsiniz. Sizlere her ay titiz bir çalışmanın ürününü sunmak istiyoruz. Sürç-ü lisan etmemeğe çalışacağız. Çünkü çağımızın bu tür hataları affeden, görmezden gelen bir çağ olmadığının bilincindeyiz. Bu noktada da en büyük yardımın sizlerden geleceğine inanıyoruz. Bizi eleştirin lütfen, ama affetmeyin.
Kapris'in çeşitli bölümleri var. Röportajlar, araştırmalar, Mustafa Dorsay, Beysun Gökçin, Profi gibi profesyonel fotoğrafçıların görüntülediği moda sayfaları, Enis Batur, Refik Erduran, İlhami Soysal, Tomris Uyar gibi usta kalemlerden çıkmış araştırmalar ana yapımızı oluşturuyor.
Sizlere bir de sürprizimiz var. Kupon kesme, postalama yükü getirmeyen bir sürpriz. Kapris'in her sayısı numaralı. Numaranız, kapakta, tarihin hemen yanında yer alıyor. Noter huzurunda yapılacak çekiliş sonunda kazanan numaranın sahibine bir hediye sunacağız. Bu konuda etraflı bilgiyi sekizinci sayfamızda bulabilirsiniz.
Sözü fazla uzatmadan sizi Kapris'le başbaşa bırakayım. Yanınızda olmak, düşüncelerinizi duymak istiyorum şu anda. Ama ne gam, nasıl olsa birlikte yürüyeceğiz, en iyiye, en doğruya, elele.
Mutlu bir ay dileğiyle.

Deniz Yegül

İmtiyaz Sahibi Dinç Bilgin

Genel Müdür Çetin Gürel
Genel Müdür Yrd. İlhan Esen
Genel Müdür Yrd. Kenan Sönmez
Genel Müdür Yrd. Ercüment Gündem
İlan ve Halkla İlişkiler Yönetmeni Eser Noyan
Üretim Müdürü Nurettin Özaksel
Müşteri Temsilcisi Ayla Parteş
Satış Müdürü Yalçın Eryalçın
Yaratım ve Grafik F. Irmak Tülbentçi, Recai Seyrek
Dağıtım Gameda

Genel Yayın Müdürü Ali Saydam
Sorumlu Yayın Müdürü Deniz Yegül
Yayın Danışmanı Enis Batur

Bu Sayıya Katkıda Bulunanlar
Güleren Denizer, Emre Eringen
İsa Çelik, Çelik Gülersoy
Nüveyre Gültekin, Ömer Madra

Redaktör İbrahim Yılmaz

Art Direktör Ertan Gökemre
Art Direktör Yardımcısı M. Sabit Uçuk
Fotoğraf Servisi Sorumlusu Atılay Gülen
Teknik Üretim Mehmet Arslan, Soner Sülün
Bilgisayarla Sayfa Düzeni Nejat Bekmen
Bilgisayarla Dizgi Gülcan Kara, Hatice Darıcalı
İsmail Karaçam, Hasan Karagöz
Ofset Hazırlık ve Renk Ayırım Sabah Gazetesi, İstanbul Tesisleri
Baskı Hürriyet Ofset A.Ş., Halkalı

KAPRİS bir Dönemli Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ürünüdür. Yıl: 1; Sayı: 1; Nisan 1987; Adres: (Yayın) Büyükdere Cad. No: 57, 80310 Mecidiyeköy; ☎ 173 13 09 167 36 19; Adres (İdare): Atakan S. 14, 80310 Mecidiyeköy, ☎ 172 22 00 (20 hat), Tlx: 26924 kaan tr ., Fax: 172 22 00'dan fax servisi; Bürolar: Ankara: Ziya Gökalp Cad. No:21 Kat: 6 ☎ 31 21 20 (10 hat), İzmir: Gaziosmanpaşa Blv. 5 ☎ 25 22 00 (16 hat), Adana: Çınarlı Mah. 126 S. (Sun Sineması Sokağı) No:4, ☎ 13683 18825 Yıllık Abone Ücreti, Türkiye'de 12.000 TL, Kuzey Kıbrıs'ta 20.000 TL, Avrupa'da 45.000 TL, Amerika'da 80.000 TL'dir. Yazı ve fotoğrafların tüm hakları KAPRİS dergisine aittir. İzinsiz iktibas edilemez. Yayınlanan ilanların sorumluluğu ilan sahiplerine aittir.

SÜRPRİZ... SÜRPRİZ

KAPRİS'İN NİSAN HEDİYESİ *Chopard* SAAT

Size layık bir hediye bulmak kolay değil. İçinde pırıl pırıl pırlantaların oynaştığı Chopard'ın "Happy Diamonds" model saatini sunuyoruz Nisan ayı hediyesi olarak. Bu eşsiz İsviçre malı saatin üzerinde 51 adet 0.88 karat pırlanta göz kırpıyor. Uçup giden zamanın belki de ilk kez keyif vereceğini göreceksiniz. Üstelik bu saate sahip olmak için kupon kesmenize, postaneye gitmenize gerek yok. Her kapris kapağında, tarihin hemen yanında bir numara yer alıyor. Noter huzurunda yapılacak çekiliş sonucunda bu numaralardan birinin sahibi Nisan ayı talihlimiz olacak. Hepinize şimdiden şans diliyoruz.

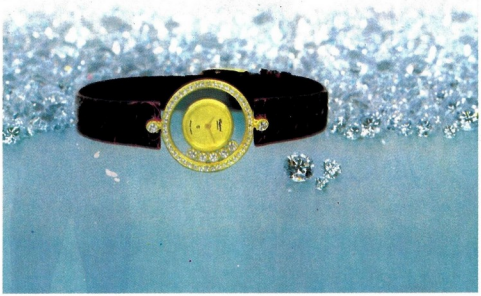

OKUYUCU MEKTUPLARI

İlk söz bizden...

Ama KAPRİS'teki röportajlar, denemeler, çehreler, makaleler, moda ve güzellik sayfaları, inceleme ve araştırmalar, fotoğraflarla kısaca dergide ne yeralmışsa onunla ilgili görüşlerinizi, eksik, fazla, doğru, yanlış bulduğunuz herşeyi bize yazabilirsiniz.

Tüm eleştirilerinize açığız. Mektuplarınızı; **KAPRİS DERGİSİ, Büyükdere Caddesi. Feride Apt.57/1 Mecidiyeköy/İstanbul** adresine bekliyoruz.

ANCASTER
LANCASTER
RACTIF
ENT DE NUIT
HT TREATMENT
LANCASTER
SURACTIF
DEMAQUILLANT
DOUBLE-ACTION
CLEANSER
LANCASTER
SURACTIF
LOTION
DOUBLE ACTION
LOTION
LANCASTE
LANCA
SURA
TRAITEMEN
ACTIVE NIGHT

MUDO GÜNLERİ

Bir Yaz Partisi

DEFİLE

Böyle bir yaz partisine hiç katıldınız mı?

Sıcak bir yaz günü. Köşedeki cafe'den hızlı bir müzik yükseliyor. Plaj cıvıl cıvıl. Deniz kokusu. Top oynayanlar. Bikinili kızlar kıpır kıpır. Hasır şapkalar, sandaletler, siyah gözlükler, bermudalar. Sarı, pembe, mavi. Otobüsle gelenler, ciple geçenler. Herşey hareket, herşey müzikal, herşey çok moda. Kalipso. Üstü açık bir Mustang. Motosikletli gençler. Denizciler. Sokak çalgıcıları. Paten kayanlar. Desenli gömlekler. Şık gömlekler. Jean montlar. Renkli şortlar. Kırmızı. Yeşil. Siyah. Beyaz. Caz. Dans. Müzik. Hareket. Moda. Mudo. *(Soluk alın)* *Dünyaca ünlü defile, gösteri organizasyonu WDS. Ünlü prodüktör Dieter Scholz. Sahne üstünde 45 kişi, sahne arkasında 40 kişi. 28 profesyonel manken. Süper ses ve ışık düzeni. Müzik. Koreografi. Hepsi Avrupa'dan. Hepsi İstanbul'a bu yazın dünya modasını,* ***MUDO'87 Yaz Koleksiyonu****nu sergilemek için geldi. Bir defile/müzikalde. Bir Yaz Partisi'nde. 50 genç kızın konukseverliğiyle. İstanbul Hilton Convention & Exhibition Center'da. 3,4,5 Nisan "Mudo Günleri"nde. 3 Nisan Cuma 16:00 ve 19:00'da. 4 Nisan Cumartesi 13:30, 16:00 ve 19:00'da. 5 Nisan Pazar 13:30, 16:00 ve 19:00'da. Biletler Mudo Mağazalarında.*

Bu yaz İstanbul'da bir bu partiye gidenler olacak, bir de gidemeyenler. Siz geliyor musunuz?

McDonald's
GRUNDIG
Onyedi
Paşabahçe
PINAR
Shell
Coca-Cola
diet Coke
HONDA CENTER
Panco
İKTİSAT BANKASI
VISA

JEAN-MARC SİNAN

İSTANBUL DOĞUMLU FRANSIZ MODACI ONBEŞ YAŞINDAN BERİ DÜNYAYI KEŞFEDİYOR

"Hemen söyleyeyim, soyadımın Türkçe söylenişini duymak beni çok sevindiriyor. Fransa'da, birkaç güney Amerikalı arkadaşım dışında, hemen hemen herkes adımı yanlış söyler."

Oysa İstanbul doğumlu, ünlü Fransız modacı için isminin doğru söylenmesi önemli. Çünkü bu bir anlamda, bir tekniğe, eski bir renge, bir atmosfere olan bağlılığının işareti. "Köklerimi, Doğu'yu buluyorum bu isimde. Bütün dünyada çok dolaşmama, çeşitli işler yapmış olmama rağmen, kendi içimde Doğu'ya çok bağlı kaldım."

Doğu-Batı kültürünün ortak potasında erimiş Sinan, gerçekte "kim" öyleyse? Farklı etkilerden hangisi ağır basıyor?

"Ben kim miyim? Çok zor bir soru bu. İnsan bunu yirmi yaşlarında, belirli psikolojik koşullar altındayken ya da buna benzer nedenler yüzünden sorar kendine. Basit bir şekilde anlatayım. İstanbul'da doğdum, sekiz aylıkken ailemle birlikte Türkiye'den ayrıldık. Onbeş yaşıma kadar Lübnan, Kuveyt ve Mısır'da yaşadım. Onbeş yaşında ise dünyayı keşfe çıktım. O sıralarda hippy akımı vardı, doğu ile Batı'nın karşılaşması söz konusuydu. En önemlisi de, içimde derinleştirme gereğini duyduğum bir sürü şey vardı, başka bir ışık arıyordum, başka hayallerle yaşıyor, artık babamın oğlu olmak istemiyordum. Bütün dünya vatanım gibidir ve her yerde kendimi evimde hissederim. Mısır'da eski binaların pislik dolu avluları, Avrupa'da ihtişamlı yapıların giriş kapıları, Amerika'nın dev gökdelenleri, hepsi insanda ayrı ayrı çağrışımlar, ayrı düşünceler uyandırıyor. Yerler ve insanlar kendilerine özgü birtakım özellikleri taşır. Nerede olsam, iyi hissediyorum kendimi. Suyun hem içinde, hem dışında yaşayabilen bir balık gibiyim."

Gerçekten de, Jean-Marc Sinan, biyografisine de temel olarak "göçebelik"i almış. Yoksa göçebelik onun ana ilham kaynağı mı? Sinan, geçmişi ile yaşadığı görüşünde.

"Geçmişim, kafamın bir köşesinde, birtakım özel araç ve mekanizmaların sayesinde kaydedilmiş bir film gibi var olmaya devam ediyor. bazı durumlarda da tekrar su yüzüne çıkıyor. Örneğin, 15 Mart'ta açılan butiğimin dekorasyonu ile uğraşırken, inanmazsınız, neler geçti içimden. Dükkânı çocukluğumda mahalle demircisinden aldığımız hurda demirlerle donatmak istedim hep. doğunun renkleri de var burada. Çünkü gazeteci olsun, dostum olsun, gelen herkesin burada bir "karşılama" bulmasını istiyorum. Bütün bu yolculuklar, ağaçlar, renklere rağmen bize esin kaynağı olan Doğu, insanlar, bakışlar, bütün bunlar olmadan, gerçekten yaratma duygusu doğmaz ki insanda! Eninde sonunda nedir yaratmak? Bütün bu etkenlerin bir tür düşünceyle tekrar ele alınıp dile getirilmesi, açıkça ortaya konması ve başka bir biçimde, bir tonda tekrar meydana getirilmesi değil mi? Eğer ailesinin yanında kalmış küçük bir çocuk,

LESLIE ANAGNAN

Çehreler

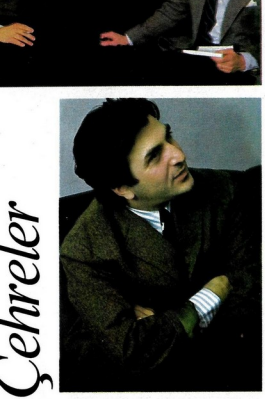

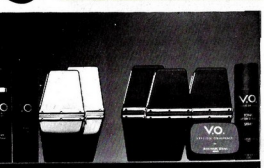

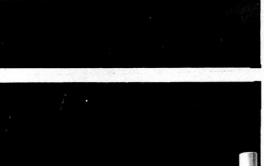

Arkadaşımız Leslie Anagnan (en üstte, sağda), modacı Jean-Marc Sinan ile Paris'te görüştü. Sinan (solda), ürettiği kadın giysilerinin yanısıra erkekler ve kadınlar için parfüm ve cilt bakım seti de hazırlıyor (altta 1 ve 2.).

ya da ekip biçmekle uğraşan biri olsaydım, bugün kendimi bu geniş yaratıcılık alanının içinde bulamazdım. Yine de her şeyden çok yaşamı sevmek gerek.

Sinan, bugün çeşitli işler yapan insanlar için icat edilmiş yeni terimleri, etiketleri de tutmuyor pek. "Üstad"lar, "Büyük Terzi"ler "coutier" "kreatör"ler ilgilendirmiyor onu. İnanmıyor da. Yalnızca, kof anlamsız laflar olduklarını düşünüyor. Bir sanatçıya, yaratıcı denmemeli diye düşünüyor.

"Biz köleyiz. İnsanlığın, kadınların, erkeklerin, nesnelerin kölesiyiz. Ben şahsen işimin, yaptığım işlerin kölesiyim. İnsanlar yaptıklarımı ister sevsin, ister sevmesin, ben onların hizmetinde bir âletim. İşçiyim, yaratıcı değil. Elimde kumaşla kadını, kalçasını, belini, bakışını dile getirmeye çalışıyorum. Makyajla, renklerle, yürürken, otururken, belki geçici, ama sevimli bir tablo kurmaya çalışıyorum. İnsanlar sever ya da sevmez. Onun için "yaratıcı" lafı çok büyük bir laf gibi geliyor bana. Biz yaratıcı değiliz, hiçbir şey değiliz."

Belki de Tanrı'yı tek yaratıcı olarak gören Sinan, kendi sezgilerinin, bakış açısının fırça darbesinin varlığını, bunların kanında olmasıyla açıklıyor. Hepsinin Tanrı tarafından kendisine bahşedilmiş bir umut toplamından geldiğini düşünüyor.

"Bu umut beni, insanlarla nesneleri biraz şakaya almaya, onlarla biraz olsun oynamaya teşvik ediyor belki de. Alışılmamış renkler, alışılmamış biçimler kullanmam buna bağlanabilir. Çünkü, bilmem gözlemlediniz mi, zamanımızda, yaşam denen o olağanüstü macerada, insanlar hep kendilerine bir adım uzakta olana varmaya çalışıyor. Bence inanılmaz bir şey bu. Çevrelerinin olanakları henüz tamamiyle tüketilmedi ki. Bugün en basit gibi gözüken, insanların bakmadan yanından geçtiği şeyleri yakalayıp kullanıyorum ben. Anında esinleniyorum yani. Dolaysız, çevremizden yararlanabileceğimiz öyle çok şey var ki daha hoş olan, tuhaf olan. Ben basit yaklaşımları, daha karmaşık, daha özel yaklaşımlara tercih ediyorum. Sıradan gözüken şeyler yaptığım zaman, sonuç daha doğal, daha olağan geliyor bana. Bir anlamda, yüzeyselliğin ötesine gitme biçimi bu.

Demek ki, yaratıcılık sözünü bir kenara bırakmak zorundayız. Ne koyacağız yerine o halde? Moda akımı belki de. Sinan hemen onaylıyor bunu. O zaman moda akımını tanımlamaya geliyor sıra, ya da, en azından, bugün hangi moda akımının sözkonusu olan genel bir akımdır: Ekonomik akımın, moda akımının, renk, müzik akımının, herşeyin katıldığı bir akım bu. Ona göre, moda akımının farklı bir kökenden geldiğini söylemek yanlış olur.

"Herşey beraber yürüyor. Ekonominin etkisi var, müziğin önemli bir yeri var. Moda ile uğraşan insanlar, kokladıkları havaya göre, izlenimleri doğrultusunda şu ya da bu rengi seçiyor, modellerinin omuzlarını ya kadının belini değerlendirecek şekilde geniş çiziyorlar, ya da kadını daha ufak tefek gösterecek bir başka yöntem seçiyorlar. Çünkü bunun çalışan insanlar açısından ekonomik bir yararı da var. Artık iş hayatında verimli olmasının yanısıra renkli ve zarif olmak da gerekiyor. Çünkü saydığım özellikler, insanın iş hayatında başarılı olmasına yardımcı. Bugün iyi bir saç kesimi ve düzgün bir giyim sayesinde iş bulan insanlar var. Bütün bu ekonomik etkenler bizi, kadınlar için bir şey yapmaya, onları zamanları ile uyumlu hale getirmeye davet ediyor."

Bu noktada bir soru geliyor akla. Bugün Fransa'da, Almanya'da, İtalya'da, kısaca söylemek gerekirse, tüm moda başkentlerinde, bu konuyla ilgili birçok kişi var. Bazen, gazete ya da dergilerde çıkan modellere baktığımızda, kimisinin birbirine çok benzediğini görüyoruz. Çalma anlamına mı gelir bu?

"Hiç değil" diyor Sinan. "Lafını ettiğim genel akım göz önüne alınırsa, doğal bir şey. İşte burada, bedenleri konuşturmaya çalışan insanların ne yaptığını, zamanın havasını ne şekilde kaptıklarını görebiliriz. Bunu kapamayanlar, akımın kenarında kalmış, zamanlarını anlamamış kişilerdir. Genel duyarlılık çiçekli elbise ararken, onlar tutup çizgili elbise yaparlar. Gazete ve dergiler sayfalarını çiçek motifleriyle doldursa da, yanlışlarında ısrar ederler. Çünkü zamanlarının bilincine varamamış, havasını hissedememişlerdir."

Jean-Marc Sinan, tpkı Thierry Mugler, Jean Paul Gaultier, Azzaddine Alaya gibi, modayı içinde bulunduğu bir çeşit "ghetto"dan çıkarıp, daha geniş bir dağıtım sağlama girişiminde bulunan modacılardan. Buna karşılık Fransa'da müşterilerinin sayısını kısıtlı tutuyor. Sinan'ın bunca üstünde durduğu genel akımla bu kısıtlı tutmanın çelişkili olup olmadığı sorusu takılıyor insanın aklına.

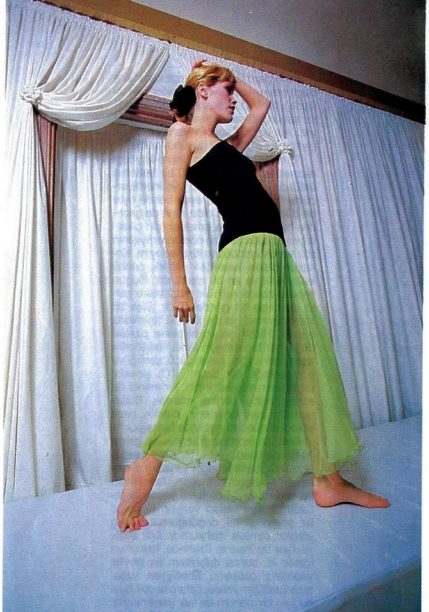

İmzasını attığı koleksiyonlarını hazırlarken çocukluğundan itibaren beynine kaydettiği renklerden esinlenen Sinan, modanın er geç doğanın anası yeşil ve kahverengi tonlarına bürüneceğini belirtiyor.

"Burada önemli bir noktayı belirtmek istiyorum: Her şeyin, her nesnenin bir müşterisi var. Açıklanması zor düşünce ve duygulardan kalkarak, elimdeki bir çeşit hamurla oluğanüstü bir nesne yapmaya çalışıyorum. Başka bir hamurla çalışsaydım, daha fazla insana hitap edebilirdim herhalde. Bu durumda, bir kısım insan doğal olarak dışarıda kalıyor. Kendimi herkese, hem banka müdürüne, hem memura, hem hizmetçiye beğendiremem ki. Görünmeyeni, görünene tercih ediyorum, benim için daha önemli. Doğal ve gündelik şeyleri, daha ince hale getirmek, bir "göz kırpma" biçimine sokmak istiyorum. Hoş, geniş kültüre sahip kadınları seviyorum. Hiç manken giydirmedim bugüne kadar. Ben "yuvarlaklıklar"ı olan, bacakları kalçaları olan, dolu kadınları seviyorum. Arabaları olmayan, çünkü arabaya ayıracak vakti olmayan, kendini başka türlü geliştirmiş deli dolu kadınları... Paris'te bir lokantada değil de, Afrika'da ya da Çin'de dolaşırken rastlayacağım mizah duygusu olan, kişiliği ve ruhu olan kadınları seviyorum. Aptal insanlara zerrece tahammülüm yok. Ben modellerimi sevdiğim türde kadınlara bir göz kırpma olarak yapıyorum. Ama büyük marketlerde satılmaya da hiç mi hiç itirazım yok. Yeter ki insanlara ne yaptığımı anlatabileyim. Çünkü ben onlar için, belirli ihtiyaçlarını karşılamak için çalışıyorum. Dedim ya, bir aracıyım.

İstanbul doğumlu Fransız modacı, mizah anlayışı olan, delidolu kadınları seviyor sevmesine de, evlenmeyi düşünmüyor. Evliliğe karşı bir insan Jean-Marc Sinan. Daha onsekiz yaşındayken biriyle tanışarak, "Hayatımın kadını" deyip evlenivermeye karşı.

"Birkaç yıl sonra yeni bir işiniz oluyor, koşullar değişiyor. Sabah altıdan akşam onbire kadar çalışmak zorundasınız. Kurduğunuz düzen bozuluyor elbet, karınız şikayete başlıyor. Siz de doğal olarak, kendi işi olan, özgür, her gece aynı saatte yolunuzu kollamayan birinin özlemini çekmeye başlıyorsunuz. Yirmi yaşında evlenip de sekizon yıl sonra değişen ne kadar çok insan tanıyoruz, değil mi? Beklentiler yaşam tarzı, projeler değişiyor, herkes de kendi yolunda ayrı ayrı ilerlemeye koyuluyor. Zayıf yaratıklarız çünkü, çiçekler gibiyiz, koklanmak gelişmek isteriz."

Buna karşılık, Sinan yine de iyimser bir insan. İnsanları çok seviyor, insanların sevince herkese karşı çok nazik davranmaya başladığına inanıyor. Yalnız, güçlendiği vakit başkalarını ezen kişilere karşı. İnsanın kendini önemli hissettiği oranda başkalarını incitmemeye daha da fazla önem vermesi gerektiği kanısında.

"Tam tersine, onlara daha da sevimli davranmaya çalışmalıyız. Ne var ki, bugün hiç de böyle olmuyor. Güçlendikçe, başkalarını ezmeye başlıyoruz. Halbuysa diğer insanların kişiliklerine, uğraşlarına saygılı olmalıyız. Bir eğitim sorunu bu bence. Etrafıma bakıyorum: Kopuk aileler, ıskalanmış evlilikler, başıboş çocuklar. Yazık değil mi? Hayat ne kadar güzel oysa. Kendimizi biraz sorgulamamızda yarar var. İnsanların bugün gerçek sözlere ihtiyaçları var. Dedemin bana söylediğini anımsıyorum bir an: 'Buğday başakları olgunlaşmadan niçin dik ve gururlu dururlar, bilir misin? diye sormuştu. 'Çünkü kafaları boştur. Olgunlaşınca da eğilip alçakgönüllü olurlar.' Kendinizi uçsuz bucaksız bir çölde düşünün: Alabildiğine kum, boşluk, tepede kızgın bir güneş, masmavi bir gök ve yalnızlık... İşte o zaman birtakım temel soruları sorarsınız kendinize. Ama çok düşününce de delirme tehlikesi var. Onun için hayata biraz mizah duygusuyla yaklaşmak gerek. Ben gerçek değerler arıyorum."

Modacı geçen ayın 15'inde açtığım butiğinin sevimli ve sıcak bir yer olmasını, gelenlerin kendilerini rahat hissetmesini, iyi karşılanmasını istiyor. Bu noktada da, renklerin çok önemli bir yer tuttuğu görüşünde. 'Pazarlamanın icadı' olarak tanımladığı siyahlardan, grilerden, koyu renklerden vazgeçileceğine inanıyor.

"Geçmişimizin, köklerimizin rengi olan yeşile, toprak rengine dönüleceğinden eminim ben. Atalarımızın elleriyle yoğurduğu, evlerini inşa ettikleri toprağın rengine. Aslında, çarpıcı olmayan bütün renkleri severim. Örneğin pembeyi, insan elinin yıllardır değmediği, yağmurlarla yıkanmış solgun bir pembe gibi görüyorum. Bütün renklerim, hoş bir atmosferin, umudun, dostluğun renkleridir. Kendini hep öne koyan insanları sevmediğim gibi, çarpıcı renkleri de aynı şekilde sevmiyorum. Hoşlandığım kadın tipinin buna ihtiyacı yok ki! Siyah, kolayca seçtiğim bir renk. Yaz için, gövdeyi iyice saran, siyah bir model çizdiğim olmuştur. Hayal edebiliyor musunuz? Plajda, kumlarda yürüyen bir kara melek.

Kumaşlarda ise, ipeği hiç sevmiyorum. Fazlaca işlenmiş, üzerinde çalışılmış bir kumaş. Daha doğal şeyleri tercih ederim ben: Kış için yün, yazın da pamuklu. Pamuklu çok serin bir kumaş çünkü. Ayrıca gövdenin kendine özgü ifade biçimini engellemiyor ipek gibi. İpek, kadınların üzerinde yapay bir ten gibi duruyor."

Jean-Marc Sinan yalnızca kadınlara özgü şeyler yapmıyor. Erkekler için çıkardığı bir V.O. (Version Originale) adlı bir sabun, aftershave ve krem serisi de var. Acaba, bu serinin yanısıra erkek giyimine de geçmeyi düşünüyor mu?

"Erkekler benim için ilham kaynağı olamadılar bir türlü. Tüylü bir bedenin üstünde çalışmayı hiç düşünemiyordum. Yine de, birkaç aydır bende öyle bir dürtü belirir gibi oldu. Ona da geçerim herhalde. Ama erkekler için çıkardığım kokuda bir öze dönme arayışının söz konusu olduğunu itiraf edeyim. Kokunun şişesi kalaydan yapıldı, çünkü kalay eski ve en bir maddedir. Bugün yapılan karışık ve hileli maddelere karşı, geçmişe bir göndermedir. Şişe bir Mısır piramidi, ya da bir lâhit biçiminde olabilir. Hiçbir çizgisi birbirine paralel değil, her biri erkeğin farklı niteliklerini temsil ediyor: İşi, hayal gücü, sertliği ve yumuşaklığı. Bir kadın, V.O. şişesini eliyle kavrayamadığı gibi, bir erkeği de eline geçirip cebine atamaz. Bütün bunların eski devirlerin, otantik, basit erkeği düşüncesi etrafında birleşiyor."

Belki de modacının kendisinin içinde yaşamak istediği eski bir devir vardır: O otantik, basit erkeğin yaşadığı devirlerden herhangi biri. Jean-Marc Sinan bu sorumuza, "Ebediyen yaşamak isterdim," diye cevap veriyor. Korkunç bir şey değil mi, doğduğumuz andan itibaren ölmeye mahkumuz. Şok etkisi yapıyor bu insanın üzerinde. İşte onun içindir ki, bunca debelenip bir şeyler yapmaya çalışıyor. Ebediyyen yaşamak istediğim halde, özlemini çok duyduğum bir dönem de var yaşamımda: Evet, bir yıl süren bir gündü. Sekizbuçuk yaşındaydım, Mısır'da oturuyorduk o sıralar. Bir kıza aşıktım, ama onların âdetleri yüzünden birbirimizle ne konuşabiliyor, ne de görüşebiliyorduk. Onu perdenin arkasında bir an olsun seçebilmek için bütün bir yılı balkonda geçirdim. Zemini çimentodan, rahatsız bir balkondu ama, ağaçlar vardı, kokular, renkler vardı. Çocukluğumun bu ilk izlenimleri bende bir servet gibi kaldı. Beni yaratan Doğu'dur."

Jean-Marc Sinan namusluluk ve kesin olmak gibi değerlere önem veriyor. Yakınları tarafından kişiliğinin bu yanlarıyla tanınmak istiyor. İnsanların yaptıklarına saygı duymasını da arzu ediyor.

"Hayat birçok şeyin bileşiminden meydana geliyor. Her şeyi en iyi şekilde duymaya gayret etmeli insan. Ben yalnız modayı değil, müziği, aşkı, çocukları, ekonomiyi, kadınları da hissetmeye çalışıyorum. Bizi yaşatan dürtüyü beslemek gerek. Çeşitli tecrübelerim oldu hayatta: Maden işçiliği, elektrikçilik, seyyar satıcılık yaptım. Hepsini de güzel anılar olarak saklıyorum. Ben bu işe sıfırdan başladım. Kimseden de

İddialı kimseleri sevmediği için giysilerde iddialı renk kullanmayan Sinan, renklerin solmuşunu, yaşamışını tercih ediyor.

mali destek görmedim. Yaptıklarımı herkesin sevmesi gerekmiyor, yeter ki ne dediğimi dinlesinler. "Durun bir dakika, dinleyin beni!" diye bağırmak geliyor bazen içimden. Bir modaevi kurmak bugün milyonlarca frank gerektiriyor. Ben parfüm işine boş bir şişe satmakla başladım. Etrafa davetiyeler, temsilciler yolladım, bir sürü insan tanıdım. Eğer bu çevrem olmasaydı, ben bu modaevini kuramazdım. Duygularınızı, izlenimlerinizi satmayı da öğrenmek gerek. Atölyemde asistanlarımı etrafıma topladığım zaman onlara anlattıklarımdan yola çıkarak kendi özel dünyalarından kopmalarını, yeni bir yolculuğa başlamalarını bekliyorum. Onları yönlendirmemi kabullenmeleri gerekiyor. Hem onlara bir şeyler öğretmezsem 20 yıl sonra buradan boş çıkarlar.

Jean-Marc Sinan, Avrupa ve Amerika'da üne kavuşan Rıfat Özbek'in de çalışmalarını uzaktan hayranlıkla izliyor. "Üç hafta önce New York'ta yaptıklarını gördüm. Çok beğeniyorum. Türk olması ayrıca sevindirici. Zaten Doğu kadar karışık ve zengin bir yer yok dünyada. En basit örneği, doğuluların dil öğrenmeyé istek ve kabiliyetleri. Mısır'da, Türkiye'de sokaktaki insanlarla kendi dillerinde konuşan çok mu Amerikalı gördünüz? Halbuki doğululur şimdi bütün dünyaya yayılmış durumdalar. Hayatlarıyla, problemleriyle, yalanlarıyla, karakterleriyle geliyor ve iş yapıyorlar. Büyük bir harman yaratıyor bu durum. Doğu, büyük bir fikir ve zenginlik kaynağı herkes için. Özbek'in tanınmış olması çok sevindirici. Dünyanın geleceği böyle yetenekli insanlara bağlı. Jean Patou'nun desinatörü Christian Lacroix'yı ele alalım. Patou'dan ayrılınca, Patou battı. Düşünebiliyor musunuz? Elinizin altında dünyanın bütün medyaları bile olsa, bir yetenek gidince batıyorsunuz. Bu yüzden Doğu'da henüz ortaya çıkmamış zekâlar Batı'yla karşılaşınca müthiş bir alaşım olacak. Saatchi and Saatchi'ye bakın. Asıl soyadları Saatçi olan Mısırlı bu iki kardeş, Londra'da İngiliz metodları ile çalışıp dünya çapında bir imaj devrimi gerçekleştirdiler. Bugün de dünyanın en ön plandaki reklâm şirketi durumundalar."

"- Okurlarımıza özellikle söylemek istediğiniz bir şey var mı?"

"- Yakın bir gelecekte, şöyle bir-iki haftalık zaman bulup İstanbul'a, babamın önereceği yerlere gitmek istiyorum. Taşları, insanları, kokuları, yitirdiğim çocukluğumu bulmak için. Kadınları merak ediyorum. Nasıl giyinirler, nasıl yürürler, gözleri, kaşları, tepkileri nasıldır? Birkaç hafta oralara gidip bu olağanüstü melekleri içime sindirmek istiyorum." ■

Siyah rengi severek kullanan genç modacı, yaz mevsiminde bile siyahı kullanmaktan kaçınmıyor.

Kızımı alıp parka gidebiliyorum. Görenler yanımıza gelip konuşuyor elbette. Sanırım, asıl bu ilgiden yoksun kalırsam rahatsız olurum.

TÜRKÂN ŞORAY

ÜÇÜNCÜ KEZ SIÇRIYOR

Türkân Şoray, "Size zor gelecek not almak ama, teyp açık olunca'rahat konuşamıyorum" diyor, nazikçe. Günün ilk sigarasını yakarken, elleri belli belirsiz titriyor. İyi ama, sesini-görüntüsünü ödünç verme konusunda bunca yıllık tecrübeye rağmen, neden bu çekingenlik? Yoksa "Sultanlık" yanı epeyce hırpalanmış olsa da, Türkân Şoray adını taşımanın ağırlığından mı?

Zarif bir tebessümle, "Adımın ağırlığını, sorumluluğunu hissettiğim doğru" diyor. "Ama bu ağırlık öyle güzel dengeleniyor ki. Halkın ilgisi, sevgisi beni hiç rahatsız etmedi, hiç kaçmadım bundan."

Yıllarca "efsane"liği sürdürmüş birinin, hele epeyce bir süre şöhretin kıyısında gezinerek bu noktaya gelmişse, halkın ilgisini nefes almak kadar hayati saymasına şaşmamak gerekir. Gerçi Şoray bundan önce bir kez daha, Çemo'yu çevirirken geçirdiği kaza sonucu sinemadan bir yıl ayrı kalmıştı. Ama bu sefer söz konusu olan hem daha uzun süre hem de kendi iradesiyle (belki Cihan Ünal'la başrolü paylaştığı filmlerinin uğradığı ticari başarısızlık nedeniyle, belki de gerçekten kızı Yağmur'la daha iyi ilgilenebilmek için) yaşadığı iki yıllık bir ayrılık. Bir zamanlar, hapşırmasından tutun da, göz makyajını bile değiştirmesi neredeyse gazetelerde manşetlere tırmanan Şoray, bunca uzun bir ayrılığın ardından sinemaya dönerken, acaba bıraktığı noktada mı? Yoksa efsane bir hayli aşındı mı?

"Onu ben değerlendiremem" diyor sanatçı."Seyirci değerlendirecek. Ancak şunu hissediyorum ki, hâlâ seyircinin kalbindeyim. zaman zaman mektupla, telefonla sinemaya yeniden ne zaman başlayacağımı soruyorlar. Şimdi de dönüşümden duydukları sevinci dile getiriyorlar. Gerçek durum, film ortaya çıkınca belli olacak. Eğer başarılı olursa, seyirci eski ilgiyi gösterecektir."

Umarız seyirciler, bu son kopuş sırasında Türkân Şoray'la ancak, ya Cihan Ünal ile geçinemedikleri dedikodusu, ya da Yağmur'un zekâ derecesi ve sağlığına ilişkin şüpheler dışında hiç ilgilenmeyen magazin basınının aksine, sanatçıyı gerçekten gönülden çıkarmamış olsun. İyi bir projeyle ve son sinemaya geçtiğinden beri hep kaliteli filmler yapmış Yusuf Kurçenli'nin yönetimiyle sinemaya dönen Şoray, hem kişisel nitelikleri, hem de sanatçı sorumluluğu ve özeniyle bu vefayı hakkediyor.

Şoray, bu kez bir Sabahattin Ali projesiyle yapıyor dönüşünü: "Gramofon Avrat." Oturak âlemlerinde oynayan bir kadını canlandıracağı için de, bazı ek çalışmalar yapmak, fazladan ter dökmek zorunda kalmış.

"1930'ların Konya'sında geçen bu film için, Konya Ayağı denen oyunu öğrenmem gerekti. Bir yandan dans dersleri, bir yandan şarkı dersleri, kostümle ilgili çalışmalar derken, gerçekten çok yoruluyorum ama, ortaya iyi bir film çıkacağına da inanıyorum. Yönetmen Kurçenli, filmi sesli çekmek istiyor. belki de benim kendi sesimle şarkı söylediğim ilk film olacak "Gramofon Avrat". Yine de, henüz kesin belli değil. Eğer öyle olursa, şarkılar üzerinde daha fazla durmam gerekecek. Toplum değişti, beklentiler değişti. Sinemanın anlatım biçimi de öyle. Benim de bu değişime ayak uydurmam lzım. Bence bu başlıklar, magazin basınının sanattan çok dedikoduya önem vermesinden kaynaklanıyor."

Kısacası sinemamızın tahtından uzaklaşan ama, gönülden ırak düşmemişe benzeyen Sultan'ı, bu tedirgin dönüşün eşiğinde yine sinema sevgisiyle dolu, yine çalışmaya hevesli.

KLAUS MARIA BRANDAUER

BİR NEBZE ŞEYTAN

Geçen ay sinemalarda gösterime giren Benim Afrikam'da (Out of Africa), İsak Denisen'in zoraki kocası Bliyen'i oynayan Klaus Maria Brandauer, almadık ödül bırakmadı neredeyse: En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu Oscar'ı, New York Film Eleştirmenleri ödülü, Altın Küre, Brandauer'in layık görüldüğü ödüllerden bazıları.

"Çalışırken yalnızca rolü en iyi nasıl canlandıracağınızı düşünürsünüz. İzleyiciler yaptığınızı beğenirse, ne âlâ. Ödül almak da harika, doğrusu. Ama yine de bir sporcu değiliz, dünya şampiyonluğuna oynamıyoruz. Yani, ödül alırsak ne mutlu ama, almayınca da hayatın tadı gelmiyor.

Beyazperdeye sahneden gelen Brandauer, tiyatronun onun için sinemadan önemli olduğunu da gizliyor. "Sahneye çıkmak, hayatımın bir parçası, çünkü canlı bir olay. Sinemayı da seviyorum ama, olay saymıyorum."Benim Afrikam"ı izliyorum, artık filme hiçbir şey katmam mümkün değil. Oysa sahnede, her şey canlı: Ben de, izleyiciler de, her akşam olayı yeniden yaratabiliyoruz. İşin efsane yanı, benim bayıldığım yan buradan çıkıyor işte. Ben film çekimi sırasında bile, izleyici bulmaya çalışırım kendime. Kameram diğer görevliler... Hatta kameranın kendisi bile, konuşup ilişki kuracağım gerçek bir insanmış gibi gelir bana. Asıl gerilimi, kendim ile rol arasında yaratmaya çalışırım. Yönetmeni ilgimin odak noktasını oluşturmaz. Gerilim yaratmazsam, oynamıyorum. Şizofrenik bir şey tabii. Hem harika, hem de komik."

Brandauer, eksi bir boksörü canlandırdığı son filmi "Streets of Gold"un tanıtımı için ABD'de televizyona çıktığında ise şöyle diyordu: "Reagan ABD başkanı olduktan sonra, bir gün ben de Avusturya devlet başkanı olabilirim, neden olmasın?" Doğrusunu aktörlük yeteneklerinden pay biçmek gerekirse, Brandauer herhalde Reagan'dan birkaç gömlek daha iyi bir başkan olurdu.

Klaus Maria Brandauer "Kadere inanıyorum" diyor. "Aksi taktirde sanatçı olamazdım"

Clarins. Eşsiz bir deneyim.
Clarins'in güzellik enstitüleri 30 yılı aşkın bir süredir çalışmalarını sürdürüyor. Güzellik bakımı konusundaki emsalsiz bilgi birikiminden ve deneyimlerinden bütün hanımların yararlanabilmeleri ve kendi evlerinde kendi bakımlarını yapabilmeleri için; Jacques Courtin-Clarins bir bakım ürünleri serisi geliştirmeye karar verdi. Kozmetolojik araştırmalar doğrultusunda, enstitülerdeki güzellik bakım uygulamalarının sağladığı bilgi birikiminin sonucunda elde edilen bu ürünleri daha da geliştirmek için Clarins, biyolog ve dermatologlardan oluşan bir ekip kurdu. Clarins ürünleri, hanımların güzellikleri ile ilgili sorunlarına ve tasalarına ciddi ve etkili çözümler getirmek üzere hazırlanmışlardır.

Clarins. Yenileme tutkusu.
Clarins çok etkili, yenilikçi ve eksiksiz ürün dizileri yaratır. Bunların tümü, hanımlarca dile getirilen ihtiyaçlara cevap vermektedir; yüzün gençliği, göğüs güzelliği, vücut estetiği ve parıldayan bir bronzluk. Araştırmaların büyük öncüsü Clarins, taze hücre serisi ve Double Sérum gibi, yaklaşımı tümüyle yeni, yeni ürünler çıkarmıştır.

Clarins, kozmetolojide daha önce hiç el atılmamış maddeler üzerinde araştırma yapar. Clarins'e özel bulgulara dönüşecek olan çalışmalar sonucunda, bu aktif doğal maddelerin özleri en yüksek yoğunlukta kullanılırlar. Laboratuvarlardaki bütün testler bu ürünlerin kalitelerini ve etkilerini doğrular nitelikte sonuçlar vermektedir. Dahası, "Kullanıcı Kartı" yoluyla Clarins, sürekli olarak kullanıcılar ile ilişki halindedir. Clarins ürünlerini kullananlar gözlemlerini, dileklerini ve elde ettikleri sonuçları bildirirler. Bu da Clarins'e özgü bir uygulamadır.

Clarins'in başarısı hanımların genç, güzel ve ince olma isteklerine çözüm olarak getirdiği dürüst ve profesyonel yaklaşımlara dayanmaktadır.

CLARINS. GÜZELLİK BAKIMININ FRANSA'DAKİ LİDERİ TÜRKİYE'DE.

"Nihayet güzellikle ilgili isteklerinize cevap verecek etkili bakım ürünlerini keşfedeceksiniz".
J. Courtin-Clarins

● ALTUĞ ECZANESİ ETİLER ● CANSU PARFÜMERİ SUADİYE ● KARASU PARFÜME SUADİY UTAY TİCARET NİŞANTAŞI ● LA BELLE PARFÜMERİ ERENKÖY ● SEL PARFÜMERİ GAYRETTEPE ● SOLEY PARFÜMERİ BEYOĞLU ● SOLEY PARFÜMERİ OSMANBEY ● STAR BAS KARAKÖY ● YENİ ECZANE 1. LEVENT

BARYNIA

rüyaların başlangıcı

Helena Rubinstein

PARFUMS

İthal Malı

G&M1881

Pınar Kür sinema piyasasının tepkilerini överken edebiyat dünyasının sukûnetini eleştiriyor.

PINAR KÜR

ÇİFTE STANDARDI SORGULUYOR

Muzır bir yazar, Pınar Kür. Üstelik de hem cinsel, hem siyasal yönden muzır. "Yarın, Yarın" adlı kitabı, siyasi mülâhazalarla toplatılmış (iki yıl süren mahkeme sonucunda da beraat etmiş); "Bitmeyen Aşk", bu kez müstehcenlik iddiasıyla aynı muameleye uğramış; Asılacak Kadın adlı eserinden sinemaya uyarlanan aynı adlı film de, Denetleme Kurulu'nun hışmına uğramış.

"Asılacak Kadın'ın senaryosu kitabıma sadık" diyor Kür. "Gerçi eksiği var ama, sapması yok. Çekim, ritm, kadraj, oyunculuk açısından da, yerli sinemayı çok aşan bir noktada bence. Müjde Ar, şaşırtıcı bir kompozisyon çizerken, tüm kadro da tutarlı, belirli bir düzey tutturuyorlar. Sanat açısından, "Asılacak Kadın"ın yasaklanmasını büyük bir kayıp olarak görüyorum. Ahlâk açısından ise, şunu söyleyeyim: "Asılacak Kadın," kadının mal, cinsel eşya olarak görülmesine, insan yerine konmamasına karşı. Bu hangi ahlâka aykırı?

"Bitmeyen Aşk"a gelince, o da başka bir âlem. "Kitabımın poşete girmesi çok gülünç. Dergi değil ki, okur açıp baksın. Kapakta da iki üçgen var zaten. Kitabın 534 sayfalık bütünü içinde 11 tam sayfa muzır bulumuş; kopuk kopuk, hatta bazen yalnızca kelimeler... Böyle bir kafayı, zihniyeti anlamıyorum. 534 sayfa okuyabilen kişi, muzır telkinden etkilenmez. Kafası belli bir düzeyde olan kişiye telkinde bulunamazsınız, o kişi 12 yaşında olsa bile..."

Pınar Kür'ü en fazla şaşırtan ise, Bitmeyen Aşk'ın toplatılması edebiyat çevrelerinde herhangi bir patırtı uyandırmazken, "Asılacak Kadın" olayının sinema dünyasında büyük bir tepkiyle karşılanması. "Bitmeyen Aşk"la Cumhuriyet dışında hiçbir yayın organı ilgilenmedi. Hadi diyelim ki, gazeteler günlük basıldıkları için koyamadılar. Edebiyat ya da sanat dergisi olduklarını iddia eden hiçbir yayından tepki gelmeyişine ne demeli?

Çünkü neden? Bizde aydın geçinenlerin çoğunluğu da cinsel konularda son derece tutucudur. Dikkat ederseniz, bu yasa ilk tartışıldığında, karşı çıkanlar 'adı müstehcen ama, ilerde siyasal baskı amacıyla,düşünce özgürlüğünü kısıtlamak için kullanılır' demişlerdi. Yani, siyasal baskı olmasın ama, cinsel baskı olabilir; düşünce özgürlüğü olsun ama, cinsel konulardaki düşünceler açıklanmasın kafasındalar. 'Solcu' olarak ün yapmış Vedat Türkali gibi bir yazar, 'Erkekler özgürlüğü başkalarının kararı için ister' gibisinden yüz kızartıcı bir söz edebiliyor. Eleştirmen Fethi Naci, ünlü iki yazarımızın romanlarından–(aynı Muzır Kurulu zihniyetiyle, bağlam dışı)– alıntılar yapıp, yazılanları ve yazarları ayıplayabiliyor... Çağdaş dünyada akıl almaz şeyler bunlar! Biliyor musunuz, 1976 yılında ilk romanım "Yarın Yarın" yayınlandığında, Memet Fuat, Politika gazetesine tam yedi yazı yazdı, kitabı yerin dibine batırmak için. En şiddetle itiraz ettiği şeylerden biri de Selim'in evli bir kadınla ilişki kurmasıydı. Efendim, hadi yoz burjuvalar böyle şeyler yapabilirlermiş ama, başkasının karısına âşık olmak bir devrimciye yakışır mıymış? Devrimci ahlâka sığar mıymış? Gerçi, âşık olmalarına değil de yatmalarına kızmıştı daha çok, hatırladığım kadarıyla. Aşk 'ulvî' bir şey çünkü, biliyorsunuz! Son romanım "Bitmeyen Aşk"ta da aşkın 'büyüsünü' yok etmekle suçlanıyorum. Çünkü bazı kafalara göre, yatağa girinceye dek sürüyor aşkın büyüsü! Gerisi pislik! Onun için, sağcısı da, solcusu da genç kızlarımızı, genç devrimcilerimizi bu pislikten korumak için seferber oluyorlar. Ne diyeyim? Aslında hepsinin gönlünde çarşafa girmiş dört kadın yatıyor."

BRUNO GANZ

SİNEMA GÜNLERİ SAYESİNDE TANIŞACAĞIZ

"Ben hep karmaşık yapıda, yalnızlık çeken kişileri oynadım. Kendime en yakın bulduğum tipler bunlar" diyor Bruno Ganz. Öysa Ganz'ın kendini yalnız hissetmesine hiç gerek yok, çünkü Almanya'nın en popüler tiyatro ve sinema oyuncularından biri. Şimdiye kadar da bir düzineyi aşkın filmde, Werner Herzog (Nosferatu), Wim Wenders (The American Friend) ve Volker Schlöndorff (Circle of Deciet) gibi, Avrupa'nın en büyük ustalarıyla çalışmış. Ganz'ın umarsız, ifadeli yüzü, Türk izleyicilerin karşısına ise ilk kez İstanbul Sinema Günleri'nde Alain Tanner'in "Beyaz Şehir"de (Dans la Ville Blanche) adlı filmiyle çıkacak.

Zürih'de doğan 45 yaşındaki aktörün kendi de, kaygılı, iddiasız kahramanları gibi, şöhretten tedirgin olan, utangaç bir insan. "Benim işim kameraların önünde" diyor. "Sinemaya ilişkin başka herhangi bir şey söz konusu olunca, kendimi incinmeye açık hissediyorum." Ganz, Film dünyasına adım atmadan, yıllar boyu küçük şehirlerde sahneye çıkıp, sonra da bugün Almanya'nın bir numaralı tiyatro yönetmeni olan Peter Stein'e rastlayarak, Berlin'in ünlü gösteri sahnesi Schaubühne'de kendine bir yuva buldu. Burada beş yıl çalıştıktan sonra sinemaya geçmek ise, hakkındaki övgü dolu eleştiriler sayesinde, çocuk oyuncağı oldu Ganz için. Daha ilk filminden başlayarak, ne tür tipleri canlandıracağı da belli olmuştu zaten: "Kahraman kurbanlar", yani Modern Yabancılaşmanın yükünü en fazla çeken kişiler...

Özel yaşamında da sessiz bir tip olduğunu söyleyen Ganz, filmlerde de içe dönük karakterleri canlandırıyor.

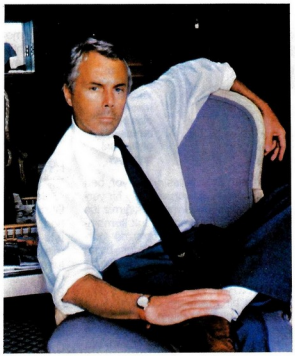

"Bir kadının gerçek,
bir erkeğin tabii olmasını severim."

Giorgio Armani, parfümlerini, kişiliklerinde şıklığı, zarafeti barındıran kadınlara ve erkeklere ithaf ediyor.

Armani... Kişilik Sanatı...

parfums
GIORGIO ARMANI

GIORGIO ARMANI

Ürettiği malların hazırlanış süresinde onlardan bıkan Emir Yargıcı, meslekdaşı olan başka firmalardan giyindiğini belirtiyor.

EMİR YARGICI

GENÇ, BAŞARILI, ROMANTİK

"Bir takım kokular var. Bunlar küçük yaşta burnumuza gelip de sonra kaybettiğimiz kokular. Onlar yeniden burnumun ucuna geldiği zaman geçmişime dönüyorum. Bir özlem bu..." Bu sözler romantik bir sanatçının sözleri değil. 'Romantik değilim' diyen bir işadamına ait. İş için gittiği Bodrum'da bir ara iş toplantısından kaçıverен ve soluğu kırlarda, bayırlarda alıp papatya toplayan, çocukluğunun Erenköy'ünde duyduğu toprak kokusunu motosikletle dağlarda gezip arayan genç bir işadamının sözleri...

Erkek modasına imzasını atan bu işadamı: Emir Yargıcı. Yargıcı'yla Nişantaşı'ndaki şık sade bürosunda moda üstüne yoğunlaşacağını sandığımız söyleşimiz eski İstanbul'dan, Singapur'un şehircilik özelliğine, çocukluk günlerinden, spora kadar çeşitli konulara yayılıyor.

İşe sıfırdan başlayıp başarıya ulaşan işadamlarından söz edilir ya, işte Emir Yargıcı onlardan biri... "Tam 9 yıl önce ağabeyimle Matbaacı Osmanbey sokakta şu masa kadar bir mağazada başladık" diye anlatmağa başlıyor, önündeki masayı işaret ederek, "Beş sene evvel ağabeyim çok ciddi bir rahatsızlık geçirip beni yarı yolda bıraktı. İşe gömlek yaparak başladık. Bugün 5 mağazamız var."

"Hiç sermayemiz yoktu. Çünkü Türkiye'de hiçbir baba, 'al oğlum şu parayı bir iş yap' demez. 'Gel işimde çalış' der. Bir tek şansımız vardı, o da Türkiye'de moda olayı çok gelişmiş değildi" diyor Yargıcı ve devam ediyor: "İşe başladığımız sene birden küçük, düğmeli yakalar modası başladı. Yapıp sattıkça, arkası geliyordu..."

Yargıcı'nın dokuz yıllık öyküsünü böylece özetledikten sonra, yaptıkları işin yaratmak değil, kopya etmek olduğunu vurguluyor ve şöyle anlatıyor: "Açık söyleyeyim, bizden ne katıyoruz? Adam Eyfel kulesini yapıyor, ben de bir vidasını sıkıyorum. Olay bir yerde kendimize uydurma. Kattığımız ise renk. Renk yaratıyoruz, renk kombinleri yaratıyoruz. Mağazamızda görmüş olduğunuz tüm renkler bizim eserimizdir. Zaten bugün Türkiye'de stilist yok. Türkiye'den yetişmiş stilist var. O da Rifat Özbek."

Genç bir mesleğin, hayli genç bir temsilcisi olma özelliğini ise onur duyarak taşıyor besbelli. 31 yaşında ve gençliğinin iş hayatında çoğunlukla avantaj sağladığını savunuyor.

Emir Yargıcı'nın zamanının çoğunu işi alıyor. Ama onun da kendine ayırdığı saatleri var, hepimiz gibi. Ancak bu saatleri değerlendirme biçimi çoğumuzdan farklı. "Eskiden resim yapardım. Şimdi yapamıyorum. Belki yakında karınca kolleksiyonuna başlarım. Böyle acaip meraklarım olacak galiba" diyor. Şaka bir yana, en büyük zevki motokros. Bu da sıradan bir uğraş değil. Anlatıyor: "Çalışma dışında kimsenin yapmadığı şeyleri yapıyorum. Bir tane motokros motosikletim var. Deşarj olmak için haftada bir, dağ tepe onunla dolaşıyorum. Haftada dört gün Squash oynuyorum. Epey terleten bir spor. Hiç olmazsa hıncımızı toptan, raketten alıyoruz. Bol bol seyahatlerimiz var. İşte o seyahatlerde birgün dinlenebilirsem, işte tatil o. Yılda tatil yaptığım günler 1 haftayı geçmiyor."

Özlediği bomboş, işten uzak 24 saati ise Emir Yargıcı şöyle düşünüyor: "Evet, bana ait 24 saatim olsa, motosikletle dolaşırım. Spor yaparım. Video, TV seyretmem. Kitap okumam, aylak aylak dolaşmam. Biraz mecmua karıştırırım. Bir takım hobilerim var. Grafik, dekorasyon, fotoğraf... Bunlarla ilgili geniş bir arşivim var. Onlara bakarım." Eşiyle paylaştığı hobilere gelince onları da şöyle sıralıyor: "Mecmualarımdır herhalde. Seyrettiğimiz filmler, yediğimiz yemekler..."

Emir Yargıcı'nın ilginç özellikleri olduğundan söz etmiştik. İşte bir başkası: Gardrobu... "Senede 1 milyon parçaya yakın mal üretiyoruz. Ayakkabıdan kemere kadar. Benim evimde gardrobumu açtığım zaman 6 tane gömlek ya çıkar ya çıkmaz. 1 tane takım elbisem var. Çocukluğumdan beri ilk defa oldu. 2 blue jean, iki de ceket. Giyim mefhumum ölmüş vaziyette. Ancak ihtiyacım olduğu zaman kendime birşeyler alıyorum. Hep temiz giyinmeye özen gösterdim. Çağdaş giyinmeyi seviyorum ama klasik bir çerçevesi olsun. Dışardan Polo, Ralph Lauren zevkime hitap ediyor" diyor.

MÜGE GÜRMAN

HEYECANLI YORUMCU

Gencecik, incecik bir kadın Müge Gürman. Sorgulamayı, "gibi görünen"in altında yatanı aramayı seviyor. İşte bunun içindir ki, Macbeth'i incelemiş ve Shakespeare'in yalnızca toplumsal değil, kişisel anlamda da bir "iktidar oyunu" yazdığını düşünmüş. Bir süredir Devlet Tiyatrosu Taksim Sahnesi'nde, ama ne hikmetse salt pazarları 15.00'te sahnelenen "Cadılar Macbeth'i" doğmuş sonunda. Oyun, uyarlamacı, yazar ve yönetmen olarak Müge Gürman'ın imzasını taşıyor. Sanatçının "toplumun dışında, zeki, muhalif, bilici" olarak tanımladığı cadılar oyunun başrolünde ve kendi aralarında Macbeth'i oynuyorlar. Bu Macbeth'in en büyük zaafı, cinsel iktidarsızlığı. Karısı ise, onun bu açığını kurnazca kapatıyor ve tam kralı öldürmezden önce, caymaya niyetlenen kocasını anahtar bir soruyla, "Erkek değil misin?" diyerek harekete geçiriyor. Lady Macbeth'i, "Önünü ardını düşünmeden ihtirasının nesnesini hemen ele geçirmek isteyen biri" diye tanımlayan Gürman, "Zaten," diyor, "Kadın çağlar boyunca 'ikinci adam', bu yüzden çok tehlikeli. Kral değil, ancak kraliçe olabiliyor. Bunun için de, kocasını kral yapmak zorunda, dolayısıyla yaptırımcı. İkinciliği atmak için, yanıbaşındaki birinciyi sinsice etkiliyor."

Müge Gürman her dönemde cadıların olduğuna inanıyor.

çehreler

L'art du parfum par Nicola Trussardi

ORYANT EXPORT KİMYA SAN.veTİC.A.Ş. 149 65 60

SU YÜCEL

SIRA ESKİCİLERDE

Henüz 13 yaşındayken PTT pul resmi yarışmasında birincilik ödülüne layık görülen Su Yücel, yeteneğin yeterli olmadığı görüşünde. "Çalışarak da geliştirmek gerekiyor. Şimdi senelerin getirdiği bir birikim var bende, bakışım değişti."

Bu yıl Galeri Baraz'da açtığı, "Eskiciler" konulu sergisindeki 45 tabloyu 2 yılda tamamlayan sanatçının bir diğer özelliği de, her sergisinde bir konuyu ele alması. "Tek konuda yoğunlaşınca, daha iyi netice elde edebiliyorum" diyor.

Peki, o tek konuyu nasıl seçiyor Su? "Çok sevmem lâzım. İçinde kendimi rahat hissetmeliyim. Örneğin eskiciler... Ben haftada en az bir-iki kez eskiciye giderim. Eski objelerin bir yaşanmışlığı, bir hayat hikâyesi var. Takvimi sil baştan değişime uğratıyor. Bir eşya, bir elbise alıyorsun evine. Kim bilir nereden gelmiş diye düşünüyor insan. Belki eski bir Rum evi, belki bir sefir evi... Eskicide araştırmak büyü gibi geliyor bana."

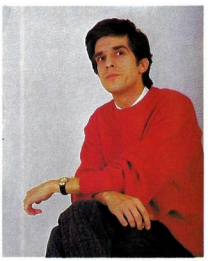

ATİLLA CANDEMİR

YENİ BİR FİLM PEŞİNDE

"Ben hep 'yönetmen sineması' yanlısı oldum. Atilla Candemir'in nedeği ilgilendiriyor beni. Hikâye ikinci plânda kalıyor. Kendi dünyamı, dünyaya bakışımı, dünyadan tad alışımı anlatıyorum. Tarkovski'de, Kusturica'da da hikâye çarpıcı değil, yine de filmleri Cannes'da birinci olabiliyor. Belki çok uç nokta ama, ben böylesinden tad alıyorum, başı-sonu olan hikâye beni ilgilendirmiyor."

Geçen yılki sinema günlerinde ilk filmi "Kırlangıç Fırtınası" ile adını duyuran Atilla Candemir, şimdi de üç ayaklı bir aşk öyküsünü anlatan bir film yapmaya hazırlanıyor. Kahramanının bir fikir suçundan hüküm giyip hapishaneye düşmesi, karısının 2 yıl yalnız kalmasına, bu arada da yavaş yavaş, kocasının samimi bir arkadaşı ile yakınlaşmasına yol açıyor.

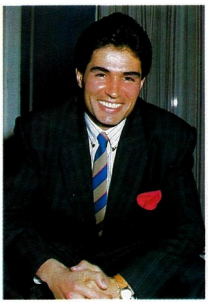

YAŞAR ALPTEKİN

YAVAŞ YAVAŞ AKTÖR

Adını ilk kez mankenlikle duyuran Yaşar Alptekin, şimdiye kadar altı film yapmış, hepsinde de farklı oyuncular ve yönetmenlerle çalışmış. En uyumlu çalıştığı kadın oyuncu, Derya Arbaş, en çok sevdiği filmleri ise "Beyaz Bisiklet" ile "Çağdaş bir Köle." TRT'nin dizisi "Osmancık" ekrana gelince de, Alptekin'i, Orhan Bey olarak izleyeceğiz.

Mütevazi bir edayla, "Beni sanatım için istemediklerini biliyorum," diyor, "Görüntü olarak seçiyorlar. Şimdiye kadar hep ayrı kişilirle çalışmam kasıtlı değil, tesadüf. Tecrübesiz olduğum için, güvendiğim kişilere danışıyorum, "Çağdaş Bir Köle"nin yönetmeni İrfan Tözüm akıl hocamdır, ona sorarım. Altı filmin ardından artık daha iyi senaryo istiyorum, yönetmen seçsem mi diye düşünüyorum. Geçinmek için oyunculuk yapmaya ihtiyacım yok."

MUSTAFA TAVİLOĞLU

20 YIL SONRA

Yaklaşık 20 yıllık bir zaman diliminde, gerek moda gerekse tanıtımda kendine özgü havasıyla öncülük eden Mudo yeni bir atılımın eşiğinde...

Mudo kuruluşları 3.4.5. Nisan.1987 tarihlerinde Hilton Exhibition and Convention Center'da "Bir Yaz Partisi" düzenliyor.

Bu yeni girişimin başında ise yıllardır Mudo'nun sırrını elinde taşıyan kişi var: Mustafa Taviloğlu.

50 genç kızın evsahipliğini yapacağı Mudo Günleri ve Mudo'87 için Taviloğlu, son derece umutlu, heyecanlı..

"Büyük farklılıklar taşıyor. Batı'da insanlar, hele spor giyimle ilgili insanlar alışılmış podyum defilelerinden bıktılar. Yaratıcılığın o tarz podyumlarda artık sınırlandığı ortadaydı. Defile kavramına üç noktada müdahale edildi. Birincisi, mekan sınırı neredeyse kalktı. İkincisi, müzik fondan öne çıktı. Üçüncüsü, dans müzikle yürümenin dışına taştı. Sonuçta, "Müzikal Defile" diyebileceğimiz bir yeni gösteri tarzı doğdu. Babası ünlü prodüktör Dieter Scholz. Biz, geçen sene organize etmeyi düşündük. Ama İstanbul'da böyle büyük bir gösterinin yapılabileceği salon yoktu. Yaklaşık 70 kişi gösteride yer alıyor. Tümü Avrupalı. Sanıyorum büyük ilgi toplayacak. Bu gösterilerde 700 yeni modelimiz sunulacak. Zaten Mudo'yu bence bugüne getiren de, bu çeşit oldu. Milyonu aşkın ürün üretiyoruz. Yine de insanlar bir örnek değil. Her müşterimiz Mudo'da başka birşey keşfedebiliyor. Bine yakın çeşit yapmanın sonucu bu. Ne var ki, insanları gençleştirdikçe, Mudolaştırdıkça tüm zahmetler unutuluyor."

CHAMPS-ELYSEES'DE ŞÖYLE BİR YÜRÜYÜN
MUSEE D'ORSAY'I GEZİN
MONTPARNASSE'DA BİR CAFE?...

TED LAPIDUS
PARİS'E DAVET EDİYOR

Hafta sonunu Paris'te geçirmek bir jet-sosyete alışkanlığı..mıdır?
Olsun. Bir hafta sonunu siz de Paris'te geçirebilirsiniz.
Ted Lapidus Creation parfüm kullananları Paris'e davet ediyor.
Eğer bir "Creation Ted Lapidus" parfüm kutusunu
ve beraberindeki formu doldurup
31 Mayıs 1987 tarihine kadar
"Oryant Eksport A.Ş. P.K. 275 Karaköy 80003-İstanbul"
adresine gönderirseniz, kimbilir, belki,
Pariste rüyalarınızın hafta sonunu geçirebilirsiniz.
Eşiniz, yakınınız..Sevdiğiniz herhangi birisi ile.
Herşey yapılacak çekilişte
iki kişilik Paris seyahatini kazanmanıza,
daha doğrusu bu çekilişe katılmanıza bağlı.

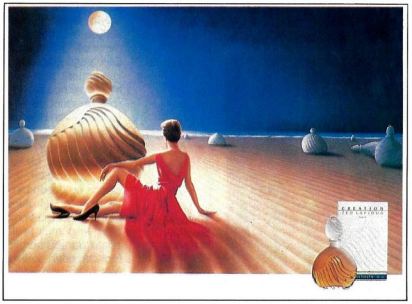

PARFUMS **TED LAPIDUS** PARIS

7101D Ref. No'lu ürün bu kampanyaya dahil değildir.

Figen Batur'un takıları sadece Paris'deki ve Wiesbaden'deki dükkanlarda satılıyor. Sanatçı henüz Türkiye'de pazara girmeyi düşünmüyor.

FİGEN BATUR

KENDİ ÖLÇÜLERİNE GÖRE TAKI YAPIYOR

Figen Batur, kendi elinden çıkmış güzelim takıların bir kısmını ısrar üzerine takmış, Noel ağacına benzediğinden yakınarak "Uzun boyluyum, hep büyük çalışıyorum" diyor. "Takılarım arasında ufak tefek kadınlar için minik şeyler yok hiç. İri toplarla gümüş süslü çok uzun kolyeler yapıyorum. Altın-gümüş, onyx-gümüş çalışıyorum. İyi mi oldu, kötü mü bilemiyorsun. Tek ölçü kendinsin. Bana kalırsa, bunca sade şeyin içinde, bunlar bile çok iddialı."

Batur, keyif diye başlamış bu işe. "Eskiden otantik takılar yapıyordum, şimdi daha moderne döndüm. Ayda 20 parça filan yaparım diye düşünüyordum. Ufak ufak yaparken keyifliydi. Ama iki yıldır kafaya taktım bu işi, araştırmalara giriştim. Sekiz aydır dışarı yolluyorum, bağlantılarım var. Paris'te, Avenue George V'deki bir dükkâna ortağım. Wiesbaden'e de yolluyorum. Modeller özgün, tırtıklama değil. Zaten tırtık olunca, orada satılmıyor. Ortağım Claudine de desen yolluyor. Atölyede başında durup tek model yaptırıyorum. Bir modelden en fazla on tane yapıp, sonra değiştiriyorum. Şimdilik yüzük, küpe, bilezik türünden altmışa yakın modelim var."

Ortağı Claudine'le Paris'teki siyah-gri fonlu dükkânlarını dekore ederken, kapının tam karşısına düşen duvara ikisinin büyük bir fotoğrafını asmayı düşünmüşler. "İşin kötüsü, ikimizin de resmi iyi çıkmıyor. Ben grilere büründüm, Claudine siyahlar giydi, kalktık, Olivia Garos adlı kadın fotoğrafçının stüdyosuna gittik. Her şey yapay, bize 'tabii durun' diyorlar. Sonuçta belki üçyüz tane resim çektiler, hepsinde birimizden birimiz felâket çıkmışız. Güç belâ iki tane seçtik."

Batur deri kolyeler de yapıyor. İçi mus, üstü deri kaplı. "İçini Ümraniye'de, oto yedek parçacısında yaptırıyorum. Üzerine atölyede eldiven derisi yapıştırılıyor, sonra da kürkçüde dikiliyor. Daha çok yarı-değerli taşlar kullanıyorum: lapis lazuli, onyx, mavi akik gibi. Türkiye'de taş bulamıyorum. 950 ayar gümüş kullanıyorum. Zaten Fransız bürokrasisi 925 bile olsa reddediyor. Gümrük sorunu başlı başına bir dram. İlk partide mallar koyboldu, nasıl yapılacağını ancak altı ayda öğrendik. Kullandığım altınlar 22 ya da 24 ayar. Bir gram altın, maliyeti artırıyor. Küpelerde Avrupa standardına uymaya mecburuz. Her küpe 10 gram olmalı, 12 olursa yandın. Büyük küpe, başlıbaşına bir dert."

Aslında Batur'a göre, en büyük zorluk danışılacak yer eksikliği ama, bu iş başından sonuna zor. "Malzeme bulmak, işçiye istediğin formu anlatmak, vaktinde teslim etmelerini sağlamak, bir yandan da bürokrasiyle boğuşmak gerekiyor. Tarih tutturmak neredeyse imkânsız gibi, asla vaktinde vermiyorlar. Senin teslim etmene iki dakika kalmış, için içini yiyor, adam sakin sakin 'Yetişir abla' diyor. Sen atölyeye gitmeden işi eline almıyor, bırakıp maça gidiyor. Korkunç iyi zanaatkârlar ama yaratıcılık yok, yetenek var, sorumluluk yok. Mecburen başlarında duruyorum. Gümüş kalitesi 950 ayar, ama kalıplar iyi temizlenmeyince fire veriyor. Oysa Avrupa'da çok temiz işçilik var.

Batur'un başını ağrıtan bir diğer sorun ise, patent diye bir şeyin olmaması. "Anında kopya ediliyor. Dışarıya satınca sorun değil. Neyse ki, milyonlarca kopya yapmıyor da 3-5 tane çıkarıyor sadece. Çünkü böyle bir zevk yok. Onun için iç piyasanın talebini karşılayamıyorum. Bu sorunu çözmeden nasıl satarım?"

Figen Batur'un esin kaynağı İlyas Lalaoğlu, ya da "ünlü mücevherci" adıyla İlias-Lalaounis ile Zolota'nın atölyeleri olmuş. Dükkânlarının reklâmının çıktığı Fransız dergileri arasında Elle, Vogue, Madame Figaro, ve L'Evennement de Jeudi yer alıyor. Müşterileri arasında ise, Fransız oyuncu Carole Bouquet ve sinemada 'habilleuse' olan Edith Head bulunuyor.

Sanatçı ilginç bir girişimi için Türk ve bazı Fransız ressamlarla anlaşmış. Bu ressamlar, bir tane özgün takı deseni yapacaklar. "İmzalı, numaralı olacak bu desenden yapılacak model. İki tane model olursa, biri telif hakkı olarak ressama verilecek. Desenlerle, altın ve gümüş takıları önce Paris'te, sonra burada sergileyeceğiz. Sanatçı fantazmından kalkıp uygulanamayacak şeyler çizmelerinden endişe ediyorum. Örneğin üç kiloluk küpe, masif altın kemer gibi. Esas madde gümüş, altını süsleme unsuru olacak kullanıyoruz. Bana kalırsa bu özgün modeller, uçuklıktan ve şöhretten satacak."

FOTOĞRAFLAR: ATILAY GÜLEN

Yüzük, küpe, bilezik türü takılardan 60'a yakın modeli olan Figen Batur, Türkiye'deki el işçiliğinin laubali olmasından şikâyetçi.

VAKORAMA
Genç Yaşayın
VAKKORAMA JEANS

ADI AFİFE

AFİFE JALE İLK TÜRK TİYATRO SANATÇIMIZ. HAYATINI ANLATAN FİLME İMZASINI ATANLAR ONU ANLATIYORLAR

SEVİN OKYAY

Sahnenin loşluğunda, arka planda, beyazlar içinde bir kadın görünüyor. "Beni tanımadınız, değil mi?" diyor seyircilere. "Ziyanı yok. Ben, Afife Jale." Evet, tiyatro sahnelerine çıkma yürekliliğini gösteren, taşkın tiyatro sevgisiyle bireysel bir mücadeleyi sürdüren, sonra da toplumun yalan bakış açısına yenik düşerek yokluğa doğru sürüklenen ilk kadın oyuncu Afife Jale bu.

Tiyatro yapmaya cesaret eden ilk Müslüman Türk kadını, ansiklopedilerdeki dört-beş satır dışında, ilk kez "kâşifi" Nezihe Araz'ın yazdığı "Afife Jale" adlı oyunla yeniden can buldu. Araz, Meydan Larousse'a madde yazarken tanışmış Afife'yle. İlgisini çekmiş genç kadının serüveni, birden istemiş ki, tiyatroya hayatını koyan bu kadın tanınsın. Afife hakkında bir şeyler daha öğrenebilmek için başvurmadığı yer kalmamış. Onun yüzünü ilk kez görüşü ise, tiyatroda, bomboş bir duvarın sol üst köşesindeki, diğerlerinden ayrı düşmüş, kopuk kalmış fotoğrafıyla karşılaştığı an gerçekleşmiş.

"Niye sevdim Afife'yi, onu anlatmak isterim size" diyor yazar Nezihe Araz. "Tiyatro yüzünden babası reddetmiş, tiyatro yüzünden ablası reddetmiş, sevdiklerini kaybetmiş, aç kaldığı günler olmuş, sıkıntılar içinde. Evsiz-barksız, neyi varsa yaşayabilme adına, hepsini tiyatro aşkından kaybetmiş. Sekiz, belki dokuz kez o sahnedeyken, tiyatro zaptiyeler tarafından basılmış. Karakollara gitmiş, tokatlar yemiş, hakaretler görmüş. Yine de tiyatroyu bırakmamış. Bu benim çok hoşuma gidiyor.

Afife bu arada, dayanılmaz baş ağrılarını tedavi etmesi için eve çağırdığı doktor tarafından morfine de alıştırılmış. Gerçi bir kayıt bulamadık bu konuda ama, onu hem tedavi eden, hem âşık olan bu doktorla evlendikleri yolunda da bir rivayet var. Bu yüzden akıl hastanesine düşmüş. Taburcu edildiği halde, sığınacak başka yeri olmadığı için, yine geri dönmüş. Son seferinde, hastaneden çıkmadan bir gece önce ölmüş." Yeğeni, 'Teyzem belki de dışarı çıkma sevincinden öldü' diyor. "Kadının, herşeyini kaybetme acısıyla bu hale düştüğünü görememişler herhalde, ona deli diye, morfinman diye baktılar. Oysa ben, toplumun bu kadar ilerlediği bir kadının sığınacak yer aramasını çok doğal buluyorum. Benim kitabımda bu suç değil yanı."

Afife Jale filminin hem reji asistanlığını yapan, hem de Nezihe Araz ile birlikte senaryosunu yazan Selim İleri ise, Afife'nin adını ilk kez yıllar önce, Refik Ahmet Sevengil'in Meşrutiyet Tiyatrosu'nda görmüş. "İnsanın kendine yakın bulduğu kişi ve yaşantılarla garip bir hafıza alışverişi oluyor. Toplumun o zamanki değer yargılarının çok dışında bir meslek seçmiş Afife, bende hemen bir iz bıraktı. Nezihe Hanımın ön çalışmasından sonra, Afife'yi yaratmaya çabalarken, istedim ki, biraz da çevresi ve toplum tarafından yalnız bırakılmış sanatçıyı giderek de bir insanı simgelesin Afife. Toplum olarak bir sanatçıyı nasıl ısırdığa sürüklediğimizi anlatmak için filmin sonunda pek çok sevdiğim bir dizi boşluk sahnesi yazdım. Afife'nin sokaklarda amaçsız yürüyüp, dermansız halde taş merdivende duruşu ile, özel bir şeyi kişinin yalnızlık duygusunu vermeye çalıştık."

Müjde Ar, beylik anlamıyla militan kadını vermeye kalkışmadıklarını söylüyor hemen ileride "İnsanı vermeye çalıştık" diye devam ediyor. İnsanları erkek kadın diye çizgilerle ayırmadık. Afife'nin tiyatrocu olması önemli değildi bizim için, gazeteci, banka memuresi, ev kadını, vergi memuresi, hatta hatta, herhangi bir yok edilmiş erkek de olabilirdi. Bir yığın insan hayatının, bütün bir toplum, bütün bir dünya bakışı tarafından gözümüzün önünde nasıl yok edildiğini anlatmak istedik. Bir önermeden yola çıktık: Bizce, toplumların giderek kemikleşmeye mahkum değer yargılarını, çoğu zaman yitirilmiş hayatlar değiştiriyor. Tepkinin şiddeti, mecburi bir evrim getiriyor. 'Niye 1987 yılında Afife?' derseniz, bunun bence iki temel nedeni var: Toplum olarak ne kadar belleksiz olduğumuzu ifade etmek istedik bir, bu öykü aracılı-

Afife Jale filminin hem reji asistanlığını yapan, hem de Nezihe Araz ile Senaryosunu yazan Selim İleri Afife'nin ismini yıllarca önce duymuş Müjde Ar ise Afife gibi bir filmi yapmanın cinnet olduğu görüşünde.

FOTOĞRAF: AYŞEGÜL KAYGUN

FOTOĞRAF: ATILAY GALER

MODA / RENK / DESEN / KALİTE

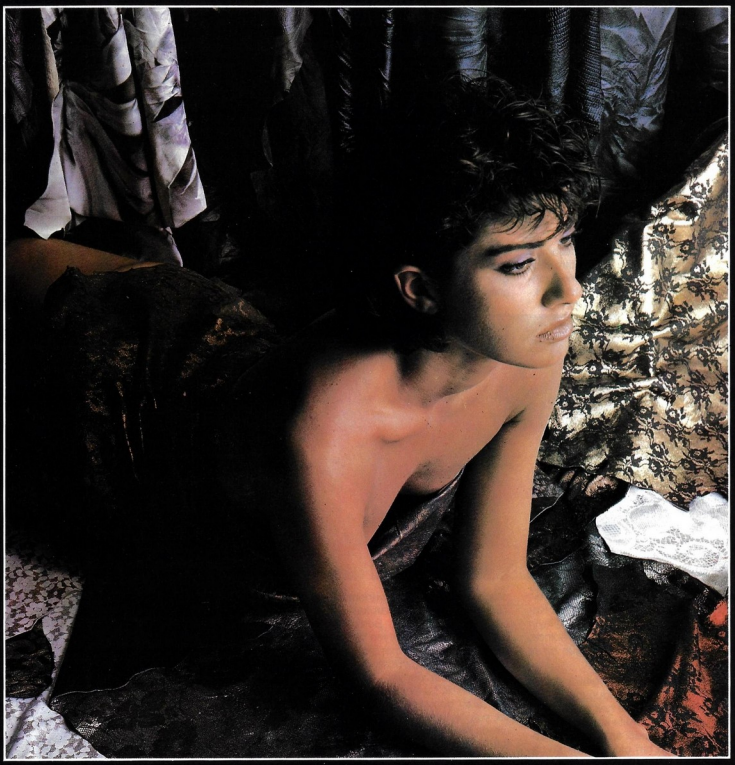

MOD-DER
Sutay Hattatoğlu

Deri Sanayi ve Ticaret Konfeksiyon Ltd. Şti.
Hacı Mehmetpaşa Sok. No: 5 Kazlıçeşme İSTANBUL
Tel: 582 24 31

ADI AFİFE

ğıyla sanat ile sanatı beslemesi gereken çevreler arasındaki kopukluğu dile getirmeye çalıştık, iki...''

Afife'nin kimliğinde Müjde Ar'ı cezbeden ise, çağının ilerisinde olması. ''Bir zıtlık var, bu zıtlık rengini de zıtlaştırıyor. Bu projeden önce yalnızca Haldun Dormen'in dizisinde duymuştum adını, bir de ansiklopedilerdeki dört-beş satırdan. Halit Refiğ söyledi önce, sonra Selim ile Nezihe hanım da katıldı. Hem iyi şey yapma endişesiyle, hem de 2-3 yıldır sürdürdüğüm, filmlerimin birbirinden farklı olmasına özen gösterme politikası yüzünden istedim Afife hanımı. Aşk-ı Memnu'dan bu yana o döneme ilişkin hiçbir film yapmamıştım. Bir daha yapacağımı da sanmıyorum. Afife gibi bir film yapmak, cinnet. Aslında film çevirmek cinnet. Afife'de bir de görsel imkânsızlıklar zorluk katıyor. Her film bittikten sonra, koşullar yüzünden ümitsizliğe kapılırım, her seferinde sinemayı bırakmaya karar veririm, bu bir hafta sürer. Aslında sinema yapılamaz halde. Sinir sistemim yıprandı. Sırtımda Josefin giysileri, Boğaz sırtlarında kapı kapı dolaşıp fincan aramak zorunda bile kaldı. Mükemmeliyetçiyim ben, bunun

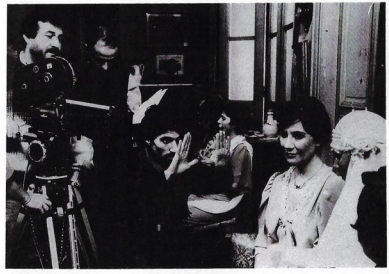

FOTOĞRAF: AYŞEGÜL KAYGUN

artışı da giderek mutsuzluk getiriyor. Taşıyamıyorum, beden olarak da. Kaşım-gözüm oynuyor, herkes 'Neyin var?' diye soruyor. Ama seyredince, unutuyor insan. Geriye düzgün bir iş kalacak, inşallah.''

Ar, kendisinin Afife gibi bireysel mücadeleden yana olduğunu belirtiyor. ''Bireyin gücüyle çok şey değişir. Yakınlık duydum. Afife koşulları kendisi için değiştiremedi ama, toplumu değiştirenlerden biri oldu. Bir de şu paralel nokta var: Afife'nin o dönemde sahneye çıkması yasaktı, onun doğumundan 70 yıl sonra da ''Asılacak Kadın'' ahlâk dışı bulunarak yasaklandı.''

Başlangıçta yaratıcılarını da ürkten bu gözüpek projeye ilişkin çalışmalar sürdükçe yavaş yavaş bir kadın çıkmaya başlamış. ''Kotarır mıyız? diye şüphedeydik hep'' diyor Müjde Ar. ''Nezihe Hanım çalışırken, bu şüphe üç ay boyunca sürdü. Senaryoyu bile gözden çıkarmıştık. Minnacık bir laftan yola çıkıyorduk. Bir sürü soru, müphemlikler vardı. Derken senaryodan yanık kokusu gelmeye başladı burnuma. Herşeye sokuyordum burnumu, ısrarla (Afife hanım, ısrarı hayatı boyunca taşımış). Bugünkü koşullarda zaten, bir oyuncu 'Ben sadece rolümü yaparım, gerisine karışmam' derse, olmaz. Herkes, her an, herşeyi yapmak zorunda. Birden herşeye burnumu sokturğumu değil, başımı belâya sokturğumu anladım.''

Peki ama, hakındaki bilgiler dörtbeş satırı geçmezken, nasıl olup da ortaya çıkmış Afife Jale? Kâşifi Nezihe Araz'ın inatçı çabalarıyla elbette:

''Baktım, bir şey bulamıyorum, Milliyet'te bir çağrı yayınlattım ve Afife Jale hakkında bilgisi olanların temasa geçmelerini istedim. Yazının gazetede çıktığı gün de, 'Hanımlar Sizin İçin' TV programında bir bilgi yarışması var. Türkiye'nin ilk Müslüman kadın oyuncusu soruluyor, cevap: Bedia Muvahhit. Bu yarışmayı dinleyen bir bey, karısına 'Bak' diyor, 'Yine, bir kere daha Afife'ye ihanet ediyorlar. İlk kadın tiyatrocu Bedia dediler, görüyor musun? Ben de bu Nezihe hanımı araştırıcı falan sanırdım.' Program benim ya, suç da benim olmuş. Hanımı da o sırada Milliyet okuyormuş. 'Dur, dur, o kadar üzülme, bak Nezihe hanım ne yazıyor?' demiş.

Onun üstüne, emekli, yaşlı bir doktor olun bu bey bana yazdı ve Afife'nin yeğenlerinin adresini verdi. Çocukluktan beri birlikte büyümüşler iki yeğeniyle. İlk ipuçları da onlardan geldi. Yeğenlerin biri, Atif'in son yıllarını anlattı.''

Söz yeğende:

''O sıralar Tıbbiye'ye gidiyordum. Teyzemin Fatih'te, dayım Salâh'ın evinde kaldığını, çok hasta olduğunu biliyorum. Babam bana ancak okuyabileceğim kadar bir para gönderiyordu. Fakat teyzem o kadar ihtiyaç içindeydi ki, harçlığımdan ayırıp ona yiyecek götürüyordum. Evde bir yer yatağı vardı, çok yoksulluk içindeydi. Yine de evini temiz tutmak, süslü tutmak, çiçeksiz bırakmamak için çırpınıyordu. Oysa, ne parası vardı bunu yapacak, ne de vücutça gücü.''

Bu kötü günlerinde Afife'yi yoklamaya bir Vasfi Rıza geliyor, bir de Hüseyin Kemâl. Bütün arkadaşları terketmişler. Yoksul ya, hasta da, gidince bir şeyler göstermek gerek. Kim gittiyse tiyatrodan, hemen tiyatroyu soruyor. Meselâ bir gün diyor ki, ''Neyyire hanım diye bir kadın oynuyormuş, çok da başarılıymış, onunla oynamak çok isterim, bir kere görmeyi çok isterim.'' Bundan üç-dört gün sonra da ölmüş zaten. Yani son anına kadar aklı-fikri hâlâ tiyatroda. Tiyatroya yeni bir eleman gelmiş, onu merak ediyor. Tiyatro lafı edildi mi, yıpranmış, solgun yüzü aydınlanıveriyor hemen.

''Afife, dikkat edilirse, tiyatroya kadın sanatçının şan ve şerefle çıkabildiği dönemde, geri planda kalıyor. Bu insan davranışı, bu bilinçli-bilinçsiz tercih, bu içe kapanış, bir yazar olarak sık sık üzerinde durduğum bir tema'' diyen Selim İleri, kahramanın tiyatro aşkıyla yanıp tutuşmaya başladığını şöyle anlatıyor:

''Çocuk yaşta doğuyor bu sevgi. Aydın bir büyükbabası var, Doktor Sait Paşa. Onun sayesinde, tiyatroyla haşır neşir büyüyor. 16 yaşına gelince evden gizli, Darülbedayi sınavına giriyor. Aynı sınavda bunlar beş Türk kızı, bir tek Afife oyunculukta ısrar ediyor.''

''Dedesi doktor ama, çok batıya dönük bir adam'' diyor Araz da. ''Onu tiyatroya götürüyor. Asıl tiyatro aşkı ise Binemeciyan'la başlıyor. Elize Binemeciyan çok başarılı bir kadın o zamanlar. Ermeni sanatçılar içinde Türkçeyi en iyi konuşan kadın. Darülbedayi'de, kadın öğrenci de alalım diye kavga dövüş bir karar veriliyor, bunlar imtihana giriyor, Afife birinci oluyor. Darülbedayi kapısında görmüş önce Binemeciyan'ı. Kadın bunlara tahtakurularına bakar gibi bakmış. Neyse, bunlar imtihanı kazanıyor ama, ortalıkta okul diye bir şey yok, dolaşıp duruyor, bazı provalara giri-

Yönetmenliğe ''Afife Jale'' ile başlayan fotoğrafçı Şahin Kaygun, film çekimi esnasında bazı kimselerin yönetim konusunda fikir yürütmesinin kendisi açısından yıpratıcı olduğunu belirtiyor.

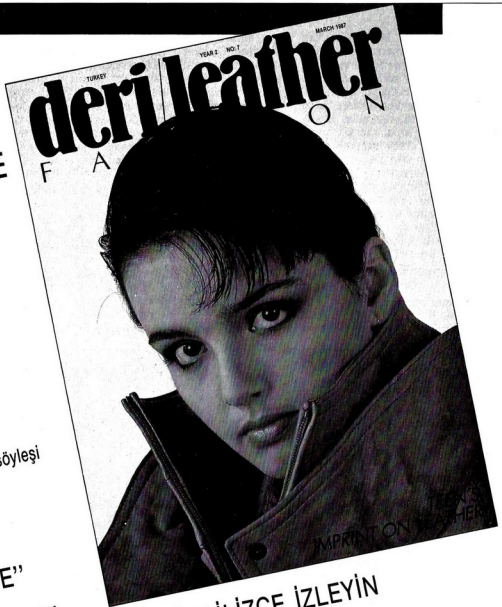

MODE WOCHE
MÜNCHEN
ÖZEL SAYISI
ÇIKTI

Bu sayıda;
- Deride gençlik rüzgarı
- Deri el sanatları
  Hayri Otacı
- Fermanlar
  Hasan Yelmen
- Turgut Koşar'la bir söyleşi
- Sinema günleri
- Deri Dünyası

"SEÇKİN
BAYİLERDE"

"ABONE OLUN"
DERİ MODASINI TÜRKÇE/İNGİLİZCE İZLEYİN

deri/leather
FASHION

ezgi ajans
REKLAMCILIK YAYINCILIK LTD. ŞTİ.
Mollafenari sok. Ağaoğlu Apt. 37/2 Cağaloğlu/İST. Tel: 512 62 81 - 528 16 22 - 511 63 10

ADI AFİFE

yorlar. Muhsin Bey filan o zamanın genç oyuncuları. Ne öğrettilerse öğretmişler. Bir gün de ellerine bir sertifika tutuşturup mezun ediyorlar. Babanın haberi yok, tabii. Müdür çağırıyor bunları. 'Ümit ederim edebinizle yaşarsınız. İşte tiyatrocu oldunuz ama, kadınlık haysiyetini kırmayın. Tabii sahneye çıkamazsınız. Kadın seyirciler için müsamerelerde oynayacaksınız' diyor. O sırada kıyamet kopmuş zaten. Gazeteciler Muhsin beye sormuşlar, "Bunlar sahnede başı açık mı oynayacak?' diye. Muhsin bey de çok sinirlenmiş, 'Hayır', demiş, 'Çarşafla oynayacaklar.' İşte böyle günler geçiriyorlar.

Hikâye'nin geri kalanı ise Selim İleri'den:

"Sonunda, oyunculukta ısrar eden bir tek Afife oluyor. Hükümet ve saray baskısı yüzünden Darülbedayi'de rol veremiyorlar ona, korkuyorlar. Ancak Binemeciyan aniden aklına esip Paris'e gidince, onun yerine sahneye çıkıyor ve büyük başarı kazanıyor Afife. Ama daha o akşam zaptiyeleri karşısında buluyor. Bütün baskılara rağmen, yine de 3-4 yıl direniyor İstanbul sahnelerinde. Darülbedayi'den atılıyor, İbnürrefik beyin, Burhanettin Tepsi'nin gruplarında oynuyor. Bence Afife'nin hikâyesi, insanın olmak istediği şeyin diğerleri tarafından yok edilişinin ya da olmak istemediği bir şeye zorla sürüklenişinin bir örneği."

Afife'nin acılarla yüklü, kırık-dökük hayatını, sahneye çıkabildiği birkaç mutlu gece dışında aydınlatan ise, ona gönül veren iki kişinin, halasının oğlu Ziya ile Selâhattin Pınar'ın aşkları. Afife'yi anlayamadığı halde ona karşı hoşgörü göstermeye çalışan Ziya, sonuna kadar sevmiş onu. Tıpkı, Darülbedayi imtihan sonuçları gazetelerde çıkınca kızını evden kovan kocasına karşı çıkıp, "Kusura bakma, ben kızımla oturacağım" diyen ve Afife'yi hiç bırakmayan annesi gibi... Afife, tiyatro macerası yüzünden ailesi altüst olunca, Ziya ile kendilerine bu kadarcık aşkın nasip olduğuna inanıyor ve "Tanrı'nın nekesliği tuttu" diyor Ziya'ya.

Selâhattin Pınar ise Afife gibi, toplum tarafından genellikle horlanmış bir insan. Oyunun başarısı üzerine tiyatro patronu tarafından Maksim'e gösterüyor ekibi. Pınar'la tanışıp tanışmadığı sorulunca, "Vefalı bir dinleyicisiyim" diye cevap veriyor. Çelebi, zarif Pınar, hemen kadehini kaldırıyor ve "Bu ezelden tanışıklığın şerefine içiyorum, hanımefendi" diyor. (Selim İleri'ye bakılırsa, Nezihe hanımın metindeki bu sözcüğünün asırlar boyu getirdiği incelik, birdenbire müthiş bir kılavuz olmuş ona. Öztürkçe falan hepsi bu noktada bitmiş.) Pınar, genç kadının, "Benimle evlenip de ne yapacaksın?" sorusuna, "Biz iki reddedilmiş, yükü hafifletirdik" diye cevap veriyor.

Pınar'ın kardeşi Hayat hanım ise, sevgiyle anıyor Afife'yi. Oysa ailenin diğer bireyleri ona karşı, Darülfununda hoca olan babası böyle bir gelini kabul edemiyor. Morfin alışkanlığını

FOTOĞRAF: ARŞİVDEN ALINDI

İçinde yaşadığı sosyal yapıyla uyum göstermeyen, pek de göstermek istemeyen birinin silüeti çıktı ortaya. Kendince bir dünyası, dünya görüşü, yaşam biçimi var. Kendinden önce konmuş kuralların hiçbiri bu açılardan önem taşımıyor, kendi kurallarını yeğliyor, uyguluyor. Bunları yaparken de herhangi bir artniyeti, önyargısı yok. İçinden geldiği, inandığı gibi bir yaşam biçimi tutturmuş. Tiyatro tutkusu, bu anlayışının bir uzantısı."

Kaygun, 101 mekânda 75 oyuncu ile çekilen filminin kahramanının, günümüzde yaşamış olsa da aynı şekilde hırpalanacağı görüşünde. "Bu sefer de 2032 yılının kadını olurdu, yine acı çekerdi. 'Punk'sın, saçını kazıttın, Devlet Tiyatrosu'na bu kılıkta gelemezsin, bilmem nerde sahneye çıkamazsın' derlerdi. Tahmin ediyorum şimdi de bir dolu Afife vardır. Aslında Afife'nin şanssızlığının bir kısmı kadın olmasından geliyor. 1900 başlarında bir kadınsanız, işiniz daha güç. İlk olmak her zaman zor, hiçbir şey "iki"den başlamıyor. Yine de tek başına, dayanıksız bir insan olacağına, gücü, imkânı olan biri olsaydı, başka çözüm bulabilirdi.

Herhangi bir başka insan, bir erkek, belki de karşı davranışları göğüsleyebilirdi. Afife'nin ilişkilerinde de birtakım şanssız boyutlar, sonunu hazırlayan nedenler var. Dönmek bilmeyen ağrıları üzerine çağırdığı doktora teslim olması, insanı, masumane bir şey. Ama o doktor ileride daha çok acılar verecek bir şeyi kanına işliyor. Erkek anlayışının yaygın olduğu bir toplumda yaşamış Afife, şimdi de değişen fazla bir şey yok zaten."

Müjde Ar ise, Afife'nin dramatik ve klâsik öyküsünün yönetmen elinde soluksuz kalacağı kaygısıyla, yeni yönetmen istediklerini belirtiyor. Afife'ye gönül koyup emeği geçenleri en fazla sevindiren şeylerden biri de, karşılaştıkları olağanüstü iyi niyet ve çok incelikli yaklaşımlar olmuş. "Özellikle oyuncu arkadaşlar açısından" diye atılıyor İleri. "Dışarıdan hiç de öyle görünmediği halde, iyi bir şeye karar verince, paylaşan çok oluyor" diye ekliyor Müjde Ar. "Oysa, yalnız kalırım sanıyorsun. Yine de bence Afife'nin gücü, tiyatrocu oluşundan geliyor. Hep beraber hissettik onun yaşadıklarını. Ölümünden 45 yıl sonra, bu paylaşma ile, Afife'nin yalnızlığı yok oldu." ■

Müjde Ar, Afife Jale rolünde teknik imkansızlıkların dışında zorlanmadığını belirtiyor. Bu filmde Afife Jale'nin hâlâsının oğlu Ziya rolünde Tarık Tarcan, Fikret Şadi rolünde de Bülent Erbaşar (sağda) oynuyor.

KALEM SAAT VE
KIYMETLİ AKSESUAR
TİCARET SANAYI A.Ş.
Rumeli Caddesi No: 11/1
Osmanbey ISTANBUL
Tel: 146 56 82 - 140 33 53
Tlx: 27132 CdA TR.
EBEL
The Architects of Time
beluga

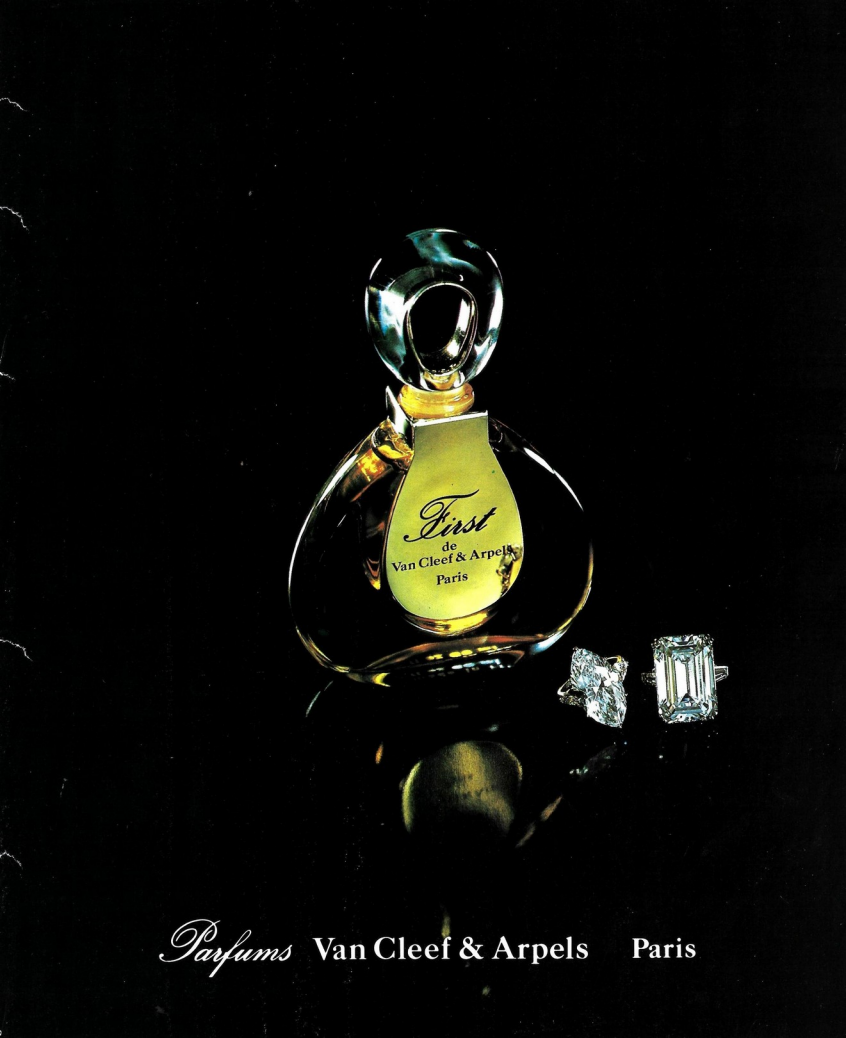

Parfums Van Cleef & Arpels Paris

AZİMLİ, GÜÇLÜ, GÜZEL

AYTEN GÖKÇER

AYTEN HANIM TARTIŞMASIZ BAŞARILI OYUNCU AMA YILLARDIR İSMİ; DAHA DOĞRUSU SOYADI ÜZERİNE YOĞUNLAŞAN ELEŞTİRİLER, OYUNUNA HAKSIZLIK OLMUYOR MU?

ÖNDER ŞENYAPILI

Görüşmemizi noktalarken, Ayten Gökçer:

"Uzun bir yayım yaşamı dilediğim derginiz 'KAPRİS' aracılığıyla üç doktoruma teşekkür borçlu olduğumu kamuoyuna duyurmak istiyorum" dedi. "Beni sahneye bu üç doktorum iade ettiler. Bir böbrek ameliyatı geçirdim, sayın Akademi Komutanı Necati Kölan Paşamızın sağlıklı elleri beni sağlığıma kavuşturdu. İkincisi önemli bir disk ameliyatı geçirdim, gene Gülhane Hastanesi Beyin Cerrahı Dr. Şükrü Ünlü sayesinde başarıyla sonuçlandı. Ardından bir allerjik hastalık geçirdim, gene Gülhane Hastanesi hekimlerinden Dr. Nejat Ozangüç tedavi etti. Şu anda sahnedeyim, seyircimle bütünleşmiş haldeyim. Adlarını andığım bu üç doktorum sayesinde. Dolayısıyla, sizin aracılığınızla kendilerine kamuoyu önünde teşekkür etmek istiyorum."

"Sevinerek, bu teşekkürlerinizi yazımın başında duyuracağım" dedim Ayten Gökçer'e. "Çünkü, biz de saydığınız doktorlara çok şey borçluyuz. Sizi sahneye geri verdikleri için. Çok iyi ettiler. Bir izleyici olarak sizi yeniden sahnede görmek mutluluk veriyor."

İtiraf olsun diye söylemedim o sözleri. Gerçekten de, Devlet Tiyatrolarının bu mevsim sahnelediği, ABD'li yazar Edward Albee'nin "Kim Korkar Hain Kurttan" adlı oyununda, Ayten Gökçer gene çok başarılı bir oyun sergiliyor. 'Gene' diyorum, çünkü bugüne değin izlediğim bütün oyunlarında kendisini alkışlatan bir tiyatro sanatçısı Ayten Gökçer. Başarıyı ilk kez yakalayanlardan değil. Başarısını kanıtlamış bir sanatçının yeniden sahneye dönmesini sağlayanlara izleyici de teşekkür etmez mi?..

Söyleşmeye oturduğumuzda Gökçer'e 'başarısının gizemi'ni soracağım. Ama, O:

"Önce çaylarımızı içelim, böreklerimizi yiyelim" diyor.

Buluşacağımız gün Ankara'nın İstanbul'dan geri kalmadığını kanıtlamaya çalıştığı bir gündü.

Öğleye doğru başlayan tipi, birkaç saat içinde kentiçi ulaşımı altüst etti. Başkent küçük, derli toplu bir kenttir.

Ankara'dan sonra İstanbul'da da sahnelenen "Kim Korkar Hain Kurttan" oyununda Ayten Gökçer her zamanki başarısını sürdürdü.

AZİMLİ, GÜÇLÜ, GÜZEL

Bir yerden bir yere gitmek için en çok 20 dakika süre yeterlidir. Ama, kar yolları tıkayınca, ben 45 dakika önceden harekete geçtim. Gel gör ki, taksiler müşteri almıyor. "Çalışmıyorum abi" deyip geçip gidiyor önünüzden. Buluşma saatine on dakika kala telefon ettim:

"Durum berbat! Size ulaşamıyorum. Taşıt bulamıyorum" dedim.

"Ben bekliyorum", diye yanıtladı Ayten Gökçer. "Çayımız demleniyor. Annem de puf börekleri yaptı sizin için. Bekliyorum."

Yollara düşüyorum. Yürümeğe koyuluyorum. O sırada bir boş taksi!.. Sürücü 'kardan adam'a dönüşmüşlüğümden etkilenmiş olmalı. "Gel ağabey, bir deneyelim" diyor.

Deneme başarıyla sonuçlanıyor. Gökçer'lerin oturduğu apartmana giriyorum ve arkamda ayak sesleri duyuyorum. Foto muhabiri arkadaşım da, benimle aynı zorlukları paylaşmış olarak, Hotel Etap Altınel'den gelebilmeyi başarıyor. Ayten Gökçer de geldiğimizi duymuş, merdiven sahanlığıdan sarkıp:

"Gelebildiğinize sevindim",' diye karşılıyor bizi.

İçeriye girer girmez, duvardaki saate bakıyorum: 6 dakika gecikmeyle gelmişiz. Bu hava koşullarında bu kadarcık olur diye kendi kendimi teselli ediyorum.

"Paltolarınızı alayım" diyor. Alıyor ve götürüp asıyor. Sonra:

"Üşümüşsünüzdür."diyor. Çay servisi yapıyor.

İlk izlenim: İyi bir oyuncu olduğunca, iyi bir ev sahibesi.

Nitekim, 'gayrı resmi' görüşmemiz sırasında bu izlenimimi doğrulayan bir 'olgu'dan söz ediyor Ayten Gökçer. "Dostlarımız, arkadaşlarımız" diyor, "yemeğe davet ettim mi, 'dışarıda yiyelim' diyorlar. Çünkü, ben hiç otur-muyor, sürekli gidip geliyormuşum. Kül tablalarını döküyor, bir daha döküyor, sürekli hareket ediyormuşum. 'Seninle konuşamıyoruz. Tek çaresi, dışarıda yemek' diyorlar. Hatta, örneğin bir Sefarette kokteylde karşılaştığımızda, dolmuş kül tablalarını göstere-rip,'Ayten, bak, bunun dökülmesi gerek' diye takılıyorlar bana."

Gerçekten de, 'gayrı resmi' görüşme süresince, hemen hemen hiç yerinde durmuyor Ayten Gökçer. Sürekli hareket halinde. Ev sahibeliğini hiç kusursuz yerine getirmek tutkusu mu diye düşünüyorum. Böyle bir tutkuya ne denebilir?..

Bir ara 'Kapris' hakkında sorgu sual eyliyor. Anlatıyorum. Yayın Müdürü Deniz Yegül, diyorum. "Aaaa! Tanıyorum kendişini. Dünya güzeli bir hanım o! Amerika'ya gittiğinde üzülmüştüm" diyor. "Hatta, niye bırakıp gitti diye kızdım!..."

Tipi bütün şiddetiyle sürüyor. "Aslıcığıma nasıl ulaşsam?" diye yüksek sesle soruyor Ayten Gökçer. "Gidip alacaktım" diye ekliyor. "Bu koşullarda mı?" diye soruyorum. "Ama, gideme-yeceğimi kendisine bildirebilmeliyim" diye yanıtlıyor. "Merak etmeyin" diyorum, "gençler bizden beceriklidir. Kendisi çözümler." O sırada telefon çalıyor. Arayan: Aslı.

"Merak edeceğimi bilir" diyor annesi. "Ben gelirim, dedi" diye anlatıyor. Aslı, birazdan gelecek, "hoşgeldiniz" dedikten sonra soracak:

"Pencereden karın yağışını seyredebilirim değil mi?"

Annesinin yanıtı:

"Evde olduktan sonra istediğini yapabilirsin."

Buluşma gün ve saatini kararlaştırmak için Ayten Gökçer ile birkaç kez telefonlaştık. Birinde, telefonu alırken, "peynir eriyecek" dediğini duydum.

"Ne peyniri eritiyorsunuz?" diye girdim söze.

"Aslıcığım evde de", diye yanıtladı, "kendisine kahvaltı için birşeyler hazırlıyorum. Ekmeğin arasındaki peynir eriyince sandviçin hazır olacak diyordum..."

İkinci izlenim: İyi oyuncu olduğunca, iyi bir anne. Kızının üstüne titriyor. Biraz 'aşırı' kaygılı, titizlenen..

Nitekim, söz arasında 'aşırı kaygılı bir anne' olduğunu söyledigimde, "zavallı Aslıcığım, bebekken neler çekti benden" diye anlattı. "Uyurken, nefes alıp almadığını denetlemeler, başını kaldırıp bakmalar... Neredeyse, hiç rahat vermezdim yavruma."

Söyleşimize başlamadan önce foto muhabiri arkadaşımın kendisiyle çalışmasını öneriyorum. Benimsiyor. Yaklaşık 40 dakika sıkılmadan poz veriyor.

Üçüncü izlenim: Tam bir profesyonel. Profesyonelliğin 'icapları'nı bildiği içindir ki, karşısındakinin çalışmasını kolaylaştırıcı katkılarda bulunmaktan kaçınmıyor. 'Su tarafa bakın' denildiğinde, o tarafa bakıyor. 'Kıpırdamayın', 'pozunuzu bozmayın' denildiğinde kıpırdamıyor, yüzündeki gülüşü aynen koruyor. "Profilden daha iyi resim veriyorum ama, siz bilirsiniz" diye uyarıyor. Sıkıldığını, bezdiğini göstermeye girişiminde ise hiç mi hiç bulunmuyor. Dahası, ben artık sıkılmış olduğumu farkedinceye dek, oyalamak için bir şeyler söylüyorum. Foto muhabiri arkadaşım kıpırdamasına izin vermişse beni yanıtlıyor.

"Fas Sefiresi gözlerinizi çok beğenmiş" diyorum.

"Nereden duydunuz?.." diye soruyor. "Oyunu izlemek istedi. Ama, ne yazık ki, İstanbul'a gidiyoruz. Dönüşte kendisini davet edeceğim. Fakat, ne kadar güzel bir hanım değil mi?.."

Dördüncü izlenim: Oyunculuğuna olduğunca kendine olan güveni de tam. Biraz önce Deniz'den "bir dünya güzeli hanım o" diye söz etti; şimdi de Fas Sefiresinin ne denli güzel olduğunu söylüyor. Güzel bir kadının başka kadınların güzelliğini böylesine rahatça teslim ettiğine pek sık rastgelinmez. (Söyleşimizin gerçekleştiğini Deniz'e telefonla bildirirken, bu yargımı da belirtiyorum. Deniz: 'Elbette öyle olacak' diyor. 'Çünkü, çok güzel bir kadın. Eminim, 90 yaşına geldiğinde bile bu güzelliği kaybolmayacak.")

Ama, Ayten Gökçer, "özellikle ilerisi için yediğime içtiğime dikkat etmem gerekiyor" diye konuşuyor. "Gerçi, şimdiki kilom Martha için istenen kiloya, yani rolüme uygun. Ama, ne demişler, 'iki dakika ağlaya, iki saat midede, öbür boyu kalçalarda.' Bu sözü kendi kendime tekrarlıyorum ama, danayamayıp yiyorum gene de."

"Kim Korkar Hain Kurttan" oyununu sinemada "Who's Afraid of Virginia Woolf?" orjinal ismi ile Elizabeth Taylor, Richard Burton, George Segal ve Sandy Dennis canlandırmıştı. Bir kolej profesörü ile eşinin bir bütün gece misafirlerinin önünde sürdürdükleri tartışmayı konu alan eserin senaryosu Edward Albee'nin.

Görüntüleme sona eriyor. Artık 'resmi' söyleşiye oturacağız. Ayten Gökçer:

"Birer kadeh konyak vereyim size" diyor. "Bu havada içilir."

İyi cins bir şişe ithal konyak açıyor. Kadehlerimize dolduruyor. Ve ilk sorumu yöneltiyorum:

"Bir oyunda görevlendirildiniz. Oyunun metni size verildi. Okudunuz. Genel olarak soruyorum, "bu oyun benimle bağdaşmıyor", "bu rol için şu çalışmayı yapmama gerekseniz var", "bu rolü ben şöyle oynarım", vb. tepkileriniz oluyor mu? Yani, ilk tepki nasıl bir tepkidir?"

"Her tür oyunda oluyor bu. Bir oyunda görev verilince, metni okuduğunuzda bu tür düşünceler oluyor. 'Kim Korkar Hain Kurttan'ı okuyup bitirdiğimde, tümüyle çok güzel bir oyun olduğunu düşündüm. Çok derin, çok anlamlı, belki bizim toplumumuza değil ama, bir başka toplumun içine ayna tutan bir oyun olarak değerlendirdim. Kendi iç dünyalarını deşmek ihtiyacını duymuşlar gibime geldi ki, Albee, galiba buna en güzel yaklaşan yazar. Okuduğum kadarıyla, bu oyunu ilk yazdığı yıllarda büyük olay olmuş. Bu oyunda her insan kendi iç alemin-den bir parça bulabilir. Çok zor bir oyun. Hep iki anlamlı kurulmuş. Güler-

P A B E T

İLKBAHAR 87 YAZ

Pabetland,
Bahar'da bir başka güzeldir,
Yaz'da bir başka...

PABETLAND®
DEPARTMENT STORE MASLAK

L A N D

Pont International Ltd.

AZİMLİ, GÜÇLÜ, GÜZEL

ken ağlama, ağlarken gülme, bir kelime kullanırken o kelimenin ikinci anlamı, vb. Oyuncu için de çok zor bir oyun."

"Siz Martha'da kendinizden ne buldunuz?"

"Ben kendimden bir şey buldum diyemem. Ama, çok beşerî duygular. İnsanların mutsuzluklarına, mutluluklarına ait çok beşerî duygular var. Her insan kendinden bir şey bulur derken, şunu kastettim: Oyunda evlilik ilişkileri işleniyor. Amerikan toplumunda yıprandığı zannedilen evlilik ilişkisini işliyor. Halbuki bu iki insan arasında son derece büyük bir sevgi olduğu ortaya çıkıyor. Yani, iki insan çok itişir, didişir ama, gene de çok sevebilir biribirini. Bence vermek istediği mesaj da bu: İnsanlar kavga etseler bile biribirlerini çok sevebilirler. Kavga her zaman sevgisizlikten kaynaklanmaz. Fikirler çatışabilir. Hatta, bile bile biribirinizin aksine bazı şeyler söyleyebilirsiniz ama, bu, iç dünyanızda biribirinizi sevmenize engel değildir. Şahsiyeti çok kuvvetli iki insanın çatışmasından ileri gelebilir, bir takım şeylerin zamanla çürümesinden kaynaklanabilir o·didişme ki, oyun da bunları sergiliyor. Bence çok güzel yazılmış, çok zor ama, fevkalade bir oyun."

"Oyunu okudunuz, bitti, diyelim Martha için kafanızda kendinize göre bir tip geliştirdiniz. Geliştirilir mi, bilmiyorum. Ama, tiyatroda bir yönetmenle çalışılıyor. Diyelim, birlikte çalışılmaya başlandığı zaman, oyuncu olarak sizin geliştirdiğiniz tip yönetmenin geliştirdiği tiple uyuşmadı. Ne olur?"

"Allah kimsenin başına vermesin derim, oyuncuyla rejisör çatışması olur başlangıçta. Ama, böyle bir durumla hiçbir arkadaşımın karşılaştığını sanmıyorum. Benim başıma da gelmedi. Böyle bir çelişki ortaya çıkarsa, kimin görüşü güçlüyse onunki kabul edilir gibime geliyor."

"Sahneleme çalışmaları sırasında sürekli öneri getirir misiniz?"

"Evet. Durmadan düşünür, şurasını şöyle yapsam, burasını böyle oynasam diye sürekli öneri getiririm. Sağa mı gideceğim, sola mı, şuraya mı oturacağım, oraya mı söylensin diye bekleyemem. Hep bir şeyler getiren bir aktrist tipiyim."

"Oyun yazıları yirmi yıl geçmiş. Martha'yı bugünün kadınıyla karşılaştırınca nereye koyuyorsunuz?"

"Yirmi yıl da geçse Önder Bey, otuz yıl da geçse, kadın kadın, erkek erkek. Olaylar, duygular, insanlar arasındaki çekişmeler pek fazla değişmiyor. Hep aynı. Evlilik müessesesi, kadın erkek ilişkisi, kadın erkek beraberliği istendiği müddetçe, aramızda böylesine çürümeler, böylesine mutsuzluklar yaşanıyor demektir. İşte bu oyun da, tipik ve açık seçik bir örneğini sergiliyor. Bir başka toplumun yargılarıyla bir evlilik eleştiriliyor, bütün bir iç dünya, şuuraltı tarafların ortaya konuluyor; yaşayan insanların dramı."

"Yirmi bir yıl önce bu oyun film yapılmıştı. Filmi gördünüz mü?"

"Hayır, görmedim."

"Klasik bir soru yöneltiyorum Ayten Gökçer'e. Canlandırdığı tiplere kendisini kaptırıp kaptırmadığını soruyorum. Duraksamadan "hayır" diye yanıtlıyor. Sonra da ekliyor:

"Böyle bir şey olmaz, olamaz. Ben aktrist olarak da böyle bir şeyin karşısındayım. Sahnedeki tüm duygu, tüm davranış biçimindeki konsantreye inaniyorum. Sahne dışına taştığına katiyen inanmıyorum."

"Ben de sahnedeyken demek istiyorum. Örneğin, Martha oldunuz mu sahnede?"

"Yok işte! Rolün gereği neyse onu yapıyorum.'

"Oysa, sizi izlediğim gece, selamlamaya çıktığınızda halâ oyunun son sahnesindeki etkiden kurtulamamış gibiydiniz, o da bir 'oyun' muydu?"

"Hayır, oyun değil. Şöyle: Biliyorsunuz, final son derece dramatik. O finalden sonra benim seyirciyi nasıl selamlamamı isterdiniz?.. Böyle, birdenbire şen şakrak bir kadın olarak selamlarsam size biraz tuhaf gelmez miydi? Yadırgamaz mıydınız çok güleç bir suratla selamlasaydım? Şimdi ben size sorayım, yadırgamaz mıydınız?"

"Ama, şu vardı: Halâ oyunun havasından çıkamamış gibi bir izlenim bırakıyordunuz."

Direnmem üzerine gülüyor Ayten Gökçer, tatlı tatlı paylıyor beni:

"Demek ki öyle bir izlenim bırakıyorum, ne yapayım?!"

"Onu istiyorsunuz demek ki?"

"Yoo, istemiyorum!"

"Selamlama konusunda Cüneyt beyin etkisi, tavsiyesi oldu mu?"

"Hayır. Ama, genelde, dramatik bir rol oynuyorsanız, bu dramatik rolün sonunda, bir komedi bitirmiş gibi şen şakrak bir selam verilir kanısında değilim. Benim yapıma da aykırı gelir."

Beşinci izlenim: İyi bir oyuncu olduğunca, iyi bir insan. Kesinlikle gerilemiyor. Resmi söyleşiye geçmeden önce, yazılmamak üzere anlattığı bir olayı bağlarken söylediklerini anımsıyorum birden:

"... benim korkmamı beklemiş. Oysa, ben kimseden korkmam; Allahtan başka. Doğru bildiğimi yaparım."

(Şimdi, bu satırları okuyunca, "demek ki böyle bir izlenim bırakıyorum, ne yapayım?! dediğini duyar gibiyim.)

Otuzu aşkın oyunda başrol oynamış Ayten Gökçer, bugüne değin. Hangi oyundaki rolünü daha çok sevdiğine değin sorum bitmeden yanıtlıyor:

"Max Frisch'in Andorra'sını çok severim. Vanya Dayı: Çehov'un oyununda çok severek oynamıştım. Cervantes'in Don Kişot'unda da. My Fair Lady'i çok sevdim, Kaktüs Çiçeği'ni çok sevdim. Tarla Kuşuydu Juliet'i çok sevdim. Sevmediğim yok gibi. Bizim sanatçı arkadaşlarımızın söylediklerî gibi, bir sanatçının oynadığı roleri 'evlatları' gibi düşünürsek, birini ötekinden ayırmak olmuyor, olamıyor."

"İlk aklınıza gelen Max Frisch'in Andorra'sı oldu. Neden?"

"Çok severek oynamıştım. Beni çok duygulandıran bir oyundu, bugün tekrar konsa, tekrar beni de alın derim, o rolü bir daha oynayayım, derim."

"Yedi Kocalı Hürmüz'ü saymadınız."

"Sanat hayatımda çok daha ağırlıklı oyunlar oynadım. Dolayısıyla, Hürmüz benim ilk sayacağım roller arasında değil. Ama, oynadım. Şampanya köpüğü gibi, halkı eğlendiren, tatlı, şeker bir Türk müzikali. Çok daha dört dörtlük oynadığım roller var."

Ayten Gökçer en beğendiği oyununu tek bir isimle cevaplandıramıyor. Ama Max Frisch'in "Andorra"sı, Çehov'un "Vanya Dayı"sı, Cervantes'in "Don Kişot"u, Bernard Shaw'ın "My Fair Lady"si, Abe Burrows'un "Kaktüs Çiçeği", Efraim Kishon'un "Tarla Kuşuydu Jüliet"i ilk aklına gelen oyunlar.

Söyleşinin bu noktasında Cüneyt Gökçer geliyor eve. Selamlaştıktan sonra, kendisine bir bardak çay almaya gidiyor. Ayten Gökçer sesleniyor:

"Çayını al gel, sana da sorular soracağız."

Bugüne değin kaç yönetmenle çalıştığını soruyorum ben o sırada. Sayıyor: Şahap Akalın, Yücel Erten, Mahir Canova, ayrıca yabancı yönetmenler; Tod Bolander, Jean Mercure... Ya bu yönetmenlerden hangisiyle daha rahat çalışıyor? Duraksamaksızın yanıtlıyor:

"Eşimle... Cüneyt Beyle çok rahat çalışırım. Cüneyt Beyle bütün sanatçılar çok rahat çalışır. Bütün sanatçılar söyler bunu."

"Eşiniz olduğu için kayırmıyorsunuz, değil mi?"

"Hayır hayır... Cüneyt Beyin yumuşaklığı, aktörü, aktristi istenilen noktaya çok akıllıca çekmesi bütün sanatçılar tarafından bilinir, özlenilir ve istenilir. Ben de eşimin bu taraflarını bildiğim için fevkalade mutlu bir şekilde çalışıyorum kendisiyle."

Cüneyt Bey gelip oturuyor. "Eşiniz sizi övüyor" diyorum. Sonra da ona yöneltiyorum sorumu:

Kabul günlerinin yeni konuğunu biliyor musunuz? Panço.

PANÇO:
Amigo Fıstık'la beğeninizi kazanan **PİNAT** tarafından üretiliyor.

AZİMLİ, GÜÇLÜ, GÜZEL

"En iyi başrol oyuncunuz, bugüne değin, kim oldu?"

"Hiç düşünmedim" diye yanıtlıyor Cüneyt Gökçer.

"Ayten Hanım hiç düşünmeden en iyi yönetmenim eşimdir dedi" diyorum.

"Olabilir" diyor Cüneyt Gökçer. Ayten Gökçer gülüyor.

Yeniden Ayten Gökçer'e soruyorum:

"Bugüne değin oynadığınız bütün rollerde başarınız alkışlandı. Nedir bir oyuncuyu başarılı kılan?"

"Bir oyuncuyu başarılı kılan şey, önce fevkalade disiplinli, itinalı ve özveriyle çalışması. Ama, bunlar yeterli değil tabii. Kabiliyeti, yorumu, tüm elemanlarını çok iyi koruması, sahnede gerekeni yapabilmesi; bunlar, galiba başarıya götüren yollar."

"Yorum dediniz. Çok önemli. Bu yorumu sağlayan özellikler, nitelikler bir sanatçıda, nedir?"

"Sanatçının kendi kabiliyeti ile ilgili.."

"Yalnızca kabiliyet mi?"

Cüneyt Gökçer giriyor söze:

"Rolü nasıl anladığı ile ilgili.. Nasıl enterprete edeceği, nasıl oynayacağı konusunda düşüncesi giriyor devreye. Rol'le kendi kişiliği arasında bağları kurması."

Ayten Gökçer sürekli biçimde onaylıyor eşinin dediklerini.

Bu konuda uzun uzun konuşuyoruz. Cüneyt Bey açıklamalar yapıyor. Sonunda ben diyorum ki, bu konuya girmemin nedeni, Ayten Gökçer'in bugüne değin oynadığı bütün rollerde başarısı alkışlandı. Başarılı bir oyuncu. Bu 'başarısının gizem'i nedir, onu bulup çıkarmaya çalışıyorum. Cüneyt Gökçer yanıtlıyor:

"Bunun sırrı şu: İyi bir oyuncu niteliklerine sahip olması, bunun yanı sıra çalışkanlığı, ciddiyeti, role girme konusundaki uğraşları ve bu konudaki imkânları."

"Nedir o imkânlar?"

"O artık bir sanatçının imkânları ne olabilirse bir yaratma olayında, onlar."

"Biraz açabilir miyiz?"

Ayten Gökçer: "Yüreğindeki duygular."

Cüneyt Gökçer: "Tabii, yani ordaki o oyunculuk içgüdüsü, ya da bir oyuncuda olması gereken bazı özelliklere sahip olması. Yani, bir ressam, resim yapmak için bir şeylere sahip, bir mimar bir şeylere sahip, bir şair bir şeylere sahip, bir oyuncunun da bir takım şeylere sahip olması gerek ve doğal."

İkinize de soruyorum: İşinizi eve taşıyor musunuz?"

Ayten Gökçer: "İşte bizim en şanslı tarafımız başından beri o: Asla! Konuşulacak konu orada konuşulur biter. Eve geldiğimizde zaten ya yarım saat ya kırk beş dakika vaktimiz vardır. Bu yüzden de çok süratli yemek yemeği öğrendik. (Gülerek) Şimdi durduramıyoruz kendimizi, o kadar çabuk yemek yiyoruz ki!.. Hemen tiyatroya dönmemiz gerekiyor. Öğleden sonraki provaya girmek için. Dolayısıyla, akü boşalmasi gerek. Tiyatrodan söz etmiyoruz. Çünkü, zaten yeniden döneceğiz işe."

"Yani, evde tiyatrodan konuşmazsınız."

"Genelde."

Cüneyt Gökçer: "Tiyatronun problemlerini getirmeyiz eve."

"Söyle sorayım: 'Kim Korkar Hain Kurttan' hazırlandığı sırada evde aranızda konuşuldu mu?

Cüneyt Gökçer: "Zaman zaman. Ama, daha çok tiyatroda, bir aradayken, o havaya, o tansiyona girmek daha imkanlı, ya da daha kolayken. Provaya girdiğim zaman ben de tam anlamıyla konsantre oluyorum..."

Ayten Gökçer: "Orada konuşur. Evde söylediği tek şey 'ezberini yap' oluyor."

Ayten Gökçer, genelde 'okuyarak üstünde düşünerek' ezberlermiş rolünü. Cüneyt Gökçer ise 'sesli' ezberlermiş. Ayten Gökçer, çok çabuk ezberleyen sanatçılardan biri olduğunu söylüyor. Gelgelelim, "Kim Korkar Hain Kurttan" 'tipik bir diyalog oyunu' olduğu için ezberleme süresi 25 günü bulmuş. Bunun 15 günü sessiz ezber dönemi.

"Yanımda biri yüksek sesle çalışacak olursa, imkânı yok çalışamam" diyor.

Altını izlenim: Üçlü görüşmemiz, aynı alanda çalışan kişilerin birlikteliklerinin sağlıklı olmayacağı görüşünü çürütüyor. Gökçerler biribirilerinin yeteneklerine inanmış, biribirilerine saygı duyan bir çift.

"Ayten Hanım, sahneye çıkarken heyecan duyuyor musunuz?"

"Hiç eksilmiyor o, Önder Bey, tuhaf bir şey."

"Nedir o heyecan, ya da neden heyecanlanıyorsunuz?"

"Bilmiyorum, ben de kendi kendimle münakaşa ediyorum. Oyun başlamış, – hani, bu oyunu da bırakalım bir yana, çok daha önce oynadığım başka oyunlarda da, en az 50 oyun oynamışsınız, 100 oyun oynamışsınız, sahneye çıkarken (nefes alıp veriyor, sesini kısıyor), nefesler filan... hep o heyecan devam ediyor."

"Bakın şu..." diye söze giriyor Cüneyt Gökçer, "her defasında yeni bir yaratma olayı, her gece... Yani, her gece yeniden oynuyorsunuz, daha önce bir kaç kez oynamış olursanız olun, çünkü seyirci yeni. Tiyatro olayını oluşturan dört önemli ögeden bir tanesi seyircidir. Seyirci olmadıkça tiyatro olayı olmuyor. Seyirci yeni olduğuna göre, 'yeni' bir olaya giriyorsunuz. Böyle olunca, yeni bir yaratma söz konusu ve de tabii yeni bir heyecan."

"Yönetmen olarak siz de çok heyecan duyuyorsunuz. Ben o gece sizi izledim. Ayten hanımdan daha heyecanlıydınız."

"Ben, evet. Öyle oluyorum. İlk gece gayet gergin, asabi, bir tuhaf olurum, evet... Bütün provalar süresince gayet sakinimdir. Oyuncu olarak çalıştığım zamanlar hiç sakin değildim. gergin-nimdir daima. Sinirli olurum, bir role hazırlanırken; ama, reji yaparken gayet sakinimdir. Çünkü, oyuncunun ne (durumda) olduğunu bilirim. Fakat, bir prömiyer gecesi, –çünkü, rejisörün şeyi biraz da orda, – yani, yapıyor, uğraşıyor, ediyor, sonra kendisi çekiniyor; ya kulise, ya salonun arka bir kenarına, kaderine razı, ne olacaksa. Benim hocam Carl Ebert öyle söylerdi: Hayatımda kıskandığım tek insan veya insanlar veyahutta meslek, orkestra şefleri, derdi. Daima şeyin başında, hişt de dişyebilir, şöyle de işaret verebilir, böyle de... durdurabilir de. Ama, tiyatroda onun karşılığı olan yönetmen, uğraşır, didinir, o ilk gece, elerini bağlar, beklemeğe koyulur."

Ayten Gökçer, "Kim Korkar Hain Kurttan"da canlandırdığı Martha'nın repliğini 25 günde ezberlemiş. Ama diyaloğu ağır olmayan oyunlarda bu süre daha kısalabiliyormuş.

Ayten Gökçer: "Hiçbir şekilde müdahale etmenize imkan yok."

Teşekkür ediyorum Gökçerler'e ve ayrılmak için izin istiyorum. Ayten Gökçer bize taksi bulmak için telefonun başına geçiyor. İyi ev sahibeliği de yapısında var. Defalarca çeviriyor ama, taksi durağının telefonu sürekli meşgul sinyali veriyor. Belli ki açık bırakılmış bir telefon. Umudu kesince, nereden, hangi yolu izlersek çok fazla yürümeden taksi durağına ulaşabileceğimizi tanımlıyor.

Foto muhabiri arkadaşımla yürümeğe koyuluyoruz hızını kaybetmiş tipi altında. Taksi durağı bomboş. Yürümeğe devam.

Son izlenim (biraz benimle ilgili): Başarıyı yakalamış kişilerle konuşmak beni mutlu ediyor. Hele Ayten ve Cüneyt Gökçer gibi, başarılı olduklarını bilen ama, tevazuunu yitirmeyen iki sanatçıyla söyleştikten sonra, bakıyorum, ne kar, ne de soğuk etkiliyor beni. Eve değin yürüyorum. Hoş, yürümek istemesem ne olacak, ulaşım tümüyle felç olmuş bile...

Kişiliğinizi yansıtan yumuşacık bir ayrıntı. Kleenex Boutique.

Doğanın özünde varolanı...
Temizliği, güzelliği, saflığı
insan ellerine sunan, Kleenex Boutique.
Daima doruklardaki kaliteyi arayan
seçkin bir kişiliğin beğeni düzeyini
yansıtan bir mendil.
Sevinçlere, mutluluklara eşlik eden
yumuşacık dostlar...

Kleenex*
lüks mendil
Dünyanın kullandığı marka.

Üretim ve Genel Dağıtım: FRIKAL

Frikal A.Ş. bir PROFILO HOLDING kuruluşudur.

*Tescilli Marka, Kimberly-Clark Corp. U.S.A.

Özdemir Altan (üstte), eski ressamlara olan rağbetin her türlü mantık düzeyini aştığını iddia ediyor. Destek Sanat Galerisi yöneticisi Ülkü Uludoğan (sağda) ise bir resim borsası oluştuğu görüşünde.

RESİM ALMA MI, RESSAMLAR MI MODA?

RESİM BORSASI

MODA KAVRAMI YENİ CANLANAN RESİM PİYASASINA DA EL ATTI. MODA OLMAYI NE BELİRLİYOR? KİM, NASIL, NİÇİN MODA?

ARZU ERDENER

Moda: İşte hiç ilgilenmiyor görünenlerin de, karşı çıkıyor izlenimi uyandıranların da hayatını şu ya da bu şekilde etkileyen bir kavram. Değişiklik arzusu, insanın doğasında var çünkü. Zamanla birlikte istekler, ihtiyaçlar, değerler önüne geçilmez bir değişimle karşı karşıya kalıyor. Düşünün bir, çevrenizde uzun süredir değişmediğine tanık olduğunuz biri ya da bir şey var mı? Aynı kural resim sanatı için de geçerli elbette.

Ülkemizde geçmişi 150 yılı aşmayan resim sanatı, 15 yıl öncesine kadar, bugün gördüğü ilgiden yoksundu. Parmakla sayılabilecek kadar az sayıdaki galerilerde açılan sergilere, sanat dünyasına mensup kişilerden başka rağbet eden çıkmazdı pek. Şimdiyse galeriler her yerde mantar gibi bitmekte ve sergiler birbirini izlemekte. Hatta galerilerin açılma hızına ilişkin olarak espirili bir olay da dillerde dolaşıyor. Bir galeriden sergi açma teklifi alan ressam Nedim Günsur "Açmasına açarım da" diye cevap vermiş, "Açılacak her galeriye yetecek sayıda üretemiyorum ki".

Onbeş yıl gibi kısa sayılacak bir süre içinde bu değişime yol açan tek etmen, resmin estetik değerinin birden kitleler düzeyinde kavranması değil elbette. Asıl neden,resime artık bir yatırım metaı gözüyle de bakılması. Bu sahip olma yarışında başı, eski ustalarla, geleceği parlak olduğu iddiasıyla lanse edilen sanatçılar çekiyor. İleride değeri artar umuduyla resim alan kişinin kısa bir süre sonra verdiğinin çok üzerinde bir fiyatla tabloyu elden çıkarmasına da rastlanmakta.Artan talebin fiyatlara yansıması da, Türkiye'de artık bir resim borsasının oluşacağı, hatta oluştuğu söylentilerine neden olmakta. Bu arada, seçkin isimler fiyatları değiştiriyor, geçerli rayiçleri yükseltiyor.Kısacası moda,yeni yeni canlanan bu piyasada da kol geziyor artık. İyi ama, kim, nasıl, niçin moda?

Sanat eleştirmeni Sezer Tansuğ "bugün 'koleksiyonculuk' moda" diyor. Genç kuşak ressamlarından Bihrat Mavitan'a göre ise, insanlar sahip oldukları zevklere paralel taleplerde bulunuyorlar. "Bu talep çok eskiden gümüş çatal-bıçak takımlarına yönelikken sonra antikalara, derken Avrupa malı eşyaya yöneldi. Kültürel değerlerle birlikte, toplanan malın türü de değişiyor. Türkiye'de artık Batı'daki gibi resim biriktirilmeye başlandı."

Üç kuşaktır resim alım satımıyla uğraşan Portakal ailesinden Raffi Portakal'a göre, resmin yatırım aracı olması, insanın yapısından kaynaklanıyor. "İnsanlar aldıkları malın değer kazanmasını isterler. Onbin liraya aldığınız saat bir sene sonra 15 bin liraya çıkarsa, memnun olursunuz." Bu değer artışı, orantısal olarak daha fazla resimde gözleniyor. En fazla itibar gören de, mutlak kazanç sağlayan eski isimler. Örneğin bir Şeker Ahmet Paşa ya da Osman Hamdi Bey'in, bu yıl, diyelim bir milyona alınan tablolarının değeri bir sonraki yıl rahatlıkla 1,5- 2 milyona yükselebiliyor.Bu nedenle de, "sağlam isimler" oldukları gerekçesiyle son yıllarda İlk İzlenimciler ve Orientalistler'e karşı talep adamakıllı arttı.

Ressamlar, galeri sahipleri ve öğretim üyeleri, "moda" olayını genellikle kabul ediyorlar ama, yorumları farklı. Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Görevlisi ressam Adnan Çoker, "Moda, kadın elbiseleri söz konusu olunca geçerli, resimde yeni olan ise görüş olabilir ancak" diyor. "Sanat gelişim içinde. Gelişmeden korkulmaz. Moda "mükemmel" olana değil, 'düşünülmedik' olana ilişkindir. Beğeniler değişiyor. Yeni olan, ikna edici olursa, yeni bir gerçeği ortaya koyarsa kabul edilir. Bugün resim piyasasında en fazla değer bulan, aranan ressamlar, sanatı kabul edilmişlerle, ölmüş ressamlardır."

Gerçekten de,ölen ve artık üretme olanağı kalmayan sanatçının rayici aniden yükseliyor. Bedri Rahmi, Fikret Muallâ ve diğerlerinde olduğu gibi. Bihrat Mavitan da, benzer bir olay anlatıyor. "Geçen yılbaşı gecesi babam Cevat Mavitan'ı kaybettik. Aradan birkaç gün geçmeden telefonlar çalmaya, galerilerin aracıları kapıyı aşındırmaya başladı. Hepsinin de istediği aynıydı: Piyasadaki adıyla, 'Cevat ağabey'in bir tablosunu almak'. Biz satmak istemeyince çok yüksek rakkamlar teklif ettiler."

Güzel Sanatlar Öğretim Üyesi, ressam Özdemir Altan ise, eski ressamlara rağbetin, her türlü mantık düzeyini aştığı görüşünde. "Türkiye'de son dönemlerde oluşmaya başlayan yeni bir burjuva sınıfının gelenek arama içgüdüsüne bağlayabiliriz bunu. Peki de, bu işin mantığı nedir? Sanat eseri olsun olmasın, bir malın dünyanın her yanındaki fiyatı birbirine yakındır, çok büyük fark görülmez. Öyleyse, Şeker Ahmet Paşa'nın yurt dışındaki herhangi bir sanat merkezinde 1,5-2 milyon edecek bir tablosunun burada 25 milyona satılmasının mantığını nasıl açıklayabiliriz?" Yine Altan'a göre, yaşayan sanatçıların talolarının değerleri de yer yer değişim göstereibiliyor. Bir ressamın eserleri bir galeride rahatlıkla satılırken, başka birinde, ya da bir karma sergide hiç alıcı bulamayabiliyor. Avant-garde sanatçıların ise, işi epeyce zor, uzun bir süre alıcısız kalabiliyorlar. Başka Ülkelerde de benzer bir durumla karşılaşıldığı halde, Avrupa'da sanat kurumları ve zengin koleksiyoncuların sanatçılara bazı olanaklar sağlaması, ülkemizde ise böyle

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun (1911-1975), resimleri koleksiyoncuların sahip olmak istedikleri imzaların başında geliyor.

İbrahim Çallı'nın (1882-1960) eserleri 1970'lerde başlayan resim merakı sayesinde koleksiyoncular arasında pay edilmiş durumda. Çok nadir olarak galerilerde bulunabiliyor.

bir girişimin söz konusu olmayışı, Türk ressamlarının durumunu güçleştiriyor.

Bir ressamın moda oluşunda basın yayın organlarının büyük paya sahip oldukları bir gerçek. Raffi Portakal, sergi açma ve basının rolünü vurgularken, Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Görevlisi ressam Devrim Erbil de, basında en çok sözü edilen kişilerin moda olduğu görüşünde. Bu arada, belli dönemlerde itibar gören isimler, bir süre sonra başka bir ismin kabul edilmesiyle gözden düşebiliyor. 1960'lı yıllara kadar ün kazanmış sanatçılar ise, hep aranan isimler arasında. Bu ressamlarımızın eserlerine ödenen paralar, zaman zaman astronomik boyutlara da ulaşabiliyor. Raffi Portakal, buna bir örnek olarak, Orientalist Osman Hamdi'nin bir tablosunun Londra'daki bir müzayedede 100 bin dolara satılışını gösteriyor.

Bihrat Mavitan da, bazı sanatçıların "lanse" edilerek "moda" ressamlar arasına girdiği görüşünde. "Beğendiğiniz ressamların adından, belli çevrelerde söz edersəniz, onların ortaya çıkmasını yardım etmiş olursunuz. Yeni yetişenlere bu imkanın sağlanması da gerekir. Ama doğru sanatçıyı seçmek kaydıyla. Rastgele ya da aracılar marifetiyle sanatçı olunmasına karşıyım. Piyasada hatırı kırılmayan kişileri araya koyup sergi açmayı başaranlar, şişirme sanatçılardır." Urart Galerisi yöneticisi Sevgi Akan da, Mavitan'a katılıyor. "Sanatçının çıkış noktasının iyi bilinmesi gerekir. Hakkıyla bir yerlere gelenler vardır elbette. Bunu zaman ortaya çıkartır."

Burhan Uygur ise, "moda" olmanın yeni yetme sanatçılar açısından sakınca yarattığını öne sürüyor. "Piyasaya yeni girmiş bir sanatçıya aşırı ilgi göstermek, el üstünde tutup ödüllere boğmak, onun verimini düşürür. Hem üretimi azalır, hem sanatı gelişmez. Ödüle layık görüldüğü seviyede kalır, üslubunu değiştiremez. Size bir örnek vereyim: Hüseyin Yüce, çok iyi naif resimler yaparken, gösterilen ilgi karşısında gerileme içine girdi, artık eski üslubunda resimler yapamıyor." Ömer Uluç'a göre ise, modanın inkâr edilemeyecek olumlu bir yanı var. Uluç, modanın, sanat ve sanatçıyı ortaya çıkardığına inanıyor.

Galerilerin Türkiye'deki resim piyasasında ağırlık taşımaya başlamaları, piyasayı hareketlendirmeleri ise, oldukça yeni bir olgu. Devrim Erbil, 4. İstanbul Sanat Bayramı'nda Atatürk Kültür Merkezi'nde "Galeriler '83" sergisinin açılışında, galeriler ile işlevlerini şöyle değerlendiriyordu:

"Bu sergi, galerileri salt sanat ürünlerinin alınıp satıldığı birer "dükkan", bir pazar olarak görmek istemeyişimizin sonucu. Galeriler, bütün dünyadaki örnekleriyle, sanatın canlı ve yaşayan merkezleri olarak işlevlerini sürdürürler. Çağdaş yaşamın, çağdaş sanatın ve çağdaş kentleşmenin ayrılmaz birer parçasıdırlar. Bu olgu ülkemiz için de geçerli. Özellikle özel galeriler, kültürel alandaki maddi ve manevi yatırımları, özverileri ve heyacanlarıyla değerlendirilmeli. Ne var ki, yaşayabilmeleri için gerekli olan tecimsel yönleriyle, kültürel katkı yönlerini iyi dengeleyip, gerçek sanattan ödün vermedikleri sürece saygınlıklarını sürdüreceklerdir."

Resim çalışmalarını Paris'te sürdüren Ömer Uluç galerilere başka bir noktadan eleştiri getiriyor. "Türkiye'de

RESİM BORSASI

galeriler iyi ressamın ortaya çıkarılması konusunda her zaman olumlu politika gütmüyorlar, belli bir noktadan sonra resim satmayı ön plana çıkarıyorlar. Halbuki galerilerimiz sanatçıyı paraylа uğraştırmamalı, selektif seviyeye gelmeli. Galerinin belli sanatçıları olmalı. Picasso, 'Kahnweirer olmasıydı, biz de olmazdık' der. Bu galerinin Picasso'nun yanısıra bazı aylıklı sanatçıları vardı. Böylece ressam her türlü maddi düşünceden sıyrılıp, kendini sanatına adayabiliyordu."

Güzel Sanatlar Öğretim Görevlisi ressam Kemal İskender ise, bizdeki galerilerin "bakkal mantığı" ile çalıştığı görüşünde. "Zaten 'bir değer olmuş' resimleri satıyorlar. Buna galericilik denmez. Belirlenmiş birkaç sanatçısı olup da, sadece onların eserlerini sergileyen galerimiz yok. Bu iddiada bazı galeri sahipleri var ama, yürütemediklerini görüyoruz. Galerinin çizgisinin oluşması, kültüre hizmet boyutu da taşır. Aynı zamanda, belli bir görüşü empoze etmek anlamına gelir." Aynı fakültede öğretim üyeliği yapan Neşe Erdok da İskender'e katılıyor. Erdok'a göre, Batı anlayışında galericiliğin yerleşmesi, tek çözüm. "Bazı tablo alıcıları galeri yüzdesinden kurtulmak için ressamla doğrudan doğruya ilişkiye giriyorlar, galeriyi aradan çıkarıyorlar. Batı anlayışında galericilik yapılırsa, bu mümkün olmaz."

Yahşi Baraz (Üstte), henüz bir resim borsasının oluşmadığı inancında. Bu inancını destekleyen fikirlerini de anlatıyor. Devrim Erbil (Sağda), sanat galerilerinin sanattan ödün vermedikleri sürece saygınlıklarını sürdürecekle rini belirtiyor ve gerekliliğini de vurguluyor. Urart Sanat Galerisi yöneticisi Sevgi Akan (Sağda, altta) Galerinin genç sanatçılar üzerindeki etkisinin önemini belirtiyor.

Genç resim piyasasının bir diğer sorunu da, rayiç belirlenmesinde çıkıyor ortaya. Suni fiyat yükseltme, galeriye göre rayiç değişmesi, başlıca sorunlar arasında. Eserin fiyatını genellikle ressam belirliyor ama, galericiyle ortak karara varmak da söz konusu. Ressamların birbirine bakarak fiyat yükseltmelerine de rastlanıyor.

Aynı zamanda heykeltraş olan Bihrat Mavitan, mesleği gereği fiyat yükseltmek zorunda kalabildiğini anlatıyor. "Âletler çok pahalı, bana gerekli olan bir âlet, bir bakıyorum ki, 1.250.00.- lira. Demek ki, ben de açtığım sergiden bu kadar hatta daha fazlasını kazanmalıyım. O sergi benim için kaynak makinesi. Galeri yüzdesi çıktıktan sonra elimize dişe dokunur bir para geçsin diye fiyatı yükseltiyoruz. O zaman yüzde de artıyor, tabii."

Anlaşılan, ressamların eserlerini fiyatlandırmalarında belirli bir kıstas yok, herkes kendi özel şartlarına göre belirliyor. Ancak sanatçının ismi, "moda"olup olmaması da, en büyük etkenler arasında. Aynı sanatçının farklı galerilerde, farklı fiyat uygulayabildiğine işaret eden Sezer Tansuğ, piyasadaki dengesizliği henüz fiyat netleşmesi sağlanmayışına bağlarken, Ömer Uluç piyasanın yeniliğinin rolünü vurguluyor. Mavitan ise, şehirden şehire de fiyat değiştiğini söyleyerek kendinden örnek veriyor. "İstanbul'daki fiyatım Ankara'dakinden pahalı, İzmir'de ise ikisinden de ucuz. Olaya bakış biçiminin olduğu gibi, alım gücünün de rolü var bunda. Galerilerde de durum böyle. Galerinin yeri, müşterinin alım gücü çok önemli. Bazıları çevre ve satış gücü olarak tıkanık, bir kısmı ise çok gelişmiş. Yüzde payları da değişik. Tabii bu savunu değil."

Eserlerin boyutu da, en azından alıcı yönünden, resmin fiyatını belirleyen noktalar arasında. Kemal İskender ise, bu görüşe karşı çıkıyor: "Benim için boyut önemli değil. Fiyatlandırma benimle resim arasında bir olay. Resmin boyutu bunu etkilemez. Ben resmimi çok büyük bir istekle, sevgiyle yapmışsam, boyutu ne olursa olsun fiyat koymakta güçlük çekerim" Kile Sanat Galerisi yöneticisi Kaya Şimşek ise, genç ressamların, yaşayan ustalarla aynı fiyatları koymalarından yakınıyor. "Bir dengesizlik doğuyor, sonuçta da böyle yapan kaybediyor. Çünkü ustalar güvenle alınır ama, gencin ileride kendini kanıtlayabileceği garanti değildir. Yüksek fiyat isteyerek, işi daha baştan kaybediyorlar."

Bihrat Mavitan kültürsüz diye nitelendirilen alıcılara örnek oluşturacak bir olayı bize aktarıyor. "Komşusunda Nuri İyem tablosu olan bir tüccar aile" 'Biz de bir İyem alalım' fikriyle galerileri dolaşıyorlar. Boy resimlerle hiç ilgilenmezken eşi tam istediği gibi bir İyem buluyor ve hemen almak istiyor. Resim tek bir kadın portresi. Bitişiğindeki resimde ise iki portre var. Tüccar bey iki tablonun da fiyatının 50 bin lira olduğunu öğrenince eşine 'hanım ikili olanı alalım, adam başı 25 bin liraya geliyor' diyor.

İnsanlar niye tablo satın alır? Ortak yanıt, taktir ve yatırım isteği şeklinde. Özdemir Altan farklı bir yorum getiriyor. "İki sınıf alıcı var: Burjuva sınıfı ve gerçek alıcılar. Birincisi, kültürsüzlük, geleneksizlik ve gösteriş merakından resim alır. Kendilerine gelenek yaratma arayışı içindedirler ve ince zevklerini göstermeye çabalarlar. İkinci sınıftakilerin talebini ise, maddî olanak ve görgülerinin sınırları içindeki entellektüel istek oluşturur."

Piyasadakiler, özellikle ikinci gruba soktukları alıcılardan memnunlar. Eserlerinin onlara satılması için ellerinden geleni yapan ressamlara bazen galericiler de katılarak indirim yapıyor, ya da taksit sistemi uyguluyorlar. Bu sistemi seçen Maçka Sanat Galerisi sahibi Rabia Çapa, "Böylelikle dar gelirli vatandaşın da beğendiği tabloya sahip olmasını sağlıyoruz" diyor. Galeri Baraz'ın sahibi Yahşi Ba-

Hiç tanımadığınız birisi size çiçek verirse, şaşırmayın... Nedeni Impulse'tur!

Impulse parfüm koleksiyonundan yepyeni bir esinti.
Impulse Midnight... Etkileyici ve seçkin... Mutlu sürprizlerin nedeni.
Hem etkili bir deodorant, hem de tüm vücudunuzda kullanabileceğiniz çarpıcı bir parfüm.

Bir çarpıcı Impulse daha

Midnight

RESİM BORSASI

raz ise, para-kültür ayrımı üzerinde duruyor: "Varlıklı kesimde kültür yok, kültürlü kişilerde ise yeterli para. Türk sanatı ancak iki özelliği barındıran insanların çoğalmasıyla gelişebilir. Sanatımız diğer nedenlerin yanısıra kültürsüzlük sorunu yüzünden de istenilen seviyeye ulaşamıyor."

Varlıklı, ve kültürlü kesimin ilk akla gelen örneklerinden biri olan İş adamı Ali Koçman, 1970'lerde yeni aldığı katın dekorasyonuyla uğraşırken, Türk ressamlarının tablolarından da yararlanmayı düşünmüş. "Böylece bu bende merak haline geldi" diyor. Onbeş yıl resim topladıktan sonra, almaya değer resim sayısının az, fiyatlarının da anormal olması nedeniyle artık bu işten vazgeçtiğini söyleyen Koçman "Benim resim almaya başladığım yıllarda piyasa oluşmamıştı henüz" diye açıklıyor. "Çok uğraşarak, araştırma yaparak alıyordum. Tablo seçme şansım da fazlaydı. Meselâ Çallı almak isteyince 5-6 tablo arasından bir tanesini seçerdim. Şimdi böyle bir durum yok." Koçman'ın 200'e yakın tablosu, "1918 Kuşağı" ve "Paşa sınıfı" adını verdiği ressamların imzasını taşıyor: İbrahim Çallı, Nazmi Ziya, Feyhaman Duran, Hikmet Onat, Halil Paşa, Hüseyin Zekai Paşa gibi. Vaktinin azlığı yüzünden sergileri pek gezemediğini söyleyen Koçman'ın en çok beğendiği çağdaş ressamı ise, Orhan Taylan.

Sonuç olarak Türkiye'de çeşitli nedenlerle alım-satıma konu olan resmin, kendi piyasasında bir borsa oluşturduğu söylenebilir mi? Bir "Resim borsası" var mı artık? Konunun henüz kesinliğe kavuşmayışı, çeşitli tartışmalara yol açıyor. Bir kesimde, "borsa oluşmadı" denirken, bir başkasında "kara"sının bile oluştuğu iddia ediliyor.

Yahşi Baraz, henüz bir resim borsası oluşmadığı inancında. Nedenlerini de şöyle açıklıyor: "1987 yılındayız. Bugün olmayan borsanın 2000 yılında dahi oluşmayacağı inancındayım. Böyle bir borsaya sahip her ülkede eğitim, teknoloji, ekonomik ve politik denge vardır. Türkiye'de resim, coğrafi sınırlarımız içinde alınıp satılmakta, yani harcanan para Türk Lirası. Batıda sanatçıların eserleri ise uluslararası pazara çıkar. O pazar otomatikman kendi borsasını oluşturmuştur. Ülkemizde borsanın oluşması için resim bütün şehirlere kaymalıdır. Resim 67 ilimizde de satılırsa, borsa otomatikman oluşur. Bizde pazar, İstanbul, biraz da Ankara'nın dışına çıkamamıştır. Oysa koleksiyoncu aldığı resmi isterse o günün değeriyle satabilmeli. Resim koleksiyoncular arasında da alınıp satılırsa borsa oluşur."

Ali Koçman da bu görüşü paylaşıyor: "Satışlar sadece galeriler aracılığıyla yapılıyor. Borsanın oluşması için, satın alanların da satış yapması gerekir."Ancak bir süre sonra tablosunu satmak isteyen alıcının hiç olmazsa aynı fiyata satabilmesi, sattığı fiyata geri almayı kabul eden bazı galerilerin varlığına karşın, henüz oturmuş bir uygulama niteliği taşımıyor.

Baraz ve Koçman'ın aksine, bu çevreden bazı kişiler ise, Türkiye'de bir resim borsası oluştuğu görüşünde. Kaya Şimşek, resime ticari mal gözüyle bakıldığı, spekülasyona konu edildiği için, resim borsasının oluştuğu inancında. Sevgi Akan, müzayedelerde kendini gösteren bir borsanın varlığını savunuyor. Burhan Uygur'a göre ise, "Kısıtlı bir çevrede borsa var".

Hayatı resim alışverişiyle geçen Raffi Portakal ise, "Borsanın oluşması için iki şartım vardır" diyor. "Çok üretim ve çok tüketim." Sanat dergileri ile gazetelerin sanat sayfalarında yer alan haftanın ya da ayın sanat takvimlerine bakılacak olursa, üretimden yana hiçbir sıkıntı yok. Birbiri ardından açılan galeriler de alıcıların üstlerine düşen görevi yerine getirdiklerini kanıtlıyor Türkiye'de bir resim borsasının "oluşma yolunda" olduğunu ileri sürmek, yanlış olmasa gerek. ■

Bihrat Mavitan (üstte), Kuzguncuk'ta oturduğu mahallede çocuklara resim sevgisi aşılamaya çalışıyor. Mavitan önderliğinde boş duvarlara resimler yapan Kuzguncuk'lu çocuklar hem çevrelerini güzelleştiriyor hem de resim nosyonu kazanıyorlar.

Fikret Mualla'nın (1904-1967) eserleri (sağda) müzayedelerde yüksek fiyatlarda alıcı buluyor

Zayıflamak, Zayıf kalmak için...

YEPYENİ 3 DİYET İÇECEĞİ:

minVitin Çikolata | **minVitin** Kahve | **minVitin** Vanilya

Avrupa'da uzun süredir güvenle kullanılan Minvitin diyet içecekleri, üç değişik aromasıyla, şimdi de Türkiye'de... Özen ile seçilmiş doğal kaynaklı maddelerden oluşan Minvitin "Drink" sağlıklı güzelliğin vücudunuzda yansımasını sağlar. Minvitin diyet içeceklerinin kalorisi düşüktür. Zayıflatır ve/veya sizi normal kilonuzda tutar.

- Kısa sürede hazırlanır.
- Yüksek değerde protein içerir.
- Sağlıklı bir yaşam için gerekli tüm vitamin, mineral ve eser elementleri içerir.
- Seçilen diyet türüne göre bir veya iki öğün Minvitin ile geçiştirilip, istenirse tüm öğünlerde Minvitin kullanılabilinir.

minVitin "DRİNK" İLE KISA SÜREDE, GÜVENLE ZAYIFLAYIN!

Eczanelerde satışa sunulmuştur.

WANDER

ABR

KAPRİS

CAPPUCİNO SAATİ
Sayfa 52

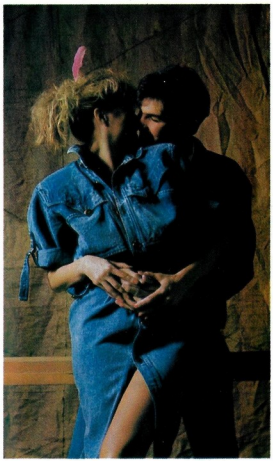

MODA—GÜZELLİK PRODÜKSİYON: MİNE BAYSAN

NEFES NEFESE
Sayfa 70

GÜZELLİĞİN SİMYASI
Sayfa 76

24 AYAR CAZİBE
Sayfa 68

STİLİ

M.S. 1987...

Bahar.. (Tüm zamanlardaki kadar) heyecanlı, flamingo pembeleri.. kumların, bejlerin, ecru ve kremlerin içinden bağırmıyor, fısıldıyor.. yumuşacık.. herşey hakiki.. ketenler, ince yünlüler, ipekliler, kaşmirler sarıyor bedenleri.. hasır şapkalar neşe saçıyor.. saçlarda bluzlarda, ayaklarda, kollarda kurdeleler.. papyonlar.. ne keyif.. stillerini yaratan kadınlar gözde. Chanel tayyörün içine T-shirt giyen uyumsuz gibi görüneni şık kılanların günü.. bluejeanlere bu yıl "en seksi" rol verilmiş... Üstesinden de geliyorlar. Seksin belirli zamanı yok. Her havaya ayak uyduran jeanlerin de üstelik yırtık pırtık olması da ayrı bir lezzet katıyor.. ... üzerine kolu, yakası makaslanmış bir hatta iki sweatshirt de geçirince New York'lulara taş çıkartmak işten değil... bahar yağmurlarını da göz ardı etmemeli, güneşe aldanıp, gökkuşağını selamlamalı "raconu'yla.. ne dersiniz?

TOP GUN
Sayfa 80

DOĞAL DOPİNG
Sayfa 88

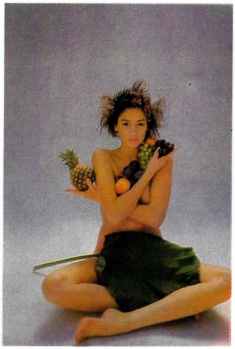

A LA OZBEK
Sayfa 92

CAPPUCİNO SAATİ

Klasik çizgileri tercih edenler için mesele yok. "Anti-Classic" ler takıların mücizesini yaşasınlar dolu dolu iri iri.

(Solda).
ATALAR
Ceket: 75.500
Etek: 42.900
Bluz: 26.500.
(Sağda).
ATALAR Ceket: 78.900
Pantolon: 49.500,
Bluz: 24.500.

FOTOĞRAFLAR: PROFİ

Ve Tanrı Garbo'yu yarattı. İflah olmayan bir hayranıysanız (muhtemelen) yağmurlu bir akşamüstü onunla karşılaşabilirsiniz, şaşırmayın.

Tüm makyaj Helena Rubinstein ürünleriyle yapılmıştır.

Cilt Bakımı: Skin Life Cleanser, Skin Life Honey Tonic ve Skin Life Emulsion. Yüz: Pressed Powder - (Medium), Gözler: (Rialto Violet), (Palazzi Blue), Long Lash Mascara - (Siyah),Eye Liner - (Siyah), Yanaklar: Rouge Shimmer, Dudaklar: Bijou Lipstick - (Alibi Red), Lip Contour Pencil - (Raisin) Ceket: Atalar 68.500.

KETENLER ŞIK, RAHAT

FOTOĞRAFLAR: PROFİ

Uçaktan
iner inmez
bir toplantıya m
katılacaksınız
Gideceğiniz ye
ister George V
ister Etap Altına
olsun
mükemmelsiniz

(Solda
VEPA
İtalyan
keten takım
ceket
132.800
etek: 52.000

(Sağda
VEPA
İtalyan
keten takım
ceket
48.000
etek: 34.000

Her yerde rahat edebileceğiniz bejler, mevsimle de uyumlu.

(Solda)- OLAY-Bej Takım: 94.900,

(ortada)-OLAY-Minik ceket-etek takım: 70.000,

(Sağda) OLAY-İkili bej takım: 65.500. Şapkalar: 17.500

TEMPO ÇOK HIZLI

FOTOĞRAFLAR: PROFİ

Mevsimin en önemli çizgilerinden biri de şal yakalar.

(Solda)
ROMAN BUTİK
Elbise: 35.000,
Pardesü:
38.650.

(Sağda)
ROMAN BUTİK-
Ecru Takım:
63.000,
Bluz: 29.850.

Her çılgınlığın bir cazibesi vardır. Ayrıca kim demiş "Peplum"lar çılgınlık diye. Hele bugünlerde kıvrım kıvrım, kat kat "Peplum"lar çılgınlık değil, moda.

ROMAN
BUTİK-Takım:
86.950,
Bluz: 26.900

MODERN KLASİKLER

Aurora Borealis kırmızısı hayat katıyor şıklığınıza; gözlerinizdeki ışık ise çok şeye bedel.

(Sağda)
BEYMEN-Beyaz elbise: 135.000,
Ayakkabı: 65.000,

(ortada)
BEYMEN
Ceket: 169.000
Etek: 67.000
Ayakkabı: 65.000,

(Solda)
BEYMEN
Ceket: 165.000
Etek: 59.000
Bluz: 139.000
Ayakkabı: 65.000.

DRAMATİK, PARISIENNE VE... GÜZEL.

Tüm makyaj Estee Lauder güzellik setindendir.

Yüz: Gentle Protection tonic, Swiss Performance Extract, Maximum Care Eye Cream ile temizlenip kremlendikten sonra Polished Performance Liquid Make-up: (Outdoor Beige). Gözler: Soft Finish Eye Shadow Duo: (Silver Sky-Violet Blue), Soft Finish Eye Shadow Single: (Crystalpink), Eye Contouring Pencil: (Grey Velvet), Luscious Creme Mascara: (Slate Grey). Yanaklar: Tender Blusher: (Coral Spice), Dudaklar: Polished Performance Lipstick (Tartan Red), Perfect Line Lip Pencil: (Sunlit Red), Koku: Private Collection.

FOTOĞRAFLAR: PROFİ

BİRAZ MUZİP
BİRAZ MACERAPEREST

Lacivert triko... dore düğmeler... mevsim ilerledikçe daha da sık karşılaşacağımız bir kompozisyon.

(Solda) ALİ ALTA MODA- Lacivert triko pantolon takım: 135.000.

(sağda) ALİ ALTA MODA- Keten takım: 210.000. Gömlek: 32.500

FOTOĞRAFLAR: PROFİ

Bazı modacılar yeni mevsimin giysileri için sexy değil diyorlar. İnsanlar yaşadıkça böyle kuralların geçersiz olması da doğal.

(Solda) ALİ ALTA MODA
Üçlü İtalyan keteni takım:
225.000

(Sağda) ALİ ALTA MODA
Kahverengi
Beyaz pense takım: 75.000.

RA - Fİ - NE

Haute Couture de vazgeçilmez imza Vural Gökçaylı mevsimi yine tepeden tırnağa şıklık adına açıyor (solda).

Vural Gökçaylı'nın sardunya kırmızısı takımı giyen manken Funda'nın tüm makyaj Lancaster ürünleriyle yapılmıştır. Cilt Bakımı: Milk Cleanser, Very Milk Lotion, Skin Control Day Cream, Yüz: Selective Fon de teint (15), Selective Compact Powder (01), Gözler: Selective Eye Shadow Quartet (03) Lancaster Eye Pencil: (Siyah) Lancaster Selective Mascara: (Siyah) Yanaklar: Selective Blush Powder: (11) Dudaklar: Selective Lipstick: (69) **(Sağda**

FOTOĞRAFLAR: PROF!

BİR DEMET BAHAR

Naneli, vanilyalı, kaymaklı, çikolatalı dondurma renkleri tazelik, gençlik, saçıyor.

(Solda) VEPA FAME-Keten Ceket: 40.350, Pantolon: 26.900 Gömlek: 23.550 Inci Kolye: 22.000

(Sağda)-VEPA FAME-Bluz: 53.800 Etek: 42.000 Ceket: 50.000 Akik kolye: 15.000.

"OUT OF AFRICA"nın **rüzgarı geçen yıl Amerika'yı kasıp kavurmuştu, bu yıl sıra bizde.**

Tüm makyaj Caresse ürünleriyle yapılmıştır. Yüz: Cream make-up fon de teint: (Açık Pembe-01). Gözler: Caresse Far: (Mavi-08), (Eflatun-10), (Pembe-21), Caresse Mascara: (Lacivert), Yanaklar: Eflatun allık, Dudaklar: Caresse ruj: (54), Giysi: VEPA FAME, Bluz: 26.800, T-Shirt: 10.000 Akik kolye: 15.000.

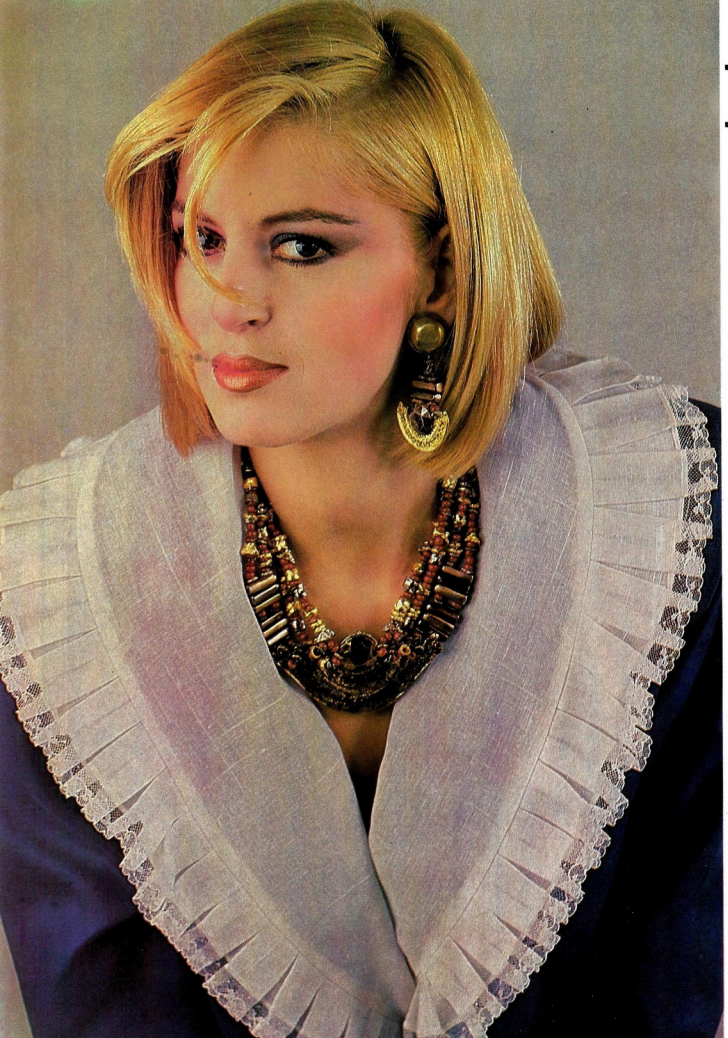

PAPATYA GİBİ

Kocaman dantel bir yakanın yaratacağı etki tartışılabilir mi?

Tüm makyaj Lancaster ürünleriyle yapılmıştır. Cilt: Specific Priority Cleanser, Specific Priority Lotion, Specific Priority Base, Yüz: Selective Fon de Teint: (04), Selective Compact Powder (02), Gözler: Selective Eye Shadow Quartet: (04), Lancaster Eye Pencil: (Siyah), Lancaster Selective Mascara (Siyah). Yanaklar: Selective Blush Powder: (07), Dudaklar: Selective Lipstick (23), Giysi: Pabetland, kolye: 35.500 Küpe: 12.500.

FOTOĞRAFLAR PROFİ

"HEY BIG SPENDER" **şarkısı her an dudaklarınızdan dökülebilir. Mahzuru yok tabii.**

(Solda) PABETLAND Beyaz dantelli gömlek: 39.200, İpek-keten lacivert takım: 85.000,

(sağda) PABETLAND- İpek-keten beyaz takım: 82.000, Fisto bluz: 44.800, taşlı kolye: 35.000, taşlı bilezik: 17.500, küpe: 12.500.

24 AYAR CAZİBE

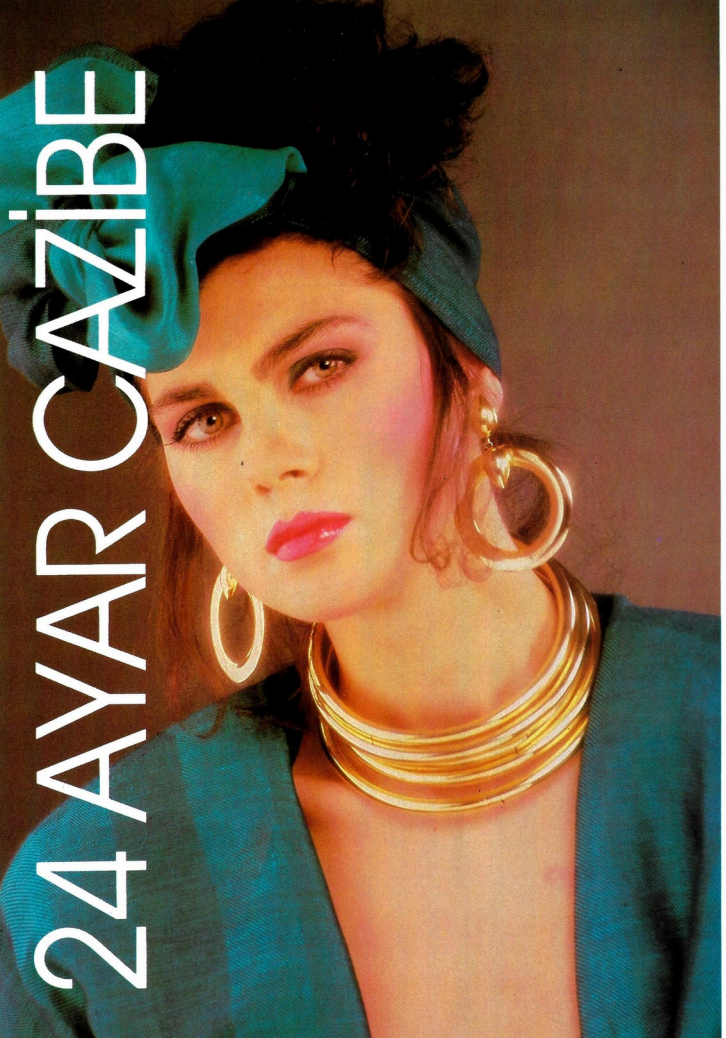

Kurdeleler, fiyonklar baştacı ediliyor bugünlerde. Halka küpeler, halka kolyelerle "egzotiğin şık"ı yakalanıyor.

Tüm makyaj Estee Lauder güzellik setindendir. Yüz: Gentle Protection Tonic, Swiss Performance Extract, Maximum care eye cream ile temizlenip, kremlendikten sonra Polished Performance Liquid Make-up: (Outdoor Beige), Gözler: Automatic Creme Concealer medium, Soft Finish Eye shadow-Twilight Shadows: (Radiant Teal, Picnic Wine, Sunrise Peach), Contouring Pencil: Siyah, Luscious Creme Mascara: (Siyah). Yanaklar: Tender Blusher: (Pink in the shade), Lightworks color balancer. Dudaklar: All Day Afternoon Red (Renutrive All Day); Automatic Lipshine: (Bright Day Red), Perfect Line Lip Pencil: (Apple Cordial) Koku: White Linen. Giysi: Ali Alta Moda, Kolye: 125.000, Küpe: 45.000.
Makyaj: Oya Tolga

FOTOĞRAFLAR: PROFİ

Siyahın vazgeçilmezliği gizeminde mi saklı ne?

Tüm makyaj Helena Rubinstein ürünleriyle yapılmıştır.

Cilt Bakım: Existance Cleanser, Existance Lotion ve Existance Emulsion, Yüz: Pressed Powder: (Soft Rose), Gözler: Powder Eye Shadow (Blue Bell-Aurora), Yanaklar: Frosted Rose. Dudaklar: Bijou Lipstick: (Tender Red), Lip Contour Pencil: (Kırmızı), Giysi: Vural Gökçaylı.

DARACIK KISACIK

Yüzyılın giysisi bluejean, güneşin uyuduğu, rüzgarın uğuldadığı günlerden, en portakal rengi günlere kadar hep el altında.

Makyaj: Oya Tolga - Mont: BENETTON - 30.700, Etek: 12.200, Kazak: 23.500, Atkı: 2600.

NEFES NEFESE

Teksas'ın bağrından kopup gelen bu dayanıklı kumaşı ilk dokuyan, böyle bir salgına yol açacağını biliyor muydu dersiniz?

VAKKORAMA
Mont: 29.700,
Etek: 23.900,
T-shirt: 29.900

FOTOĞRAFLAR: MUSTAFA DORSAY

FOTOĞRAFLAR: MUSTAFA DORSAY

SONSUZ GENÇLİK

Bu yıl sadece bluejeanler değil, cowboy kravatı, iri tokalı kemerler gibi vahşi batı aksesuarları da müthiş moda.

, MUDO - Mont: 29.950, Gömlek: 28.500, Etek: 17.500,

Dinamik, özgür, (rahatlığı tartışma götürebilir) jeanler, James Dean'in "Asi Gençlik"inden beri epey yol aldı.
- KOT - Mont: 28.000,
Pantolon: 19.000.

EN SEKSİ BATI

Artık Jean'ler bir tek şey anımsatıyor. Seks. Üstelik yaşı da yok Jeanlerin. Herkes istediği zaman geçiriveriyor üstüne bu klasikleri, kendi stillerini katmak şartı ile, bir yerine bir şekilde.

- TS - Erbise: 32.700.

Bluejeanlerinizin tadını baharda bir hafta sonu, O'nunla başbaşa çıkarabilirsiniz.
- BEYMEN CLUB - Yelek 30.500. Pantolon: 28.100. Gömlek: 12.500.

FOTOĞRAFLAR: MUSTAFA DORSAY

KADININ BİO-KİMYASI HAWA'DAN BERİ KOLAYCA BOZULABİLEN, ÇOK NAZİK BİR DENGEYE SAHİPTİR. BİR ZAMANLAR KADINLIK SORUNLARI İÇİN YAPAY HORMONLAR VE İLAÇLAR ÇÖZÜM GÖSTERİLMİŞTİ. ŞİMDİLERDE MODERN KADIN YÜKSEK TEKNOLOJİ ÜRÜNÜ İLAÇLAR VE YAN ETKİLERİ KONUSUNDA OLDUKÇA İHTİYATLI. AMA YÜREKLİ OLUN: DOĞA O GÜZEL BAŞINI YARDIM VE UMUT VADEDEREK UZATIYOR. TAZE ÜZÜMLERİN BİLE SUNACAĞI BİR ŞEYLER VAR.

GÜZELLİĞİN SİMYASI

Ortaçağdan beri simya ile uğraşanlar, hastalıklara çare, yaşamı uzatmanın, sade kadını muhteşem bir güzellik haline getirmenin yollarını aramışlardır. Bu çalışmalar asla günümüzdeki kadar pratiğe geçmemişti. Özellikle bu gelişimde kozmetik sanayiinin katkıları yadsınamaz.

Kadınlığın Simyası. Kadınlığın simyasından, daha anlaşılması güç bir simya yoktur. Bu nedenle sorunları da o derece karmaşıktır. Âdet öncesinin gerginliğinden tutun da, doğum kontrol haplarının yan etkilerine kadar binbir dertten bir yumaktır kadın. Ama ne var ki, tıp ve kozmetik sanayii bu dertlerin hepsine devâ bulabiliyor.

Kadınların % 73'ü, adet öncesi gerginliğinden şikâyetçidir. Karında şişkinlik, baş ağrısı, çabuk sinirlenmek, karamsarlık, ağlama duygusu, çabucak yorulmak gibi semptomlar, her ayın belirli günlerinde kadının yaşamına gölge düşürür. Şimdi, aşağıdaki listeye bir göz atarak âdet kanamasından bir hafta öncesinde sizin de böyle şikâyetleriniz olup, olmadığını saptayın.

1- Kalbiniz her zamankinden daha hızlı mı çarpıyor?

2- Çabucak sinirleniyor musunuz?

3- Dokunmadan ağlıyor musunuz?

4- Canınız hep tatlı bir şeyler yemek mi istiyor?

5- Doğru dürüst düşünemiyor musunuz?

6- Kendinizi hep yorgun mu hissediyorsunuz?

7- İştahınız artıyor mu?

8- Ayak bilekleriniz şişiyor mu?

9- Karnınız şişiyor mu?

10- Çabucak yoruluyor musunuz?

11- Önünüze gelene çatıyor musunuz?

Tüm makyaj Revlon ile yapılmıştır.

Cilt Bakım: Moondrops Cleansing Lotion, Moondrops Tonik-2 Tonner, Moondrops Protective Day Base

Yüz: Skin Balancing Makeup-True Beige (331-05) Pressed Powder-Faces Tones/Bisq Beige (02)

Gözler: Revlon Deep Glow Amethyste, Deep Glow Ivory (3100-21) Khol Eyeliner-Black, Big Brush Mascara-Lapis

Yanaklar: Frosty Sienna (64), Tawny Red Frost (01)

Dudaklar: China Red, Lipliner-Red (717-04)

Manken: Çiğdem Şahingür

Makyaj: Oya Tolga

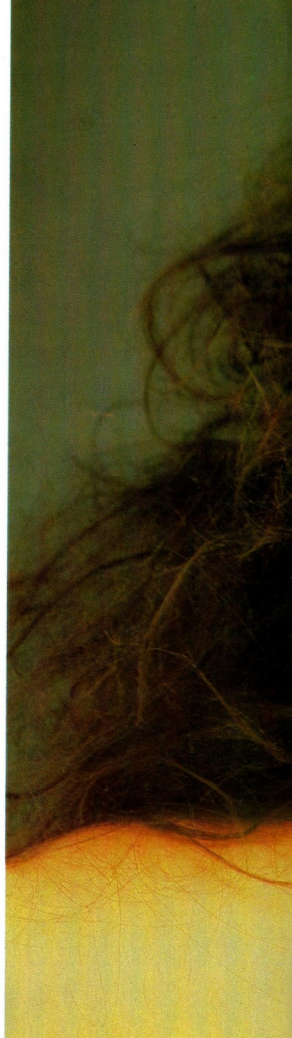

FOTOĞRAF: PROFİ

GENÇLİK AŞISI LİPOZOMLAR

12- Karamsar ve endişeli oluyor musunuz?

13- Başınız ağrıyor mu?

14- Parmaklarınız şişiyor mu?

15- Uykusuzluk çekiyor musunuz?

Yukarıdaki sorulardan üçüne "evet" diye cevap verdinizse, âdet öncesi şikâyetleriniz var demektir. Aşağıdaki uygulamalarla bu konuda rahatlayabilirsiniz.

Çiğ yiyecekleri arttırın. Günlük yiyeceklerinizin % 75'ini çiğ olarak yerseniz, âdet öncesi sorunlarınız en etkin biçimde rahatlayacaktır. Bol meyve, ıspanak, havuç, kırmızı lahana, pırasa, hatta rendelenmiş kerevizi çiğ olarak, salata şeklinde yemeniz yeterlidir. Bu arada az pişmiş yumurta, süt ve ızgara etleri de diyetinizden eksik etmemelisiniz.

Tuzu azaltın. Âdet öncesi gerginliğini arttıran en büyük etken fazla tuz almaktır. Özellikle tuzlu fındık, fıstık, tuzlu balıklar, sucuk, pastırma gibi yiyecekler, sodyum katılmış mamül yiyeceklerden uzak durun.

Beden hareketleri yapın. Aerobik kültürfizik yada sabahları yapılacak bir kaç basit jimnastik, beyin kimyasını harekete geçirerek, beden metabolizmasını hızlandırır. Bu da âdet öncesinde vücudun su tutma eğilimini büyük ölçüde azaltır.

Çay ve kahve içmeyin. Çay ve kahve, huzursuzluk, uykusuzluk yapan, mide ve barsak işlevlerini engelleyen uyarıcılardır. Çay ve kahve yerine, adaçayı, ıhlamur ya da şifalı otlarla hazırlanmış çaylar içebilirsiniz.

Yardımcı mineral ve vitaminler. Kanda magnezyum mineralinin düşük oranda oluşu da âdet öncesi gerginliğinin nedenlerinden biridir. Stres, fazla çay, kahve, alkol, sigara, tuzlu yiyecekler kandaki magnezyumu yok eder. İşte bunun için çiğ sebze ve meyvelerin yenmesi tavsiye edilmektedir. Magnezyum içeren yeşil yapraklı taze sebzeler çiğ yendiği zaman gerekli mineral alınır ve kandaki magnezyum oranı normal düzeyde tutulur. Ayrıca magnezyumun vücutta kullanımına yardımcı olacak B6 vitamini de gereklidir. Dışarıdan alınacak yardımcı minerallerden biri de çinkodur. Çinko da, magnezyum gibi, âdet düzensizliklerini ve âdet öncesi gerginliğini ortadan kaldıran bir mineraldir. Öte yandan C vitamini de bu konuda üzerinde önemle durulması gelen bir düzenleyicidir. Şimdi, günlük ihtiyaç olarak ne miktarlarda mineral ve vitamin önerildiğine bir göz atalım:

Magnezyum aspartat - Günde iki kere, yemek aralarında 500 mg.

B6 vitamini - Günde üç kere, yemek aralarında 10-30 gr.

Çinko sitrik - Günde üç kere, yemek aralarında 15 mg.

C vitamini - Günde üç kere 182 gr.

Kozmetik Simyası. Bilim dünyası, kozmetik dalında, hızla gelişen bir simya yaratma yolunda hergün biraz daha ilerliyor. Esnekliğini kaybeden, çeşitli nedenlerle bozulmuş, kurumuş, hattâ yaşlanmış ciltlere yepyeni bir tazelik, adeta yeni bir hayat aşılama çabalarının eriştiği son düzey, üç yıl öncesinin bilimsel buluşlarını bile gölgede bırakttı. Önümüzdeki beş yıl içinde, cildi buruşuklardan uzak tutacak, taptaze, pırıl pırıl bir sağlığa ve güzelliğe kavuşturacak ileri bir tekniğin temelleri bugünden atıldı.

20. yüzyılın mucizesi Lipozom teknolojisi. Kozmetik sanayiinde, 20. yüzyılın en heyecan verici buluşu, Lipozom teknolojisi adı verilen mucizevi uygulama, bu alanda yepyeni ufuklar açıyor. Lipozom teknolojisi, yorgun, yaşlı cilde aşılanması plânlanan canlı maddelerin, istenen bölgedeki hücrelere eşsiz bir ustalıkla ulaştırılmasını mümkün kılıyor. Cildin sağlığını, tazeliğini, güzelliğini yeniden kazandıracak lipozom'lar, bu alandaki tıbbi araştırmalar sonunda gerçekleştirildi. Lipozom teknolojisinin en mükemmel uygulamasına üç büyük kozmetik şirketi, Dior, Lancame ve Este Lauder 1986 Sonbaharında başladılar.

Lipozom'lar, sentetik bir biolojik yapıya ve biolojik işleviere sahip, yani doğanın güçsüz kaldığı yerlerde görevi üstlenecek bir buluş olarak tanımlanıyor.

Lipozom'ların cildimize neler vaâd ettiğini daha iyi anlamak için, önce cildin doğal hücresini tanımaya çalışalım. Cilt hücrelerinin her birinde, plazma, bir plazma zarı ile kaplıdır. Bu zar, hücre plazmasını sınırlandırdığı gibi, onun, hücre dışı ile olan alışverişini sağlayan, son derece duyarlı bir filtre görevi yapar; hücreye gerekli besin maddeleri ve oksijen bu zardan girer, dışarıya atılacak kalıntılar bu zar vasıtasıyla atılır. Tüm biolojik zarlar gibi, plazma zarının da kapsamlı bir yapısı vardır. Hareketli bir gerilim içinde, birbirine tutunmuş lipid (yağ), ve protein moleküllerinden meydana gelmiştir. İki kat olmak üzere 4-5 milimetre kalınlığında dizilen lipid molekülleri, özellikle suda eriyen moleküllerin geçişini engelleyen bir duvar teşkil eder. Protein molekülleri ise bu iki kat lipid molekülleri arasında erir ve çeşitli görevler yaparlar. Bazıları, zarla ilgili tepkileri harekete geçiren enzim'leri içerir, bazıları belirli moleküllerin hücreye girip çıkmasını sağlar, bir kısmı da hücre dışından gelen kimyasal sinyalleri alarak, hücre içinin, hücre dışı ile bağlantısını kurar.

Bütün bu faaliyet göstermektedir ki, hücre zarı çok hareketli ve sıvısal bir yapıya sahiptir. İşte, cildimiz ve tüm olarak biolojik yapımızın sağlığı, hücre dinamizmine ve sıvısal hücre yapısının canlılığına bağlıdır. Yaşlanmaya karşı koyacak olan da bu hücre dinamizmidir. Hücre zarı gerektiği kadar dinamik olamazsa, hayati önem taşıyan besin maddelerinin alımı ile artıkların dışarıya atılması işlemi yavaşlar. Bu durum, hücre canlılığının kaybolmasına yol açarak, tüm bedeni yavaş yavaş dejenerasyona uğratır. Sinsi ama kararlı adımlarla gelen ihtiyarlık...

Cilt konusunda, canlılığın kaybolması, erken yaşlanma, kasların sarkması, ve cildin genel olarak genç görünümünü kaybetmesi demektir. Lipozom teknolojisinin amacı, bu bozulmayı önlemek, cildin normal fonksiyonlarını harekete geçirmeyi, kayıpları yerine koymayı sağlamaktır.

Kahraman Lipozomlar. 1970 yılı başlarında, araştırmacılar lipid moleküllerinin, hücrelerin lipid katları arasında serbestçe dolaştığını farkettiler. Bu buluş, lipozom adı verilen sentetik lipid kürecciklerinin yapımında ilk adım oldu ve yapay hücre zarı gerçekleştirildi. Güçlü bir mikroskop altında, bu lipozomlar tıpkı bir soğanın katları misali cildin plazma zarının yapısına tıpatıp uygun görünmekte ve cilt hücrelerinin muhtaç olduğu besin maddelerini yakalama olanağına sahip bulunmaktadırlar. Lipozom teknolojisinin en büyük önemi, bu yapay hücre zarlarının cildin gerekli yerlerine gönderilip, oralardaki harabiyeti onarma imkanına sahip olmasıdır. Tıpkı canlı hücre zarı gibi görev yapan lipozomların kozmetik araştırmalarını mucizevi başarısı olarak, sadece kozmetik alanında değil, tıpta da yeni ufuklar açması bekleniyor. Kanser ilaçlarının kanserli

Mükemmel bir cilde sahip olmanın şartları, bol su içmek, temiz hava almak, jimnastik yapmak, yeterli uyku ve stressiz bir yaşam sürmekten geçer. Özellikle zayıflamaya çalışanlar günde en az 1,5 litre su içmelidirler. Bilimsel araştırmalar, bol su içmenin böreklere iyi geldiği kadar, kilolardan da kurtulabileceğini kanıtlamıştır.

bölgeye lipozomlar vasıtasıyla gönderilmesi hususunda tıp da, heyecan ve umut dolu araştırmalara yönelmiş bulunuyor. Bu uygulama, sadece kanser için değil, başka hastalıklar konusunda da geçerli olabilme umudunu taşıyor ve araştırmalar hızla sürdürülüyor.

Lancome ve Günlük cilt bakımı. Lanâme kozmetik firması, cildin yaşlanmış bölgelerine, gençleştirici moleküller gönderen bir bakım sistemi geliştirdi. Niosome adı verilen bu sistemde, gençleştirici moleküller, kirleri yok eden bir temizleyici, bir silikon türevi ile baldan elde edilen ve melit adı verilen bir türevden oluşuyor. Lipozom teknolojisine uygun olarak hazırlanan Niosome tedavi ve bakım sistemi sayesinde, cildin su kaybı önlendiği gibi, kırışıklar kısa zamanda giderilip, yeni kırışıkların oluşması engelleniyor, cilt gençliğin esnekliğine, dirilişine kavuşuyor.

Estee Lauder'in değişik uygulaması. Esté Lauder, lipozom uygulamasını değişik bir yoldan giderek gerçekleştiriyor. Lauder firması, Triple Creme Skin Rehydrator adı verilen nemlendirici ile lipozom teknolojisini, cilt hücrelerine hem besleyici maddeleri, hem de gerekli nemi gönderme yoluna gidiyor. Bu yeni müstahzar iki özel lipid'le birlikte, protein sentezini ve collagen yapımını arttıran oryzanol ve gamma linolik asitleri ile güçlü nemlendiriciler olan amino asit L-prolin'i, sodyum laktat'ı ve çeşitli organik şekeri içeriyor. Triple Creme Skin Rehydrator, ayrıca, cilt hücrelerine nüfuz eden lipozomların cildin doğal nemini kaybetmesine de engel oluyor, böylece cilt yumuşaklığını ve esnekliğini koruyor.

Dior da lipozom yarışında. Lipozom teknolojisi ile cilt bakım malzemeleri üretme yarışında Dior önde gidiyor. Dior'un, lipozom teknolojisi ile ürettiği Capture Anti-Ageng Complex For The Face adını verdiği müstahzar, Dior laboratuarları ile Fransa'nın ünlü Pastör Enstitüsünün ortak yapımı. Capture, hyaluronik asitle zenginleştirilmiş bir jel solüsyonu. Özellikle cildin kırışmasını önleyen collagen yapımını artıran amino asitleri içeriyor. Ayrıca, vücudun bağışıklık bekçisi olan (özden) Thymus bezinden alınmış thymus hülâsası katılarak, daha da etkin hale getiriliyor. Öyle ki, Capture'nin bir iki hafta kullanılması bile inanılmaz derecede iyi sonuçlar veriyor. Şimdiye kadar tek bir kremin başaramadığını Capture başarıyor, zira her damlasında tam bir milyar lipozom var. Yapımcılar, temiz cilt üstüne günde üç damlacık Capture'un yeterli olduğunu iddia ediyorlar. İleri derecede bozulmuş, kırışmış cilt için günde altı damladan başlayıp, iki hafta sonra bu miktarın azaltılmasını tavsiye ediyorlar.

Kokuların simyası. Tıpkı müzik ve meditasyon gibi, kokuların da bir simyası vardır. Rahatlamak, dikkatinizi artırmak, sinirlerinizi yatıştırmak ya da aşkınızı canlandırmak için kokulara güvenebilirsiniz. Bir fıstıscık turunç kokusu beyin hücrelerini kamçılayıp daha berrak düşünmenizi sağlar. Ya amberin o sımsıcak, zengin kokusu? O da, en ürkek, en içine kapanık birine umulmadık cüret ve cesaret aşılama sihrine sahiptir.

Tibetli Lama'ların, şifalı otları ve çiçekleri karıştırarak yaptıkları bir tütsü vardır ki, zihni bir nokta üzerinde toplamayı ve meditasyonu kolaylaştırdığı söylenir. Çok eski zamanlarda, hayranlarının başını döndürecek, adeta afrodisiyak yerine geçecek kokuları birleştirmenin sırrını biliyorlardı. Gökbilimciler, belirli geçegenler burçlardan geçerken hangi kokunun daha etkili olacağını salık verirlerdi.

Hemen hemen tüm güzel kokuların ana maddesini bitkiler oluşturur. Hafif, ince, adeta uçucu tüm kokulu yağlar, bitkilerin çiçeklerinden, yapraklarından, köklerinden ve kabuklarından elde edilir. Bitkilerdeki koku esansı, bitkinin büyüyüp olgunlaşmasında önemli bir rol oynar. Sonra kimyası değişikliğe uğrayarak, en canlı ve genç döneminde en kaliteli ve miktar bakımından en değerli olduğu düzeye ulaşır. Gül ve yasemin gibi bitkilerden bir küçük şişe esans elde etmek için yüzlerce kilo çiçek kullanılması gerekir. Bunun için de bu çiçeklerin esansları pahalıdır. Tarçın ve fesleğen yağları daha ucuza ve daha kolayca elde edilirler. İnsanın ruhsal durumunu etkileyen kokular daha çok doğal kokulardır. Sentetik kokuların etkisi doğal olanlar kadar güçlü değildir.

Aromaterapi denen kokularla tedavi yönteminde çeşitli kokuların değişik durumlarda yararlı olduğu bilinmektedir. Örneğin sardunya yağının egzama ve sindireye iyi geldiği bilinir. Şimdi aromaterapi'de kullanılan bitki ve çiçek kokularının bizi nasıl etkiliediklerine bir göz atalım:

Sedir ağacı - Yaratıcılığı arttırır.

Papatya - Korku ve siniri yatıştırır.

Mercanköşk otu - Huzursuzluğu ve korkuyu yatıştırır.

Tarçın - Uyarıcıdır, zihni berrakläştırır.

Günlük - Sabırsızlığı giderir, sükunet verir.

Turunç esansı - Zihni açar, dikkati toplar.

Adaçayı - Yorgun zihni dinlendirir.

FOTOĞRAF: ABC Arşivi

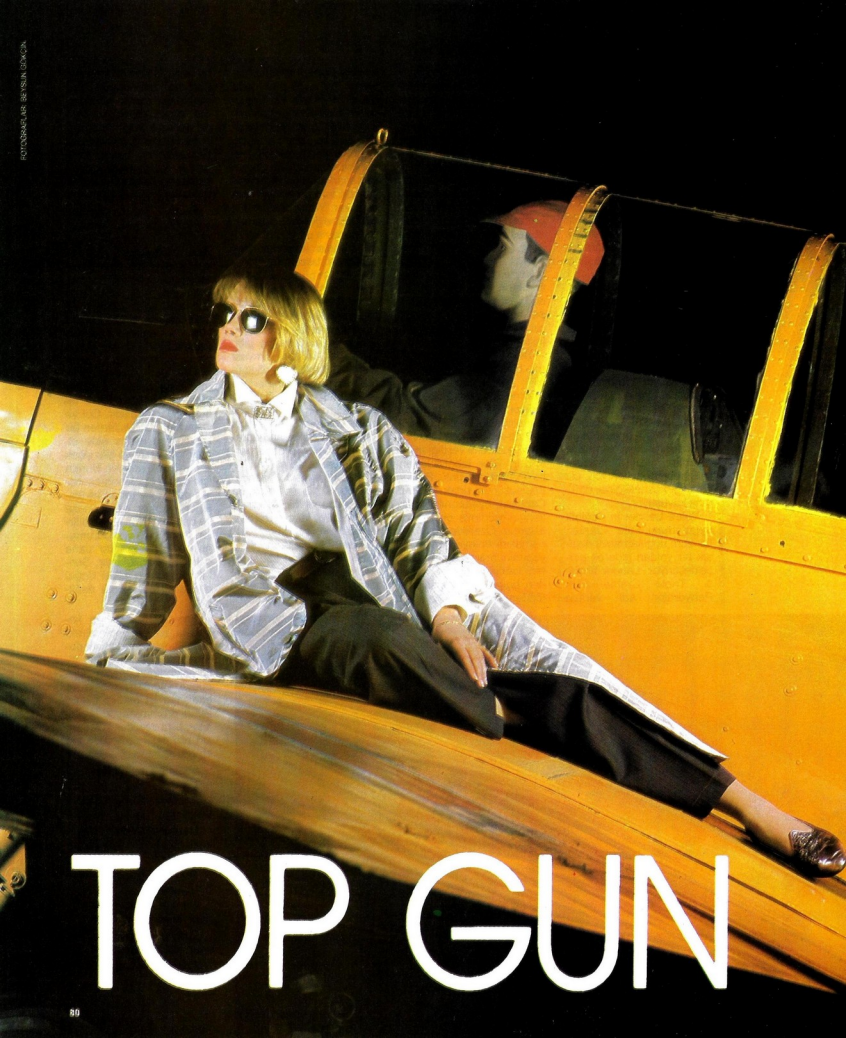

FOTOGRAFIA: BETSUN GIOCCIA

TOP GUN

YAĞMUR BULUTLARININ ÜZERİNE ÇIKIN

Bakın güneş nasıl pırıl pırıl. Yine de sizi bir İkarus gibi cezbetmesine izin vermeyin.

MAKYAJ: GYA TOLGA

(Solda) - SHE - Keten bluz: 24.000, Keten pantolon: 32.000, Tafta pardesü: 57.500.

(Sağda) - A GİYİM-Pantolon: 18.500, Gömlek: 14.500, Dantelli Pardesü: 47.500, Şapka: 8.750, Küpe: 2.500, Ayakkabı: 14.500

HUMPHREY'İ BEKLERKEN

FOTOĞRAFLAR: BEYSUN GÖKÇİN

BULUŞMANIN YERİ YOK

Casablanca'da da bekleyebilirsiniz, İstanbul'da da. O gelecek kuşkusuz.

(Solda) SEPA BALON -Pardesü: 17.950, Gömlek: 8.400, Etek: 8.250, Küpe: 6.250, Broş: 6.250

(Sağda) BEYMEN - Pardesü: 60.000, Siyah etek: 44.000, Bluz: 65.000, Kolye: 56.100, Küpe: 19.000

FOTOĞRAFLAR: BERKUN GÖKÇIN

KAF DAĞINA DOĞRU

Kuzguni bir kuş uzak ülkelere doğru kanat çırpmağa hazırlanıyor. Peşine takılmalı mı?

(Solda) -BENETTON -Pardesü: 38.250, Etek: 12.250, Gömlek: 15.000.

(Sağda) - ATALAR - Lacivert pardesü: 60.900.

FOTOĞRAFLAR: BEYSUN GÖKÇIN

HAVAALANI 87

ALFA...
BRAVO...
CHARLIE...
ROMEO...
JÜLIET...
TAMAM!

(Solda) - ONNA - Lacivert Pardesü: 84.000

(Sağda) Tüm makyaj Elizabeth Arden ürünleriyle yapılmıştır. Cilt Bakım: Deep Milky Cleanser, Skin Tonic, Velva Moisture Film, Visible Difference/Refining Moisture, Yüz: Simply Perfect Mousse Makeup: (03), Invisible Veil Powder: (Transparent), Gözler: Visible Difference/ Eye Fix, Powder Perfection for Eyes: (Twilight Teal, Twilight Blue, Iced Butternut), (Palefire), Conditioning Lash Thickener: (Very Black), Yanaklar: Powder Perfection for Cheeks: (Glazed Gingerberry), Dudaklar: Visible Difference-Lip Fix: (New Wave Crimson (672), Gloss Over: (Clear) Parfüm: First, Giysi: ONNA

ENERJİ TAKVİYESİ

BÜTÜN MESELE, HANGİ BESİN MADDELERİNİ NE ZAMAN YEDİĞİNİZDE... PROTEİNE BİR TUTAM KARMAŞIK KARBONHİDRAT ATTINIZ MI, TAMAM DEMEKTİR. İŞ, MOTORUN DEVRİNİ ARTIRMAYA GELDİ Mİ, BU REÇETEDEN ŞAŞMAYIN.

DOĞAL DOPİNG

Enerji deposu. Gençsiniz, hatta hayatın baharındasınız henüz. O gün bir sürü yere gitmeniz ve iş yapmanız gerekiyor. Fenası, yorgunluktan ölmek üzeresiniz. Hem de, ömrünüzde hissetmediğiniz kadar yorgunsunuz.

Eğer sık sık enerjisizlikten ve sebepsiz bir yorgunluk duymaktan yakınıyorsanız, bilin ki, yalnız değilsiniz. Çoğu kadın, her an yorgunluk duymaya elinin mahkum olduğunu düşünüp, yorgunluğa bu dünyada ödenmesi gereken bir fatura gözüyle bakar. Aslında 'Müzmin yorgunluk' kurbanı olduğunu, doğası gereği daimi bir bitkinlik çektiğini bilmez.

Oysa bu yorgunluk hissi, çoğu kez, beslenme rejiminizden kaynaklanmaktadır. Neyi, ne zaman yediğiniz, en az neyi yemediğiniz kadar önem taşır. Onun için, akşama kadar kafayı vurup yatma arzusundan kurtulmak istiyorsanız, beslenme alışkanlıklarınızı değiştirmeyi deneyin bir. Bunun basit, ama son derece gerçek bir çözüm olabileceğini göreceksiniz. Vücudunuza hakkı olan yüksek enerji yakıtını sağlayabilmek için, öğütlerimizi tutmayı ihmal etmeyin.

Akılcı beslenme. Herşeyden önce şunu bilin ki, bazı besinler, beyninizde meydana getirdikleri kimyasal değişikliklerle, kendinizi uyanık hissetmenize yol açabileceği gibi, kafanız masaya düştü düşecek hale gelmenize de neden olabilir. Adrenalin hormonu bize enerji verip, vücudumuzu da "teyakkuz' durumuna getirirken, balık, av kuşları ile et, yumurta, süt ürünleri ve baklagiller gibi protein düzeyi yüksek besin maddeleri, beş saate eşdeğer enerji ile vücudu uyarır.

Endoleamin hormonu ise, sakinleştirici bir etkiye sahiptir ve hamur, salata, meyve gibi karbonhidratça zengin besinlerle harekete geçer. Başlangıçta kısa süreli bir enerji patlamasına yol açan bu besinler, patlama savuşturulduktan sonra, insana uyku verir. Hal böyle olunca, iş kadınlarının pek rağbet ettiği, içine ceviz parçacıkları serpiştirilmiş beyaz soslu makarna, karışık yeşil salata ve bir kadeh beyaz şaraptan oluşan öğle yemeğinin iki saat geçmeden öğleden sonranın en civcivli anlarında niçin içinizin geçmesine yol açtığını anlamak da zor değil.

Aldığınız kalori miktarına göre en fazla enerjiyi elde etmek sevdasındaysanız, öğle yemeğinde proteinli besinleri eksik etmeyin. Karbonhidratça zengin olanları da akşam yemeğine saklayın. Yok, önünüzde yorucu, hareketli bir gece uzanıyorsa, proteinlerin hepsini öğle yemeğinde tüketmeyip, bir kısmını akşama saklayın. Aksi takdirde gecenin geç saatlerinde gereksindiğiniz bir enerjiden yoksun kalmak gibi tatsız bir sürprizle karşılaşabilirsiniz.

Darda kalınca. Vücudunuzun ritmi, yemek/enerji bağlantısında önemli rol oynar. Enerjimizin doruk noktası ile en düşük düzeyini tayin eden işte bu vücut ritmleridir. Çoğumuz için bu, öğleden sonra, genellikle bir ile dört arasındaki herhangi bir saatte kendini kolu kanadı kırılmış hissetmek anlamına gelir. İdeal çözüm o saatlerde birkaç dakika kestirebilmek, belki de meditasyona ve gevşemeye biraz vakit ayırmak olurdu elbette. Ne var ki, bunun her zaman mümkün olamayacağı besbelli. Bunun yerine, enerji rezervinizi yeni yaktıla tazelemek için kahve molalarından yararlanabilirsiniz. Yine de siz siz olun, doğrudan protein sağlayan besin maddelerine pek fazla itibar etmeyin. Proteinlerle birlikte karbonhidratlı besinler de alırsanız, vücudunuz proteinden daha iyi yararlanır.

Bitkinlik duygusunun hemen hakkından gelmeye niyetliyseniz eğer, ayaküstü atıştırdığınız birkaç lokmanın yalnızca yüksek enerji veren proteini değil, sizi gereksindiğiniz enerjiye kavuşturacak olan karmaşık karbonhidratları da içermesine dikkat edin. Meyvelerle, düşük oranda hayvansal yağ taşıyan peynirle, az yağlı yoğurda, dilim dilim doğranmış meyveler, ya da üzümlü kek, ağzınıza layık olduğu gibi, vücudunuza da sağlık veren faydalı bir ikindi kahvaltısı oluşturur. Yok bir sandviççinin tezgâhındaki çeşitlere muhtaçsanız, krakerle peyniri yeğleyin deriz. Ya da meyve suyu ile krakere talim edin. Şunu da unutmayın:

DAHA KARMAŞIK KARBONHİDRATLAR

Kan glikozunun, yani enerji elde etmek için öncelikle yakılan basit şekerin düzeyini değiştirme konusunda, bütün karmaşık karbonhidratlar aynı derecede etkili olmaz. Mısır gevreği ile havuç, kan dolaşımına, dondurmadan bile daha çabuk karışır. Ekmek, pirinç ve patates de bu konuda hemen hemen aynı derecede başarılıdır. Bunları, muz ve kuru üzüm izler. Kana sürratle karışma listesinin en alt sıralarında ise elma, fasulye, domates çorbası, mercimek ve soya fasulyesi yer alır. Peki ama, bu bilgilerin, enerji arayışında size ne gibi bir yararı dokunacak? Söyleyelim: Hızla enerji takviyesi sağlayacak bir çerez istiyorsanız, çiğ havuçtan şaşmayın. Yok, amacınız enerji düzeyinizde daha kalıcı, temkinli bir artış yaratmaksa, ya bir elma yiyin, ya da bir kase domates çorbası için.

Böylesi bir yemek molasının tek mahiyeti, size fiziki enerji sağlamak da değildir. Zorlu bir gün boyunca gerekli psikolojik enerjiyi de sağlayabilirsiniz. Hem liste dışı kalmayan, hem de hoşunuza giden bir yiyeceği seçme ferasetini gösterin, yeter.

Öğün sayısı ile keyif de artar. Zayıflamak için rejim yapan herkesin bildiği gibi, günde bir ya da iki hürmetli öğün yerine, dört ya da beş öğün yemek, işleri kolaylaştırır. Aynı şey, enerji depo etme işinde de geçerlidir. Bitmek bilmeyen bir günü aç acına tamamlamaya çalışmak, öğleden sonra insanı pek alıngan hale getirdiği gibi, enerji düzeyinde de hatırı sayılır bir düşüşe yol açar. İki öğün arasında çok zaman geçmesi, şeker düzeyinizi de hak ile yeksan eder etmez, mahut yorgunluk duygusu peydahlanır.

Bütün gün yiyeceklerden uzak durup da, akşam anlı-şanlı bir yemekle şölen çekmenin ise, bir uçağa inişe geçmek üzereyken yakıt vermekten farkı yoktur. Bunun bir tek adı vardır: Kendini yanlış zamanda yemlemek. Üstelik de bu iş, yalnızca enerji rezervlerinizi silip süpürmekle kalmaz, hiç de ihtiyaç duymadığınız kiloları almanıza da yol açabilir. Minnesota Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmaya göre, günde 2 bin kalorilik istihkaklarını bir kerede, yani akşam alan kişilerin şişmanlama ihtimalleri daha çok miktarda kaloriyi sabah alan insanlardan fazladır. Günde bir ya da iki hürmetli yemek alışkanlığı, aynı zamanda vücudun daha fazla ensulin üretmesine de yol açar. Böylece de, kaloriler bir telaş hücrelere itilip, daha büyük hızla, yağ olarak depolanır.

ENERJİ PATLAMASI

Karmaşık karbonhidratların kendiliklerinden teskin edici bir etkileri vardır. Basit şekerler ile hayvani yağlar ise, anında enerji verir. Buna karşılık, kafein ve alkol, uyku düzenini bozabildikleri için, yorgunluğa yol açabilirler.

İyi planlanmış abur cubur. Günboyu ufak ufak gıda almak, yorgunluğa karşı verilen mücadelede size adamakıllı destek olabilir ama, epeyce disiplin ve planlama gerektirir. Plansız programsız bir şekilde ufak ufak atıştırma, fazla yemeye yol açabilir. Öylesine koşuştururken yol üzerinde yakalayıverdiğimiz yiyecekler genellikle hayvani yağ, sodyum ve şeker yönünden zengin besinlerdir. Fazla yağlı ve tatlı gıdaların sandığınızın tersine, yorgunluğa yol açabildiğini unutmayın.

Yağ meselesi. Vücut, gereğinden fazla kalori buldu mu, bir çırpıda hayvani yağa dönüştürüverir. Hayvani yağın en yoğun enerji kaynağını oluşturduğunu söylemeye ise herhalde gerek yok. Eğer tüm enerjimizi karbonhidrat ve protein olarak depo etseydik, insan azmanı olurduk. Gram gram hesaplayacak olursak, hayvani yağ, hem protein, hem de karbon hidratların iki katı enerji verir. Yani hayvani yağ, kalori yönünden daha zengin olduğu gibi, baştan atılması da daha zordur. Bir şey daha var: Aşırı hayvani yağ, enerjiyi tüketebilir.

Nasıl mı? Örneğin, hayvani yağ, hücrelere oksijen gitmesini engelleyebilir, dolayısıyla da yorgunluğa yol açar. Hayvanlar üzerinde yapılan çalışmalar, kandaki hayvani yağın, alyuvarları yapış yapış hale getirip kümelenmelerini kolaylaştırabilir. Bunun sonucunda da, kan koyulaşarak en küçük kılcal damarlardan geçmekte zorluk çektiği gibi, hücre dokularına oksijen vermek de sorun olur. Aynı duruma deney tüplerinde de rastlanmıştır. Araştırmacılar, bu yüzden, hayvani yağ yönünden zengin bir yemeğin ardından, insanlarda da benzer bir sürecin görüldüğüne inanıyorlar. Hayvani yağ, kiloları da başarıyla artırır. Sonuçta da bu ağır yükü oradan oraya dolaştırmak, insanı bitkin düşürebilir.

Hayvani yağ, lüks bir besin maddesidir. Faturası da genelde kalp hastalığı ve kanser olarak çıktığı için, biraz pahalıya mal olabilir. Hayvani yağın, başka bir organizmanın istenmeyen, dışlanmış kalorileri olduğunu aklınızdan çıkarmayın ve her ne pahasına olursa olsun, beslenme rejiminizdeki hayvani yağ miktarını azaltın. Gerçi sağlıklı olmak için bir miktar hayvani yağa ihtiyacı vardır ama, bu miktarın günde alınan toplam kalorinin yüzde 20 veya 30'unu aşmaması gerekir.

Nasıl olsa, hayvani yağ yönünden düşük olan besinlerde de bu miktara varacak kadar yağ vardır. Yağsız et, bazı balıklar ve bazı hamur işleri, hayvani yağı yüksek olmayan besin maddeleri oldukları halde, bu yağı içerirler. Bu yönden zengin olan besinler ise aşırıya kaçmamak şartıyla kullanılmalı: Kahvaltı ve tam yağlı süt, tereyağ, krema, dondurma, fındık, fıstık, kremalı soslar, normal salata sosları, kurabiyeler, kekler ve pastalar. Yukarıdakilerin yerine kaim olmasından bir zarar nasıl olmayacak besin maddeleri arasında ise, hindi, tavuk, tonbalığı, düşük düzeyde hayvani yağ içeren ya da hiç içermeyen süt ürünleri, kepek ekmeği, çoğu balıklar, hayvani yağsız soslar ve düşük kalorili salata sosları sayabiliriz. Diyelim ki Pazar günü yapacağınız geç kahvaltıya bir açma, kremalı peynirle başladınız. Mersin yerine somon ve hayvani yağ, Mersin balığı ve oranı düşük kremalı peynir ya da lor peyniri yiyerek de aynı doygunluğu yaşayabilirsiniz. Eğer aldığınız hayvani yağ miktarına dikkat ediyorsanız, kalorilerinize de göz kulak oluyorsunuz demektir. Çünkü hayvani yağı kapı dışarı ettiniz mi, kaloriler de kaybolur. Öyleyse siz gözünüzü kalorilerden değil de, hayvani yağdan ayırmayın diyeceğiz.

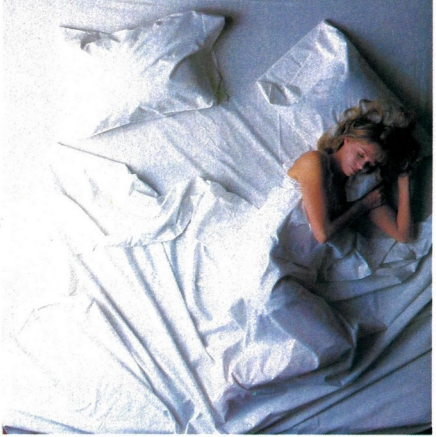

Rejim yorgunluğu. Rejim yapma olgusu -(ne yazık ki, kadınların çoğu için bir yaşam biçimidir)- enerjinin akıp gitmesine yol açar. Neden mi? Belki yanlış besinler almaktan, ya da yalnızca size gerekecek kadar kalori alamamaktan. Düşük kalorili rejimler, metabolizmanın da ağır aksak gitmesine neden olabilir. Vücudunuz, ne uzunlukta olursa olsun, herhangi bir süreyle besinden yoksun kaldığında, ölmesine ramak kaldığını düşünür ve acil durum ışığını yakar. Bunun için de, fırını kısıp, yakılan kalori miktarını düşüşe geçirir. Hal böyle olunca da, bir rehavettir çöker. Erkekler, kalorilerini ısı olarak yakma eğilimi gösterirken, kadınlar kendi kalorilerini hayvani yağ olarak depolamaya daha yatkındır. Sözün kısası, bizim vücutlarımız rejim yapmak için yaratılmıştır.

ŞEKER SOMUNLARI

Karbonhidratlar size iyi gelir, üstelik vücudunuzun da favori yakıt kaynağıdırlar. Yine de, bütün karbonhidratların birbirinin tıpatıp eşi olduğunu sanıyorsanız, yanıldınız demektir. Bazı karbonhidratlar, öteklerden çok daha çabuk çözülür. Eskiden, basit karbonhidratların (şeker), kana, karmaşık olanlardan (Nişasta) daha çabuk karıştığı yolunda bir kural vardı. Öysa şimdi, böyle bir yaklaşımın işi fazlaca basite indirgemek anlamına geldiğini öğrenmiş bulunuyoruz. Hangi karbonhidratların motorun devrini artırıp, sonra da sizi yarı yolda bıraktığını, hangilerinin ise kalıcı enerji verdiğini bilmek, yorgunlukla mücadele rejimi açısından büyük önem taşır. Beslenme rejiminizin yüzde 60'ını karbonhidratların oluşturmasına özen gösterin. Ancak, taze meyve ve sebze, kepek ekmeği, kepekli tahıllar ve mısır gevreği türünden besin maddeleri ile patates, mısır, baklagiller, pirinç ve hamur (pasta) gibi karmaşık karbonhidratların yeğlenmesi gerektiğini de aklınızdan çıkarmayın. Çünkü bu karmaşık karbonhidratlar, büyük bir ihtimalle, daha önemli vitamin ve mineralleri de içerirler.

Peki, öyleyse bu sorunlarla nasıl başa çıkıp, hem sağlıksız fazla kilolarımızı verirken, hem de enerji düzeylerimizi olması gereken ölçüde tutacağız? Bunun bir yolu, rejim yaparken egzersizi de ihmal etmemekten geçiyor. Çünkü bu durumda, vücut kendi metabolizmasına gaz vermekte. Rejimlere acele etmeden ve işi zorlamadan yaklaşmakta da akla yakın bir tavır olur. İlk beş kilonuzu verdikten sonra, bu kilo kaybını koruyun ve vücudunuza duruma uyum sağlama şansını tanıyın. Ancak bunu yaparsanız, bir sonraki 5 kilo konusunda şanslı olabilirsiniz. Yüksek proteinli rejimler gibi 'aç kalma' rejimlerini de semtinize uğratmayın. Çünkü bu rejimler, vücudun ilk yakıt tercihi olan kârmaşık karbonhidratları içermezler.

Oruç tutmak ise, kaçınılması gereken başka bir kilo verme yöntemidir. Bazı savunucuların iddialarının aksine, sisteminizi pirüpak etmez ama, enerji düzeylerinizi düşürür, doğrusu.

Vitamin-mineral bağlantısı. Hayati önem taşıyan vitamin ve mineralleri gereken miktarda almamak da, belli başlı bir yorgunluk kaynağıdır. Bu ya bir yetersizliğe ya da bu besleyici maddelerin aşırı ölçüde alındığına işaret eder. Çocuk doğuracak çağa gelmiş pek çok kadında rastlanan demir yetersizliği, başka bir kansızlık işareti var olmasa bile, yorgunluğa götürür insanı. Enerji düzeyi de bundan nasibini alarak düşer. Yeterli miktarda çinko olmazsa, kan hücreleri üretimi durmura uğrar. Yetersiz miktarda bakır ya da manganez ise, demirin adabı vechile kullanılmasına müdahale edebilir. Vitamin B12'nin bir parçasını oluşturan kobalt, normal kan hücrelerinin gelişimi için gereklidir. İyot yetersizliği ise, ilk semptomlarından biri yorgunluk olan hipertiroide yol açar. Düşük düzeyde sodyum, potasyum ve klorür ise, hem kas zafiyetine, hem de gevşemeğe neden olur. Magnezyum eksikliği zafiyet, kas seyirmesi, hatta kalp ritminde anormallikler gibi bir fatura çıkartabilir.

Gelelim vitaminlere: Bilesiniz ki, yeterli folik asit ve vitamin B12 alamamanın bedeli, kansızlık olabilir. Yorgunluğun, biotin ve B5 yetersizliğinin ilk semptomlarından biri olduğu ise malum. Diğer şeyler, örneğin doğum kontrol hapları ve alkol ise, bazı vitaminlerle minerallerin kana karışması ile metabolizmaya müdahale edebilir.

Belli bir vitamin ya da mineral fazlaca kullanmanın enerji düzeyleriniz üstünde bir şok etkisi yaratacağını da akıldan uzak tutmayın. Bir vitaminin gerekli miktarından üç katından fazlasını almak, aşırı doz sayılabilir. A ya da E vitamininde aşırıya kaçmak da zafiyet ve yorgunluğa davetiye çıkarma anlamına gelebilir. Bir çok besleyicinin diğerleriyle karşılıklı ilişkide olması bir tanesinden daha fazla miktarda alıyor olmanız bile diğerlerinin kana karışmasını etkiler.

Vitamin ve mineral almanın ideal yolu ise, dengeli bir rejim uygulamakla mümkündür. Günlük menünüzü gözden geçirirken, mümkün olduğu kadar çeşitli gıda maddesi bulundurmanızda yarar var. Yapraklı yeşil sebzeler, iyi bir mineral kaynağıdır. Hayvani yağ oranı düşük süt ürünlerinin ise, kalsiyum sağlamakta üstlerine yoktur. Demir yönünden zengin besinler arasında yağsız et, ispanak ve kuru eriği sayabiliriz.

Kafein laneti. Kendinizi yorgun hissetmenize yol açan suç ortaklarından biri de, kafeindir. Çok fazla, ya da günün ileri saatlerinde içilen kafein (bazı bünyeler için, öğleden sonra bile 'ileri saat' sayılabilir), uyku düzeninizi bozar. Uykunuzun hani top patlasa uyanmayacağınız o en derin bölümü olan REM kısmını, açık adıyla, seri göz hareketi bölümüne müdanale eder. Özellikle kahve, ensülin düzeyleri üzerinde etkin rol oynayarak, kan şekerinizin düşmesine neden olabilir. Kafeinin etkisi kişiden kişiye değişirken, günde dört-beş fincan kanve ya da dört-beş bardak çayın üzerindeki her şeye (su hariç) aşırı damgası vurabiliriz. Uzun vadede, beslenme rejiminizden kafeini ne ölçüde çıkartırsanız, o kadar iyi olur deriz. Seyrek içilen kahve, en gerekli olduğu anda, bir namlede enerji verebilir size. Öğleden sona, tam içinizin geçmeye başladığı saatlerde, protein/karmaşık karbonhidratlı bir çereze ulaşmanız da mümkün görülmüyor diyelim. Bu durumoa, kahve imdadınıza yetişebilir. Ama yine de kafein yerine egzersiz yapmanın daha sağlıklı olduğunu hatırlatalım. Egzersiz, aynı gayeye hizmet eder: Sizi uyandırır, oksijen tüketimini artırır ve en iyisi, yan etki söz konusu olmaz.

Alkol hassasiyeti. Çoğu kadın için alkol, halis muhlis bir 'sıvı yorgunluk' anlamına gelir. Bazı kadınlar iki duble içtikten sonra bile, kendilerinde bir tuhum değişiklikler hisseder, çabucacık alınır, yorgunluk duyar ve huysuzlaşırlar. Adet öncesi dönemde ise, alkole karşı hassasiyetiniz artar.

Yaşları 15 ile 50 arasında değişen bir grup kadın üzerinde yapılan bir çalışma, içki içenlerin günlük kalori istihkaklarının yüzde 17'si ile 24'ünün alkolden aldıklarını ortaya çıkardı. Aldıkları ortalama kalori de 1.500 ile 1.600 arasında olduğuna göre, beslenme etkinliği konusunda ciddi sorunları olduğu sonucuna varabiliriz. Bu grupta demir, kalsiyum, A, B1 ve B2 vitaminleri, son derece düşük düzeydeydi. Hemen hemen her gün bir ya da iki dubleden fazla içki içen her kadın, içki alışkanlığını değerlendirmek zorunqadır. Eğer ille de içecekseniz, kokteyl saatinde için. Daha geç saatlerde içmek uykunuzdan edebilir. Gerçi alkol başlangıçta insanı mahmur hale getirir ama, uyku düzeninizi bozduğu için, daha sonra uyanmanıza da neden olur.

Enerji için yeyin. Kilonuzu korumanın ve hatta, eğer niyetiniz buysa tabii, kilo vermenin tek yolu, çılgınca bir rejim (aç acına oturma) uygulamamaktır. Yemek yemeyi bütün bütün kesmenin bir yararı olmadığı gibi, bu uygulama enerji yönünden başınızı derde de sokabilir. Bunun yerine, sağlıklı beslenmeye ayak uydurun. Vücuttaki herhangi bir eksiklik ya da bozukluk sonuçta, yorgunluk olarak ortaya çıkar. Siz de bir kulak verin bakalım, vücudunuz size ne anlatmaya çalışıyor?

A LA OZBEK

Rıfat Özbek "modayı çok ciddiye almayanlara" hitap ettiğini belirtiyor. Beyaz Organza, fes rengi, turkuaz ve altın el işi nakışlarla bezenmiş giysileri bir pazar yerindeki tropikal meyveleri anımsatıyor. Rıfat Özbek'in, Türkiye dışında soyadının noktalama işaretlerini kullanmadığını da belirtelim.

(Solda) - OZBEK - (A la Mode, 36 Hans Crescent, S.W.I, Londra) - Organza bluz: 110 Sterling, İpek muare kuşak: 70 Sterling, Altın işlemeli fes rengi etek: 360 Sterling, Turkuaz fes: 60 Sterling, Boynuz ve amber kolye: 148 Sterling, Boynuz bilezik: 90 Sterling.

(Sağda) Fes rengi, siyah yakalı ceket: 315 Sterling, Mor krep etek: 170 Sterling, Kırmızı fes: 60 Sterling, Küpe: 80 Sterling, Bileziklerin tanesi: 38 Sterling.

DOĞU RÜZGÂRI

Özbek, Londra'daki son defilesi 'No 5, el oriental look'da sadece bir ülkeden değil, tüm doğu kültüründen esinlendiğini göstermiş oldu.

(Solda) - OZBEK - Fes rengi ipek krep elbise: 210 Sterling, İpek muare işlemeli yelek: 250 Sterling, İşlemeli fes: 60 Sterling, Küpe: 80 Sterling.

(Sağda) Beyaz bluz: 110 Sterling,
Brokar ceket: 175 Sterling,
Dar etek: 115 Sterling,
Küpe: 115 Sterling.

DÖRT KİT'ADA

ANTONY WORRALL-THOMPSON'UN İSMİNDEN ÖVGÜ İLE BAHSEDENLERİN SAYISI TAHMİNLERİN ÇOK ÜSTÜNDE.

MENAGE A TROIS'NIN SIRRI

"Erkeğin kalbine giden yol mideden geçer" deyişi, kadın erkek eşitliğinin varolduğu veya tartışıldığı ülkelerde bile hâlâ geçerlidir. Gerçekte, başbaşa yenilen güzel bir yemekten sonra kalbinden vurulan kadınların sayısı en azından erkeklerinkine eşittir. Aradaki fark, erkekler evde hazırlanan güzel yemeklerden, kadınlarsa dışarıda yenilen güzel yemeklerden sonra vurulurlar.

Bunu çok iyi bilen biri de "Ménage à Trois"ların kurucusu Antony Worrall-Thompson.

"Ménage à Trois iyi aşamlar, yardım edebilir miyim?"

"Rezervasyon yaptırmak istiyorum."

"Kaç kişi için?"

"Gülmek yok ama!"

"!!!?"

"Bir kişi için."

Tek başına bir kadının gece sokakta yürüme olanağı bulamadığı İstanbul'dan sonra, otelimden üç blok ötede, Beauchamp Place'deki lokantaya keyifle yürüyüp girdim. Karşılayan garson kızlardan biri girişin hemen yakınında ayrılan masaya beni oturttu. Tek başına yemek yiyecek biri oldukça uygun bir yer.

Yemek listesinden önce getirilen şampanya kokteyleri listesinden "ménage"yi seçtim. İçinde şeftali dilimi bulunan "flute" (uzun, ince) şampanya kadehindeki şeftali likörlü şampanya kokteylini içerken roman gibi yazılmış yemek listesini okumaya başladım. Yemek listesinden seçimimi yaptıktan sonra sıra şarap listesine geldi. Yemek listesi romansa, şarap listesi bir lokanta şarap listesi için ansiklopedi sayılabilir. İçinde bedeli 7 ila 350 Sterling arası olan şaraplarda yok yok. Şampanyaya devam kararı alıp, oturduğumdan beri yüzüme bakıp, "oku beni" diyen yemek kitabına uzandım.

Lokantada sunulan yemeklerin fotoğrafları ile tanımlarının yer aldığı kitabın ilk sayfasında Antony'nin karısıyla birlikte çekilmiş bir fotoğrafı yer alıyor. İki sayfa sonra "To all the young ladies in my past and to Miliza-Jane, my present and future ..." yazıyor. Kitabını yaşantısındaki kadınlardan birisine, ikisine sunan yazar çoktur ama, geçmişindeki tüm kadınlara ve şimdiki ve gelecekteki tek kadın, karısına sunanına ilk kez rastlıyorum. Bunun üzerine tanışmaya karar veriyorum. Şans eseri o sırada Londra'da bulunan Antony'den iki gün sonrası için randevu aldım. Tam zamanında gittiğimde kendisi henüz gelmemişti. Bir iki dakika sonra, öğlen servisi hazırlıkları içerisinde koşuşturmakta olan kızlardan biri gelip "Antony şimdi arabasından telefon etti bu yakınlardaymış, trafik sıkıştığından geciktiği için özür diliyor" dedi. Kısa bir süre sonra kahvemi yudumlarken kapıdan girdi.

İlk olarak 1981 Kasımında Londra'da açtığı "Ménage à Trois"dan başka bir tane New York'da, bir tane de Melbourne'da (Avustralyalı karısı için mi?) açan Tony Bombay'da denetimi altında olan bir "Ménage à Trois"ya da temsil yetkisi vermiş KWT Food Productions"adı altında hazır yiyecek satan uluslararası bir lokanta şirketinin sahibi olan birinin burnu büyüklüğü yok karşımdaki insanda.

Konuşmamız, yemek kitabının girişindeki sunuş cümlesine gelince: "Niye kadınlar? "soruma; "Ben kadınlara düşkün biriyim" yanıtını veren Tony kadınlarla konuşmanın çok renkli olduğunu ve yalnızca işten, politikadan, spordan konuşan erkeklerdan daha ilginç olduklarını sözlerine ekliyor.

Kadınların kalbine giden yolun sırrını çok iyi bilen Antony Worrall-Thompson'un sır yemeklerinden bir kaç örnek: Dört kişilik olan yemek tanımları, malzemelerin ülkemizde bulunurluğu göz önünde tutularak uyarlanmıştır.

CEYLAN ORHUN

Antony Worrall- Thompson, kadınlara düşkün bir erkek olduğunu itiraf ediyor. Ama Avustralyalı karısı Miliza-Jane (solda) ile de elele başarıdan başarıya koşuyor.

WHOLE POACHED PEAR
(BÜTÜN HAŞLANMIŞ ARMUT)

4 tane, sablı, soyulmuş, haşlanmış tereyağ armudu, 150 gr pırasa ve danish blue peyniri mus'u 1 "julienne" (kibrit çöpü gibi) kesilmiş, az haşlanmış pırasa 300 ml tere sosu, 4 yemek kaşığı danish blue peyniri sosu

Haşlanmış armutların dip kısımlarından giderek içinin çekirdek kısmını oyup, boşaltın. İçlerini danish blue ve pırasa mus'uyla doldurun. Armutu içinde sunacağınız tabağı soğutup ortasına azıcık pırasalı mus'tan koyup armutu üzerine oturtun. Tabağı tere sosuyla kaplayın. Armutun kenarını "julienne" haşlanmış pırasayla süsleyin. Armutun sapından aşağı bir kaşık danish blue sosu dökün sunun.

Londra'daki Ménage à Trois'nın New York şubesi, Manhattan'ın ortalarında 134 no'lu ve 48. caddenin üzerinde yer alıyor. Zengin menüsünde birbirinden lezziz yemekler yer alıyor. Üç değişik şekilde sunulan soğuk tarak salatası, karışık sunulan bebek dana, kuzu ve sığır filetosu, Grand Marnier, nane, çikolatalı Tia Maria ile lezzetlendirilmiş Crème brûlée menüden göz kırpan güzellikler.

DANİSH
BLUE PEYNİRİ
VE PIRASA
MOUSSE (MUS)

450 gr pırasa, irice doğranmış
500 ml sebze suyu
2 küçük soğan, ince kıyılmış 1 dis sarımsak, ince kıyılmış 2 yaprak adaçayı
25 gr tuzsuz tereyağ
4 yaprak jelatin
100 gr danish blue peyniri 300 ml krema
4 yumurta beyazı

Pırasayı yumuşayana kadar, sebze suyunda haşlayın. Burada soğan, sarımsak ve adaçayını tereyağında, çok kısık ateşte öldürün. Pırasaları süzün, suyunu saklayın. Saklanan pırasa suyunu 150 ml kalana kadar kaynatın. Jelatini içine koyun, ateşten alıp soğumaya bırakın. Danish blue peynirini ve pırasaları soğanlara katın, peynir eriyene kadar karıştırın. Erimiş jelatinli pırasa suyunu ekleyin. Blender'a koyup "liquidize" edin. İnce bir süzgeçten geçirin. Tuzunu biberini ayarlayıp, soğumaya bırakın. Krema şekil tutmaya başlıyana kadar çırpın. Soğumaya bırakılan karışıma katın. Yumurta beyazını şekil tutmaya başlıyana kadar çırpın önce bir yemek kaşığını sonra tümünü pırasalı, peynirli karışıma katın. Aşağı yukarı 650 gram gelen mus'u buzdolabına koyup katılaşmasını bekleyip, gereken ölçüyü armutlara kullanın.

SEBZE SUYU

450 ml beyaz şarap, 4 ayıklanmış domates, 2 temizlenmiş, doğranmış pırasa, 1 ayıklanmış, doğranmış havuç, 1 kereviz dalı, üzerine iki karanfil batırılmış, soyulmuş 1 küçük soğan, 4 diş sarımsak, 1 çay kaşığı beyaz karabiber tanesi, 1 çay kaşığı mantar kabuğu, 1-maydanoz, kekik, defneden oluşan-"bouquet garni"yi geniş bir tencereye koyup üzerine su doldurun 2 1/2 saat pişirin. İçine tülbent serilmiş ince bir süzgeçten geçirip kullanın.

TERE SOSU

1 demet temizlenmiş tere
250 ml sebze suyu
125 ml krema, tuz, biber, birkaç damla limon

Sebze suyu kaynadıktan sonra tereleri, içine atıp 30 saniye pişirin. Blender'da "liquidize" edin. Kaynatmadan ısıtın. Tuz, biber ve limon suyu ekleyip kullanın.

PEYNİR SOSU

100 gr danish blue peyniri, 250 ml krema, karabiber, birkaç damla limon

Peyniri kısık ateşte eritin, Kremayı ekleyin. İnce süzgeçten süzün. Biber ve limonla lezzetlendirin

SPINACH-SUITED
LANGOUSTINE
(ISPANAK GİYDİRİLMİŞ
KEREVİT)

24 tane ayıklanmış haşlanmış kerevit, 24 çok az haşlanmış (blanched) ıspanak yaprağı, 300 ml sıcak salatalık ve nane sosu, 24 tane küçük top biçiminde kesilmiş salatalık

Herbir kereviti kuyruğunun ucu biraz gözükecek şekilde bir ıspanak yaprağına sarın. Geniş bir tencere kaynar suyun üzerine deymeyecek şekilde bir kevgir oturtun ve salatalık toplarını ve ıspanağa sarılı kerevitleri kaynar suyun buharında, kevgirin içerisinde 2 dakika kadar, üzeri kapalı olarak pişirin. Tabakların içerisine eşit ölçüde salatalık sosu, üzerine 6'şar kerevit ve salatalık topu koyup, sunun.

SICAK SALATALIK
VE NANE SOSU

1 soyulmuş, kıyılmış salatalık, 1 dal nane
1 küçük, kıyılmış soğan
250 ml tavuk suyu
1 kadeh beyaz şarap
125 ml krema
25 gr tereyağ
1 yemek kaşığı sirke
tuz ve beyaz biber

Salatalık, nane ve soğanı tavuk suyuna koyun. Tavuk suyu yarıya inene kadar kaynatıp. Nane dalını çıkarın. Blender'a koyup "liquidize" edin. İnce süzgeçten süzün. Şarabı katın. Bir taşım kaynatıp altını kısın, 5 dakika pişirin. Kremayı ekleyip 5 dakika daha pişirin. Tereyağını küçük parçalar şeklinde yavaş yavaş karıştırın. Tuzunu, biberini ayarlayın. Sirkeyi katıp kullanın.

FOTOĞRAF: MUSTAFA DORSAY

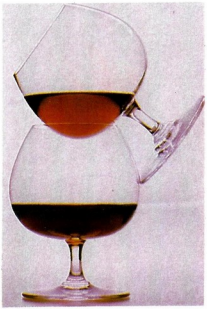

FİNAL LEZZET

COGNAC VE ARMAGNAC

KLASİK KONYAKLARIN YAŞAMA KATTIĞI TAD TARTIŞILMAZ

Yemekten sonra güzel bir konyağı yudumlamak, içkiler dünyasında eşine az rastlanır bir deneyimdir. İnsanın içini fıkırdatan şampanyadan alınan ilham, 70 yılı kırmızı Kavaklıdere Eski şarabının ya da eski bir Bordeaux'un kokusunun başdöndürücülüğü, konyakla birlikte insanı rahatlatır, uygar bir dünyada düşüncelerimizi toparlama, dostça sohbetlerde bulunma imkanı tanır.

Çoğu uzman en iyi konyakların Cognac ve Armagnac olduğu konusunda fikir birliği etmişlerdir. Her ikisinin de tadı yoğun, ilk anda değilse de sonradan hissedilen tesirdedir.

Cognac ve Armagnac güneybatı Fransa'da birbirlerinden 120 mil kadar uzakta bulunan iki ayrı bölgede üretilir. Zaten bu bölgeden başka bir yerde üretilen konyağa Cognac demek de yasaktır. Durum böyle olunca Amerikalılar ve İngilizler ürettikleri aynı lezzetteki içkiye Brandy, Almanlar Snapps, bizlerde Kanyak demişiz. Armagnac ve Cognac'tan daha çok bilineni Cognac, geleneksel bakır imbiklerde iki kez damıtılır. Sonuç, yüzde 70'i alkol olan renksiz bir içkidir ve bu içki aşap fıçılar içinde dinlenmeye bırakılır. Bir konyağın zengin lezzetine ve yoğunluğuna ulaşması için Limousin ya da Tronçais meşesi içinde geçirmesi gereken yılların sırrı, bir üreticinin "Meşe olmazsa konyak da olmaz" cümlesinde yatar. Diğer konyaklar da fıçıda yıllarını, şişelendikten sonra ise hiçbir değişime uğramaz.

Konyağın üslubunu ve kalitesini etkileyen iki önemli unsur vardır. Konyağın üretildiği bölge ve meşe fıçılar içinde geçirdiği zaman. Konyak üretilen altı bölge içinde en önemli olanları Grande Champagne ve Petite Champagne'dir. (Buradaki Champagne'nin o köpüklü içkiyle hiçbir ilişkisi yok; burada sadece bölgenin ismidir.) Bu iki bölgede en zengin, en yaşlı, en güzel konyaklar üretilir. Grande Champagne ya da Grande Fine Champagne etiketli konyaklar Grande Champagne bölgesinden geliyor demektir. Etiketinde Fine Champagne ibaresini gördüğümüz konyaklar ise, en azından yarısı Grande Champagne bölgesinden olmak üzere, her iki bölgede üretilen konyakların karışımı demektir. Grande Fine Cognac ibaresi aldatıcı olduğu kadar, anlamsızdır da. Konyağın aşap fıçı içinde geçirdiği süreye gelince; Üç yıldız, VS ya da VSP etiketliler en azından iki yıllıktır ve daha yaşlı olmaları beklenemez. Piyasadaki konyakların dörtte üçünü oluşturan bu konyakların fiyatları ise 12.000 TL ila 18.000 TL arasında değişmektedir.

Napoleon, Extra ya da XO etiketli konyaklar meşe fıçılar içinde en azından altı yıl geçirmişlerdir, bunun yanı sıra her firma şişeledikten sonra ne kadar bekletileceğine kendi karar verir. Böylelikle bir firmanın Napoleon ve XO'su altı yıllıkken, başka bir firmanın aynı etiketi taşıyan konyakları 20 ya da 30 yıllık olabilir. Eski konyaklar piyasanın sadece küçük bir bölümünü oluşturduğu halde, en kaliteli konyaklar bunlardır, 60.000 TL ila 100.000 TL arasında değişen fiyatlarına rağmen bu tür ganimetlerin keyfini çıkaranlar için de bulunmaz nimettir.

Dört yıllık bir VSOP ile 15-25 yıllık bir konyak arasında belirgin bir farklılık vardır. Hem konyak, şarap gibi şişesi açıldıktan sonra bozulmaz, dahası şarap bir açılışta tüketilirken, bir şişe konyak çeşitli toplantılarda sunulabilir ve birkaç haftalık bir süre içinde ikiden fazla uzmanın tatmasına fırsat verebilir. Eski konyak meraklısıysanız, aramanız gereken markalar Martell Cordon Bleu, Hennessy XO, Courvoisier XO, Remy Martin Centaure XO, Delamain Très Vénérable, Hine Triomphe ve Bisquit'dir.

Cognac'larda uygulanan çifte damıtım yöntemi uygulamasına artık Armagnac bölgesinde de izin veriliyor olmasına rağmen, Armagnac üretiminde, daha fazla koku ve tad verici unsurlar kullanılıyor ve bu karışımda bölgesel kara meşe içinde daha uzun süre damıtılmaya bırakılıyor. Cognac için gerekli olan minimum dinlenme süresi Armagnac içinde geçerlidir ama Cognac da daha iyi sonuç alınmaktadır. Marquis de Caussade, De Montal, Samalens, Marquis de Montesquiou, Sempé, Larressingle ve Janneau markalı Armagnac'ların fiyatı, VSOP Cognac'ların fiyatının neredeyse üçte biri oranındadır. Eski Armagnac'lar aynı değerdeki Cognac'lardan daha ucuzdur.

Sözünü ettiğimiz konyakların herhangi birinin tadına varmanın en iyi yolu, yuvarlak kısmı bir mandalinadan ya da orta boy bir elmadan büyük olmayan ince camdan kadehler kullanmaktır. Greypfurt büyüklüğünde olan konyak kadehleri daha haşmetli olsa da alkolü çabuk yaydığı için konyağın tadını çıkarıp zevk almak varken, narkoz verilmişe dönebilirsiniz. Kadehinizi avucunuzun içinde ısıtarak konyağın rayihasını yaymasını sağlayabilirsiniz, ama sakın hiçbir konyağı ateşte ısıtmaya kalkmayın, o ince rayihası bir anda uçup kaybolur. ■

(Üstte) Hennessy XO Cognac ve Larressignle VSOP Armagnac.

Lezzete Lezzet Katın...

Bir pastanın, tatlının, turtanın, jölenin, meyve salatasının hatta dondurmanın lezzetine lezzet katan, onu bir sanat eseri kadar estetik bir görünüşe kavuşturan en önemli malzeme Krem Şanti'dir. Lezzetli, saf, iyi cins krem şanti: Pınar Krem Şanti.

PINAR

Krem Şanti

"lezzet üstüne lezzet"

Pınar Süt, bir Yaşar Holding iştirakidir.

BİREYSEL SEÇİMEYLE BELİRLENEN, BİR KÜLTÜR VE BİRİKİM SONUCU GELİŞEN, BİR YAŞAMA BİÇİMİ, HATTA BİR DÜNYA GÖRÜŞÜ

KALİTE

Günlük yaşamımızda oldukça sık kullandığımız, çoğu kere, üstünde fazlaca düşünmeden kullandığımız kimi sözcükler, yaşama biçimimize, daha doğrusu neyi, nasıl yaşadığımıza ya da yaşayamadığımıza ışık tutabiliyor. "Kalite" de bu sözcüklerden biri işte. Türkçe Sözlük'teki karşılığı: "nitelik". Bu sözcüğün, "kalite" kavramını karşıladığını pek sanmıyorum. Her ne kadar, saygınlık, üstünlük, yetenek gibi ortalama sayılamayacak, hatta sıra-dışı özellikleri çağrıştırıyorsa da bildik "kalite" sözcüğüne uzak düşüyor. Zaten artık o anlamda kullanılmıyor pek. Neden acaba? "Biz uluslarca, yabancı sözcüklere düşkünüzdür de ondan" diyeceksiniz, "Orası öyle, haklısınız" demek zorundayım. Üstelik hakkınızı teslim etmek üzere, şöyle bir örnek de verebilirim.

Bir zamanlar İstiklal Caddesi'ndeki büfeleri, ayaküstü hafif birşeyler atıştırabileceğiniz uğrakları, yaşları kırkı aşan okurlar biliyorlardır kuşkusuz. Tarihsel bir dönemden değil 1960'lardan söz ediyorum. **Pınar, Örman, Atlantik...** Bu büfelere, yorucu bir iş gününden sonra eve dönerken her akşam uğrayabilirdiniz, bütçeniz sarsılmadan. Güngörmüş garsonlar, yüzünü sık sık gördükleri müşterilerin huyunu-suyunu, kişisel beğenisini ezbere bilir, onlara bu doğrultuda hizmet verirlerdi özenle. Nasıl beceririrdi içtenlikle ağırbaşlılığı kusursuz bir biçimde dengelemeyi? İçli-dışlılığı cıvıklıkla karıştırmamayı? Siz de bu tür bir kaliteye, seve seve bırakırdınız kendinizi; kalabalıklığına karşın asla gürültülü, uğultulu olmayan bir mekânda, uygar bir ortamda, evde hazırlanması çok daha pahalıya oturacak abur cubur eşliğinde özenle kotarılmış bir rus salatası, sosis sote, patates kızartması ayranınızı ya da biranızı içebilirdiniz. Yanınızda bir çocuk varsa, garsonlar da, müşteriler de, yakınlıklarını ondan esirgemezlerdi. Doğruyu söylemek gerekirse, çocuklar da bulundukları ortamın koşullarını kavramışçasına, ayak altında dolaşmaz, o saatleri size zehir etmezlerdi. Bu konuya sonra yine döneceğim, şimdilik **Atlantik**'ten örnek vermek yeter.

İlk açıldığında, büfenin adı "Akdeniz"di; sahibinin yakınarak anlattığına göre, birkaç ay süreyle hemen hemen müşterisiz kalmıştı. Bu adı "Atlantik"e çevirmeyi akıl ettikten sonra müşterideri yana bayağı yüzü gülmüştü adamcağızın. Denizlerden deniz beğenmek, ölümlerden ölüm beğenmekten de güçtü anlaşılan. Adı kulağa yabancı gelen bir deniz, bir kalite güvencesi vermeye yetiyordu. Siz yine karşı çıkacaksınız, "Her Türkte bir Barbaros, bir Sokullu ruhu vardır, deniz dendi mi engin denizleri özler, ummana açılmayı düşler" diyeceksiniz, kendi adıma, düşgücümü bu kadarına zorlayamayacağımı belirtmem gerek. Daracık bir sahanlığı andıran büfelere girenlerin, hiç de okyanusa açılmak gibi bir kaygıları yoktu bence. Akdeniz'le pekala yetinebilirlerdi. Deniz kıyısında yaşadığı halde çoğunluğu bir kerecik bile ayağını denize sokmamış bir yerli nüfusla dolu tatil yörelerimizi unuttuk mu? Cemal Süreya'nın denizseverliğimiz (!) konusundaki şu dizesi ne kadar aydınlatıcı:

Toprakçıl bir çapadır Denizyolları'nın arması bile

Hadi, "Akdeniz Büfesi"nin sorunları doğru ya da yanlış biçimde çözümlendi de o günden bugüne "kalite" sözcüğünün yerleşik Türkçe karşılığı neden bulunamadı. Yaşama tarzımızın kalitesi nasılsa her gün biraz daha düştüğü için yakında bu sözcüğe belki de hiç gereksinim duymayacağımızdan yola çıkarak, kafamızı boşu boşuna zorlamayalım mı dedik?

Zaman içinde uçup giden, sahip çıkamadığımız kaliteyi Salâh Birsel "Ah Beyoğlu, Vah Beyoğlu" kitabında anlatır. "...yine Leben'a dönelim. Hem de Leben'un ilk günlerine. Bunun için yapılacak şey de Markiz Pastanesi'nin kapısını açarak içeri girmekten başkası değildir. Çünkü, XIX. yüzyılın ikinci yarısına açılan Leben o vakitler Markiz'in yerindedir. Markiz Haldun Taner'in deyişiyle en bireysel kahvelerden biridir. Burada her masa kendi başına bir adadır..." (sağda)

1960'larda, gazetecilerin sorularını yanıtlayan bakan eşleri, güzellik kraliçeleri, iyi giyinmeleriyle ünlü yıldızlarla şarkıcılar, sözbirliği etmişçesine, "İyi giyinmek için büyük harcamalar gerekmediği" düşüncesini savunurlardı. "Kişi istese, çok ucuza da iyi giyinebilirdi. Sümerbank'tan aldığı güzel bir divitini ya da basmayı gündelikçiye

TOMRİS UYAR

LE PRINTEMPS

diktirebilirdi. Önemli olan, kendine yakışanı seçebilmekti; moda, bu demekti.'' Kalitenin ille de parayla sağlanmayacağı, bireysel seçmeyle belirlendiği, bir kültür ve birikim sonucu geliştiği, bir yaşama biçimi, hatta bir dünya görüşü olduğu çıkıyordu bu anlayıştan. Bu anlayışın yerleşmesinde 1940'larda güdülen ''kemerleri sıkma'' politikasının izleri de vardı kuşkusuz. Gelgelelim, toplumumuz hızlı bir değişim geçiriyordu o günlerde. Yıllar yılı harcanmayan, yastık altında biriktirilen ya da taşınmaz-mal'a yatırılan para, sokağa dökülmeye başlamıştı bile. Ölçüler de değişiyordu: parayı sakınarak harcamak bir erdem değildi artık, çağdışı bir tutumdu. Geleneklere ve göreneklere de yeni palazlanan bir orta sınıf söz geçiriyordu. Kendi beğenisini (ya da kalitesini) her alanda egemen kılmaya çalışıyor, başarıyordu da; ne olsa para, ondaydı. Diyeceğim, paranın kaliteyi ezip geçmesi, yeni bir olgu değil, şimdiki yaşamımızın ''arabesk''te düğümlenmesi birkaç-yıllık bir geçmişle açıklanamaz.

Günlük yaşamımızın hangi alanına bakarsak bakalım, inanılmaz bir değer-düşümüne uğradığımızı görüyoruz. Beyoğlu'nda, demin sözünü ettiğim uğrakların yerini alan, mantar gibi biten biracıları, aylak ya da işsiz ve sarhoş kitleyi bağrına basan, alışverişe çıkan kadınların ürküp karşı kaldırımlardan geçmelerini sağlayan koltuk meyhanelerini saymazsak, ailece gidilecek, kazık değil yemek yenebilecek bir yer kalmadı gibi. Gözünüzü kararttınız, ''kaliteli'' bir akşam geçirmeye karar verseniz, bol para harcamaktan kaçınmasanız bile aradığınızı bulamazsınız kolay kolay. Lüks bir otelin barında arabeskimsi bir müzik ve bayat fıstık eşliğinde, başka bir müşterinin bardağının dibinde kalmış izlenimini veren içkinizi yudumlamak sizi mutlu etmeyecekse tabii. Diyelim, ortahalli bir lokantaya gittiniz. Bu kere, balık yemenizde direten, çevrenizde dört dönerek konuşmanızı engelleyen, tek servisi, içinde bir tek sigaracık söndürülmüş bir tablayı inatla ve sinir bozucu bir hızla değiştirmek, yavaş yemek gafletinde bulunduğunuz beyaz peynirinizin son lokmasını kapıp götürmekten öteye gitmeyen bir garsonla savaşmak zorundasınız.

Ama siz çabuk pes edeceklerden değilsiniz. Huzurlu bir ortamda başınızı dinleyeceksiniz mutlaka. Tutalım buldunuz da böyle uygar bir ortam, Hidiv Kasrı'na yollandınız bir öğleden sonra. Orada her şey yolunda gitse de, salonlarda koşmaca oynayan çocukları ne yapacaksınız?

Yeni görgü anlayışı, cepte para varsa, başkalarının her türlü hak ve özgürlüklerini çiğneme özgürlüğünü tanıyor kişilere. Bu haberi de önce çocuklardan alıyorsunuz. Böylesine saldırgan bir özgürlük havasında yetişen, yalnızca televizyon dizilerinin boyalı-estetiğiyle beslenen, edebiyata ve sanata uzak bu kuşak ilerde nasıl bir değerler sistemi kuracak? diye kara kara düşünüyorsunuz.

Başka bir alana geçelim dilerseniz... Diyelim ki, uzun süredir alışverişe çıkmamış, hep aynı şeyleri

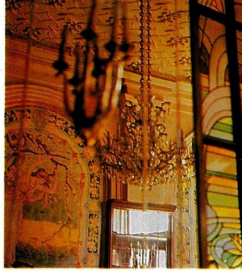

Markiz (sağda) yavaş yavaş kaybolan güzelliklerin sonuncusu. Şimdilerde toz içinde ilgi ve insaf bekliyor.

Kalite kokan günlerimizde, (üstte) Arnavut Kralı Zogo (sağdan 2. oturan) İstanbul Park Otel'de eşi Geraldine (sağdan 1.) ve kızkardeşleri ile on gün kalmıştı. Otelin personeli (arkada ayakta) ve çevre de kaliteyi yansıtıyor. 30'lu yıllarda (solda) Turkuaz barı da en gözde yerlerden biriydi. Turkuaz da hak ile yeksan oldu.

Fotoğraflar: Selahattin Giz

giymekten, takmaktan usanmış birisiniz. Yeni, güzel şeyler alırsanız, keyfinizin yerine geleceğini umuyorsunuz. Giyinmenin "örtünmek" demek olmadığını bildiğiniz için de "ucuz ve iyi" giyinme masalını yutmuyorsunuz. Birazcık "kapris" yapacaksınız. ('Kapris'in de Türkçesi yok! Ne garip bir rastlantı) Bu kararla, lüks bir mağazaya girdiniz. Sakın tezgahtar engelini küçümsemeye kalkışmayın! Hazırlıklı olun: Tezgahtarın somurtkanlığı, ukalalığı içinizi karartmasın. Kısa topuklu, gündelik bir pabuç alacağınızı belirtseniz de o size lame bir iskarpin, son moda bir kes sunmakta diretecektir. Yün bir atkı yerine, hayır ipek bir şal almanızı önerecek, ipeğin sizi daha çok açacağını ileri sürecektir. Ya da aradığınız kokunun modası geçmiştir, ona göre, size zorla en tutulan kokuyu (üstünüzden üç gün çıkmayan, ağdalı, iç bayıltıcı bir kokuyu) denettirecektir. Sıkı durun siz! Bangır bangır çalıp sizi sersem eden müziğe kulaklarınızı tıkamaya çalışın; iyi bir mağazadan alışveriş etmenin başka bir keyif olduğuna inanın, aynı malı Beşiktaş pazarından daha ucuza alabileceğinizi, ülkenizde derli toplu bir kalite kontrolü olmadığını aklınıza getirmeyin. Yeni pabucunuzla çamurlu, oyuk caddelerde nasıl dolaşacağınıza da boşverin.

Bütün bu örneklerden, "kalite"nin bireysel bir savaş vererek kazanılamayacağı çıkıyor galiba. Sizin kapınızın önünü özenle temiz tutmanız yetmiyor, komşularınızın kapılarının önünü bir terlik ve pabuç mahşeri haline getirmelerini engelleyemiyor. Sizin iç çamaşırlarınızı ev içinde kurutma alışkanlığınız, Boğaz'a bakan yalıların taraçalarında -üç yan balkon varken- çamaşır kurutulmasını önlemiyor. Bu arada estetikle soluk almayan bir yaşam sürdüren bireylerin iç dünyalarına ne oluyor acaba? Anababa-çocuk ilişkileri, karı-koca ilişkileri, iş-ilişkileri, arasıra özel bir insan olduğumuzu iliklerimizde duymamızı sağlayan aşk ilişkileri ne durumda?

Yıllar önce, son yıllarda gitgide zedelenen ilişkilerin durumunu incelerken şöyle yazmıştım; bugün de aynı düşüncedeyim:

"Erkekler bir süredir ilişkilere yenilik getirmeyi beceremiyorlar, ana sorun bu bence. Son yıllarda sürekli olarak gelişen, değişime uğrayan kadın imgesiyle uyum sağlayamıyorlar. O zaman da hırçınlaşıyorlar. Kaç yüzyılın alışkanlığını kırma çabası yoruyor, hırpalıyor. Akıllarıyla onayladıkları, bilinçle özledikleri bir kadın, arkadaşkarı-ana olabilen bir sevgili, önce coşturuyor onları ama zamanla karşılarındakini sindirmeye, baskı altına alıp alıştıkları kadına indirgemeye çalışıyorlar. Çocuklaşıyorlar, saçmalıyorlar ve büsbütün hırçınlaşıyorlar. Tam bir kısırdöngü. (...) Yaşıtımız kadınların büyük çoğunluğu, bütün dünyada, bir bunalım içindeler. İlişkiyi yenileme görevinden bezdiler artık."

Bir zamanlar neler beklediğimize yanıtım da şöyle:

"Ben ve ben yaştaki kadınlar, erkeklerden önemli günleri anmalarını, armağan almalarını, çiçek getirmelerin, kısaca bu tür yüzeysel incelikleri beklemezken, belki de daha derinlerde yatan bir inceliği, ilişkiye özgü bir inceliği keşfedeceklerini ummuştuk, ama sonunda alışıldıklardan da olduk."

Son üç-beş yılda genç erkekler - 30 yaş dolaylarındakiler- bu köklü alışkanlıktan sıyrılma belirtileri veriyorlar. Bu gidişle ilişkilerimize Türkçe bir kalite yerleşir mi zamanla? En azından sonraki kuşaklar açısından umutlu olabilir miyiz? ■

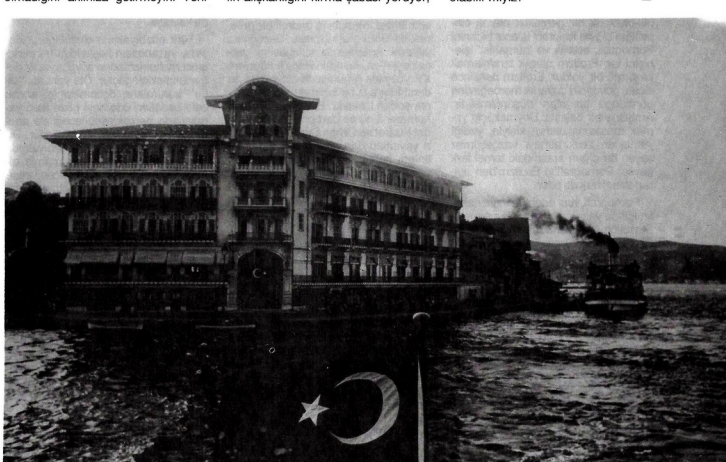

Beyoğlu'ndaki Tokatlıyan Otelinin yazlık mekanı da Tarabya'da yer alır 1951 yılına kadar. Yaz aylarını keyifli geçirmek isteyenler Galata Köprüsünden bir vapura ya da Taksim'den bir otobüse atlayıp soluğu Tarabya Tokatlıyan'da alırlar. Kalitenin kol gezdiği günler bir yangınla son bulur. Şimdi aynı yerde Büyük Tarabya Oteli bulunuyor.

"EROTİZM DENİLİNCE SICAK, GÖVDENİN DUYARLIK MERCEĞİNDEN GÖRÜLDÜĞÜ BİR ALAN DÜŞÜNÜLMELİDİR"

TÜRK EDEBİYATINDA

EROTİZM

Pek çok kavramın birbirine karıştırıldığı bir dünyada, herşeyden önce Erotizm'in Pornografi'den ayrıldığı noktaları saptamak, hatta Erotizm'in cinselliğin içindeki yerini aramak zorunlu oluyor başlangıçta. Organik-biyolojik bir gerçeklik olarak cinselliğin **çiğ** ve kışkırtıcı işleniş biçimini Pornografi, **estetik** ve 'hümanist' işlenişini ise Erotizm olarak tanımlamak kestirme bir yoldur. Erotizm denilince **sıcak**, gövdenin duyarlık merceğinden görüldüğü bir alan düşünülmelidir. Amiyâne bir bakışla: Doymak için yemek masasına oturan kişiyle, yediği yemekten zevk almayı vazgeçilmez sayan bir diğeri arasındaki temel fark neyse, Pornografi'yi Erotizm'den ayıran temel fark da odur.

Pornografi, has edebiyatın ve sanatın içinde yaşama hakkı bulamamıştır. Cinseliğe bakışlarındaki yürekilik ve sınır tanımaz cüretleriyle Marquis de Sade ya da Sacher-Masoch'un, Henry Miller ya da Georges Bataille'in sorgulanmalarına ve kitaplarının yasaklanmış olmasına bakıp bu yazarları Pornografi'nin alanına terketmek, bütün bütün yanlış bir değerlendirme olur. Onları otorite karşısında diklenmeye götüren çiğlikleri değil, ikiyüzlü ahlâk anlayışlarını alabora etmeleridir. Şüphesiz, sözgelimi Sade'ın dünyasında cinselliğin estetik bir boyut içinde görüldüğü de söylenemez: Çünkü Marquis herşeyden önce tabularla didişir, hedonizme eğilecek hali ve vakti yoktur. Ama, bu kesin tavır, estetik bir boyut olarak ele almadığı cinselliği kendiliğinden estetik bir boyut eklemesini de engellemez.

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında Erotizm'in devreye girişi dar bir kapıdan, o da yakın geçmişte olmak kaydıyla, sözkonusu oldu. Osmanlı toplumunda cinselliğin konu edinilmesi, bir başına önemli bir gelenek koridoru oluşturmuştu: Geçtiğimiz yıllarda Amerika'da tıpkıbasımı gerçekleştirilen Nasrettin Hoca hikâyeleri, XV. yüzyılda Anadolu'da cinselliğin ne denli fütursuz bir biçimde ele alındığının somut kanıtıdır. Elden ele dolaşan hamamnâme ve berbernâmeler, Cevdet Kudret ve Orhan Duru'nun ayrı ayrı yayımladıkları otantik Karagöz metinleri, İsmet Zeki Eyüboğlu'nun "Divan Şiirinde Sapık Sevgi" ve Murat Bardakçı'nın "Osmanlı Toplumlarında Cinsel Hayat" gibi incelemelerinde ele aldıkları örnekler, Cumhuriyet öncesinde, bu konuda sınırsız açılımlar yaşandığının göstergesidir.

Oysa, XX. yüzyıl yazarı ve sanatçısı için cinsellik, etrafı genellikle dikenli telle kuşatılmış bir alan sayılmıştır. Bunda Türk Ceza Kanunu'nun koyduğu sınırlara paralel olarak, toplumun bu bağlamdaki denetimci törel yapısının da payı gözlemlenmektedir. Türk sinemasının Erotizm'i ana sorunu olarak seçmiş tek filmi olan "Soluk Gecenin Aşk Hikâyeleri" bütünüyle yasaklanmış, filmin yetenekli yönetmeni Alp Zeki Heper "kayıp" hanesine yazılmıştır. Resim sanatımız Çallı'dan bu yana, Erotizm düzleminde "nü"lerle sınırlanmış, Erotizm'i ana sorunu olarak seçmiş tek ressamımız olan Yüksel Aslan, yurtiçinde açtığı son sergisinin uğradığı "kaza"dan sonra soluğu yeniden, bugün de hayatını ve yapıtlarını sürdürdüğü Paris'te almak zorunda kalmıştı.

Türk edebiyatında cinselliğe yaklaşımı, yazarımızın kuşatıldığı bu denetimci mekanizmadan soyutlayarak değerlendirmek güçtür. Öte yandan, "tabu" kurumların delinmesiyin, ancak belli bedelleri ödemeyi göze alan yaratıcılarla gerçekleşebileceği de unutulmaması gereken bir faktördür. Bu açıdan bakınca, Türk edebiyatında Erotizm'in yeterince serpilmemiş olmasını yazarlarımızın mahcubiyetine bağlamaktan başka çare kalmamaktadır. Sanıyorum, Muzır Yasası'nın devreye girmesinin, Türk yazarı için bir kez daha sınav alanında yalnız kalmak anlamına geldiğini söylemenin vaktidir: Söyleyeceklerini söyleme konusunda yeniden geri çekilecek, ürkek bir yazı siyaseti geliştirecekse, bunun doğuracağı sonuçları yasalara bağlamak **dürüst** bir yaklaşım olmayacaktır.

Kara Mizahı konu edinen bir yazımda belirtmiştim: Türkiye'de egemen ahlâk dokusuna başkaldırma açısından büyük bir potansiyel vaadeden Kara Mizah öğesinden, hiciv ve yergi alanında kalem oynatan yazarlarımızın beslenmesi beklenecekken, bu konuda öncülüğü aslında mizah türünde ürün vermeyen Oğuz Atay, Leylâ Erbil, Ece Ayhan gibi **modernist** kanadın sözcüleri yapmıştır. Erotizm bağla-

ENİS BATUR

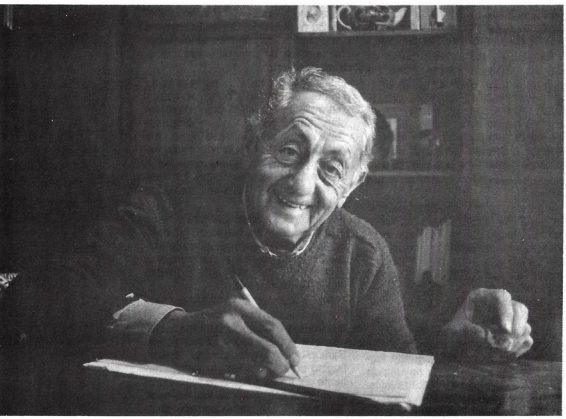

"İlhan Berk'in (üstte) erotik dönemini kuru bir dil ve imge seçimiyle katettiğini ileri sürmek elde değildir. Tam tersine 'Şenliknâme' bir yana koyulacak olursa, teorik yaklaşım şiirini fazla oyalamamış, gövdenin geometrisi Berk'de motor işlevi görmüştür. Şairin son yıllarda hayli yankı uyandıran renkli ve siyah-beyaz desenlerinde de (sağda) aynı sıcak ve sevdalı Erotizm anlayışının egemen olması, bunun somut kanıtı sayılabilir."

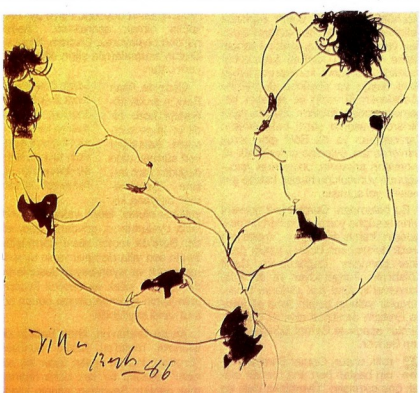

mında da durum farklı değildir: Cinsel liği, natüralizmin sınırlarını zorlayan bir gerçekçilik anlayışı ile sık sık ön plana alan yazarlarımızın Erotizm'e teğet geçtikleri görülür: Kemal Tahir'den Fakir Baykurt'a uzanan bir çizgide cinsellik toplumsal bir **tıkanıklık** olarak işlenir; Erotizm'in **iletişim** sağlama işlevinin karşısında, bu yazarların cinselliğin Türkiye'de sağır edilmiş ilişkilere yataklık edişini çerçevelemelerine tanık olunur. Mehmet Seyda ve Füruzan'da da, yer yer açılım görülse bile, bu karamsar bakış egemendir. Cinselliğin farklı kavranış biçimlerine el atan Attilâ İlhan'a gelince, bu yazarımızın fantezili fantazmalarının arkasında aynı çıkmaz duygusu okunur: Tensel hazzı ve tensel uyumun aranışını simgeleyen Erotizm'in karşısında, Attilâ İlhan kişileri cinselliğe başarısız sonuçlar getiren by-pass uygulamaları yapma yarışına girişirler.

Bir başka kanatta, 1950 kuşağı yazarları, varoluşçu düşüncenin Türkiye'de bulduğu karşılığın bir sonucu olarak cinselliği hayatın sorgulanması gereken bir katmanı saydılar. Ferit Edgü, Demir Özlü ve Erdal Öz'ün ilk hikâye kitapları, acılı bir damaktan, cinselliğin doğurduğu yalnızlığı ve yalnızlığın yoğurduğu cinselliği kurcalarken, estetik bir tad arayışından çok bir bilinç muhasebesini ön plana aldılar.

Bu kuşağın kadın yazarlarında cinselliğin didiklenişi daha sahici bir tavır içerir: (Pek çok konuda olduğu gibi, toplumsal açıdan cinselliğin söz konusu edilişinde de kadınların sorunlarını çözmekte daha acil davrandıkları görülür.) Leylâ Erbil, Nezihe Meriç, Sevgi Soysal ve Tomris Uyar'da herşeyden önce **kadın olma koşulu** soru işareti yağmuruna tutulmuştur: Gövdenin esrârına bakılır bir yandan, ama daha çok, toplumsal düzlemde kadının ve kadın cinselliğinin **imajı** kazılır: Erotizm bir hedef haline dönmez genellikle, bu yazarlarımızda: Eleştirel, basmakalıp yargılara diklenen, gövdeye yönelmeden çok önce akıl ve duyarlık hanelerinde engellere takılıkalmış **eril** anlayışı sarsalayan bir bakış açısı ağırlık kazanır. Zamanla, iyiden iyiye gövdenin ve cinselliğin siyasetine yönelik bir muhalif tona bürünen bu bakışın Erotizm'e şans tanıyacak hali kalmamış, Tomris Uyar'da hüzünlü bir acı alay, Leylâ Erbil'de ise köktenci ve öfkeli bir reddiye, hedonizmi büsbütün dışarı itmiştir. Bu açıdan bakılınca, Erotizm'in ham bir potansiyel olarak bir tek popüler yazarlarda, K. Nadir ve M. Tahsin Berkant'ın marazî dünyalarında yaşama hakkı bulduğunu ileri sürmek durumu doğmaktadır.

Romancılarımızın ve hikâye yazarlarımızın Erotizm'e yönelik bakışlarını etkileyen temel faktörün, cinselliğin toplumsal düzlemde değerlendirilişi olması, bir yerden sonra eşyanın mantığı sayılmalıdır: Hazzın ve estetiğin yasaklandığı, hazzın ve estetiğin dile gelmesinin sakıncalı bulunduğu bir ortamda, gövdenin bilinç ve duyarlıkla ilişkisi kadar, gövdenin gövdeyle ilişkisi de geriye itilir. Konu, zorunlu biçimde, gövdeye **bakan** gözün taktığı gözlükle sınırlanacak, denetimci zihniyetle atbaşı giden önyargıların kuşatı-

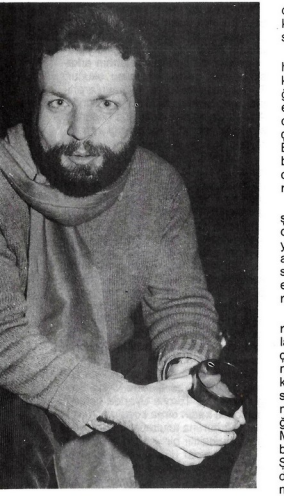

"Nedim Gürsel'in hemen bütün hikâyelerinde erotik kıvanç öne çıkabildiyse, bunun en önemli nedenini, bir önceki kuşağın cinselliği varoluş sorunsalı ve toplumsal ağrı olarak didik didik etmesinde aramak gerekir."

coğrafyasını daha derin bir boyutta kavramak amacıyla erotik tadı önemsemesini beklemek yerinde olacaktır.

Türk edebiyatında şiirin, roman ve hikâyeye göre çok daha ayrıcalıklı bir konumu olduğu, köklü bir şiir geleneğinin varolmasının evrensel planda edebiyatımıza özel bir nitelik kazandırdığı tartışma kabul etmez bir gerçek sayılagelmiştir. Gene de, konuya Erotizm açısından bakılacak olursa, bu zengin toplamın içinde pek az sayıda şairin erotik edâyı baştâcı ettiği görülecektir.

Şüphesiz, genel anlamında aşk'ın şiir sanatının vazgeçilmez konularından biri olduğu hemen herkesin onayını almış bir görüştür. Ne var ki, her aşk şiirinin, aşk'ı tek temel sorunu saymış her şairin doğrudan doğruya erotik bir dünya ortaya koyduğunu ileri sürmek elde değildir.

Divan şiiri geleneğinde de, Halk şiiri geleneğimizde olduğu gibi kıvılcımlar halinde yaşamıştır Erotizm. Daha çok "fetiş"lerin boyunduruğunda kalmış, aşk'ı ve kadını imge boyutunda kalıplara indirgemiş bir tutku anlayışı sergiler Doğu şairi: Cahiliye dönemi'nin ünlü "Yedi Askı" şiirlerinde gördüğümüz haz felsefesine ne "Leylâ ve Mecnûn"da, ne de, bütün sapkınlık belirtileriyle Nedim'de rastlayabiliriz. Şair yanıp tutuşmakta, ama bu yangın dibine sıçrarken közünü koruyamamaktadır. Şiir sanatı kurallarının sahici olanı duygu ve düşünce düzeyinde güdükleştirdiği vezin ve sanatlar hegemonyasında Erotizm arasıra kötü şiirlerde yaşama şansı bulabilmiştir. Karacaoğlan ya da Bâkî gibi doruk isimlerde tad, öylesine gizlenmiştir ki, sanatların arkasına, onu tatma yolculuğunun yoruculuğu hazzın kafese girmesine yol açmıştır.

Bu bakımdan, Cumhuriyet dönemi şiirimiz şüphe yok ki daha ileri bir noktadadır: Yahya Kemal'in "Vuslat'ının erotik dokusu son derece yakıcı özellikler barındırır. Dağlarca'nın, Cahit Külebi'nin, Turgut Uyar ya da Edip Cansever'in kimi aşk şiirlerini tensel vurgular yalayıp geçer. Ama şiirimizde Erotizm denilince akla ilk gelecek isimler apaçık ki Cemal Süreya ve İlhan Berk'tir.

Erotik unsur, Cemal Süreya şiirinin baştan beri ana damarı olarak öne çıkmıştır: "Üvercinka"daki en eski şiirlerde bile kadın ve aşk, tensel hazzın içinden kuşatılır. Şairin kadını, gövdesini, bu gövdeyle arasındaki köprüyü **figüratif** yaklaşımı elden bırakmadan, uzun uzadıya soyutlamalara girişmeksizin **elledi**ği görülür. Her hareket, her duruş, her davranış Cemal Süreya'nın dilde de eşit sıcaklığını, karşılığını aradığı bir yordamla işlenir. Bu nedenle de, Cemal Süreya'nın "ars poetica"dan (şiir sanatı) anladığı "ars erotica"dır (sevme sanatı), diyebiliriz sanıyorum.

Sevişirken çıkartılan her ses hırsızın devirdiği eşyadır, bu şiirde. Kadın, "karım olan, sevgilim olan, orospum olan" karnı, göğsü, önü ve arkasıyla "bira köpüğünde şekillenir" şairin imge dünyasında. Orada şehirlerle, kapatılmış kanallarla, "Afrika dahil bütün kara parçalarında sevişmek bir kere daha yürürlüğe" girerken cesaretle yüzleşir Erotizm.

Cemal Süreya'nın Erotizm'i, hazzı doğrudan doğruya hayattan, gündelik hayatın sıradan keşiflerinden alan bir felsefeye dayanır: Sıcak, lirik, yaşama keyfini elden bırakmayan bir gözden bakar şair, tensel hazza.

Buna karşılık İlhan Berk'de Erotizm'in hayattan çok, seçilmiş bir tavırdan hareketlendiği gözlemlenir: En lirik şiirlerinde bile teorik bir tad gizlidir. Berk'in şiir dünyasında da "aşk"ın baştan beri ağırlıklı bir yer tuttuğu tartışma götürmez gerçi, ama tensel hazzı keşfetmesi, onu şiirine taşıması 1960 sonrasında gerçekleşmiştir. Bugün büyük payı, şairin Gerçeküstücü'lerin dünyasına duyduğu ilgiye ayırmak yanlış olmaz sanıyorum: "Aşıkâne"den başlayarak, **Erotizm**, Sade ve Breton okumalarıyla şiirin etkisini duyurmuştur.

Gene de, İlhan Berk'in erotik dönemini **kuru** bir dil ve imge seçimiyle katettiğini ileri sürmek elde değildir. Tam tersine, "Şenlikname" bir yana koyulacak olursa, teorik yaklaşım şiirini fazla oyalamamış, gövdenin geometrisi Berk'de motor işlevi görmüştür. Şairin son yıllarda hayli yanki uyandıran renkli ve siyah-beyaz desenlerinde de aynı sıcak ve sevdalı Erotizm anlayışının egemen olması bunun somut kanıtı sayılabilir.

Cemal Süreya'nın Erotizm'i, hazzı doğrudan doğruya hayattan, gündelik hayatın sıradan keşiflerinden alan bir felsefeye dayanır: Sıcak, lirik, yaşama keyfini elden bırakmayan bir gözden bakan şair, tensel hazza.

Eleştirilmesi Erotizm'e yaklaşmayı geciktirecektir.

"Aşk-ı Memnu"dan 1970 kuşağı yazarlarına varan boşluğu başka türlü yorumlamak elde değildir: Güven Turan'ın "Dalyan"da, Selim İleri'nin başta "Cehennem Kraliçesi" olmak üzere birkaç romanında, Nedim Gürsel'in hemen bütün hikâyelerinde erotik kıvanç öne çıkabildiyse, bunun en önemli nedenini, bir önceki kuşağın cinselliği varoluş sorunsalı ve toplumsal ağrı olarak didik didik etmesinde aramak gerekir. Belki şimdi, eleştirel bakışın iyi-kötü hedefine ulaştığı bir düzeyde, Erotizm'e yaklaşılabilecektir: Yasak olanın yaptırımları gözlemlenmiş, bütün bütüne aşılmamış olmakla birlikte, "totem" ve "tabu"nun delinme süreci hızlanmıştır; bundan böyle Türk romancısının ve hikâyecisinin bireyin iç dünyasını, bireyler arası ilişkilerin

André Breton'un, İlhan Berk'in de takınakli motto'su haline dönüşen "Erotizm, insana tıpatıp uyan tek sanattır" sözünü bir kez daha hatırlatmak gerekir: Sevdanın insanın içinde tıkanıp sönmesini, dahası bambaşka duygulara dönüşmesini engellemek istiyorsak, Erotizm'in etrafındaki perdeyi kaldırmamız gerekir.

Belki o zaman, Türk edebiyatında Erotizm kendisine yaraşacak bir ölçüde genişlik kazanacaktır. ■

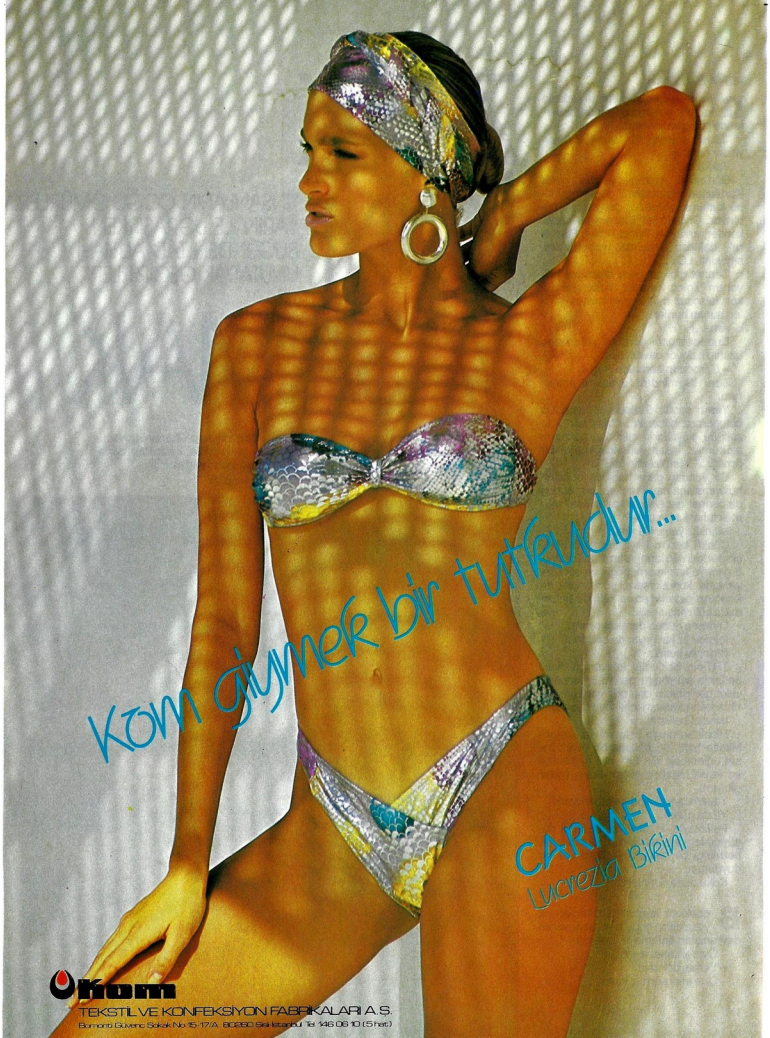
Kom giymek bir tutkudur...
CARMEN
Lucrezia Bikini
Kom
TEKSTİL VE KONFEKSİYON FABRİKALARI A.Ş.
Bomonti Güvenç Sokak No:15-17/A 80290 Şişli İstanbul Tel 146 08 10 (5 hat)

ZEVK İÇİN YAŞAMAK

"İNSANLARIN ÇOĞU ÖMÜRLERİNİ YARIN İLE UĞRAŞIRKEN BUGÜNDEN TAD ALMAYI UNUTARAK GEÇİRİRLER"

REFİK ERDURAN

Gazetedeki odamda bir arkadaşla karşılıklı oturmuş, günün haberlerine göz gezdiriyoruz.

"Elden gelmiş" bir davetiye koyuyorlar önüme.

Vakko'dan.

Görünüşü, basılışı, yazılışı nefis. Kuruluşun yirmibeşinci doğum gününü kutlama gecesinin programını bildiriyor. Önce kokteyl, sonra bir küçük konser, arkadan "Yaza Açılan Pencere" defilesi, sonunda yemek. Eşli, smokinli, LCV'li.

Cennet gibi bir gece olacağını biliyorum. İlginç insanlar, kusursuz dekor, falsosuz müzik, peri masalı kılıkları sunan huriler.

Ama...

Duraksadığımı görünce arkadaşım uzanıp bakıyor davetiyeye.

– Gitmezsin herhalde? diyor.

Soru biçimindeki uyarısını anlıyorum.

Yarım saattir üstünde konuşmakta olduğumuz haberler... Yığınların yoksulluğu, köylülerin çıkmazı, işsizlerin uçurumu... İnsan perişanlığının binbir örneği... "Memleketin hali"...

Bir yandan genel tabloda bunların bulunmasına hayıflanırken, bir yandan da cennet geçelerine katılıp keyif sürmek tuhaf kaçmaz mı?

Mantıklı yanıt: Kaçmaz.

Çünkü benim keyif sürmem hemcinslerimin acılarını artırmaz. Tersine, o geceye katılırsam, bilgili ve etkili insanlarla konuşursam, sözkonusu sıkıntıların giderilmesine katkıda bulunmam kolaylaşır belki.

Öyleyse neden duraksıyorum?

İçimde iki kaygı var da ondan.

Birincisi belirli:

TRT'nin beklediği televizyon dizisi üstünde çalışmam gerek. Eğlenceyle vakit geçirirsem onu söz verdiğim tarihte teslim etmem tehlikeye düşebilir.

İkincisi belirsiz:

Hiçbir sorunum bulunmasa, "memleketin hali" de pespembe olsa bile, sırf eğlenmek için bir yere gitmekten ve keyifli saatler geçirmekten utanır gibiyim.

Yaşamdan zevk almak ayıp sanki.

Ya da günah.

Politikayla, ideoloji ile, sistemli düşünceden kaynaklanma iddiasındaki herhangi bir yaklaşımla ilgisi yok bu duygunun.

Kökü daha derinlerde.

●

Bebekken karşımıza çıkarılan ilk yasakların çoğu bize zevk veren davranışları önlemeye yöneliktir.

– Öyle yapma, ayıptır.

– Yerme, dokunur.

– Ona elini sürme, kırılır.

– Bahçeye çıkma, öcü var.

– Oranla oynama; sen kaka çocuk musun?

Oysa bunları hoşumuza gittiği için yapmaktayızdır hep. Zamanla, hepsine karşı çıkıla çıkıla, kafamızın derinliklerine şu inanç yerleştirilir:

"Zevk yasaktır."

FOTOĞRAF: FMR

Bebek büyüdükçe, bilinçaltında ana-babanın yerini tanrılar aldıkça, o sinirsel ambargo günah kavramına dönüşür. İlkel dinlerdeki pek çok tabunun, ruh hastalıklarındaki pek çok saplantının da kaynağı aynı zevk alerjisidir.

Kendini **mantığa bağlı sayan** kimi insan ise o **çarpıklığı ahlâk ve estetik kılıflarına sokmaya çalışır. Zevk düşkünlüğünü "duygulara esir olmak" ile, "dünyevîlik" ile, hayvansallıkla, zevk düşmanlığını da akılcılıkla, yücelikle, uygarlıkla bir tutar.**

O düşünüşe göre kişinin çok hoşlandığı şeyleri yapması ile akıl ve bilinçten uzaklaşmasını gerektirir.

Dilimize bile yansımıştır bu inanç:

Coşkulu bir neşeyle iyi vakit geçirenlerin "çılgınca" eğlendiklerini söyleriz. Ucuz romanlarda fazlaca romantik anlar yaşayanlar "kendilerinden geçerler". Porno yapıtlarında ise "Zevkten kudurdular" türünden deyimlere rastlarsınız.

Hepsinin temelindeki anlam, akıl ile zevk arasında bağdaşmalarını olanaksız kılan bir karşıtlık bulunduğudur. Çıldırmadıkça, bilincinizi yitirmedikçe, kudurmadıkça yaşamın tadını çıkaramazsınız!

Zevkten bilinç yitirip kudurmak da hayvanlaşmanın bir türüdür tabiî.

İşin tuhafı, en bağnaz zevk düşmanları bile insanları kendi dinlerine katılmaya çağırırken ödül diye cenneti önerirler.

Çizilen tablo sonsuza dek sürecek bir keyif panayırıdır.

Hele İslâm'da anlatılan cennet, fiziksel ve cinsel zevkleriyle, Las Vegas'ı gölgede bırakır.

●

Büyük şair diye tanıdığımız Ömer Hayyam kendi çağında ülkesinin en ünlü matematik, gökbilim, hukuk, felsefe ve tarih uzmanlarından biriydi. Yoğun duygusallık ve coşkunun aynı insanda en keskin akılcılık ile yanyana bulunabileceği gerçeğinin çarpıcı bir örneğiydi yani.

Şiirinin özü daha sonra bir başka şairin de "İç bade, güzel sev" öğütüyle dile getirdiği yaşama sevinciydi. Ünlü rubailerinde en çok şu temayı işledi:

– Tek gerçek yaşadığı andır. Bu dünyanın tadını çıkarmaya bak!

Hayyam'ın "dünyevî" nimetlere düşkünlüğü bencilce değildi. Mutluluğunu başkalarıyla paylaşmaya istekliydi herzaman. En belirgin özelliği engin insanseverliği idi.

Tarih ilginç bir senaristtir; zaman zaman acayip rastlantılar düzenler.

"Bu dünyayı şarap gibi iç" felsefesinin bir numaralı savunucusu, insancıl Hayyam'ın okul arkadaşlarından biri kimdi, biliyor musunuz?

"Bu dünyadan geç" felsefesini yaşayarak mürit toplayan ve tarihin ilk terör örgütünü kuran Hasan Sabbah!

Dünyamızdan vazgeçmiş olmanın en inandırıcı kanıtı ölüme rıza göstermektir. Sabbah müritlerinin kendisine bağlılığını işte o kanıtla ispatlamalarını sağlıyordu. Fanatik delikanlılar onun bir işaretiyle kale burçlarından atıyorlardı kendilerini.

Peki, o mucizeyi nasıl gerçekleştiriyordu Sabbah?

Konunun en ilginç yanı da orası.

Haşhaşla yarı baygın duruma getirilen delikanlılar yapay bir cennette müzik dinleyerek nefis yemekler yiyor, çırılçıplak kızların sunduğu şarapları içiyor, hayal edemeyecekleri mutlulukları yaşıyorlardı. Ayıldıktan sonra, eğer Sabbah'ın her dediğini yaparlarsa, ölünce aynı cennete gidecekleri söyleniyordu onlara.

Yani bu dünyadan vazgeçilmesini savunan "filozof" liderin müritlerine verdiği dolaylı rüşvet yine bu dünyanın nimetleriydi.

İnsancılığa gelince...

Onbirinci Yüzyıl İran'ının en büyük devlet adamı Nizamülmülk (Memleketin Nizamı) adıyla tanınan başvezirdi. Rastlantıya bakın ki, gerçekten ülkenin dirliğini düzenini sağlayan bu ünlü yönetici de Hayyam'ın ve Sabbah'ın okul arkadaşıydı.

Hayyam akılcılığı ile ona- ve ülkeye büyük hizmetlerde bulundu. Sabbah ise hasım saydığı pek çok başka yöneticiyle birlikte Nizamülmülk'ü de öldürttü müritlerine.

Kıssadan hisse:

"Bu dünyadan geç" felsefesi bu dünyaya pek yararlı olmuyor.

●

Defileli yıldönümü kutlama gecesine katılma konusundaki kararsızlığımın bir nedeninin de zaman yitirme korkusu olduğunu söyledim.

Yaygın bir kaygıdır bu. İnsanların çoğu ömürlerini yarın ile uğraşırken bugünden tad almayı unutarak geçirirler. "Falan iş olacak mı? Filan sıkıntıdan kurtulabilecek miyim? Feşmekân düşümü ne zaman, nasıl gerçekleştireceğim?"

Lavlar altında kaldığı günden bu yana keşfedilmesi bitmeyen Pompei'nin bu kez de "Gizler Villa"sının duvarlarını süsleyen freskolar gün ışığına çıkarıldı. Dizi film üslûbunu taşıyan duvar resminde, bu talihsiz şehrin görkemli günlük hayatını sergileyen dört ayrı sahne görülüyor.

"İÇ BADE, GÜZEL SEV"

Böyle sorularla efkârlanarak ve güncel mutluluk olasılıklarını görmezden gelerek yılları öğütürler. Ömrün sonu bir gün pattadak çıkıverir karşılarına. O zaman dönüp geriye bakar, "Demek dünyadaki serüvenim buymuş!" diye şaşakalırlar.

Onun için, Amerikalıların şu sözünü çok gerçekçi bulurum:

– Yaşam biz başka planlar yaparken başımızdan geçenlerdir.

Bilinçli insanın o tuzaktan kaçınması gerekir.

Çocukken bu konuda büyük dayımdan aldığım küçük ama çarpıcı dersi anımsıyorum.

Ailede yarı-deli diye bilinirdi Naci Dayım. Gerçekten de mavi gözlerinde zaman zaman manyakça parıltılar görülürdü. Küçüklüğünde Salacak'taki yalıda yaptıklarını annem hâlâ anlatır.

Altı yaşındayken, aşçının muttak pencereşi kenarına dizdiği sütlâç kâselerine bahçeden kamış uzatmış, sütlaçları emip üstlerinin kaymağını boşlukta bırakmış, adamcağızın muttağı perili sanıp korku krizi geçirmesine yol açmış. On yaşındayken, fırsat buldukça bahçıvanın koynuna girdiğinden kuşkulanılan evlatlık kızın odasındaki bir yastığın ucuna bağladığı incecik ipi avizenin üstünden aşırtıp yine bahçeye sarkıtmış, geceyarısından sonra yastığı ikide bir yarı doğrultarak aynı odada bekçilik için yatmakta olan Arap Dadı'nın babalarının tutmasına ve evde büyük şamata çıkmasına neden olmuş. On beş yaşındayken o kızcağızı gebe bırakmış.

Naci Dayım -anneannemden duyduğum deyimlerle- "adam gibi" okumamış, büyüyünce de pek "bir baltaya sap" olamamış, hep "kadın kız peşinde" dolaşmış, küçük memurluklara pistonla girip çıkarak yaşamıştı. Resim yapmaya çok yatkındı eli. Ama o yeteneğini geliştirmek için gerekli disipline de girememişti.

Hakkını vererek yaptığı tek şey iyi yaşamaya çalışmaktı. Fazla sarhoş olmadan sık sık içer, gezip tozar, her fırsatta yaşamla alay eder, bol bol güler, sürekli eğlenirdi.

Bir gün ikimiz karşılıklı oturmuş, yemek yiyorduk. Kiraz mevsimiydi. Çok severdim o meyveyi. Yemeğin sonunda ikimizin de önüne birer tabak kiraz koydular.

Ben o yıllarda herzaman yaptığım gibi kirazların kötülerini önce yiyip iyilerini sona bıraktım. Dayım durumu dikkatle izliyordu. Birden uzanıp o kirazları avuçladı, hepsini çabucak yedi.

Dehşetle bakakalmıştım yüzüne. O da bir süre bana baktı.

– Bu sana ders olsun, dedi. Önce kirazların iyilerini atıştır herzaman. Gördün ya, sona bırakırsan bakarsın yemek kısmet olmaz!

Ve bir kahkaha attı.

Sanki ömrünün kısa süreceği içine doğmuştu dayıcığımın. Kırkında tifodan öldü.

●

Dilimizde "zevk" iki anlama gelir:
1. Yüksek beğeni düzeyi, gusto.
(Eskiler buna "zevk-i selim" de derlerdi. Bugün birini "zevk sahibi", bir evi "zevkli döşenmiş" diye nitelerken sözcüğü o anlamıyla kullanmaktayız.)
2. Haz.
(Osmanlıcada o anlamıyla da kullanılışının zengin bir çeşitliliği vardı zevk sözcüğünün. Yakın geçmişimize kadar yaygın olan deyimlerle, "zevk-bahş" zevk veren, "zevk-yab" zevk alan, "zevk-cû" zevk düşkünü demekti. Ben insanların "zevk-ü sefa" sürmekten söz ettikleri, "Mahzuz oldum" ya da "Mütelezziz oldum" diye konuştukları döneme yetiştim.)

Zevk düşmanlarının hayvansal bir ayıp ve günah gibi görüp karşı çıktıkları duygu hazdır.

Her karşı çıkış kendi tepkisini yaratır. O tutumu benimseyenlerin karşısına da taa eski Yunanistan'da hedonizm felsefesi çıktı.

Türkçeye hazcılık diye çevrilen o düşünce akımına göre insan yaşamının amacı zevk olmalıdır.

Tabiî, ortaya atıldığı günden bu yana hayli öfke ve nefret uyandırageldi bu tez.

Eleştiricileri "İnsan zevk için yaşamalıdır" görüşünü hep şöyle anladıklarını belli ettiler:

– İnsan oburca yiyip içmeli, kendini en kabasından cinselliğe kaptırmalı, ömrünü o tür fiziksel hazlara adamalı!

Bu yorum zevk sözcüğünü çarpıtırken beğeni düzeyi ile ilgili anlamını görmezden geliyor. O tür hazlar zevktir de, keman çalmak ya da gül yetiştirmek zevk değil midir?

Aslında zevk kavramı kişiden kişiye öylesine değişken ve o denli yoruma açıktır ki, üstünde düşünüldükçe karmaşıklaşır.

Çivili yatak üstünde yatmak eziyet midir, keyif mi?

Size ve bana göre eziyet olabilir. Ama o işi yapan Hintli fakirler pek hoşnut kaldıklarını söylüyorlar.

Konuyu böyle alınca özveri ve idealizm gibi kavramlar da tartışmalı duruma geliyor.

Öyle ya, vatanı için canını tehlikeye atan bir insanın gerçekte kahraman değil, bir çeşit hazcı olduğu, zira öyle davranmaktan zevk aldığı ileri sürülemez mi?

O tür mantık anaforları ve yorum girdaplarından uzak durmanın tek yolu hazcılığın pratik bir tanımını yapmak, değerlendirmelerde tutarlı biçimde onu uygulamaktır.

Zevk için yaşamayı ben "dilediği gibi yaşamaya çalışmak" diye anlıyorum.

Bu anlamıyla hazcılığın ille toplum çıkarlarına ters düşmesi, frenkçe deyimiyle anti-sosyal olması gerekmez.

Tersine, yaşantılarından hoşnut insanlar çoğu kez toplumla daha rahat uyum sağlar, başkalarının mutluluğuna da daha büyük katkılarda bulunabilirler.

●

Hazcılığa yatkınlık ulustan ulusa da çok değişir. Örneğin Batı'da Latin kökenli topluluklar bilinçle zevk için yaşamaya Anglosaksonlardan daha eğilimli ve o yönde daha yeteneklidirler. İtalyanların **dolce vita**, Fransızların **bon vivant** deyimlerinin tam karşılığı yoktur İngilizcede.

Bizim o tutum konusundaki duygularımız çelişkilidir. Hesapla ve ustalıkla iyi yaşayabilenlere hem hayranlık duyar, hem de kızarız. Dilimizde "ehl-i keyif" de vardır, "sefa pezevengi" de.

Ama adları ne olursa olsun, toplumuzdaki sayıları öyle az, öyle azdır ki...

KAPRİS yöneticileri benden ömrüm boyunca tanımış olduğum, yerli ya da yabancı, "zevk için yaşamasını bilen" birkaç kişiye değinmemi istediler.

Kendi tanımımla, insanın dilediği gibi yaşayabilmesi en imrenilecek durumdur.

Belleğimi taradım:

Ömrüm boyunca o nedenle yaşantısına imrenmiş olduğum kimler vardı?

Sonunda iki Türk erkeğiyle bir Amerikalı kadının adlarında karar kıldım.

●

Birincisi Rasin Burak.

Ünlü karikatürcümüz Ratip Tahir'in oğlu. Diplomat. Eski arkadaşım.

En büyük - belki de tek - tutkusu avcılıktır. Ömrünce av için yaşadı. Kimsenin istemediği sapa ve sıkıntılı yerlerdeki görevlere gönüllü koştu o nedenle.

Hâlâ da koşuyor. Altmışına yaklaşmakta. Emekli oldu, olacak. Av peşinde dünyayı dört dönüyor hâlâ.

Evini görmelisiniz. Post ve boynuz dolu. Aslından zebraya, kaplandan kunduza kadar vurmadığım hayvan yok.

Tutkusunu saçma bulabilirsiniz. Ama her tutku başkalarına saçma gelir. Rasin kendininkine hep tutarlı biçimde bağlı kaldı, gereklerini yerine

getirdi. Sonuçta ustalık, yüreklilik, amatör heyecan bakımından dünyanın sayılı avcılarından biri oldu.

Avı ben de çok severim. Neyleyeyim ki o spora en son vakit ayırabilmem yedi yıl önce bir tek gün çulluğa çıktığımda gerçekleşti.

Nasıl imrenmem?

İkinci örnek, Ercüment Karacan. O da eski dostum. Onun durumuna da çok imrenirdim bir zamanlar. Çünkü birbirine zıt iki önemli zevki bağdaştırabilmişti.

İnsan toplum içinde anlamlı bir mevki sahibi, güçlü ve nüfuzlu olmak ister. Ama çoğu insan dağdağadan ve sorumluluklardan uzak, özgür yaşamayı da ister.

İşte o iki nimetin ikisi de vardı dostumun yaşamında.

Zira Abdi İpekçi gibi bir genel yayın yönetmeni vardı.

Ercüment Milliyet gazetesinin sahibi olmanın tüm saltanatını sürer, gazete yönetmenin tüm yükünü Abdi'ye bırakırdı. Hem bir telefonuyla kabineyi sarsabilecek kadar güçlü, hem de aklına eserse ilk uçağa atlayıp birkaç ay kalmak üzere Tahiti'ye gidebilecek kadar özgürdü.

Yazık ki Abdi öldürüldü, Ercüment de gazeteyi sattı, yaşantısını sıradan bir zengin gibi sürdürdü.

Amerikalı kadına gelince...

Adı Rodelle Karpman. Beverly Hills'li bir zengin hanım. Ama sıradan değil. Çünkü güzelliğe âşık. Her çeşitine. Çevresindeki güzellikleri izleyip her birinin tadını çıkarmaya çalışmakla kalmıyor, o değeri yaratıyor da.

Başarılı bir ressam ve heykeltraş. Yapıtları Amerika'nın, Avrupa'nın önemli galerilerinde sergileniyor, şaşırtıcı fiyatlarla satılıyor. Ama başyapıtı yaşamı bence.

Evi ve bahçesi bir çeşit Estetik Müzesi. Belki "Sürekli Estetik Sergisi" demek daha doğru olur. Çünkü müze gibi ölü ve donuk değil; yaşama sevinciyle pırıl pırıl. Salondaki iç havuzun ışık düzeninden misafir tuvaletindeki sabunların perdelerle renk uyumuna, İtalya'daki özel dizayn ile yapılmış otomobilin müzik akustiğinden "dünyadaki tek örnek" maymun kürküne hangi parfümün yakışacağına değin tüm ayrıntılar hep güzellik tutkusunun incecik süzgeçlerinden geçirilerek saptanmış.

Günlük yaşam da öyle. Evin personelinin kalacakları yerler apayrı. Kendileri ortada pek görünmeden yapacaklar tüm işleri. Alışveriş görevlisi Kolombiyalı uşak ötteberiyi arkadaki servis kapısından adeta gizlice sokacak, Meksikalı bahçıvan ve havuz temizleyicisi kendi görevlerini evde kimse yokken yapacaklar. Hiçbir zaman

"Adı Rodelle Karpman... (altta) Başarılı bir ressam ve heykeltraş. Yapıtları Amerika'nın, Avrupa'nın önemli galerilerinde sergileniyor, (solda)... Ama, başyapıtı yaşamı bence". Zevk için yaşayanlara bir diğer örnek Ercüment Karacan. "Ercüment, (en altta sağda) Milliyet gazetesinin sahibi olmanın tüm saltanatını sürer, gazete yönetiminin tüm yükünü Abdi'ye (en altta) bırakırdı".

hiçbiryerde kirli bir mendil bile görünmeyecek. Tüm kirliler özel kapaklardan bodrumdaki otomatik makinelere atılıp yıkanacak.

Bütün bu senfoni içindeki tek falso Amerikan toplumunun ormanımsı özelliklerinden kaynaklanıyor. Rodelle kendi yurttaşlarına güvenemez. Aptal yerine konularak kullanılma çirkinliğine karşı tetiktedir her an. Kuşkuculuğu ailesinin üyelerini bile kapsamış. On beş yıldır kocasından ve iki çocuğundan ayrı yaşıyor.

Sözünü ettiğim üç dostumun yaşamlarındaki temel özellikler aynı. Üçü de ne istediklerini çok iyi biliyorlar. Üçü de amaçlarının gerektirdiği olanaklara sahip. Üçünün de karakteri o olanakları o amaçlar uğruna etkin biçimde kullanabilmeye uygun.

Ama bir benzerlik daha var aralarında:

Üçü de yaşlılığın eşiğine yaklaşırken yalnız yaşıyorlar.

●

Acaba "zevk için yaşamak" mutluluğu azaltıyor mu?

Bir kere, herşey gibi bunda da ölçü önemli. Oruç tutmanın alternatifi oburluk değildir. Dengeli beslenmektir ideali. Tutkular da fetiş durumuna getirilirse çarpıklık yaratabiliyor.

Sonra, zevk sözcüğünün iki anlamlı

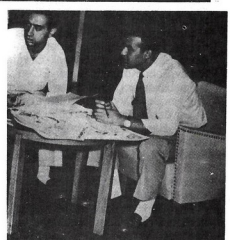

olduğu unutulmamalı. Kendi yaşamımızda o kavramı gusto anlamına ne kadar yaklaştırabilirsek o denli insanlaşırız.

En önemlisi şu gerçek:

Güzel keyifler paylaşıldıkça artar.

Bir kişinin yediği ekmek azalır. Çaldığı kemanın yarattığı mutluluk ise dinleyenler çoğaldıkça enginleşir. Hem onların, hem kendisinin gönlünde. Zevk için değil, zevkli yaşamak...

Ama tek başına da değil. Hep birlikte!

İnsanlığın amacı bence bu olmalı. ■

DÜNDEN BUGÜNE

FIRST LADY'LERİMİZ

CUMHURİYET TARİHİMİZDE, ON YEDİ BAŞBAKAN EŞİ GEÇMİŞ ÇANKAYA'DAN. FIRST LADY'LERİMİZİN YAPILARI, TAVIRLARI SOSYAL YAŞAMIMIZI DA BİR AYNA GİBİ YANSITIYOR.

Altmış dört yıllık Cumhuriyet tarihimizin gelmiş-geçmiş yedi Cumhurbaşkanı ve on dokuz Başbakanı var. Bu on dokuz başbakandan üçü daha sonra cumhurbaşkanlığı da yapmış...

İnsan belleği oldukça zayıf...

Şimdi, cumhurbaşkanlarını değil ama, şu on dokuz başbakanın adını sırasıyla sayın desek, çok kişi sayamaz. Bir-çok ad unutulup gitti. Oysa bunlar bu ülkenin başbakanlarıydı, iktidarda oldukları yıllarda bu ülkenin ve halkının kaderinde söz sahibi idiler. İçlerinde astığı astık, kestiği kestik denebilecek olanlar vardı. Şimdi ise adlarını bile anımsamak güç.

Bu adları sıralı bir biçimde sayabileceklere sözümüz yok ama, unutmuş olanlar, çıkaramayacak olanlar için biz sıralayalım:

Cumhurbaşkanları; Gazi Mustafa Kemal Paşa (Atatürk), İsmet İnönü, Celal Bayar, Cemal Gürsel, Cevdet Sunay, Fahri Korutürk, Kenan Evren...

Başbakanlar; İsmet Paşa (İnönü), Ali Fethi Bey (Okyar), Celal Bayar, Refik Saydam, Şükrü Saraçoğlu, Recep Peker, Hasan Saka, Şemseddin Günaltay, Adnan Menderes, Cemal Gürsel, Suat Hayri Ürgüplü, Süleyman Demirel, Nihat Erim, Ferit Melen, Naim Talû, Bülent Ecevit, Sadi Irmak, Bülent Ulusu, Turgut Özal...

Peki, Türkiye'mizin bu "bir" ve "iki" numaralı adamlarının eşlerinin, yani first lady'lerinin adlarını anımsıyor musunuz?

Sanırız bu soru, Semra Özal adı dışında, geçmişin cumhurbaşkanları ve başbakanlarının adlarını hatırlamaktan daha zor... Oysa bu hanımlar ya da hanımefendiler, eşlerinin "ikbal" dönemlerinde, "iktidar" dönemlerinde, hiç değilse belirli çevrelerde az mı etkindiler?

Biz ki çok uzun yıllar, başkentte gazetecilik yapmış, politik çevrelerle oldukça içli dışlı, yakın çağ tarihine ilişkin araştırmalara yönelmiş biri olmamıza karşın, ilk çırpıda Cumhurbaşkanı eşlerinin adlarında değil ama, başbakan eşlerinin adlarının saptanmasında ne kadar az bilgimiz olduğunu görüp de şaşmıştık.

Cumhurbaşkanı eşlerinin adlarını saymak kolaydı: Latife Hanım, Mevhibe İnönü, Reşide Bayar, Melahat Gürsel, Atıfet Sunay, Emel Korutürk ve Sakine Evren...

Peki başbakan eşleri?

Günümüz başbakanı Turgut Özal'ın eşinin adını hemen her Türk vatandaşı gibi biliyorduk, Semra Özal adını bilmemek olası değildi. Nazmiye Demirel, Rahşan Ecevit, Berrin Menderes, Kamile Erim adları hemen bir çırpıda sayılıveren adlardı. İyi ama ya geride kalanlar?

On dokuz başbakandan biri, Doktor Refik Saydam hiç evlenmemiş müzmin bir bekârdı, 1939 yılında elli dokuz yaşında başbakan olmuş ve evlenmeden de ölmüştü, eşi yoktu. Şemseddin Günaltay, 1949'da Başbakan olduğunda altmış yedi yaşındaydı ve duldu, eşi vefat etmişti.

Peki ötekiler?

Ansiklopediler, Kim Kimdir'ler, anılar, gazete kolleksiyonları, çeşitli araştırma kitapları da bu listeyi eksiksiz hale getirmeye yetmiyordu. Nimet Arzık, Müşerref Hekimoğlu, Aydın Ant, Erdoğan Tokmakçıoğlu gibi gazeteci dostların, politikacı dostların belleklerinin de katkısıyla ancak bir liste ortaya çıkabildi, şöyle:

Mevhibe İnönü, Galibe Okyar, Reşide Bayar, Saadet Saraçoğlu, Süheyda Peker, Melahat Saka, Berrin Menderes, Melahat Gürsel, Nigar Ürgüplü, Nazmiye Demirel, Kamile Erim, Mesude Melen, Gevher Talû, Rahşan Ecevit, Semiha Irmak, Mirzat Ulusu ve Semra Özal...

İLHAMİ SOYSAL

RENKLİ PORTRELER

Hiç kuşku yoktur ki, altmış dört yıllık Cumhuriyet tarihimizde, son başbakanımız Turgut Özal'ın eşi Semra Özal kadar kendinden ve adından söz ettirebilmiş bir başka first lady'miz daha yoktur. Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın ikibuçuk yıl evli kaldığı Latife Uşaklıgil ya da eşine politika yasaklandıktan sonra onun yerine politikaya atılıp, Meclis'te grubu da oluşan bir partinin genel başkanlığına gelmiş Rahşan Ecevit bile, Türk politika dünyasında Özal ailesinin herhangi bir ferdi ve özellikle de Semra Özal kadar renkli bir tablo çizememişlerdir.

İstanbul Beşiktaş doğumlu, orta eğitimli Semra Yeğinmen o zamanlar genç bir mühendis olan Turgut Özal'ın ikinci eşi olup soyadını Özal olarak değiştirdikten sonra sekreter olarak çalıştığı işini bırakmış, eşine Ahmet, Zeynep ve Efe adında iki oğlan bir kız çocuk vermiştir. Geleceği parlak bir mühendisin eşi olarak, başbakan eşliği stajını Nazmiye Demirel'in yanında ve onun politikadan uzak, sosyal ilişkileri sadece kocasının bakanlarının eşlerine verilen çaylarla sınırlı havasında yapan Semra Özal, belki de o fazla kapalı ve sınırlı havaya tepki olarak kendisi başbakan eşi olduğunda vakıf kurup başkanı olmaktan, alaturka konserleri kaçırmamaya, şarkıcılarla arkadaşlık etmeye ve gazetecilerle içli dışlılığa kadar renkli bir tablo çizer olmuştur. Biraz da, Amerika Birleşik

Mevhibe İnönü, Pera Palas Otel'inde, Rus heyetini ağırladıklarında (aşağıda, üstte) mükemmel ev sahipliği yapmış, Atina'ya yapılan resmi ziyarette (en altta), Venizelos'un (Mevhibe hanımın sağında) yanında bir Başbakan eşi olarak yer almıştı.

Devletleri Başkanı Reagan'ın eşi Nancy Reagan'dan esinlenmişe benzeyen a la-Amerikan bir halkla ilişkiler düzeni tutturan ve imgesi her an kamu oyunda canlı kalan Bayan Özal, kendinden sonra gelen başbakan eşlerine nasıl örnek olacaktır, şimdiden kestirmek zordur...

Cumhuriyetimizin bu son Başbakanının eşinden ilk başbakanının eşine geçtiğimizde gördüğümüz manzara son derece değişiktir.

On yedi yıl başbakanlık, on yıl cumhurbaşkanlığı yapmış İsmet İnönü'nün eşi Mevhibe Hanım'ın adı, kocasının ağzında daima "Hanımefendi"dir. Mevhibe Hanım, kayınvalidesi Cevriye Hanım gibi bir Bulgaristan göçmenidir. Ailesi, 93 Bozgunu (1897/1898 Osmanlı-Rus Savaşı) sonunda İstanbul'a göçmüş, Süleymaniye semtine yerleşmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nın bittiği günlerde, komşuları Hacı Reşit Efendi'nin oğlu, Miralay İsmet Bey'le ailelerinin anlaşması sonucu görücü usulüyle evlenmişlerdir. Süleymaniye, hele o yıllarda kapalı, tutucu bir semttir. Evleninceye kadar Mevhibe hanım, İstanbul'un Fatih yakasından Beyoğlu yakasına bile geçmemiş, ortadan uzunca boylu, sarışın, akça pakça bir Rumeli göçmeni kızıdır. Reşit Bey ve Cevriye hanım, Mevhibe'yi daha üç yıl öncesinden oğullarına almak istemişler, ama Mevhibe'nin anası ve babası, kızlarını savaş içinde ne olacağı belirsiz bir subaya verimkâr olmamışlardır. 1918 sonunda ise, savaş Osmanlı İmparatorluğunun yenilgisiyle sonuçlanmış, Suriye Cephesinde kolordu komutanlığı yapmış erkân-ı harp miralay İsmet Bey de İstanbul'da bir göreve atanmıştır. Komşu kızı, ikinci istenişte ancak damadın içgüveyisi olması koşuluyla İsmet Bey'e verilmiştir. Tarih 1919 yılı başıdır.

Fotoğraflar Sabahattin Giz

HAYAT BİR OKULDUR

Mütareke İstanbul'unda Miralay İsmet Bey, bir savaş yorgunu olarak-1910'dan beri Yemen, Sana, Balkan, Güney-Doğu, Suriye diye cepheden cepheye koşmuştur-, Genelkurmay ve Savunma Bakanlığında görevlidir. Kâh Savunma bakanlığı müsteşarlığı gibi önemli bir göreve getirilmekte, kâh askeri şura üyeliğiyle kızağa alınmakta, hatta boşta tutulmaktadır. Mevhibe Hanım bu arada hamile kalır, yılın sonuna doğru da İsmet Beyin ilk oğlu İzzet dünyaya gelir. Daha çocuk iki aylık bile olmadan, iç güveyisi İsmet Bey, Süleymaniye'deki evden ayrılıp Ankara'ya, Mustafa Kemal Paşa'nın yanına gider. Orada bir aya yakın süre kalıp, yeniden İstanbul'a döner. İstanbul Hükümetinde Harbiye Nazırı olan Ferik Mustafa Fevzi Paşa (Mareşal Çakmak), Miralay İsmet'i İstanbul'da göreve çağırmaktadır. İsmet Bey döner ama, kısa bir süre sonra İngilizler, İstanbul'daki Meb'usan Meclisini basar, Osmanlı Devleti Başkentindeki fiili işgali resmi işgale dönüştürürler. İsmet İnönü, sonradan anılarında o günleri şöyle anlatır:

"16 Mart 1920'de İstanbul işgal olundu. Gerçi İstanbul'da zaten işgal kuvvetleri vardı. Donanması ile ordusu ile, askeri, polisi ile, siyasi komiserleri ile İtilaf Devletleri 1919 Kasım ayından beri İstanbul'da bulunuyorlardı... Bu hadiseden sonraki iki üç gün içinde, bir gün Saffet (Arıkan) ansızın evimize geldi. Hesaba göre martın '19'uncu günü oluyor. "(Seni Ankara'dan Mustafa Kemal çağırıyor. Hazır mısınız?)" dedi.

Ben o zaman Süleymaniye'de kayınvalidemin evinde oturuyordum. Babam da İstanbul'daydı. Babamın evi ile benim oturduğum ev dar bir sokakta karşı karşıya idi. Saffet Bey'in bize gelişi ikindiye doğru bir saate rastlar. O gün Saffet beyin geleceğini bilmiyordum. Böyle bir ziyaret bekleniyordum. Saffet Beyin geldiği sırada, eşim Mevhibe Hanımla beraber, Ahmet İz-

EN FIRST LADY

zet Paşa'ya gitmek için sokağa çıkmak üzere hazırlanmıştık. Saffet Bey'den haberi alınca, '(Hazırım, hemen hareket edelim)' dedim. Önce babama ve anneme veda etmek istedim. Babamla görüşmeden ayrıldığımı iyice hatırlıyorum. Herhalde evde yoktu. Annemle görüştüğümü ve kendisine veda ettiğimi şöyle böyle hatırlıyorum. Fakat babamı göremediğim muhakkak. Onu bir daha da göremedim. Ben Anadolu'da iken Malatya'ya gitmişlerdi ve cephede bulunduğum bir sırada babam orada öldü.

Daha önce Ankara'ya gidip, dönmüştüm. Bu sefer tekrar Ankara'ya gideceğimi söylediğim zaman, kayınvalidem ve eşim yine böyle muvakkat bir yolculuk yapacağımı zannettiler. Onlara veda ettim. (Size vaziyetimden haber veririm)' diyerek ayrıldım. Sonra onlar, annem ve babamla beraber Malatya'ya gittiler. Evden ayrıldığım zaman ilk çocuğum İzzet üç aylıktı."

Mevhibe Hanımın eşinin bu Ankara yolculuğu, bütün bir Kurtuluş Savaşı boyunca sürecektir. İlk evlat İzzet, Malatya'da ölecektir. Mevhibe Hanım bağrına taş basacaktır. İkinci oğlu Ömer 1924, üçüncü oğlu Erdal 1926 ve kızı Özden 1930 yıllarında başbakan çocukları olarak doğacaklardır.

İstanbul'dan değil, Süleymaniye semtinden pek dışarı çıkmamış Mevhibe Hanımın kayınpederi ve kayınvalidesiyle birlikte çıktığı Malatya yolculuğu, ilk çocuğunu orada toprağa verdikten sonra Ankara'da noktalanır. Ankara'ya miralay gönderdiği eşi, Paşa Garp Cephesi komutanı olmuş, yengiler kazanmış ve büyük zaferden sonra da Dışişleri Bakanlığına atanmıştır. Dışişleri bakanı İsmet Paşa, Lozan Konferansı için ikinci kez Baş Delege olarak Lozan'a giderken Mevhibe Hanım'ı da yanında götürür. Rıza Nur'un anılarında yazdığına göre, Rıza Nur'a "Ben haremimi de götüreceğim, fakat pek ham, hiçbir şey bilmiyor, utanacağım ama öğrensin" der. Ve Rıza Nur gene Lozan günlerini anlatırken şunları da yazar:

"Lozan'da bir otelin birer odasında kalıyoruz. Ancak İsmet'in hanımından müşkilatımız var. Bir odada dördümüz yemek yiyoruz. Yemeğe terlikle geliyor. Hepsi iki kat elbisesi var. Her biri üçer-beşer lira kıymetinde adi basmalar. Saçlarını intizama koymuyor, yemek yemesini de bilmiyor, çatal tutamıyor. Garsonlardan utanıyorum. Haremime söylüyorum, o öğretmek istiyor, öğrenmeyi de kabul etmiyor... Kocasının ve kendisinin çamaşırlarını çamaşırcıya vermiyor. Kendi odasında yıkıyor, odaya ip kurup kurutuyor. Bari şunu alemden saklamayı düşünse... Onu da yapmıyor. Fena birşey olduğunun farkında değil. Yatak düzeltmeye gelen hizmetçileri odaya sokmasa... Onu da düşünecek seviyede değil. İsmet'in de kendisinin de çamaşırları bezden, pazenden dikilmiş adi kaba şeyler. Nihayet İsmet'e tembih edip önünü almasını söylemeye mecbur oldum. Kendisine birkaç kat elbise alındı, fakat giymesini bilmiyor. Hele bir türlü şapka giydiremedik. Ağladı. Zavallıya acıdım da.

Güzelce bir kadın. Saf, pak bir insan. Dünya görmemiş, sade bir okuyup yazıyor, fakat tahsil görmemiş bihaber. Gayet müslüman. beş vakit namazını kılıyor. Pek namuslu bir hanım. Bunlar tabii onun için meziyet. Bir kelime fransızca da bilmiyor. Misafirlerle konuşamıyor, erkek içine çıkmıyor. Sıkılıyor ve sosyeteye girince üstüne bayganlık gelip bayılıyor...

Görülüyor ki, bu aile pek fakirdir. İsmet'in donu, paçası düğmeli pazen dondur. Hanımının mücevherat olarak, leblebi kadar top altından bir küpesi, yüz görümlüğü olarak İsmet'in verdiği ufak ve kırık dökük Felemenk taşlarından, elli-altmış kağıt lira kıymetinde bir gerdanlığı var. Parmağında yine bir leblebi kadar top altından iki küreli bir yüzük ile Konya'da altından yapılan Mevlevi külahı bir yüzüğü var. Hepsi bu. Küreli yüzüğü haremime hediye etmiş o da ona altın kemer bir bilezik vermiş..."

Kendi eşi için "deli, morfinman" diye yazan Rıza Nur'un, Lozan Delegasyonu Baş Delegesi, Dışişleri Bakanı İsmet Paşa'nın eşi için herhalde daha kibar üsluplu birşey yazması beklenemezdi ama, kimi saptamaları ilginçtir.

Ve işte bu kumaştan, Cumhuriyetimizin ilk first lady'si Mevhibe Hanımefendi çıkmıştır. Fedakâr bir anne, ölçülü, bir salon kadını ve eşinin politik yaşamına hiç gölge düşürmemiş saygın bir eş... İsmet Paşa'nın çok haklı deyimi ile tam bir "Hanımefendi". On yedi yıl başbakan, on yıl cumhurbaşkanlığı, on yıl ana muhalefet partisi lideri eşliği ve Ankara'da hep "I" numaralı hanımefendi...

SONRA GELENLER

Cumhuriyet tarihimizin, aradaki ya da en baştaki Gazi'nin ikibuçuk yıl evli kaldığı Latife Uşaklıgil'i saymazsak, ikinci first lady'si Galibe Okyar'dır.

Galibe Hanım, varlıklı, görmüş geçirmiş bir İstanbul'lu aile kızıdır. Parlak bir kurmay subay, pek genç yaşında Paris Askeri Ateşesi, İttihat ve Te-

Fotoğraflar Cumhuriyet Gazetesi Arşivi

İnönüler birlikte, el ele yaşayıp, yaşlandılar, birbirlerini tamamladılar. (aşağıda solda) Berrin Menderes, (aşağıda sağda) eşinin bir adım gerisinde fazla dikkat çekmemeğe özen gösterdi. Fırtınalı yaşamına karşın başını hep dik tuttu.

rakki Fırkası Genel Sekreteri, Manastır mebusu ve sonra Safya Sefiri olan Ali Fethi beyle genç yaşında evlenmiştir. Eşinin Osmanlı Hükümetinde Dahiliye Nazırlığı döneminı görmüş, İttihat ve Terakki Fırkasının kendisini fesh etmesinden hemen önce Osmanlı Hürriyetperver Avam Fırkasını kurup başkan olmasını ve sonra Damat Ferit Paşa Hükümeti döneminde tutuklanıp İngilizlerce Malta adasına sürgün edilişini yaşamış, kocasının salıverilmesi değilse bile, Malta'da öteki tutuklulara tanınan dar özgürlük kadar bir özgürlüğe sahip olabilmesi için İstanbul'da-

ki İtalyan Yüksek Komiserliği katında girişimlerde bulunmuş ve sonra Avrupa'ya gitmiştir. İki çocuğu ile Avrupa'da parasız kalınca, Necmeddin Molla'nın yardımını görmüş, kocası salıverilip 1921'de İstanbul Milletvekili olarak Ankara'ya gelip, yakın arkadaşı Mustafa Kemal Paşa ile birlikte çalışmaya başlayınca Galibe Hanım da Ankara'ya gelmiş, kocasının yanında yer almıştır. Ali Fethi Bey'in Ankara Millet Meclisi Hükümetinde İçişleri Bakanı, daha sonra Başbakan oluşunda hep yanında bulunmuştur. Bu arada, biri sonradan ünlü bir ekonomi profesörü olacak Osman Okyar olmak üzere iki çocuğu dünyaya gelmiştir. 29 Ekim 1923'de Cumhuriyet ilan edilip Mustafa Kemal Paşa Cumhurbaşkanı, İsmet Paşa da Başbakan olduğunda, Ali Fethi Bey de Cumhuriyetin ilk TBMM'nin ilk başkanı seçilmiştir. Galibe Hanım, Cumhuriyetin ilk TBMM başkanının eşi olmuştur. Ardından kocası 1924 kasımında İsmet Paşa'nın Başbakanlıktan istifası üzerine Cumhuriyet Hükümetlerinin ikinci Başbakanı olarak, başbakanlık koltuğuna ikinci kez oturduğunda-birincisi Cumhuriyetin ilanından öncedir-, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'nın eşi Latife Hanımla, Başbakan eşi olarak first lady'liği paylaşmıştır.

Galibe Hanım bu arada hayatının belki de en zor işini de yapmak zorunda kalmıştır. Latife Hanım, Galibe Hanımın en yakın arkadaşıdır. Bir gün Gazi Paşa, Başbakan eşi Galibe Hanım'la, Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Beyin (Aras) eşlerini Çankaya'ya çağırtmıştır. Çağrılan hanımlar niçin çağrıldıklarını bilmezler. Müthiş de merak ederler. Zamansız, sırasız garip bir davettir bu. Gazi Paşa'nın huzuruna geldiklerinde, kendilerine inanılmayacak bir bilgi verilir. Cumhurbaşkanı, eşini boşayacağını kısaca açıklar. Kısaca ve kesince... Tevfik Rüştü Aras'ın eşi donar kalır. Galibe Hanım bu karara karşı isyan eder, direnmek ister, önlemek ister...

Ama Mustafa Kemal kararlıdır, "Yok" der, "Gidin, kendisine bildirin, yakınlarısınız... Arkadaşsınız... Kararımı verdim. O kafamın içinde bir çiviydi, çıkarmalıydım... Yoksa düşüncelerimi tahakkuk ettiremeyecektim..."

Galibe Hanım ve Tevfik Rüştü'nün eşleri, ister istemez bu görevi yerine getirirler...

Galibe Hanım'ın ikinci kezki başbakanlık eşliği dört ayı bile bulmaz. Eşi kısa bir süre sonra milletvekilliğinden de istifa eder ve beş yıl sürecek Türkiye'nin Paris sefirliğine atanır. Tabii Galibe hanım da Paris'e gider. Sonra 1930 yılı yazı başında Türkiye'ye dönerler, Ali Fethi Bey Bolu Milletvekili atanır, hemen ardından Gazi'nin önerisiyle Serbest Cumhuriyet Fırkasını kurar. Galibe Hanım bu kez, CHP karşısında kurulan bu yeni muhalefet partisinin genel başkanının eşidir. Ne var ki, Cumhuriyet tarihindeki bu ikinci çok partili demokrasi denemesi sadece dört ay sürer. Ali Fethi-Galibe çifti bir süre Ankara'da oturduktan sonra, Fethi Okyar'ın Londra Büyükelçiliğine atanmasıyla İngiltere'ye giderler. Atatürk'ün hastalığı üzerine, Fethi Okyar apar topar Türkiye'ye döner, gençlik arkadaşının son günlerinde yanında bulunmak ister, 1939 seçimlerindeyse yeniden milletvekili seçilerek Meclise girer, Refik Saydam Hükümetinde Adalet Bakanı olur, bakanlıktan ayrılır ve bir süre sonra da ölür. Galibe hanım bundan sonra Büyük Ada'daki pek büyük bir bağ içindeki köşküne çekilir ve çok uzun yıllar burada adeta bir inziva hayatı yaşar, çocuklarının yetişmesini sağlar. Birkaç yabancı dil konuşan, iyi eğitim görmüş, gençliğinde şen şakrak ve çok alımlı bir hanım olarak tanınır.

ÜÇÜNCÜ FIRST LADY

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Başbakanı ve ikinci Cumhurbaşkanı'nın eşi olarak çok uzun yıllar first lady'liği taşımış Mevhibe İnönü gibi, Cumhuriyet'in üçüncü Başbakanı ve üçüncü Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın eşi Reşide Bayar da on iki yıl süreyle Türkiyenin "I" numaralı kadını olmuştur.

Reşide Hanım, İnegöl'lü bir ailenin kızıdır. Hanım hanımcık bir görünüşü vardır. Doğru dürüst bir eğitim görmemişti, sadece okur yazardı. Otoriterdi ama, daha çok kız kardeşinin etkisi altında sayılır.

Reşide hanım, Celal Bayar bakan, Başbakan ya da Cumhurbaşkanı iken eşinin çevresine hep kendi İnegöl'lü akrabalarını yerleştirmişti. Erkek tarafı akrabalar hep saf dışı edilmişlerdir.

Bayar, Reşide hanıma çok saygı gösterirdi. Onu görmeden ve tanıma-

REŞİDE BAYAR'IN KIRDIĞI POT

dan almıştı. Bursa'da bir Alman bankasında küçük bir memurken, dönemine göre İnegöl'ün zengin bir ailesinin kızı ile evlenmişti. O yıllarda politik yaşamın da içinde ve gizli İttihat ve Terakki Cemiyetinin önce rehber muavini ardından rehberi olduğundan, çok kez Reşide hanımı İnegöl'lü akrabalarının yanında bırakmak zorunda kalmıştı. İlk oğulları Refii bu yıllarda dünyaya gelmişti. Sonra onu Turgut ve Nilüfer adlı çocukları izledi.

Nimet Arzık bir kitabında Celal Bayar'dan ve eşiden söz ederken şöyle yazar:

"Karısına saygısı vardı. Tanımadan evlenmişti. Kendi zümresinin üstünde bir çevreden kız almıştı. İlk yüzünü gördüğünde ona hayran kalmıştı. Karısı onu çocuksu bulmuştu. Bunları bana kendisi anlatmıştı.

Nereye gitse yaverine, 'merak etmesin' diye karısına telefon ettirirdi. Hanımefendi merak etmesin, beyefendi sihatte denirdi. Bu, formül haline gelmişti...

Celal Bayar, başka bir hususta da şarklı erkeklere benzemezdi. Karısıyla beraber çıkmayı isterdi. Yolculuk yapmayı isterdi. Tiyatroya gitmeyi isterdi. Karısı ona refakat edemiyordu. Adımını ona uyduramıyordu. Celal Bayar genç, dinç kalmıştı. Reşide hanıma akıl danıştığı olurdu. Çaktırmadan danışırdı...

... Reşide Hanım, Yardım severlerden birkaç hanımı Çankaya'ya yemeğe çağırmıştı. Yemekte Celal Bayar da vardı. Bir an hastahanelerimizdeki bakımsızlıktan, hemşirelerin ihmalinden bahsedildi. Reşide hanım atıldı:

- Tabii, naylon çamaşır giyerlerse, hastaya bakmayı düşünmezler.

Celal Bayar'ın kaşları gene aksan sirkonfleks şeklinde kalkmıştı. Yorumlamam!

İkinci vaka: O sırada Trablusgarp'taydık. Kraliçe Fatma bir çadırda bizi ağırlıyordu. Erkekler ayrı çadırdaydılar. Soğuk soğuk konuşmalar oluyordu. Etrafta sahte bir hava vardı. Resmi ağırlamalar böyledir. İnsan birbirinin içine giremez. Libya Kraliçesi Fatma tasalıydı. Kral İdris'in veliahdı yoktu. Kral karısının muvafakatı ile ikinci bir hanım almıştı. Hanım şehrin dışında yaşıyordu. Vazifesi tahta bir varis vermek. Veremedi ve gerisin geriye memleketi Mısır'a gitti. Kraliçe bu vaziyeti tahtın bekası için kabul etmişti, çok ağırına gidiyordu.

Reşide hanım bunları biliyordu. Biliyordu ama çadırı şenlendirmek için şu hikayeciği anlatmakta beis de görmedi. Görmedi değil, düşünmedi bile:

- Nasreddin Hoca'nın iki hanımı varmış. Her biri kafasını şişirirmiş, beni mi daha çok seviyorsun, onu mu diye. Nasreddin Hoca da ikisine de birer mavi boncuk vermiş vs...

Havayı düşünün."

YONTULMAMIŞ ELMAS

Cumhuriyet tarihimizin dördüncü Başbakanı Doktor Refik Saydam, altmış yaşında ölünceye kadar hiç evlenmediği için, dördüncü başbakan eşliği boş kalmıştır. Saydam'ın ardından Başbakan olan Şükrü Saraçoğlu'nun eşi ise Saadet hanımdır.

Saadet hanım, boylu boslu, balık etinde, canlı kanlı bir başbakan eşiydi. İlk gençliğinde, güzelden de öte çok güzel olduğunu söylerler. İzmir'li ya da Ege'nin herhangi bir kentinden ya da kasabasındandı. Çok fazla okumuşluğu yazmışlığı yoktu, sosyeteye girmeye de çok meraklı değildi ve bu yüzden özellikle Şükrü Saraçoğlu'nun dışişleri bakanlığı döneminde, hariciyecilerce pek fazla tutulmamıştı. Daha çok İzmir'li hanım ahbaplarıyla Ankara Palas'ta, Süreyya Pavyonunda, Büyükada'daki Büyük Klüpte bezik oynayıp laf yarıştırmayı sevdiği için ayrı bir arkadaş grubuna kapanmış gibi gözükürdü.

Kocası uzun bir ikbal dönemi yaşatmıştı kendisine. 1923'de milletvekili olmuş, aralıksız 27 yıl milletvekili, 1924'de Milli Eğitim, 1927'de Maliye, 1933'de Adalet, 1938'de Dışişleri ba-

Fotoğraflar: Cumhuriyet Gazetesi Arşivi

"Rahşan Ecevit'in sade ve özensiz giyimi, kendinden önce gelmiş First Lady'lere karşı bir tepki olarak algılanabilir (solda). Nazmiye Demirel ise giyim, kuşam, saç tuvaleti konularında zaman içinde büyük gelişmeler gösterdi."

kanlığı, 1942-1946 arası Başbakanlık ve 1948-1950 yılları arasında da Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı yapmıştı. Hatta daha da öncesi de vardı. Saadet Saraçoğlu'nun eşi, Cenevre Üniversitesinde siyaset ve ekonomi okuduktan sonra, dördüncü dönem Osmanlı Meclis-i Mebusanında da mebusluk yapmıştı. Efe tavırlı, çapkın bir başbakandı. Kadınlar ister yedi ister yetmiş yaşında olsunlar, tümüne de "Güzel çocuk", erkeklere de "delikanlı" diye seslenirdi. Güzel bir kadın gördü mü sormadan edemezdi:

"Neden bu kadar güzelsin?" Üstelik de bu soruyu kükrer gibi sorardı. Balolarda, orkestra harmandalı zeybeği çalmaya görsün, oynamadan duramazdı. Saadet Hanım da, ister istemez uymuştu eşine. Kocası herkesin ortasında ona, "benim yontulmamış elmasım" diye iltifat ederdi.

Saadet Saraçoğlu'ndan sonra, Türkiye'nin beşinci first lady'si Recep Peker'in eşi, Sultanahmet'li Süheyda hanım oldu. Recep Peker, otoriter bir askerdi. Süheyda hanım eşinden de baskındı. Türkiye'nin first lady'leri içinde en çok çocuğu olan Süheyda hanımdı. Tam beş çocuğu oldu. Mesleği ebelikti. Çocuklarının adları Fazıl, Şehriyar, Erdoğan, Can ve arkadaşları arasında Pap diye çağrılan haşarı bir oğlandı.

Ankara'da Keçiören'de, büyük bir bağın ortasında güzel bir evleri vardı. Recep Peker'in parada pulda pek gözü yoktu. Yirmi yedi yıllık milletvekilliği, Mübadele ve İmar İskan, İçişleri, Milli Savunma, Bayındırlık bakanlıkları, Başbakanlık ve CHP Genel Sekreterliği yaptığı dönemlerde nelere sahip olduklarsa hep Süheyda Hanımın becerikliliği ve tutumluluğu sayesinde sahip oldular. Sultanahmet meydanında, sonradan bir ara CHP il merkezi binası olarak da kullanılan güzel ahşap ev de Süheyda Hanımdan aileye intikal etmişti. Mütareke İstanbulunda Süheyda hanım, semtin çok sevilen ebe hanımı olarak, kocası Anadolu'da savaşırken, MM adı verilen istihbarat örgütlerinde Ankara için istihbarat toplamakta büyük yararlıklar göstermişti.

Eşi gibi tok sözlü, en son denecek lâfı en başta söyleyen, başbakan eşiyim diye kasılmayan konuşkan, girişken bir hanımdı. Eşi, 1948 CHP kurultayında Başbakanlık'tan istifa ettikten sonra genel başkan adayı olarak İnönü'nün karşısına çıkıp yenildikten sonra politik yaşamdan çekildiğinde de Süheyda hanım en ufak bir yüksünme göstermeden eşine destek oldu. Kısa boylu, tıknaz, anaç bir hanımdı.

Cumhuriyet Hükümetlerinin başbakanlarının eşlerinin altıncısı, altıncı first lady, Hasan Saka'nın eşi Melahat Saka idi.

HÜKÜMET GİBİ KADIN

Yazar Nimet Arzık'ın "Bitmeyen Kavga" adlı kitabından yapacağımız şu alıntılar, sanırız bu 1947-1949 arası başbakanının eşini en iyi anlatacak bilgileri içermektedir:

"Melahat Saka, alaturka güzel, alaturka alımlı, alaturka edalı bir hanımdı. Halk, (Hükümet gibi kadın) derdi. Hükümetlerde o sağlamlık nerde? Lisan bilmediğinden, doğulu sefirlerle ahbaplığı ilerletti kırk altı-elli arası dışişleri bakanının sonra başbakanın hanımı Melahat Saka. Sıkı bezikçiydi. O Fransa'daki üç asır önce saray çevresinde revaçta oyun var ya, bezik, üç asır rötarla bize ulaşmıştı da...

Melahat Saka dansa bayılırdı. Kendisinden bir karış kısa, babacan Hasan Saka, bu mondanite ihtiyacı karşısında uysal uysal, seyirci seyirci peşinden giderdi...

Saka çifti garip bir çiftti. Hasan Bey babacan, şiveli, kısa boylu. Melahat Saka nazlı, edalı, vardakosta. Ellerinin güzelliği çevresinin diline destandı. Yumuşak, kar gibi, aşırı uzunlukta, kavis kavis tırnaklı süs elleriydi. Döneminde bir el dalkavukluğu türemişti, öbür dalkavukluklara ek...

Melahat Hanımın diğer hanımlardan bir farklı tarafı vardı. Kimseye fenalık etmezdi. İyilik de etmemiştir. Fazla kayıtsız varadilıştaydı. Kocasının işlerine düzgün burnunu katiyen sokmazdı.

Çevre, gene bildiğimiz, duygusuz, çıkarcı, yüz fasetli çevreydi. Bir takım hariciyeci hanımları Melahat Hanımı parizyenleştirmeye çalıştılar. O ne ise o kaldı. Kendine göre giyinişi vardı. Dev fiyonglara bayılırdı. Elbiselerinin ille de bir tarafına bunlardan bir tane kondururdu. Daha fazla dayanıklı olan arka bölgeye. Konuşuşunu pek anlayamazdım, fazla nazlıydı. Ne konuşşunu değiştirdi ne tutumunu. Bir gün bir hariciyecinin hanımının evinde:

- Ankara'ya geldiğimiz zaman kız kardeşimle çok sıkılıyorduk. İstasyona giderdik, trenin gelişini seyretmeye, adam görmek için, demişti.

Tam anlayamadım... İstanbul'luydu Melahat Hanım. Ve İstanbul'luluğunu kastanyet şakırdatır gibi şakırdatıyordu... Ankara'dakiler onun için dinazorlardan farksızdı."

Nimet Arzık'ın bu tanımlamasına eklenecek bir gözlem de Engin Alçora'dan:

"Ankara'da Atatürk Lisesi'nde öğrenciydik. Hasan Saka'ların evi de şimdiki Anadolu Klübü'nün olduğu yerde. Sanıyorum bir bahar sabahı okula giderken gözüm bu evin geniş bahçesinin içinde, müştemilat olarak kullanılan tek katlı ve düz damlı bir bölmenin üstündeki tele, havalandırılmak için asılmış kürklere takıldı. Aman Tanrım, bir kürkçü dükkanında bile bu kadar çok kürk manto yan yana gelir miydi diye düşünmüştüm. Vizonlar, astraganlar, minkler, kaplar, mantolar, ceketler. Sanırım en azından ondört-onbeş taneydiler, renk renk. Kahve rengisi, siyahı, vizonu, beyazı, grisi. Herhalde bunlar Melahat Hanımın kürkleriydi."

Eee, eşi salt Cumhuriyet döneminde otuz yıl, Osmanlı döneminde de dört yıl milletvekilliği, Maliye, İktisat, Dışişleri Bakanlığı ve Başbakanlık yapmış bir tek parti dönemi politikacısının eşinin de bu kadarcık kürkü olsundu. Dönem o dönemdi, öyle bir dönemdi.

YENİ BİR DÖNEMİN EŞİĞİNDE

Melahat Saka'nın first lady'liğinin ardından bu mevki bir süre için boş kaldı. Çünkü, CHP iktidarının son başbakanı Ordinaryüs Profesör Şemseddin Günaltay duldu. Hayatta kalmış dört çocuğundan ikisi ile oturuyordu ve Başbakanlığa 67 yaşında atanmıştı.

1950 seçimleri ve CHP yenilgisinin ardından gelen Demokrat Parti İktidarı döneminde, Türk kadın dünyasında Mevhibe Hanımefendiler, Galibe Hanımlar, Saadet, Süheyda ve Melahat hanımlardan sonra, çok uzun yıllar gölgede kalmış bir başka hanımefendi ön plana geçti.

Bu hanım, Demokrat Partinin on yıllık iktidarının başbakanı ve Celal Bayar'dan sonraki Genel Başkanı Adnan Menderes'in eşi, Ege yöresinin ünlü Evliyagil ailesinden Berrin Menderes'di.

Evliyagil ailesinin kızları, iffetli, evlerine bağlı, yağ bal içinde yüzseler bile gene hoşnutsuz kızlardı. Ahçının yemeği yakması, çocuğun bademciklerinin şişmesi onlar için dramdı. Daha büyük dramlara hazırlıklı değillerdi. Berrin hanım akça pakça, kolejde okumuş, fransızca bilir, piyano çalar bir zengin aile kızıydı. Eşine Yüksel, Aydın ve Mutlu adlı üç erkek çocuk verdi. Aydın'lı bir orta boy çiftlik sahibi ile evlendirilmiş İzmir'li zengin kızı, eşinin 1930'da CHP Milletvekili seçilmesin-

Başbakan ve Cumhurbaşkanı eşi olarak Reşide hanım dünyanın pek çok yerini gezip görme olanağına kavuşmuştur. Yer yer pek değerli armağanlar almıştır. Örneğin Pakistan'ın Lahor kentinde, Reşide hanıma yakutlu zümrütlü çak ince işli bir panör hediye edilmiştir. Bahreyn Adasında, Bahreyn Şeyhi üç dizi, nohut büyüklüğünde pembe inciden bir kolye armağan etmiştir.

RENKLİ, KÖPÜK GİBİ...

Mirzat Ulusu ölçülü, dengeli bir hanımefendi olarak, zorunlu bazı protokol davetlerinde, balolarda görünüp, kaçınılmaz kimi davetler verdiyse de, o da eşinin gölgesinde kalmayı, politik yaşamdan uzak kalmayı yeğledi.

den sonra çok uzun yıllar Ankara'da oturma durumunda kalınca Başkent'in hanımlar sosyetesini yakından tanımak olanağını elde etti. Ancak, Başbakan eşi oluncaya kadar bu sosyete içinde hiç sivrilmedi. Hep sakin, dengeli, hanım hanımcık bir milletvekili eşi olarak sırasını bekledi. Özellikle Saadet Saka'nın hemşehrisi olduğundan, onun first lady'liği döneminde yakın çevresinde bir süre başbakan eşliği stajı gördü. Adnan Menderes Başbakan ve DP Genel Başkanı olduğunuda da birden bire hanımefendiilik payesine erdi. Tevfik İleri ve Atif Benderlioğlu ile Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur'un eşleri dışında Harika Yardımcı'sı, Nilüfer Hüsmen'i, Melahat Gedik'i, Nermin Ağaoğlu'su, Emel Zorlu'su ile tüm "dişi kabine" Berrin Menderes'in çevresinde halkalanırdı. Bir "Beyefendi" dalkavukluğu olduğu gibi, bir de "Hanımefendi" dalkavukluğu vardı. Hanımefendi, Cumhurbaşkanı'nın eşi değildi, Başbakanın eşiydi. Nasıl "Beyefendi" Cumhurbaşkanı olmayıp Menderes ise, "Hanımefendi" de Berrin Menderes'ti. Cumhurbaşkanı'ndan ya "Sayın Cumhurbaşkanı" ya da "Celal Bey" diye söz edilirdi, Reşide Bayar'dan da "Reşide Hanım" diye. Demokrat Parti iktidarı döneminde "Beyefendi"lik ve "Hanımefendi"lik Menderes çiftinin inhisarı altındaydı.

Adnan Bey'in, eşine büyük bir saygısı vardı ama özellikle son yıllarında eşini ve evini oldukça seyrek görürdü. Ama en olmayacak zamanlarda da bir söyleşiyi, bir çalışmayı yarıda bırakır, "kusura bakmayın eve söz verdik, evli değilsin ki, halimi bilesin" der giderdi. Evinden ve Ankara'dan uzak, zamanının çoğunu İstanbul'da geçirirdi. Menderes'in en yakınlarından biri, Zafer gazetesi başyazarı Mümtaz Faik Fenik, evliliğinden bunalmış Adnan Menderes için, "Türkiye, Başbakanın eşine, atılan temellerin, yükselen tesislerin çoğunu borçludur" derdi.

Berrin Menderes için sonra acı günler geldi. 27 Mayıs İhtilali oldu, eşi tutuklandı, Yassıada'da yargılandı ve asıldı. Ardından hariciyecilik mesleğini bırakıp politikaya atılan büyük oğlu Yüksel intihar etti. Ortanca oğlunun başından tatsız bir evlilik geçti. Berrin Hanım tüm hazırlıksızlığına karşın bu fırtınalara, bağrına taş basıp göğüs gerdi. Başını hep dik tuttu, eğilip bükülmedi.

Berrin Hanım'dan sonra first lady'liğe kendi halinde, öyle sosyeteyle falan ilişkisi olmayan Melahat Gürsel yükseldi. Cumhurbaşkanı olmazdan da önce, Devlet Başkanlığı ve Başbakanlık koltuklarının ikisine birden bir ihtilalle oturmuş Orgeneral Cemal Gürsel'in yaşı hayli ilerlemiş eşi Melahat Gürsel, bir hayli uçarı tek oğluyla birlikte, eşinin sosyal yaşantısından uzak, tıpkı bir ordu karargâhında yaşar gibi, Çankaya Köşkünde yerli filmler seyredip, eş dost hanımlarına arada bir çaylar verip, tiyatro, opera galalarında hemen hiç görünmeden 1960-1966 yılları arasını geçirdi.

Melahat Gürsel'i First Lady olarak dokuzuncu Başbakan eşi Nigâr Ürgüplü izledi. Arada, Mevhibe İnönü'lü bir dönem de vardır ama, Cumhuriyet'in ilk başbakan, İkinci Cumhurbaşkanı eşi olarak Mevhibe Hanım zaten, kocasının bu son başbakanlığı döneminde de tüm yaşamında olduğu gibi Hanımefendi'ydi. Suat Hayri Ürgüplü'nün eşi Nigar Ürgüplü, saraylı bir hanımdı. Cumhuriyet Başbakanı, oğulları Hayri'yi bir Osmanlı prensesi, Fazıla ile evlendirince bu saraylılık daha da perçinlendi.

ANADOLU'NUN BAĞRINDAN

Nigar Hanım, eşi uzun yıllar büyük elçiliklerde, bakanlıklarda bulunmuş, milletvekilliği, senatörlük yapmış, Cumhuriyet Senatosunun ilk başkanı ve bir eski Şeyhülislam oğlu Suat Hayri Ürgüplü'nün Başbakanlığı döneminde Ankara sosyetesinde yerini rahatlıkla aldı. Bir iki yabancı dil konuşuyor, protokol inceliklerini biliyor bakan eşleriyle de mesafeli bir dostluk kurmayı beceriyordu. First Lady'liğinde bir yıldız gibi parlamadı ama yerini doldurdu. 1965 seçimlerinden sonra da bu yeri büyük bir vakar içinde, yeni Başbakan İnşaat Yüksek Mühendisi Süleyman Demirel'in Isparta'lı ve eşinin aynı zamanda da yakın akrabası olan Nazmiye Şener hanıma bıraktı. Tabii Nazmiye Şener'in Şener soyadı, daha 1948'lerde Demirel olmuştu ama, Demirel ve Şener ailesi öylesine yakın iki akraba ailesi idiler ki, çocukluk dönemindeki adı Dolaksızoğlu Süleyman Sami Gündoğdu olan Süleyman Demirel'in Nazmiye Şener ile evliliği hiçbir problem yaratmadı. İstanbul Teknik Üniversitesinde okumuş, İnşaat Yüksek Mühendisi olmuş, genç yaşta ilkokul eğitiminden ileri eğitim görmemiş eşiyle Amerika Birleşik Devletleri'ne gitmiş ve staj görmüş, ardından Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ne getirilip "Barajlar Kralı" diye ünlenmiş Süleyman Demirel, çocukları olmamasına karşın eşine son derece bağlı ve saygılı tam bir Anadolu erkeği idi. Nazmiye Hanım ise, harika zeytin yağlı dolmalar, çok güzel mantılar yapan, eşinin işlerine hiç karışıp gölge etmeyen saygılı ve sevgili bir Anadolu kadını. O'nun First Lady'liği dönemi de oldukça uzun sürdü. Kocasının atadığı bakanlar, seçtirdiği milletvekili eşleri Nazmiye Hanımefendi'nin çevresinde pervane oldular.

Nazmiye hanımın da opera, tiyatro, bale gibi merakları, dans etmek, balova gitmek gibi istekleri yoktu. Ama, Başbakan eşi olarak, protokol zorunluluğuyla bir yerde görünmesi gerektiğinde bu görevini eksiksiz yerine getirmeye çalışan bir hanımefendi oldu. Çevresinde bakan eşleri, milletvekili eşleri, eltileri, görümceleri parıltısız bir first lady'lik yaptı. Giyim, kuşam, saç tuvaleti konularında zaman içinde büyük gelişmeler gösterdi. Kimi kez kocasıyla, kocasının yurt içi ve yurt dışı politik ve protokol gezilerine katıldı. Buralarda da göze çarpmamayı, ilgilerin üzerinde odaklaşmamasını bildi.

Nazmiye Demirel'i Başbakan eşi olarak Nihat Erim'in eşi Kamile Erim izledi. Işık ve Işıl adlı biri kız biri oğlan iki çocuğuyla oldukça iyi eğitim görmüş, profesör eşi Kamile Erim'in Başbakan eşliği de çok yankılı olmadı. Ama, sonra gelen bir dram, eşinin başbakanlıktan ayrılmasından yıllarca sonra Dragos'ta plaja giderken haince vurulup öldürülmesi, Kamile hanımın hayatını karattı. Aile layık olmadığı bir akibete uğramıştı, Berrin Menderes gibi, Kamile Erim de bağrına taş basmak zorunda kaldı.

Kamile Erim'i Başbakan eşi olarak, Vanlı Mesude Melen izledi. Ferit Melen'in başbakanlığı döneminde ve sonrasında, hatta öncesinde de Mesude hanım hemen hiç ortalarda görülmedi. Kapalı bir çevresi, belirli dostları vardı. Eşi CHP'nin eski politikacılarındandı, Mesude Hanım da eşinin gölgesinde yaşadı ve hiç ramp ışığına çıkmadı.

Mesude Melen'i Başbakan olan Naim Talû'nun kızlık soyadı Erdoğan olan Gevher Talû izledi. İki çocuk annesi (Tülun ve Füsun), ince yapılı zarif bir hanımdı yeni First Lady... Bir geniş dönemi başbakanının eşi olarak dikkatleri çok fazla üstüne çekmedi.

Gevher Talû'yu başbakan eşi olarak Bülent Ecevit'in eşi Rahşan Ecevit izledi.

EN DEĞİŞİK FIRST LADY

Rahşan Ecevit, tutucu ama görüşlerinden taviz vermeyen Namık Zeki Aral adlı bir iktisat profesörünün kızıydı. Robert Kolej'de sonradan eşi

olacak Bülent Ecevit'le birlikte okumuş, daha okul sıralarında ailesinin karşı çıkmasına karşın evlenmişlerdi.

Rahşan Ecevit, hiç kuşku yok ki, Başbakan eşleri içinde en çok okuma yazma ve özellikle de politika ile ilgili olanı idi. Çok kez, politikayı Bülent Bey mi yapıyor Rahşan Hanım mı, kestirmek olanaksızdı, Eşi üstünde inanılmaz bir etkinliği vardı. Bülent Ecevit daha genç bir gazeteciyken Londra'da basın ateşe yardımcılığı görevine gittiğinde birlikte olmuştu. Amerika'da gazeteci olarak staja gittiğinde de gene birlikteydiler. Bülent Ecevit 1957'de CHP listesinden İnönü'nün adayı olarak milletvekili seçildikten sonra da Rahşan Hanım eşini bir an yalnız bırakmamıştı. Tiyatrolar, baleler, klasik müzik konserleri, kırlarda yürüyüşler, ortaklaşa okunan kitaplar, opera izlemeler, resim ve heykel sergilerine ilgi göstermeler, Ecevit'lerin ortak tutkularıydı. Rahşan Hanım eşinin salt eşi değil, bir tür dadısı, hasta bakıcısı, sekreteri, Demireller gibi çocukları olmadığı için annesi, kardeşi ve koruyucu meleği idi. Bülent Ecevit gazetecilikten sonra politik yaşamda da sivrildikçe, bu birliktelik giderek daha da arttı. Bülent Ecevit CHP Genel Sekreteri olduğunda, hemen her gezisinde Rahşan Ecevit de hazır bulundu. Ülseri olan eşinin çok çay içmemesi, zaten pek fazla düşkün olmadığı ama zorunlulukta içtiği bir kadeh rakıyı ikincisinin izlememesi, o geziler sırasında Rahşan Hanımın en çok dikkat ettiği şeylerdi.

Sade ve özensiz giyimi, kendinden önce gelmiş First Lady'lere karşı bir tepki olarak algılanabilir. İnatçı bir kişiliği vardı.

Sözün kısası odur ki, Rahşan Ecevit, Cumhuriyet tarihimizin gelmiş geçmiş on yedi başbakan eşi içinde en değişik nitelikli olanı idi. Bağışlamasız ve hırçındı. Eşini hiç kimseyle paylaşmaya razı değildi. 1980 sonrasında eşine on yıl süreyle politik yaşam yasaklandığında da pes etmedi. Politikadaki bayrak yarışını eşinin bırakmak zorunda kaldığı yerden alıp sürdürdü.

Rahşan Ecevit'ten sonra gelen başbakan eşi, Ayşe Semiha Irmak oldu. Ord.Prof.Dr. Sadi Irmak'ın Sabri ve Yakut adlı iki çocuğunun annesiydi. Eşiyle 1934 yılında evlenmişlerdi, eşinin Başbakanlığı döneminde bile pek fazla ortalıklarda görülmedi. Semiha Irmak'ı, eski Deniz Kuvvetleri Komutanlarından emekli Oramiral Bülent Ulusu'nun eşi Mirzat Ulusu izledi. Kızlık soyadı Erensoy olan Mirzat Hanımla Bülent Ulusu'nun Nurgün adlı tek bir kız çocukları vardır. Mirzat hanım, eşinin üç yılı aşan Başbakanlığı döneminde, Ankara sosyetesinde çok sınırlı olarak görüldü.

Mirzat Ulusu'yu izleyen Semra Özal ise, renkli ve renksiz basından, magazin basınına, televizyon kameralarından balolara, saraylardan hastanelere, evlendirme dairelerinden devlet bürokrasi çarkının her kademesine kadar üç yılı aşkın zamandır her an içimizde olduğu için, sanıyoruz, onu ayrıca anlatmaya gerek yoktur.

İşte, Cumhuriyetimizin 64 yıllık tarihinde yer almış on dokuz başbakanın onyedisinin eşlerinin öyküsü bu... ■

Semra Özal (altta) Başbakan eşi olarak alaturka konserleri kaçırmamaya, şarkıcılarla arkadaşlık etmeye ve gazetecilerle içli dışlılığa kadar renkli bir tablo çiziyor.

FOTOĞRAF: CUMHURİYET GAZETESİ ARŞİVİ

BAŞTAN ÇIKARAN KOKULAR

PARFÜM KIŞKIRTAN, TAHRİK EDEN VE DE HEYECANLANDIRAN

İlk parfümüm Je Reviens ile tanıştığımda henüz on yedi yaşındaydım. Kokusundan önce kristal indigo şişesi beni büyülemişti. Sonraları Diorissimo, L'air du Temps, Chloe, Coriandre, Calandre, Private Collection gibi kokuları denedim. Her yeni çıkan kokuya bir arı gibi konmayı sürdürürken, bir romanda mı okuduğum, yoksa anlatılırken mi duyduğum, o hep aynı kokuyu kullanan ve kokusu ile anımsanan kadın asla olamayacağım diye derin endişelere garkoluyorum. Öte yanda da o kadının yaşadığı dönemlerde bu kadar çeşit yoktu ki, diye içime su serpiyorum. Üstelik bu kadar değişik parfüm kullanmanın da yararını görmüyor değilim. Herşeyden önce hatıra defteri tutma külfetinden kurtuldum. Je Reviens, L'air du Temps burnuma çarptığında ilk gençlik günlerim en küçük ayrıntısına kadar gözümde canlanıyor, Chloe ile o muhteşem balyıları, Coriandre ile de maalesef pek de kolay olmayan hamilelik ve doğumu tekrar tekrar yaşıyorum. Burun yordamı ile keşfettiğim bu koku hafızasına olan inancım, eşi kaptan olan bir dostumun özlemine bulduğu çare ile daha da güçlendi. Arkadaşım uzak yol kaptanı olan eşi demir aldıktan bir süre sonra yüreğine çöreklenen ayrılık ateşini bastırmak için hemen bir şişe eşinin kolonyasından almış. "Her gece yatağa serpiyorum. Gözlerimi kapattığımda onu yanımda hissederek deliksiz uyuyorum" diyor.

BERRİN KAYALIOĞLU

Parfümünüzü sadece şişeden kullanmayın. Banyo köpükleri şampuanlar, sabunlar, talk pudraları ve deodoranlarınızın kokusu da çok önemli. Doğru kokuyu bulduğunuzu nasıl mı anlayacaksınız? Basit, vurulacaksınız bir anda, aşk gibi.

FOTOĞRAF: ABC AJANSI

TAZE, FERAH, ŞIK...

Kuşkusuz parfüm cinsel bir çağrıdır. Daha çekici olmak için binlerce şişenin içinden bir tanesini seçeriz. Ama dünyadaki kalpleri fethedebilecek tek bir koku olması düşünülemez. Yerinde kullanılmayan bir koku ise tam tersi itici olabilir. Eski karısının parfümünü sürerek kocanızın yanına gittiğinizde onun üzerinde istediğiniz etkiyi yaratamıyacağınız kesindir.

Estée Lauder'in teknik danışmanı Alayne Zatulove, karşı cinsi uyaracak bir koku bulmanın kendi başına bir ilim olduğunu söyler.

Kokulardaki bazı bileşimler kullanana cinsel çekicilik kazandırır. Koku ve tad alma duyularındaki yakınlığa bağlı olarak bazı erkekler vanilya kokan her şeyden hoşlanabilirler. Böyle erkekleri cezbetmek için imal edilmiş olan **Anne Klein II** adlı parfüm, vanilya ve amber karışımından meydana gelmiştir. Aynı şekilde **Parfum d'Hermes**, çiçek kokuları ve vanilya karışımıdır. Kadınlar ise erkeklerde kök ve baharat karışımlı kokuları cazip bulurlar. Bu tür parfümlere örnek olarak **Halston 101**'i ve Yves Saint Laurent'in karanfil ve kişniş karışımlı **Kouros**'unu gösterebiliriz.

Bencil ve baştan çıkarıcı...

Etkilenme daha ziyade beyinde başlayan bir olaydır. Karşı cinsle olan ilişkilerde herkesin kendi yaşama biçimi herhangi bir koku uzmanının önerisinden daha etkindir.

Her ne kadar kadınlar kadar erkekler de parfümün cazibe için gerekliliğine inanıyorlarsa da koku kullanımı konusunda her iki cins arasında belirgin bir farklılık gözlenir. Erkekler genellikle kadınlar beğendiği için koku kullanırlar. Paco Rabanne'in başkanı Dr. Fernando Aleu'ya göre erkeklerin yüzde 90'ı kadınlar beğendiği için belirli bir kokuyu kullanırlar. Çoğunlukla bir erkek sevdiği kadın hoşlandığı sürece koku ayırımı yapmaz. Önemli olan ona seksi gözükmesidir.

Karl Lagerfeld'in limon, amber, yosun kokuları karışımı **KL Homme** losyonu oldukça baştan çıkarıcıdır. Veya Geoffrey Beene'nin **Grey Flannel**'i bol yeşilliklı egzotik ormanları anımsatarak erkeği çekici kılar. Diğer taraftan kadınlar koku seçiminde daha bencildirler. Onlar için de cinsel cazibe önemlidir ama tek amaç değildir. Kadın çoğunlukla kendisinden emin olmak için parfüm kullanır. Kendisine güvenen kadının kendisi mutludur, dolayısı ile çevresine mutluluk saçabilir.

Çiçek, baharat, meyva ve yeşillik kokan ferahlatıcı parfümün yaratıcısı Liz Claiborne, bu mutluluğu kendi parfümünü kullanan kadınların bulabileceğini iddia ediyor. Jean Patou Şirketinin Başkan Yardımcısı Paulette Weisenfeld ise bu konuda "İnsanların kullandığı kokuyu beğenmesi beni çok mutlu ediyor.Bu, yemek pişirmeye benzer.Pişirdiğiniz yemeği tadar, beğenir ve mutlu olursunuz. Başkaları da beğenirse bu sizi daha da mutlu eder" diyor.

Çiçekler mutluluğun vazgeçilmez bir parçasıdır. Parfüm dünyası da çiçeksiz düşünülemez. Çiçek kokuları Charles Jourdan'ın **L'insolent** parfümünde olduğu gibi bazen amber ve orman kokularıyla veya Parfums International'ın **Décadence**'inde olduğu gibi meyva ve baharat karışımlarıyla kullanılır.

Parfüm tanımı ve kullanımında kadınlar, erkeklere göre daha müşkülpesent ama daha başarılıdırlar. 5 duyu içinde koku alma duyusu en karmaşık olanıdır. Kadının koku alma konusundaki üstünlüğünde çevresel şartlanmasının katkısı olabilir. Tüm yaşamı boyunca geçirdiği evreler çeşitli kokuları tanımakta onu tecrübeli kılmıştır. Koku alma duyusunun deneyimlerle geliştirilmesi olasıdır.

Koku alma egzersizleri

Koku alma duyunuzu geliştirmeye, kokuları adeta şarap seçercesine denemekle başlayın. Parfüm satan yerleri keşfe çıkın. Evinize küçük parfüm örneklerinden getirerek bunları sizin ve eşinizin üzerinde deneyin. O zamana kadar beğendikleriniz ve beğenmediklerinizi hakkında farklı düşünebilirsiniz. Şunu da hatırlatmakta fayda var, aynı bileşimlerin değişik şekillerde kullanılması değişik kokular yaratır. Örneğin, Christian Dior'un son çıkardığı, portakal çiçeği özü ve yaban çilekleri kokularının karışımından yapılmış **Poison**'unu, Jean Louis Scherer'in çiçek ve meyva kokuları karışımlı **Scherrer 2** adlı parfümünü, erkekler için ise **Aramis**'in buram buram Akdeniz kokan limon, portakal ve portakal çiçeği karışımı **Tuscany**'sini gösterebiliriz.

Guerlain firması müdürlerinden Godfrey Rayner, eşlerin birbirine uyan parfümleri kullanmalarını öneriyor: "Bir yere giderken, kıyafetlerinizi nasıl birbirine uygun seçiyorsanız, kokunuzun da eşinize uyum sağlaması hoş bir bütünlük yaratır."

Yeşil ve ferah kokulara meraklı kadınlar ve erkekler için de çeşitli parfümler üretiliyor. Temizlik ve ferahlık duygusu veren bu kokulara örnek olarak da kadınlar için prescriptive'in **Calyx**'ini, erkekler içinse **Le 3ème Homme De Caron**'u gösterebiliriz.

"Her yıl piyasaya çıkan değişik parfüm çeşitleri kadınlarda devamlı parfüm değiştirme isteğine yol açmakta" diyor uzmanlar. Özellikle, çevresinde değişik bir görüntü yaratmak isteyen kadın, bunu parfümünü değiştirerek sağlayabilir.Fakat bu,önceleri savunulan,bir kadının parfümünün imzası kadar değişmemesi tezine ters düşebilir. Hergün parfüm değiştiren kadının kokusuyla hatırlanacak bir kadın olması düşünülemez. Bilinçli olarak kullanacağınız koku, uzaklaştığınız zaman arkanızda bıraktığınız kişiler üzerinde, uzun süre etkisini sürdüren ve kişiliğiniz hakkında onlara ipucu veren bir öğe olmalıdır."

Hem birbirinden güzel kokular üretiyorlar, hem de eski korkularımı canlandırıyorlar, ne fena. ■

EŞLER İÇİN UYUMLU KOKULAR

KADIN İÇİN	ERKEK İÇİN
Calandre-Paco Rabanne	Paco Rabanne
Normandie-Jean Patou	Patou Pour Homme
K-Krizia	Krizia Uomo
Shalimar-Guerlain	Habit Rouge-Guerlain
White Linen-Estee Lauder	Lauder for Men
Lauren-Ralph Lauren	Polo-Ralph Lauren
Obsession-Calvin Klein	Obsession for Men-C.Klein
Coco-Chanel	Antaeus-Chanel
Giorgio, Beverly Hills	Giorgio, Beverly Hills for Men
Oscar de la Renta	Oscar de la Renta Pour Lui
Bill Blass for Women	Bill Blass

Bazı kadınlar, yaşamlarını paylaştıkları erkeğin kokusunu kullanmayı alışkanlık haline getirmişlerdir, gömleklerini de. Sürekli onu yaşamak için tabii.

WASHINGTON'DA NATIONAL GALLERY OF ART'I BÜYÜK BİR KEYİFLE GEZERKEN ÖZELLİKLE BİR TABLONUN ÖNÜNDEN ZORLUKLA AYRILABİLDİM. BU RESİM 'STREET IN VENICE', RESSAM İSE JOHN SINGER SARGENT'DI

CENNETLE CEHENNEM ARASINDA

John Singer Sargent'ın yerinin Amerikan resim sanatı tarihinde ön planda olduğu şüphe götürmezse de sanatı ve hayatı (1856-1925) hakkında kesin bir yargıda bulunmak olası değildir. Öyle ki, milliyeti dahi tartışılabilir. 1856'da Philadelphia'lı bir ailenin oğlu olarak Fransa'da dünyaya geldi. 1925 yılında Londra, Chelsea'daki stüdyosunda öldüğünde halen Amerikan vatandaşı olmasına rağmen, kendisi için Westminster Abbey'de görkemli bir cenaze töreni yapıldı.

Şu sıralarda da New York'daki Whitney Museum of American Art'da 4 Ocak'tan itibaren eserleri sergileniyor. (Sergiyi Whitney Müzesi ile beraber finanse eden Art Instutide of Chicago 7 Şubat-19 Nisan arasında sergiye devam edecek.)

Sargent, o devirlerde moda olan Fransız portre ressamı Carolus Duran'ın talebesiydi ve 1877-1884 senelerinde Salon Paris'de sergilenen bir portresi ile skandallara yol açmıştı. **Madame X'in portresi** adlı eserinde bir Fransız Banker olan Pierre Gautreau'nun Louisiana'lı sonradan görme eşinin tek omuzu açıkta bıraklarak yapılmış portresi ahlâka aykırı bulunmuştu. Ressam da alelacele yaptığı bir düzeltme ile Madame X'in açıkta kalan omuzunu kapatarak devrin burjuva kesimini sakinleştirmişti. Aynı devirde Fransa'da yaşayan ve ayrı ekollerden olan empresyonist Claude Monet ve yüksek sosyete portrecisi Paul Heleu'den yardım gördü. Eleştirmenleri, arkadaşları ve modelleri arasında Oscar Wilde, Henry James, Robert de Montesquiou, Robert Louis Stevenson ve Joris Karl Huysmans gibi edebî yüzler görülür. Bu da onu devrin sonundaki en seçkin sanatçılar arasında gösterir. Fakat sosyal çevresi gösterişli, incelikten yoksun, sonradan görme Amerikalılardan Bleirheim'lı Marlborough ailesine kadar uzanırdı. Böylece Sargent'ın dünyası masumiyet ve bilgelik, varlık ve aristokrasi arasında gidip gelirdi.

Bütün bunların üstünde tabii ki Sargent'ın sanat yönü tartışılmazdı. Değişken karakteri eserlerinde de kendini gösteriyordu. Bazen Monet'in parlak renkli, cüretkar kompozisyonlarındaki gizleyici fırça darbelerini, o mevsimlik ödünç alarak, güneşin verdiği tatlı rehavetle yaptığı yelken ve balıkçılık resimleriyle bir Fransız empresyonistiydi. Bazen uluslararası bir gezgindi Sargent. Venedik'te boncuk dizen ustalardan kaptığı bir ışığı, Canada Yoho Milli parkındaki hatıra fotoğrafçısının görüntülerini nasıl ustalıkla resmettiğini görürüz. Bütün bu pitoresk görüntüler arasında, 1918'de Birinci Dünya Savaşı sıralarında yapılma talihsizliğine uğramış Arras'ın bombalanmış sokakları veya siperlerde başı bandajlı, gaz bombaları ile kör edilmiş asker resimleri seyirciyi şok edebilir. Onun kendini asıl kabul ettiren yönü modern saray portre ressamlığıdır. Büyük bir hüner, aynı zamanda vakur bir uzaklıkla, düello edercesine tualde patlayan fırça darbeleri bize Velázquez, Van dyke, Reynolds ve Gainsborough'yu anımsatabilir. Resimlerindeki farklı özellikler onun portreciliğini güncelleştirdi. Bunu, bazen Venedik Sarayları veya Paris apartımanlarındaki aristokratları karanlık ve boş alanlarla ayırarak veya sinirle sıkılan bir el gibi beklenmedik yöntemlerle yaptı. Sargent kendisine poz verenlerin eline bir ayna vermişcesine, onlara görmek istediklerini gösterir tarzda çalıştı.

Bugün halen Whitney Müzesinde sergilenmekte olan **Mrs. Carl Meyer ve çocukları** portresinde de bu durum çok belirgindir. Sonradan Baron olan bir İngiliz bankerin eşi Adéle Meyer ile çocukları Frank ve Elsie, Sargent'le el-birliği yapmışçasına teatral bir bilmecede zerafet ve bayağılık arasında gidip gelir.

Sargent'ın efsanevi hızlı fırça darbeleri bazılarının onu resmin Paganinisi olarak adlandırmasına sebep olmuştur. Burada pembe ve sarı darbelerin hışırdayan akıcılığı eski ustalardan bir soluk getirir. Psikolojik bir karmaşalığı anımsatan hesaplılıkla birlikte, doğallık yansıtan pozlarında neşeli bir güven hissedilir. Soyluluğa gelince, bir koltukla süsledığı XV Lui tablosunun kaba rokoko ayrıntılarında iğreti bir asalet gözlenir. Ama bütün bunların arasında Sargent'in yeri nedir? Bütün bu portlerindeki aşırıya kaçan kurdeleler, süsler, boyalar ve inciler bize Oscar Wilde'ın Sargent'in ilk eserlerinden biri için söylediği bir sözü anımsatır: "Adi bir gösteriş..." Bu söz Goya'nın saray portreleri için söylenmiş olsaydı ressamın sanatı için değil, poz verenler için geçerli olabilirdi. Fakat Sargent'in eserleri için bu söz poz verenler kadar sanatçı için de suçlayıcı...

Cézanne çağında, Sargent 19. yüzyıl efsanevi yüksek sosyete hayatını resimleyerek eski usta saray ressamları hanedanına son vermiştir. Onun sanatı Velázquez'ın **'Las Meninas'** veya Avrupa saray hayatının lüksünün amaçladığı kadar zengin ve ünlülerin yaşantıları kadar da ilericidir. Sargent bugün hayatta olsaydı Imelda Marcos kadar Carrington 'Hanedanı'nı da resimler miydi?

John Singer Sargent'in 1882 yılında ahşap üzerine yaptığı 'Street in Venice' tablosunun gerçek ölçüleri. 451 x 539 cm. 19 Nisan'a kadar New York Whitney Museum of American Art'da ressamın diğer eserleri ile birlikte sergileniyor.

BERRİN KAYALIOĞLU

National Gallery of Art, Washington - Avalon Vakfı Armağanıdır.

Tülin Onat 13. kişisel sergisini İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde açtı. 1986 yılında İtalya, Fransa ve İngiltere'de mesleki araştırma ve inceleme gezilerinde bulunan Onat (solda), kırmızıyı cesurca kullanan bir ressam. Yapıtları yurt içi ve yurt dışında bazı özel koleksiyonlarda yer alıyor.

KISACA...

NELER OLUYOR İSTANBUL'DA?

Eşi-menendi görülmedik kış günlerini baharda bize yaşatan Mart'ı geride bıraktık. Umarız Nisan güneşli günlerle gelir. Ama varsın yağsın bahar yağmurları. Keyifli saatler geçirilecek kapalı yerler de var.

Bilsak'ın Cihangir'deki Cafe barı, yaz boyu açık kalacak. Haftanın her günü çay-kahve, alkollü/alkolsüz içkileri alabileceğiniz sakin bir yer. Bilsak Restoran ise, deniz manzarası, uluslararası mutfağı ve müzikle hizmetinizde.

Ortaköy'deki, TRT'ye çıkan yokuşun dibindeki **Gürcü Kızı,** dostlarınızla birkaç saati paylaşacağınız yeni bir bar. Bebek Kalem Bar da, "akşamüstü" barlarından. Ancak müşterileri oldukça genç. Üstelik tecrübeli barmen Necati Bey de artık burada değil, Rumelihisarı'nda, **Han Restoran**'ın ikinci katındaki Teras Bar'ı işletiyor. Burada, hava iyiyse minik terasta da otururak, denize karşı balık yiyebilirsiniz.

Çeşitli deniz ürünlerini ehvence bir fiyata, ağız tadıyla yemek için bir başka yer, **Bebek Restoran.** Yok, daha 'sofistike' bir lokal arıyorsanız, Ortaköy Ziya Restoran'a da gidebilirsiniz. Fiyatlar makul sayılmaz ama, servis ve lezzet tatmin edici. **Erol Pekcan** grubu eşliğindeki yemekten sonra, ışıl ışıl Boğaz Köprüsü'nü de gören bara çıkabilirsiniz. Burada içki içerken bir-iki lokma atıştırmak da mümkün. Akşamüstü keyfi için, Bebek Otel'in barını da akıldan çıkarmayın.

Söz yemekten açılmışken, İstanbul'un üç Çin lokantasına bir yenisinin katılacağını müjdeleyelim. **Pekin Lokantası** Etiler Nispetiye caddesinde, eski Kiraz şarküterinin yanında, Çin-Japon-Kore yemekleri sunacak. Taksim'deki lokanta ise, yıllardır bulunduğu mekânı terkederek karşı kaldırımındaki yeni yerine taşındı. Tarabya'daki **Huang Kung** ile Bebek'teki China Town, Çin mutfağından örnekler sunan diğer iki restoran. China Town'un geç saatlere kadar açık bir barı da var.

Kadın kozmetiksiz olmaz. Öyleyse, 1-5 Nisan arasında, Tüyap'ın Tepebaşı Etap Otel'in karşısında, İstanbul Sergi Sarayı'ndaki Kozmetik Fuarı'nı kaçırmayın. Nisan ayında üç ilginç sergi de var. **Tülin Onat**'ın, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'ndeki 13. kişisel sergisi, 2 Nisan'da sona eriyor. Kadının sıkıştığı dar çerçeveyi yansıtmak için kareler kullanan sanatçının eserlerini, şu iki gün içinde izleyebilirsiniz. **Fatma Tülin Öztürk**'ün Urart Sanat Galerisi'ndeki 14. kişisel sergisi ise 2-22 Nisan arasında gezilebilir. Öztürk, hayata ayrıntılardan yola çıkarak bakmayı seçmiş bir ressam. ■

Yıldırım Mayruk (solda), 50 parçalık Bahar/Yaz koleksiyonunu, Mart ayında Yıldız Sarayı Silâhhânesi'nde sundu. Gündüz, öğleden sonra ve gece giysilerinde, etekler dizin 6-7 cm. üstünde, bol drapeli ve hayli kabarıktı. Mayruk, lacivert hakimiyetindeki gece elbiselerinde organza, tafta, muslin, dantel, jorjet ve şifon emprime yeğlemiş,ama defilenin genel havasına siyah-beyaz baskındı.

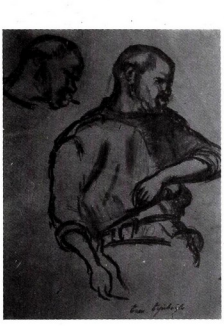

Türk Kadınını Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı, 8-10 Nisandaki "Yaratıcı Türk Kadınından Esintiler" adlı sergiyle birinci yıldönümünü kutlayacak. Her ilden gelen çeşitli sanat eserlerinin sunulacağı serginin başlıca özelliğini, eser sahibinin kadın olması şartı oluşturuyor. (Solda)

Her eve, her sabah bir Sabah...

Günün en önemli iç ve dış olayları, politika, ekonomi, köşe yazıları, dizi röportajlar ve kimsede bulunmayan özel haberler Sabah'tan.

Siz ekmeğinizi taze mi, kızarmış mı istersiniz?

SABAH

"Herkes Okumalı"

Başkentte özellikle hanımların rağbet ettiği özel resim kurslarının sayısı günden güne artıyor. Türk-Amerikan Derneği'ndeki Lütfü Günay'ın öğrencilerinden Ülkü Yalım 'Profesyonelleşme' yolunda. Yakın gelecekte özel resim kurslarından yetişen bir çok hanımın kişisel sergiler açması, hiç de uzak bir olasılık sayılmamalı.

ANKARA ANKARA

RESİM SEVDASI

BİRÇOK başkentli hanım resim çalışıyor. Gönüllerinden geleceğiñ ressamı olmayı geçiriyorlar mı? elbette bilemem. Gelgelelim, bu uğraşa sarılıp 'kişisel' sergiler açanlar yok değil. Örneğin, **Ülkü Yalım.** Bu mevsim 'ikinci' kişisel sergisini gerçekleştirdi. Ülkü, Türk-Amerikan Derneğindeki Lütfü Günay atölyesinin öğrencisi. İlk sergisini, yanılmıyorsam iki mevsim önce, Ankara'nın en eskilerinden ve en ünlülerinden Serpil Bozer'in galerisinde, Evrensel'de açmıştı. Serpil, gerçekten de, başkentin en eski ve ünlü galericilerinden biri diye anılmaya çoktan hak kazanmıştır. 'Evrensel' kapandı; daha doğrusu 'Dönüşüm'e dönüştü. Serpil, yeni bir galerinin yöneticiliğini üstlendi: 'Lamelta'nın. Sonra, bu mevsimin başında oraya da 'hoşça kalın' dedi.

Dönelim, Ülkü'ye. İkinci kişisel sergisini 'Sanat Kurumu'nda düzenledi. O akşam bütün Ankaralı sanatseverler orada mıydı ne?. Başka türlü de olamazdı. Ülkü de, eşi Özcan da Ankara'nın çok sevilen iki insanı. Özcan, dost meclislerinde espri üstüne espri yapar ama, kahkaha atmaz; Ülkü'nün kahkahası ise, "6 milyon dolarlık..."

Dönelim, birçok başkentli hanımın resim çalışıyor olmasına. Rota Restaurant ve bir yaşını doldurmak üzere olan Rota Bar'ın sahibi Cengiz Ülger'in eşi **Meltem Ülger** de Lütfü Günay'ın öğrencileri arasına katılmış. Katılmış diyorum, çünkü, Ankara Beymen'in Bedestan'inde Yahşi Baraz "Koleksiyonundan Bir Kesit"i sergilemeye başladığı akşam, kokteylde rastladım kendisine, "resim çalışmasından yeni çıktım" dedi. Böylece, öğrendim.

Munise Aren ise, Kayıhan Keskinok'un öğrencisi. Kayıhan Keskinok'un atölyesi Sanat-Yapım Sanat Galerisinin eski yerinde. Atlı Spor'un karşısı. Çiftlik yolunda. Sanat-Yapım İzmir caddesine taşındı, Kayıhan Keskinok'un atölyesi kaldı orada. Her yıl yeni yeni öğrenciler yetiştiriyor Kayıhan. Ve her yıl sonunda öğrencilerinin resimlerinden oluşan bir sergi düzenleniyor. Bu yılın sergisi Milli Piyango 'Talih Kuşu' Sanat Galerisindeydi. Munise Aren'in sekiz yapıtı vardı sergide.

"Kayıhan beyle çalışan herkes resim yapar" diye anlattı Munise Aren. Altmış yıllık geçmişi olan Mimarlar Derneği'nin yeniden etkin bir döneme girişi dolayısıyla Gaziosmanpaşa'daki yeni yerinde verdiği kokteyle gelmişti eşi Sadun Aren'le. Orada görüştük.

Aynı kokteylde, ODTÜ'nün Öğrenci Etkinlikleri sorumlusu **Tüzün Denli** ile de söyleştik. Öğrencileri sosyal etkinliklerle uğraşmaya yöneltme çabalarının meyvesini bu yıl toplamış Tüzün Denli. Binbeşyüzden çok öğrenci çeşitli etkinlik dallarında çalışmalar yapmak için başvurmuş bu yıl. Çocuklara ve gençlere "derslerine çalış, başka şeyle uğraşma" diye öğüt verilen bir toplumda, özellikle üniversite yaşamının 'ders dışı etkinlikler'le dopdolu geçmesi gerektiğini aşılamaya çaba gösteren Denli, "benim sloganım, gençlere söylediğim slogan," diye konuşuyor, "yol boyunca çiçekleri koklamayı unutmayın." Sloganı türkçeleştirerek aktarıyorum. Ve de küçük bir değişiklik yaparak. Çünkü, İngilizcesinde 'koparmak' fiili kullanılıyor. Ben, çiçekterin koparılmasından yana değil, koklanmasından yanayım.

Yol boyunca çiçekleri koklamayı savsaklamayanlar Rotary-Ann'ler. Sık sık biraraya gelip çeşitli konuları tanımayı, bildikleri konularda ilgilerini yoğunlaştırmayı sürdürüyorlar. Geçen ay içinde ANTİK A.Ş.'de toplandılar, şirketin sahibi Turgay Artam'ın "Antika ve Antika Koleksiyonculuğu" üstüne yaptığı konuşmayı dinlediler. 'Antika'yı tanıma çayını Rotary-Ann **Vildan Aktan** düzenledi. O gün bir bölüm Rotary-Ann gerçekleştirilen mini-müzayededen antika aksesuarlar, halılar satın almak olanağını da buldu.

Bir başka toplantılarında, Rotary-Annler, Dedeman Otelinde, Edward Albee'nin "Kim Korkar Hain Kurttan?" adlı oyununda bikez daha başarının doruğuna çıkan Devlet Tiyatroları sanatçısı **Ayten Gökçer**'i dinlediler.

Yazıya, başkentli hanımların resim çalışmaya merak sardıklarını belirterek girmiştik. Tanbay Sanat Galerisi de resim kursları veren galeriler arasına katıldı. Galerinin başarılı yöneticisi **Nuran Terzioğlu**, Tanbay Ş.G.'deki kursların daha çok başkentte görevli yabancıların eşlerine çekici geleceğini düşünüyor olmalı ki, kurs duyurularını İngilizce hazırlamıştı.

Tuncay Betil sergisinin açılışına **Suat Nazif Baydur** da gelmişti. Emire Baydur ise bu yıl ortalıklarda pek gözükmüyordu. Nedeni: Büyükannelik. Çünkü, Mehmet Baydur bu yıl Nairobi'den döndü. Emire Baydur da çok sevdiği ve çok özlediği torunundan ayrılamıyor bir iki saat için bile. Suat Nazif Baydur'la Galeri Nev'e gittik. Galeri Nev'in yöneticisi **Ahter Kıral** galeri bölümünün kapısını kilitlemiş, çıkmak üzereydi. Saat 19.00'u çoktan geçmişti. Açılışına gidemediğimiz **Zafer Gençaydın** sergisini dolaştık. Suat Nazif Baydur, 'karışık teknik' bir genç aydın yapıtı satın aldı.

Sonra, içkilerimizi bitirmek için galerinin bar bölümüne geçtik. Meğer Zeynep Yasa orada Ahter'le çıkmak için beklermiş. Onlar çıktılar. İçkilerimizi yudumlarken Suat Nazif Baydur "Bu resmi oğlum için aldım" dedi.

Emire Baydur torunu ile haşır-neşir, Suat Nazif Baydur oğlu ile....

ÖNDER ŞENYAPILI ■

DÖNEMLİ DY YAYINCILIK

Nisan sayısı çıktı!

Şehre mesleki, akademik, kültürel açıların birinden veya birkaçından bakıyorsanız, şehirde yaşamanın bilinci içindeyseniz Şehir, sizin derginizdir.

Şehir, insan, kent ve doğa ilişkilerine olumlu ve estetik açıdan yaklaşan kent kültürü dergisidir. Sınırlarımızı aşan bir perspektife sahiptir. Gelişim süreci içinde belgeci olmak ve ansiklopedik birikim sağlamak amacını taşır.

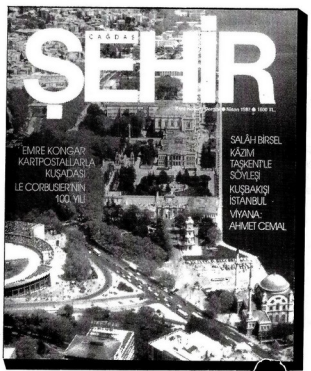

Bu Sayıda: Emre Kongar: Kartpostallarla Kuşadası; Le Corbusier'nin 100.yılı; Salah Birsel; Kazım Taşkent'le Söyleşi; Kuşbakışı İstanbul; Viyana: Ahmet Cemal.

Derginizi düzenli okumak için içindeki Abone Formunu doldurup, gönderin veya Şehir Dergisi Abone Servisi Tel: 172 22 00'ı arayın.

● Aylık Dergi ● Boyutlar: 23x27,5 cm ● Kapak: 130 gr kuşe
● Sayfalar: 90 gr kuşe ● Sayfa Adedi: 96 ● Fiatı: 1.500 TL
● 12 Sayı Abone: 12.000 TL

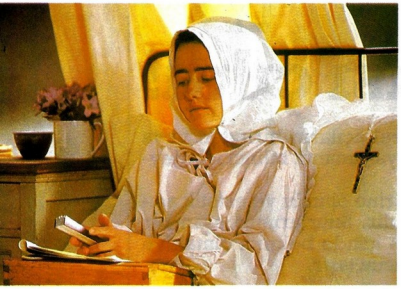

1897'de ölüp, 1925'te kilise tarafından "azize" ilân edilen Thérèse'i, Catherine Mouchet canlandırıyor.

Alain Cevalier Karmelit mezhebine mensup bir rahibe olan Thérèse'in iç dünyasında büyük bir duyarlılıkla yaklaşıyor. Thérèse, geçen yıl Cannes Film Şenliği ödülünün yanısıra, Louis Delluc Ödülü'nü ve Chicago'da Gümüş Hugo'yu aldı.

SİNEMA

Bu ay sinemaseverleri keyifli günler bekliyor. Altıncı Uluslararası **Sinema Günleri** boyunca, 6-19 Nisan tarihleri arasında yedi ayrı salonda (Emek, Dünya, Gazi, Kent, Moda, AKM, Sinema-TV) yüzü aşkın film izleyeceğiz. Site Sinema-sı'nda yine 6 Nisan'da gösterime girecek olan **Milos Forman**'ın büyük yankılar uyandırmış, bol Oscarlı filmi **"Amadeus"** da cabası.

Sinema Günleri filmlerinde, uzun süre zihinden çıkmayacak kadın kahramanlar var. Suzanne Osten, Lea Pool, Helma Sanders Brahms, Nisan Akman, kısa metrajlı filmlerde Yeşim Ustaoğlu ve Dilek Gökçin gibi kadın yönetmenlerin varlığı ise, bu yılki programı "kadın ağırlıklı" kılıyor.

Yabancı iki kadın yönetmen, **Lea Pool** ile **Suzanne Osten**'i ise toplam üç filmle tanıyacağız. Lea Pool, Kanada yapımı **"Anne Trister"**de kadın özgürlüğü ve eşcinselliğini işlerken, İsveçli Osten, ilk filmi **"Annem"**de, annesi ünlü film eleştirmeni Gerd Osten'in film yapma tutkusuyla geçen hayatını anlatıyor. Yönetmenin ikinci filmi **"Mozart Kardeşler"** ise, Don Giovanni operasının provalarında yönetmen ile sanatçılar arasındaki görüş farkları üzerine kurulu bir film.

Sinema Günleri'nde bu yıl filmlere damgasını vuran birçok kadın olduğunu söyledik. Başta konuk yönetmen **Çodzakuli Narliev**'in **"Gelin"** ve **"Cemal'in Ağacı"** adlı filmleri olmak üzere, birçok yapım kadınlar üzerine kurulu.

Altın Lâle yarışmalı bölümünde, **Atıf Yılmaz**'ın **"Aaahh... Belinda"**sının yanısıra 18 film var. **"Caravaggio"** (Derek Jarman), 16. yüzyıl İtalyan ressamının fırtınalı hayatına ışık tutuyor. **Amedeo Fago**'nun ilginç filmi **"Gemideki Kadın"** ise, kuklalar yapan bir çirkin adamla, ırmakta gemi işleten bir kadın arasındaki "çizgi dışı" ilişkinin öyküsü. **Tim Burstall**'ın **"Kanguru"**sunda ise, yazar D.H.Lawrence'ın Avustralya'da geçen günlerini izleyeceğiz. Carlos Saura İspanyol çingeneleri arasında geçen bir aşkı anlatırken, "Kanlı Düğün" ve "Carmen"den sonra üçlemenin bu son filmi **"Büyülü Aşk"** da yine bir "müzikdans-sinema söleni" sunuyor. Yabancı Film Oscar'ına aday **"Benim Küçük Tatlı Köyüm"**ü, ünlü dansçı Yelena Knyazeva'nın yaşamını anlatan **"Fouetté"**i, Wajda'nın film içinde bir filmi anlatan **"Herşey Satılık"**ını, aynı tema üzerinden yola çıkan **"Elsa, Elsa"**yı (Didier Haudepin)), duvar resminin ünlü ustası Meksikalı Frida Kahlo'nun yaşam öyküsünü işleyen **"Frida"**yı (Paul Leduc), Türkiye'de gerçekleştirilmiş **"Ateşten Doğan"**ı (Jamil Dehlavi), çılgın bir komedi olan **"Müller'in Bürosu"**. **Tanner**'in bütün filmleri, Alexander İliç'in kısa metrajlı filmlerinin hiç değilse bir bölümü, **"Şirin'in Düğünü"**, **"Benim Güzel Çamaşırhanem"** (Stephan Frears), Ettore Scola'nın **"Balo"**su, Wim Wenders'den **"Alice Kentlerde"** ve **"Zamanın Akışında"**, Nouri Bouzid'in cesur filmi **"Küllerin Adamı"**, Szabo'dan özellikle **"Baba"**. Konser ve Bir Tema Üzerine Çeşitlemeler (son iki kısa), Boorman'dan **"Excalibur"**, Rosi'den **"Muhteşem Cesetler"**, Sinema Günleri'nin tek Yunan filmi, Nikos Perakis'in imzasını taşıyan **"Arazi Olmak"**, Fredi Mürer'in **"Dağ Ateşi."** Peter Gothar'ın yarı fantastik tatil öyküsü **"Henüz Zaman Var"**, sonradan eklenen Bolluk, Tatlı Düşler, Aşk Delisi ve Tek Kişilik Düet (başrollerde sırasıyla Meryl Streep, Jessica Lange, Kim Basinger ve Julie Andrews), öncelik tanınması gereken filmler. Ünlü Sovyet yönetmen Elem Klimov'un, yine yönetmen olan ve genç yaşta, bir kaza sonucu ölen karısı Larissa Şepitko'nun yarıda bıraktığı bir projeyi tamamlayarak gerçekleştirdiği ve ona adadığı **"Elveda"**yı da kaçırmayın. Klimov'un yine eşinin anısına yaptığı belgesel filmi **"Larissa"**yı, 1985 Sinema Günleri'nde izlemiştik.

SEVİN OKYAY ■

Bir Avustralya yapımı olan Kanguru'da, D.H. Lawrence'ın 1922 yılında bu ülkede geçen günleri anlatılıyor.

Tim Burstall'ın filmi, 1920'li yıllar Avustralyasındaki siyasal çatışmaların yanısıra, ailevi sorunlarla da karşı karşıya kalan yazarın çelişkilerle dolu iç dünyasını gözler önüne seriyor.

İKİNCİ SAYI ÇIKTI!

“Yahya Kemal’e Yeni Bakışlar: Cemal Süreya, Ece Ayhan, Ahmet Oktay, Ekrem Işın; Bülent Ecevit’ten 1986-87 Şiirleri, İlhan Berk, Haldun Taner, Vüs’at O. Bener, Halit Refiğ, Alain Tanner, Ergin İnan, Tan Oral, Kızılderili Kültürü, Feyerbend: Toplum, Bilime Karşı Nasıl Korunmalı? Roethke, Conan Doyle, Artaud, Bob Dylan”

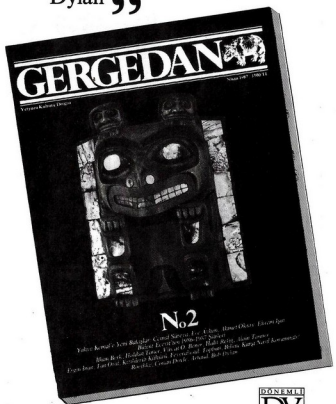

DÖNEMLİ DY YAYINCILIK

Aylık Dergi ● Boyutları:23x27,5cm ● Kapak:130 gr kuşe, İç Sayfalar:48 Sayfası 90 gr kuşe, 66 sayfası 90 gr 1.hamur ● Renk:64 sayfa ● Fiyatı: 1500TL
12 Sayı Abone: 12.000TL

Abonelere Armağan

1

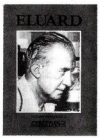

FOTOBİYOGRAFİLER
Kendi alanlarında yol açanların fotoğraflarla hayat hikayesi. 96 sayfa. Abonelere her ay ücretsiz.

2

MODERN DÜNYA EDEBİYATI ANTOLOJİSİ
Enis Batur hazırladı. Abone olan herkese ücretsiz. 800 Sayfa

Derginizin içindeki Abone formunu doldurup gönderin veya Gergedan Abone Servisi Tel: 172 22 00’ı arayın.

GERGEDAN

YERYÜZÜ KÜLTÜRÜ DERGİSİ

ÖZEL GİZLİ REHBER ADRESLER

KAPRİS'İN ÖZEL ADRES DEFTERİNDEN

MADAME KATİA

57 yıldır şapkacılık yapan Madame Katia bu işe Paris'ten gelen ünlü şapkacı Pierette Cartier'nin yardımcısı olarak başlamış. Çizdiği modeller kısa zamanda tutulmuş. Kendine özgü stiller yaratmış ve Avrupa'dan gelen özel müşteriler bile onun hazırladığı şapkalara

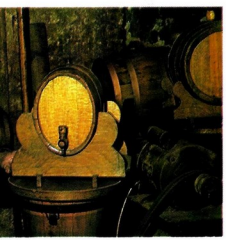

Madame Katia artık yok. Bu güzel mirası şimdi kızı ve kalfası yürütecek.

hayran kalmılar. İşte bu yıllarda yanında çalıştığı Madame Cartier Paris'e yerleşince o da Aznavur Pasajı'nda kendi başına bu zevkli mesleğini sürdürmüş. Taki 1986 yılının 13 Aralığında hayata gözlerini yumuncaya dek. Ancak dükkân kapanmadı. Madame Katia'nın aynı adlı kızı Katia ve kalfası Silvia Mihaylidis şapkacılığa devam ediyorlar. Şimdiye kadar dünya modasına uygun yüzlerce model şapka üreten Madame Katia'nın bu üretim esnasında her türlü kumaşı kullandığı biliniyor. Müşterileri arasında meşhur artistler, büyük terziler, tanınmış kimseler bulunuyor. Madame Katia vitrinindeki eski ve orijinal şapkalarını asla satmamış. Ancak bu şapkaları kiralamak mümkün. Şapka onarımı için de bu antika dükkana başvurabilirsiniz. 16 yıldır aynı mekanda bulunan Madame Katia'nın adresi şöyle:
Hacopulo Pasajı, Danışma Geçidi No:37 Galatasaray

CİLT DEYİNCE VİDONİ

Kitap ve dergilerinizi okumak kadar korumak da sizin için önemliyse Bruno Vidoni'nin dükkânına uğramanızı öneririz.
Bruno Vidoni ciltçilik konusunda bir uzman. Kalite ve özenli çalışma onun için çok önemli. 1944 yılından bugüne yani toplam 43 yıldır bu mesleğin içinde olan Vidoni, eskiden ürettiği birçok modeli artık üretmiyor. Şimdi tek bir model üzerinde çalışmalarını sürdüren Vidoni'nin kullandığı temel malzemesi cilt bezi.
Vidoni'nin müşterileri arasında ünlüler, devlet adamları, koleksiyoncular ve meraklıları var. Düzenli ve göz zevkine hitab eden kütüphanelere sahip olmak isteyenlerin Vidoni'nin ciltlerinden memnun kalacaklarını umuyoruz.
Emin Nevruz Sokak, Galatasaray Tel : 144 20 81

Özellikle eski ve zamana yenik düşecek kitaplarınızı Vidoni'nin maharetli ellerine teslim edebilirsiniz.

KONYAĞINIZ İÇİN

Kaliteli içkilerin kaliteli fıçılarda saklanması gerektiğine inanıyorsanız elli yıldır baba mesleğini sürdüren Yani Usta'nın yaptığı fıçılara hayran kalacaksınız. Meşe ağacını usta elleriyle şarap, konyak, rakı fıçılarına dönüştüren Yani Kalınış geçmiş yıllarda askeriyeye matara dahi imal etmiş. Yani Usta'nın ürettiği fıçıları gerek konyak saklamak için gerekse dekorasyon amacıyla kullanabilirsiniz. Şimdi şarap fabrikalarına, Tekel'e, meraklılara, koleksiyoncular istek üzerine fıçı imal edebilen Yani kalınış'in adresi yıllarınmış, kaliteli içkiyi fıçıdan tatmak isteyenler için bir fırsat.
Kaymakçı Sokak No: 16 Ortaköy

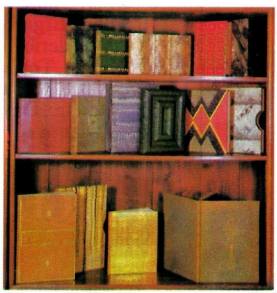

Konyağınızı, rakınızı fıçılarda korumak, içkilerin kaliteşini de etkiliyor.

MANTAR MERAKLILARINA

Şayet mantar yemeklerine meraklıysanız Durak Restauran'ı beğenebilirsiniz. Turşusundan, ızgarasına kadar çeşitli mantar yemeklerinin sunulduğu restaurantın adresi biraz alışılmışın dışında sadece. Ama mekana aldırmayan bir mantar meraklısıysanız mesele yok. Mantar sevmiyorsanız, deniz mahsulleri dışında başka yemekler de bulabiliyorsunuz Durak'ta. İsrafil Aslan'ın kurduğu bu değişik lokanta mantarlarını Manse'dan alıyor. Haftanın her günü öğle ve akşam yemekleri servisi yapılıyor.
Durak Restauran Fetih Caddesi, No:33 Şirinevler, Bakırköy Tel: 584 23 46

Palamut, Uskumru, Alabalık, Kolyoz, Yılanbalığı, Mersin

FÜME BALIK DEYİNCE...

Türkiye'nin güneşli denizlerinden ve serin tatlısularından özenle seçilmiş en taze balıklarının Füme çeşitlerinde, bundan böyle,

PINAR ANILACAKTIR!

PINAR
Deniz Ürünleri A.Ş.

Fabrika: Çeşme, Ildır
İrtibat Bürosu:
Atatürk Caddesi No: 380 / 6, Ak İşhanı
Alsancak - İzmir, Tel.: 22 19 85 - 22 33 79

Pınar Deniz Ürünleri, bir Yaşar Holding iştirâkidir.

PARİS'TE BAHAR

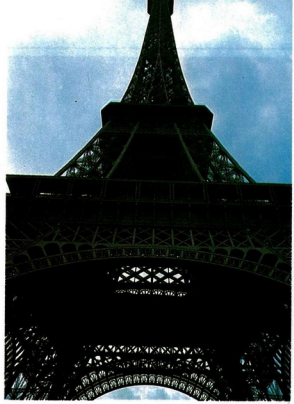

KLASİK TUTKU

AKORDEON SESLERİ, CHANSONLARI, ŞIK KADINLARI, PAHALI LOKANTALARI, DAR GİZEMLİ SOKAKLARI, ESKİ APARTMANLARI, ŞARAP KOKAN MEYHANELERİ, PARKLARI VE YAŞANILAN AŞKLARIYLA PARİS

Paris'te alışveriş denilince aklımıza hemen büyük butik isimleri geliverir.

İşte burada kendileri küçük olup da, büyük çapta ve alışılmışın dışında, değişik işler yapan yerlerden bahsedeceğiz.

CHIC & PAS CHER

Üç küçük butikten meydana gelen Chic & Pas Cher'in yaratıcısı Richard

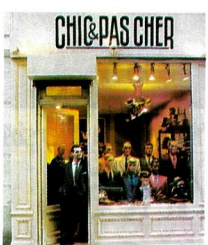

1940'ların şık erkek kıyafetlerini Chic&Pas Cher'de bulabilirsiniz.

Star, bu butiklerinde Fransa'yı baştan başa dolaşarak eski fabrika stoklarından topladığı 1940-1950 yıllarının erkek kostüm ve aksesuarlarını satıyor. İpek gibi pamuklu kravatlar, ipek gömlekler, keten, ipek ceketler, yağmurluklar, portföy, sigara tabakası ve eşarplar o kadar cazip ki, birçok hanım bile kendilerini buradan alışveriş etmekten alamıyor.

CHIC & PAS CHER, 42 Rue Grégoire de Tours (İki mağaza)
6. Arr., ve 17 Rue des Quatre Vents, 6. Arr.
Tel: 43 26 34 85

TETE A TETE

Belki şapka giymiyorsunuz, giymeyi de düşünmüyorsunuz ama yine de Josette D'nin şapka butiğini görmenizi tavsiye ederiz. Bir zamanlar Fransa'nın en ünlü şapkacılarının sağ kolu olmuş bu ufak tefek kadın, (Audrey Hepburn'ın 'My Fair Lady' filmindeki şapkalarını da o yapmıştı) bugün Pierre Balmain ve Louis Féraud koleksiyonları da dahil senede 1000'den fazla şapka yapıyor. En büyük tutkusu müşterisinin tipine ve kıyafetlerine göre şapka hazırlamak.

TETE A TETE, 183 Rue du Faubourg St. Honoré, 8. Arr.,
Tel.: 43 59 39 89

14/18

Partiden partiye koşan genç kızlar, aynı kıyafeti iki defa giymek istemeyebilirler. Christiane Helouis butiğinde bu yaşlara hitap ediyor. Ama arada sırada genç kızların annelerinin de giyebileceği Hint ipeği elbiselere yer vermeden edemiyor. Buradaki kıyafetler 100-350 Dolar arasında fiyatlara satılıyor. (Yaklaşık: 75.000 - 250.000 -TL)

14/18, 75 Rue de Vigues, 16. Arr.,
Tel.: 42 88 18 14

BERLUTİ

Olga Berluti'nin ailesi 5 nesildir erkek ayakkabısı imalatçısı. Bu ailenin işi devralmış ilk kadın üyesi Olga'nın müşterileri arasında Kennedy Ailesi, Krallar ve Şeyhler ilk sırayı alıyorlar. Butikte satılan ayakkabı fiyatları 350 Dolar (yaklaşık 250.000.-TL) civarında, ama özel sipariş yaptıracaksanız 1.300 Dolar (yaklaşık 1.000.000.- TL) ödemeniz gerekecek.

BERLUTİ, 26 Rue Marbeuf, 8. Arr.,
Tel.: 43 59 51 10

AU SAUVIGNON

Folklorik özellikler taşıyan tipik bir şarap barıdır. 32 yıldan beri aynı karı-koca tarafından servis yapılıyor. Sabah 09.00'dan akşam 10.30'a kadar açık olan bu minik barda beyaz, kırmızı ve rose şaraplarla Pâte de campagne, Auvergne'nin cantal peyniri, jambon ve sosisler Poilâne ekmeği ile servis yapılıyor.

AU SAUVIGNON, 80 Rue des Saints Pères, 7. Arr.,
Tel.: 45 48 49 02

CAVIAR ASTARA

İran'dan havyar ithal eden bu müessese, bütün Paris gourmet lokantalarının ihtiyacını karşılıyor. Hazar denizindeki balıklardan çıkarılan Beluga, Sevruga ve Asetra havyarlarından tadarak almak isterseniz (üstelik % 30-40 tenzilatlı) randevu almanız gerekiyor.

CAVIAR ASTARA,
Paris
Tel.: 42 25 48 68

Havyar uzmanı Lucien (solda), en iyi havyarları patronu Jacques Nebot için seçiyor.

Paris'e gittiğinizde Boulevard St Michel'e de çıkacak vakit ayırın kendinize. Bu gençlik muhitinde hoş saatler geçirebilirsiniz.

BARONNE ISABELLE ALLARD

İsabella Allard giyim işine önce hobby olarak başlayıp sonradan profesyonel olanlardan. Özel müşterileri var. Bu yıl 1940'ların özelliklerini taşıyan giysiler hazırlamış. Kadife ve yünlü jarse elbiselerin renkleri koyu yeşil, mor, siyah ve kırmızı.. Fiyatları 450 Dolar'dan başlıyor. (Yaklaşık 350.000.-TL)
BARONNE ISABELLE ALLARD
420 Rue St. Honoré, 2. kat Floor, 8. Arr.,
Tel: 47 03 49 58

ERIC PERNY

Ailesi 4 nesilden beri bavul ve çanta imalatçısı olan Eric Perny atölyesi çok özel kişiler için üretim yapıyor. Bu özel müşteriler arasında Fransa ve Amerika Başkanları da yer alıyor. Timsah, devekuşu, fil, bufalo derilerinden çanta ve bavullar yapan atölye her türlü özel isteği karşılıyor. Böyle özel sipariş bir bavul yaklaşık 400 Dolar. (300.000.- TL), çanta 200 Dolar. (150.000.-TL)
ERIC PERNY, 15 Rue d'Aboukir, 2. Arr.,
Tel.: 42 36 83 81

MARCHE SERPETTE

Bit pazarlarının sürpüntüleri arasında hazine avcılığına çıkacak yerde Marché Serpette'e gitmenizi öneririz. Burada XIV. Louis markiteri masalardan, sedef kakmalı bıçaklara, imzalı 1920-1930 yıllarına ait lambalardan, antika gümüş ve cam eşyalara kadar aradığınız pek çok şeyi bulabilirsiniz.
MARCHE SERPETTE, 110 Rue des Rosiers, St. Ouen,
(Cumartesi, Pazar ve Pazartesi'leri açık)

SONIA B

SONIA B ve yanında çalışan sanatçılar rengarenk sedef kaplama vazo ve şişeler yapıyorlar. Küçük bir parfüm şişesinin fiatı 40 Dolar (30.000.- TL). Bir lamba 10.000 Dolar'a (yaklaşık 750.000.- TL) satılıyor.
SONIA B, 15 Rue Boissy d'Auglas, 8. Arr.,
Tel: 42 65 47 54

ÖZEL SERVİSLER

Seyahatin, şehir turlarının ve gece hayatının yorgunluklarından masaj ve jimnastikle kurtulabilirsiniz. Serge Lam ve Michele Chenu'nun özel seansları her saat için 50 Dolar (yaklaşık 40.000.- TL)
25 Rue Frenel, 16. Arr.,
Tel.: 42 78 65 04

Isabelle Allard, hazırladığı doreli kadife kıyafetlerden biri ile.

Saç probleminizi Bruno Salon'dan Ronald çözebilir. 80-100 Dolar'a (yaklaşık 80.000.-TL) Bulunduğunuz yere de gelir. **Tel.: 43 65 74 10**

Otelinizin kuru temizlemecisi çok mu ağır? Elbisenizi aynı gün temizleyen servis..
BLANCO PRESSING, 1 Bis, Rue Cozlin, 6. Arr., Cumartesi 13.00'den sonra ve Pazar günleri kapalı.

Bazen bir tek limuzin size yetebilir ama 10 bavulla seyahat ediyorsanız bu servis (ekstra ücret almaksızın) bavullarınız için ayrı bir araba gönderir.
Rio Limousines, 71 Rue Belliard, 18. Arr., Tel: 42 55 17 97 / 42 57 71 62

LOKANTALAR

MAISON BLANCHE

Ismarlama deri valiz ve çanta hazırlayan Eric Perny (solda) annesi Marrianne ve Jacques ile aile geleneğini sürdürüyor.

Adına uygun olarak beyazın hakim olduğu Maison Blanche'in mutfağı, şef José Lampreia'nın mutlak egemenliği altındadır. Silik ve utangaç görünüşlü Portekiz'li şef bu mutfakta harikalar yaratır. İyi soğutulmuş tatlı bir şarap olan Beaumes de Venise ile açılan ıştahlara, patates ve kaz ciğeri ile hazırlanmış mantar soslu Gateau Landais, yufka içeriside kuşkonmaz, patlıcan ve kırmızı biberli hazırlanmış balık,

hurma ile kızartılmış güvercin ve tatlı olarak da meyveli tart tavsiye ederiz.
MAISON BLANCHE, 82 Boulevard Lefèbvre, 15. Arr., Tel.: 48 28 38 83 (Cumartesi, Pazar ve Pazartesi öğlenleri kapalı)

APICIUS

Uçuk sarı rengin hakim olduğu Apicius bir kır evinin güneşli oturma odasını andırır. Basit fakat iyi yemek yenilebilen bu lokantanın sahibi Jean Pierre Vigato'dur. Mayonezli kalkan balığı ıştah açan domuz bacağı, taze frambuazlar üzerinde eriyen ev yapısı fıstıklı dondurması denemeye değer.
APICIUS, 122 Avenue Villiers, 17. Arr., Tel.: 43 80 19 66 (Cumartesi, Pazar kapalı)

RESTAURANT HUBERT

Daha önceleri peynir ticareti ile uğraşan lokanta sahibi Hubert, işi dolayısı ile bir çok meşhur şefle tanışmış ve onlardan yemek sanatı hakkında pek çok şey öğrenmiş. Şimdi bir tanesi peynir spesiyaliteleri sunan, birkaç lokantanın sahibidir. Bunlardan biri de Restaurant Hubert'dir. Şeftali pembesinin hakim olduğu salonu mermer duvarlar ve füme aynalar çevreliyor. Üzerine beyaz bulutlar resmedilmiş cam tavan gök mavisi rengindedir. Spesiyaliteleri daha çok deniz mahsülleridir. Tatlı olarak armut feuillantine tavsiye ederiz.
RESTAURANT HUBERT, 25 Rue Richelieu, 1. Arr., Tel.: 42 96 08 47 (Pazar ve Pazartesi öğlenleri kapalıdır)

BISTROLAR

CHEZ LA VIEILLE

Adrienne ve 20 yıllık garsonu sizi bazen özlediğiniz çocukluk sofralarına götürürler. Mutfak tipi tabak ve bardaklar, masada açılan şişeler, Adrienne'in bahçesinden toplanmış turplarla süslenmiş ton balıklı salata, ızgara et ve balıklar, arkadan çocukluk hayallerinizi süsleyen tatlılar, kiraz kompostosu, meyveli tartlar, çukulatalı mousse'lar.
CHEZ LA VIEILLE, 37 Rue de l'Abre Sec, 1. Arr., Tel.: 42 60 15 78 (Sadece öğlenleri açık. Cumartesi Pazar kapalı. Kredi kartı kabul edilmiyor)

LES GOURMETS DES TERNES

Bugünlerde fazla et yemenin sağlığa zararlı olduğu söyleniyorsa da biz Les Gourmets Des Ternes'e gitmenizi önereceğiz. Sahibi eski bir kasap, hayvanları kendisi alıp zamanı gelince kesiyor. Bu şirin sade bistroda sıcak bir hava vardır. Görünüşü fazla içaçıcı olmayan fakat çok lezzetli onglet grille'i tavsiye ederiz. İçmeniz için taze bir Beaujolais olan Chénas önerilebilir.
LES GOURMETS DES TERNES, 87 Boulevard de Courcelles, 8. Arr., Tel.: 42 27 43 04 (Cumartesi Pazar kapalı. Kredi kartları kabul edilmiyor.)

BERMUDA ONION

Paris'in göbeğinde ayakkabılarınızı çıkarıp yerdeki beyaz kumlara basarak bir plaj sandalyesinde oturmayı düşünebilir misiniz? İşte Paris'in ilk ve tek plaj lokantasındasınız. Bu Patrick Derderian'ın garip fikirlerinden sadece bir tanesi. Bermuda Beach, Bermuda Onion adlı lokantanın teras uzantısı kokteyl alanı olarak kullanılıyor. Bermuda Onion Paris'in yüksek kesimlerinde yer alan Seine nehri manzaralı bir lokanta. Geçtiğimiz Aralık ayında Rothschild'ler, rock yıldızları ve Monaco hanedanının da katıldığı muhteşem bir açılışla hizmete girdi. Burası güzel Paris'i değil ama, güzel Paris'lileri görmek isteyenler için ideal bir yer. Basit yemekler, hamur işleri, ızgaralar, sebzeler ve sorbet'lerden oluşan menü iddiasız. Ama eğer hava güzelse mayonuzu getirmeyi unutmayın.
BERMUDA ONION, 16 Rue Linois, 15. Arr., Tel.: 45 75 11 11 (Hergün öğlen ve akşam açık.) Bermuda Beach, 8 Rue Linois.

OTELLER

İşte Paris'in bütün tanınmış görkemli otellerinin dışında adı pek duyulmamış fakat aradığınız herşeyi bulabileceğiniz küçük, romantik oteller.

SAN REGIS

Rahat ve lüks bir ortam içerisinde kendinizi evinizde gibi hissedebileceğiniz bu otel geçen Nisan ayında tümüyle yenilenerek açıldı. Dekorasyonu (en ince ayrıntısına kadar) uyumlu. Büyük dolaplar, banyo ışıkları, ustaca yerleştirilmiş küçük antika parçalar ve eski resimler ile her oda ayrı bir hazine. Bahçe görünümündeki lobby ve bar otelin bu güzel dekorasyonunu tamamlıyor. Odalar 100 Dolar'dan başlıyor (yaklaşık 76.000.- TL)

Champs - Elysées Paris'in kalbi sayılabilir. Bu geniş ve uzun bulvar 24 saat çılgınca yaşıyor.

SAN REGIS, 12 Rue Jean Goujon, 8. Arr., Tel.: 43 59 41 90

SAINT SIMON

Burada San Régis'ten daha mütevazi bir ev havası bulabilirsiniz. Odalar çiçekli örtüler ve rustik antikaları ile sevimli bir kurabiye kutusunu andırıyor. En iyilerinin, pencereleri avluya bakan odalar olduğunu da belirtelim. 80 Dolar'dan başlıyor. (yaklaşık 62.000 TL)
SAINT SIMON, 14 Rue St. Simon, 7. Arr., Tel.: 45 48 35 66

SAINT BEUVE

Montparmasse'ın gölgeleri arasındaki bu küçük, romantik ve modern otel geçen Şubat'ta açıldı. Bir plaj evini andıran hobisi, David Hicks tarafından dekore edilen otel odalarının beyazlığı, ustaca yerleştirilmiş antika parçalarla sıcak bir hale getirilmiş odalar. 37-40 Dolar'dan başlıyor (Yaklaşık 27.000-54.000 TL)
SAINT BEUVE 9 Rue Str. Beuve, 6. Arr., Tel: 45 48 20 07

SCANDINAVIA

Kirişli tavanları, demir avizeleri ile bir Ortaçağ İspanyol yapısını andırıyor. Taş zeminli ve tuğla duvarlı kahvaltı odası şövalye zırhlarıyla süslenmiş. Lokanta ve barı yok. Kredi kartı kabul etmiyor. Odalar 50 Dolar'dan başlıyor. (Yaklaşık 38.000 TL.)
SCANDINAVIA HOTEL, 27 Rue de Tournon, 6. Arr., Tel: 43 29 67 20

RESIDANCE DU ROY

Grand Palais yakınında yer alan yepyeni bir otel. Stüdyo, suit ve dublex'lerden oluşmuş. Tahta kaşıklardan, porselen takımlara ve bulaşık makinesine kadar düşünülüp hazırlanmış mutfakları var. Bazı daireler teraslı, hepsinde mini-bar bulunuyor. Günlük, haftalık veya aylık kiralanabilir. 1930'ların stilinde fakat modern döşenmiş. Geçen Haziran'da açıldı. Daireler 100 Dolar'dan başlıyor. (Yaklaşık 76.500 TL.)
RESIDENCE DU ROY, 8 Rue François Premier, 8. Arr., Tel: 42 89 59 59

Bütün bu güzelliklere AIR FRANCE ve THY ile direkt, SWISSAIR ve LUFTHANSA ile aktarmalı olarak ulaşabilirsiniz. Uçak bilet fiyatları:
AIRFRANCE; THY, SWISSAIR ve LUFTHANSA için;
1 aylık hafta sonu geçirmeli apex
247.820.-TL. — 100 Dolar
3 aylık dönüş açık
433.870.-TL. — 100 Dolar.
İyi yolculuklar. ■

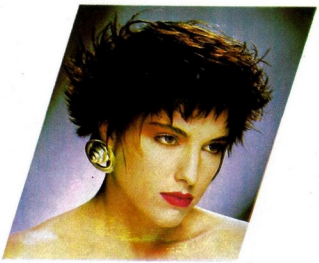

SEBASTIAN SAÇ MODELLERİ İLE KUAFÖRLERDE

Kozmetik dünyasının hareketli günler yaşadığı şu dönemnde Sebastian International'da saç ürünleriyle Türkiye'ye giriş yaptı. Türkiye mümessili Olay Kozmetik A.Ş. hem çok genç bir firma hem de ilk çıkışını Sebastian'la yapıyor. Merkezi Los Angeles'da olan Sebastian International'ın Fransa, Japonya, İtalya, İsviçre, Kanada gibi dünyanın çeşitli yerlerinde de temsilcilikleri bulunuyor. Sebastian ürünleri saç mamulleri, makyaj malzemeleri ve cilt bakım ürünleriyle 3 ana grupta toplanıyor. Olay Kozmetik'in sahibi Rupen Meyhanecioğlu: "Sebastian saç mamülleri Türkiye'ye ithal edilip direkt olarak kuaförlere dağıtılacak. Bu mamüllerin perakende satışı sadece seçkin kuaförler tarafından yapılacak." diyor. Yurt dışında da yalnızca kuaförler tarafından satıldığını sözlerine ekliyor.

Sebastian'ın şu an piyasada bulunan saç mamülleri: Şampuanlar, besleyiciler (sheen) saç nemlendiricisi (Moisture Base), saç jölesi (Shicker Gel), saç köpüğü (Fizz) ve spreyler (Shpritz Forte ve Shaper)...

Kuaförünüze Sebastian ürünlerinin yanısıra Sebastian saç modellerini de sormayı ihmal etmeyin. Zira Sebastian'ın en büyük özelliği 3-4 ayda bir saç modeli yaratması ve modellerine uygun mamüller üretmesi...

SAÇ BAKIMINDA YENİ BİR DÖNEM

Geçtiğimiz ay Türkiye'deki tek temsilcisi Prestij Kozmetik A.Ş. tarafından tanıtımı yapılan L'OREAL kuaförler, eczaneler ve parfümerilerde satılmaya başlandı bile. Piyasaya sunulan L'OREAL ürünlerini şöyle sıralayabiliriz: L'Oreal saç boyaları, Dulcia permanant, Platifiz saç açıcısı, tel kalınlaştırıcı Presifon ampüller ile Elseve Protein saç bakım grubu ve Ambre Solaire güneş ürünleri...

Eleseve Protein titiz bir çalışmanın sonucunda elde edilmiş olan, özellikle kuru ve yıpranmış saçların sorunlarına çözüm getirecek bir ürün saçlara yumuşaklık veren şampuanı, bakımlılığı sağlayan saç kremi ile saç tellerini besleyen bakım kreminden oluşan ELSEVE PROTEİN, saçların yüzeyindeki hassaslaşmış kısımları düzelterek esnek ve yumuşak hale getiriyor.

AL FRESCO

Estee Lauder'ın yeni makyajı Al Fresco Clors sarmaşık dalları arasından süzülen ılık bahar güneşi gibi sizi soracak. Espirili ve rahat, canlı ve iyimser renklerden oluşan bu palet güney Kaliforniya'daki İspanya stili bir evin bahçeli avlusundan seçilmiş renkleri içeriyor. **"The Earth Tones"**, **"The Pastel Pales"** ve **"The Safari Colors"** paletleriyle; çiçek yapraklarının solgunduruluğuna, toprak kapların o değil kiremit rengine, hakiler ve tüm doğallığın yelpazesine siz de bürünün. Son bir hatırlatmada daha bulunalım; Estee Lauder'ın bütün bir yıl boyu yaşayabileceğiniz bahar tazeliğindeki koku **White Linen** da bu renklere pek uyumlu.

CLARINS GELDİ

Güzelliğini korumak veya daha da güzelleşmek isteyenlere Clarins'in yaratıcısı Jacques Courtin-Clarins: "Biz mucize vadetmiyoruz ama elde edilecek en iyi sonuca varıyoruz" diyor. Bugün dünyada 96 ülkede satılan Fransa Clarins güzellik bakım ürünleri artık Türkiye'de de bulunabilecek. Clarins ürünlerini satmak üzere seçilmiş az sayıda ki parfümeride, eğitilmiş Clarins güzellik danışmanları, hanımlara bu reçete uyarınca hanımlara gereken Clarins ürünlerinden örnekleri ücretsiz olarak verecekler, ve sonuçları müşterilerinin doldurdukları kartlar yoluyla kontrol edecekler.

Özellikle yaşlanmayı geciktiren Double Serum ürünü ile bir çok ödül kazanan Clarins, yüz, göğüs ve vücud bakım ürünlerinin yanısıra güneş yağları ile de iddialı...

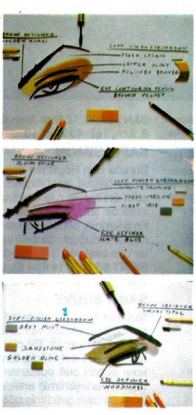

KAPRİS / ÖRGÜ / 1

KAPRİS

ÖRGÜ

BEDEN
40-42

MALZEME

50 gramlık 8 (9) yumak moher.
3.5, 4.5 no.lu şiş.
4,4.5 ve 5 no.lu yuvarlak şiş.

YAPILIŞI

Arka: 82 (86) ilmeği 3.5 no.lu şiş ile başlayın.
1. sıra *2 düz 2 ters* den tekrar. 2 düz ile bitirin.
2. sıra *2 ters 2 düz* den tekrar. 2 ters ile bitirin.
Bu iki sırayı 15 cm tekrarlayın.
4.5 no.lu şişe geçerek 23 (27) ilmek artırın.
1. sıra: (Örgünün yüzü) 1 düz *2 düzden beraber (1 düz 1 atma) iki kere, 1 düz, 2 düzden beraber, 1 düz* den tekrar.
2. sıra: 1 ters, *2 tersten beraber örün (1 ters 1 atma) 2 kere, 1 ters, 2 tersten beraber* den tekrar.
3. sıra: 1 düz* atma, 2 düzden beraber, 3 düz, 2 düzden beraber, atma, 1 düz* den tekrar.
4. sıra: 2 ters* den atma, 2 tersten beraber, 1 ters, 2 tersten beraber, 3 ters* ten tekrar, son iki ilmek ters örülecek.
5. sıra: 3 düz* atma, 2 ilmek örmeden al, 1 düz, örmeden alınan 2 ilmeği düzün üstünden atlat, atma, 5 düz* den tekrar, sonu 5 düz yerine 3 düz örülecek.
6. sıra: 2. sıra gibi.
7. sıra: 1. sıra gibi.
8. sıra: 1 ters* atma, 2 tersten beraber, 3 ters, 2 tersten beraber, atma, 1 ters* ten tekrar.
9. sıra: 2 düz* atma, 2 düzden beraber, 1 düz, 2 düzden beraber, atma 3 düz* den tekrar, 2 düz ile bitecek.
10. sıra: 3 ters* atma, 2 ilmek örmeden al, 1 ters, 2 örmeden aldığın tersten atlat, 1 atma, 5 ters* ten tekrar, 3 ters ile bitecek.
Örgü 73 (76) cm olana kadar bu örnek tekrarlanacak.

ARKA YAKA

Örnek örgünün 5. sırasından sonra açılacak *dan* 4(5) defa tekrardan sonra yalnız 40 beden için (2 tersden beraber 1 ters, 1 atma, 1 ters) örülecek. Örgü döndürülecek. Kalan ilmekler ilave şişe geçirilip beklemeye alınacak.
Sonraki sıra: 7 ters, 10. sıra* dan* tekrar, son 5 ters yerine, 3 tersle bitecek. Kalan 29(33) ilmek kapatılacak.

Diğer ilmekleye geçilerek, örgünün yüzü size dönük olarak ilave şişe 31 ilmek atılacak ve kalan ilmeklerle devam edilecek.
Sonraki sıra: 4 ilmek kapanacak. (Yalnız 42 beden için: 1 atma, 1 düz, 2 düzden beraber, 1 düz) Her iki beden için 1. sıra* dan* tekrar.
Sonraki sıra: 1 ters, 2 sıra* dan* tekrar edilecek. 40 beden için: 2 tersden beraber, (1 ters, 1 atma) 2 kere, 1 ters, 3 tersten beraber. 42 beden için: 2 tersten beraber, 2 ters ile bitecek. 32 (36) ilmek.
Sonraki sıra: 40 beden için: 1 atma, 3 düz, 2 düzden beraber, 1 atma, 1 düz.
42 beden için: 3 düzden beraber, 1 atma, 1 düz. Her iki beden için 3. sıra* dan* tekrar. 31 (35) ilmek.
Sonraki sıra: 2 ters, 4. sıra* dan* tekrar, sıra sonu 40 beden için: 1 atma, 2 tersten beraber, 1 ters, 2 tersten beraber. 42 beden için: 2 ters, 2 tersten beraber.
Sonraki sıra: 40 beden için: 2 örmeden al. 1 düz, örmeden alınan 2 ilmek düzün üzerinden atlatılacak, 1 atma, 5 düz.
42 beden için: 2 düzden beraber, 2 düz. Her iki beden için 5. sıra* dan* tekrar. Sonu 3 düzle bitecek.
Yalnız 42 beden için: 6,7,8,9,10. sıralar tekrarlanacak.

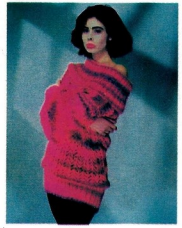

Yalnız 40 beden için:
Sonraki sıra: 1 ters, 2. sıra* dan* tekrar. Sonu 2 tersten beraber, 1 ters, 1 atma, 1 ters.
Sonraki sıra: 1 düz, 1 atma, 1 düz, 2 düzden beraber, 1 düz, 1. sıra* dan* tekrar.
Sonraki sıra: 1 ters, 8.sıra* dan* tekrar. Sonu 1 atma, 2 tersten beraber, 2 ters bitecek.
Sonraki sıra: 1 düz, 2 düzden beraber, 1 atma, 3 düz, 9.sıra* dan* tekrar. Sonu 2 düz bitecek.
Sonraki sıra: 3 ters, 10. sıra* dan* tekrar. Sonu 1 atma, 2 düzden beraber bitecek. Kalan 29 (33) ilmek birden kapatılacak.

KOL

No: 3 1/2 şişle 38(42) ilmek atılıp, 2/2 lastik örülecek. 4,5 no.lu şişe geçmeden önce 27(31) ilmek eşit şekilde bölerek artır. 66(73) ilmek. No 4,5 şişe geçilerek arka için 1 ve 2. sıralar örülecek.
3. sıra: 1 ilmek artır. 3.sıra* dan* tekrar.
4. sıra: 3 ters, 4. sıra* dan* tekrar. Sonu 3 ters ile bitecek.
5. sıra: 1 artır. 3 düz. 5. sıra* dan* tekrar. Sonu 3 düz, 1 artırma ile bitecek.
6. sıra: 3 ters, 2. sıra* dan* tekrar. Sonu 2 ters ile bitecek.
7. sıra: 3 düz, 1. sıra* dan* tekrar. Sonu 2 düz bitecek.
8. sıra: 3 ters, 8. sıra* dan* tekrar. Sonu 2 ters bitecek.
9. sıra: 1 artırma, 3 düz, 9. sıra* dan* tekrar. Sonu 3 düz, 1 artırma bitecek.
10. sıra: 6 ters, 10. sıra* dan* tekrar. Sonu 6 ters bitecek.
11. sıra: 4 düz, 1. sıra* dan* tekrar. Sonu 3 düz bitecek.
12. sıra: 4 ters. 2. sıra* dan* tekrar. Sonu 3 ters bitecek.
13. sıra: 1 artır. 3 düz. 3. sıra* dan* tekrar. Sonu 2 düz, 1 artırma bitecek.
14. sıra: 6 ters. 4. sıra* dan* tekrar. Sonu 6 ters bitecek.
15. sıra: 7 düz, 5. sıra* dan* tekrar. Sonu 7 düz bitecek.
16. sıra: 1 ters, 1 atma, 1 ters, 2 tersten beraber, 1 ters, 2. sıra* dan* tekrar. Sonu 2 tersten beraber, 1 ters, 1 atma, 1 ters.
17. sıra: 1 artır. 3 düz. 1. sıra* dan* tekrar. Sonu 3 düz, 1 artır. 75 (83) ilmek.
Sonraki sıra: 6. ilmek kapatılacak. 3 düz (Son kapanan ilmek dahil) Yalnız 40 beden için 1 atma, 1 düz, 2 düzden beraber, 1 düz örülecek. Her iki beden için 1. sıra* dan* örgüye devam. 31 (35) ilmek.
Sonraki sıra: 1 ters, 8. sıra* dan* 4(5) kere tekrar. Sonu 40 beden için: 1 atma, 2 tersten beraber, 2 ters, 2 tersten beraber bitecek.
42 beden için: 2 tersten beraber bitecek. 30 (34) ilmek.
Sonraki sıra: 2 düzden beraber. 5 düz (1), 9. sıra* dan* tekrar. Sonu 2 düz bitecek. 29 (33) ilmek.
Sonraki sıra: 3 ters, 10. sıra* dan* tekrar. Sonu 7(3) ters bitecek. Kalan 29 (33) ilmek kapatılacak. İlave şişin üzerindeki örgünün tersi size dönük olarak ortadaki 31 ilmeği ilave şişe atıp yünü birleştirin.
Sonraki sıra: 6 ilmek kapanacak. 3 ters.
40 beden için: 1 atma, 1 ters, 2 tersten beraber, 1 ters.
Her iki beden için: 2. sıra* dan* tekrar.
Sonraki sıra: 1 düz, 1. sıra* dan* 3(4) defa, 40 beden için: 1 düz, 1 atma, 1 düz, 2 beraber. 30 (34) ilmek.
Sonraki sıra: 2 tersten beraber.
40 beden için: 1 ters, 2 tersten beraber, 1 atma, 1 ters, 8. sıra* dan* tekrar. 29 (33) ilmek.

Sonraki sıra: 2 düz, 9. sıra* dan* tekrar. Sonu 40 beden için: 1 atma, 2 düzden beraber, 1 düz. 42 beden için: 2 düzden beraber bitecek.
Sonraki sıra: 7(3) ters, 10. sıra* dan* tekrar, sonu 3 ters. Son 29(33) ilmek kapatılacak.

ÖN

Aynen arka gibi örülecek. Örneğin 10. sırasında (arka yakadan 5 sıra evvel) yaka açılacak.

ÖN YAKA KESİMİ

Sonraki sıra: (Örgünün yüzü) 1 düz. 1. sıra* dan* 4(5) defa tekrar, yalnız 40 beden için. 2 yüzden beraber, 1 düz, 1 atma, 1 düz. Örgüyü döndürün ve bu ilmeklerle örmeye devam edin. Kalan ilmekler ilave şiş üzerinde bekletilecek
Sonraki sıra: 4 ilmek kapatın. 42 beden için: 1 atma, 1 ters, 2 tersten beraber, 1 ters. Her iki beden için 2. sıra* dan* devam edilecek. 33(37) ilmek.
Sonraki sıra: 1 düz, 3. sıra* dan* tekrar. 40 beden için: 1 atma, 2 düzden beraber, 3 düz, 2 beraber, 1 düz. 42 beden için: 1 atma, 2 düzden beraber, 2 beraber 32(36).
Sonraki sıra: 40 beden için: 1 ters, 2 tersten beraber, 1 ters, 2 tersten beraber, 1 atma, 3 ters.
42 beden için: 2 tersten beraber, 3 ters. Her iki beden için 4. sıra* dan* devam edilecek. Sıra sonu 2 tersle bitecek. 31(35) ilmek.
Sonraki sıra: 3 düz, 5. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu 40 beden için: 1 atma, 2 örmeden al, 1 düz, örmeden aldığınız ilmeklerin üzerinden atlat, 1 düz.
42 beden için: 2 düzden beraber bitecek. 30 (34) ilmek.
Sonraki sıra: 42 beden için: 3 ters, 2 tersten beraber, 1 ters.
40 beden için: 2 tersten beraber. Her iki beden için 2. sıra* dan* tekrar. 29 (33) ilmek. Yalnız 42 beden için: Örneğin 7,8,9,10 sıraları tekrarlanacak.
Sonraki sıra: 40 beden için: 1 düz, 1. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu: Yüzden beraber 1 düz, 1 atma, 1 düz bitecek.
Sonraki sıra: 2 ters, 2 tersten beraber, 1 atma, 1 ters 8. sıra* dan* tekrar,
Sonraki sıra: 2 düz, 8. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu 1 atma, 2 düzden beraber.1 düz, bitecek.
18. sıra: 3 ters. 2 tersten beraber, 1 atma, 1 ters, 8. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu 1 atma, 2 tersten beraber, 3 ters bitecek.
19. sıra: 2 düz. 2 beraber, 1 atma, 3 düz, 9. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu 1 atma 2 düzden beraber, 2 düz bitecek.
20. sıra: 1 ters, 2 tersten beraber, 1 atma, 5 ters, 10. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu 1 atma, 2 tersten beraber 1 ters bitecek.
21. sıra: 1 eksiltme, 1 düz, 1 atma, 1 düz, 2 düzden beraber, 1 düz, 1. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu 2 düzden beraber, 1 düz, 1 atma, 1 düz, 1 eksiltme bitecek. 77 (85) ilmek.
22. sıra: 3 ters, 1 atma, 1 ters, 2 tersten beraber, 1 ters, 2. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu 2 tersten beraber, 1 atma, 4 ters bitecek.
23. sıra: 1 eksiltme, 3 düz, 2 beraber, 1 atma, 1 düz, 3. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu 1 atma, 2 düzden beraber, 3 düz, 1 eksiltme bitecek. 79 (85) ilmek.
24. sıra: 4 ters, 2 tersten beraber, 1 atma, 3 ters, 4. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu 1 atma, 2 tersten beraber, 4 ters bitecek.
25. sıra: 1 eksiltme, 2 düz, 2 beraber, 1 atma, 5 düz, 5. sıra* dan* tekrar. Sıra sonu 1 atma, 2 beraber, 2 düz eksiltme bitecek. 81 (89) ilmek.
26. sıra: 2. sıra gibi.
27. sıra: 1. sıra gibi.
28. sıra: 8. sıra gibi
29. sıra: 9. sıra gibi.
30. sıra: 10. sıra gibi.
1-30. sıraya kadar 2 defa daha tekrar edilecek.
113 (121) ilmek örgü 43 (45) cm. olunceya kadar devam edecek. Boi kapatılacak.
YAKA - Omuzlar dikilecek. 4 no yuvarlak şiş sol omuzdan başlayarak çevreyi dolanarak 152 ilmek alınacak 2x2 (2 düz, 2 ters) 4 cm. lastik örülecek. 4,5 no yuvarlak şişe geçirilerek yaka 26 cm. olunceya kadar örülüp çok gevşek kapatılacak.
HAZIRLANIŞI - Üç yapılmışacak. Kollar omuz dikişinin iki yanından 29 (31) cm. ölçülerek dikilecek. Yan ve kol altı kapatılacak.

'87 Baharını birbirinden güzel yepyeni Patons'larla karşılayın.

MERSERİZE ÖRGÜ İPLİĞİNDE DÜNYA MARKASI

Patons

Şimdi Türkiye'de

Patons Splash
Patons'un bu yıl Avrupa'da satışa sunduğu bir yenilik. Son moda, kabartma desenli, özel bir iplik. Tamamen ithal malı Patons Splash zengin görünümü, albenisi ve birbirine uyumlu nefis renkleriyle dikkatinizi yeni boyutlar kazandıracak.

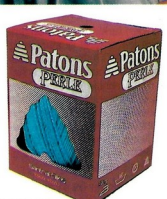

Patons Perle
Dünyanın en seçkin pamuğundan yapılmış... örgüye bambaşka bir yumuşaklık getiren özgün bir teknikle üretilmiş benzersiz bir iplik. Dilediğiniz her renkte... yumuşacık... Örmesi bir başka zevk, dokunuşu bir başka.

Patons Tulip
%100 Mısır pamuğundan üretilmiş üstün kalite merserize iplik. Zarif ve esnek. Renkleri yılın son moda renkleri. Altın sarısı... zümrüt yeşili... su mavisi... kar beyazı ve hayran kalacağınız daha niceleri... Solmaz, kopmaz, bozulmaz Patons kalitesinde.

Patons
"örün...övünün"

Türkiye'nin iplik üretiminde lider kuruluşu Santral Dikiş'in kaliteli ürünler dizisinden

NUMEROLOJİ

NİSAN; BAHARIN TADINI ÇIKARACAK ZAMAN AYIRIN KENDİNİZE...

Numeroloji metoduyla 1987 yılının nisan ayında yaşamınızı etkileyebilecek olaylar hakkında bir fikir edinebilirsiniz. Bunun için yaş günü tarihinizi, altına doğduğunuz ayı gördüğünüz gibi ve içinde bulunduğumuz yılı yazıp toplayın.. Bulduğunuz sayıyı da birbiri ile toplayıp tek bir rakam bulun bu sayı sizin bu ayki falınızı gösterir.

ÖRNEK: Yaş gününüz 1 kasım ise;

Gün 1
Ay 11
+Yıl 1987
1999

1 - 9 - 9 - 9 = 28. 28 (2 - 8) - 10. 10 (1 - 0) - 1. dolayısıyla sayınız 1 dir.

1 Ayın ilk iki haftası sizin için zor ve sıkıntılı geçebilir. Aileniz ve arkadaşlarınız yaptığınız hataları devamlı söz konusu ederek sizi üzecekler. Siz de onlara verdiğiniz sözleri tutmuyorsunuz ama, sistemli olmaya, hayatınızı bir programa sokmaya çalışın. Üstelik ısrarla kendi fikirlerinizi kabul ettirmeğe de çalışmayın. Ayın 20'sinden sonra eski bir aşk alevlenebilir. Iyi düşünmeniz gerekecek. Sinirlerinizi dinlendirmeğe çalışın. Kısa bir hafta sonu tatili size iyi gelebilir. Ancak bu aşkınızı alevlendirmeden önce eski günleri düşünüp olayın sizi ne denli mutsuz ettiğini de hesap edin.

2 Bu ay sosyal yaşantınız hareketli geçecek. Ama ayaklarınızı yere basmanız da gerekiyor. Ayın 16'sından sonra fikirlerinizi su yüzüne çıkartıp bazı atılımlar yapacaksınız. Eğer fazla saldırgan davranmazsanız hiç beklemediğiniz kişilerden yardım görebilirsiniz. Ayın 20'sinden sonra kendinizden emin olabilirsiniz. Karşı cins sizi dayanılmaz buluyor. Hayatınızın aşkıyla karşılaşabilir veya küllenen bir aşkı canlandırabilirsiniz. Ay sonunda karşılaşacağınız seyahat tekliflerini hemen kabul edin. Nereye giderseniz gidin güzel bir macera olacak. Hatta gideceğiniz yerde bile aşk kapınızı çalabilir. Uzun zamandır yaşamadığınız duygular size (ne kadar genç olursanız olun) gençlik, tazelik, dinamizm verecek. Ancak dikkat! Bu duygulara kendinizi fazla kaptırıp, sonra da üzmesine izin vermeyin.

3 Bu ay evde ve işte daha çok sorumluluk yüklenmek zorunda kalacaksınız. Ne kadar diplomatça davranmaya gayret etseniz de iş ortağı veya iş arkadaşlarınızla anlaşmazlıklar olabilir. Politikanızı değiştirmelisiniz. İş hayatınızda beklediğiniz yükselme tahmin ettiğiniz anda olmayabilir. Mayıs ayını bekleyin. Çok daha kuvvetli olacaksınız. Ayın 25'inden sonra hiç beklemediğiniz romantik bir ilişkiye girebilirsiniz. Bu ilişki geçici fakat güzel bir bahar aşkı olarak kalabilir. Biliyorsunuz bahar aşkları geçicidir. Ama evde ve işte yüklendiğiniz sorumluluklardan sonra nefes almanızı sağlayacak... Bu arada işteki problemlerinizi amirlerinizin veya iş ortaklarınızla karşılıklı konuşarak çözmeye çalışın.

4 Ayın 15'i haftası kendinizi huzursuz hissedebilirsiniz. Aile ve iş ilişkileriniz gergin olabilir. Herkesin neden farklı davranmadığını çözümlemek için gayret göstermeniz gerekecek. Ayın 21'i haftası daha sosyal bir yaşantınız olacak, eğlence hayatı gecelerinizi renklendirecek. Yeni ve uzun süreli arkadaşlıklara müsait bir dönemdesiniz. Platonik başlayan aşklar sürprizlerle sonuçlanabilir. Şayet evliliğe kendinizi hazır hissediyorsanız bu ilişkileri iyi değerlendirin. Kapınızı çalan son şans olabilir!

5 Güçlü titreşimler bu ay sizi tesir altına alıyor. Bir anda 10 ayrı tarafa koşar gibisiniz. Bu durum iş hayatınızda önünüze büyük fırsatlar çıkarabilir. Önemli tekliflerle karşılaşabilirsiniz. Karar almak için ayın 12'sini bekleyin. Ayın 29'undan sonra eğlenceyi çok ihmal ettiğinizi farkedeceksiniz. Bahar size özgürlük ve mutluluk müjdeliyor. Aşırı özgür davranışlara girmekten kaçının. Zira, eşiniz veya flörtünüzle olan ilişkilerinizi zedeleyebilir. Yine bu devrede enerjinizi sarf edebileceğiniz türden, size zevk veren sporlarla da uğraşabilirsiniz.

6 Ayın ortasına doğru hayatınızdaki değişimler sizi şaşkınlığa uğratacak. Ayın 13'ünde dikkatli olun, iş hayatınızda karmaşalar olabilir. Ayın 21'i sosyal ilişkileriniz, iyi iş ilişkilerine dönüşebilir. Dinlenmeyi ihmal etmeyin çünkü gelecek ay daha aktif bir hayat sizi bekliyor. Bu enerjik devrenizde kendinize dikkat edin. Bahar çarpabilir ve ay sonunu yatakta geçirebilirsiniz. Önceden önlem almayı ihmal etmeyin. Bol bol vitamin alın.

7 Ayın 15'i haftası zor bir duruma düşebilirsiniz. Sakin olmaya gayret edin. Bu geçici bir durum düzelecek. Büyük bir kararlılıkla planlarınızı uygulamaya koyacaksınız. Ay sonuna doğru romantik olaylar sizi bekliyor. Sık sık karamsarlığa düşmenizin nedenini biraz da kendinizde arayın. Hep çevrenizi suçluyorsunuz. Problemleri rafa kaldırın, kendinize ve yakın çevrenize hayatı zindan etmemeye gayret sarfedin.

8 Bu ay önsezi ve kabiliyetleriniz üst düzeyde. Alçakgönüllü olmaya çalışın ve kıskanç gözlerden sakının. Kendinize fazla methettiğiniz taktirde yakınınızdakiler en yaratıcı fikirlerinizi bile sıkıcı bulabilirler. Başarılısınız, bu başarınız da sürecek. Ama hazımlı olmak da bir meziyettir. Sürekli olarak "ben" demeniz ve işten sözetmeniz, sizi sevenleri de bıktırabilir. İşinize kendinizi bu kadar kaptırmaya ara verip, çevrenize bir göz atın.

9 Ayın ilk iki haftası karmaşa içinde geçebilir. Fikirlerinizi zorla kabul ettirmeye çalışmayın. İş hayatınızda ters davranışlarla karşılaşabilirsiniz ama siz olayların dışında kalmaya gayret gösterin. Ay sonunda yeni ve ilginç fırsatlar karşınıza çıkabilir. Yeni bir hissi ilişkiye girebilirsiniz. Ayın 24'ünden sonra kısa bir tatil olanağı var. Bu tatilin, gerek sinirlerinizi dinlendirmek gerekse kendinize çeki düzen vermek için bir şans olduğunu düşünerek hareket edin.

ALIŞVERİŞ REHBERİ

MODA SAYFALARIMIZDA YERALAN MAĞAZA VE BUTİKLERİN ADRESLERİ

- **Sayfa 52** ATALAR Merkez: Setüstü, Ekemen Han Kat:4, Kabataş/İstanbul. Telefon: 1443053 İstanbul Mağazaları: Osmanbey, Kadıköy, Bakırköy, Eminönü. İstanbul Dışı: Ankara'da: Park Bravo, İzmir'de: Bedesten, Adana'da: Butik L.
- **Sayfa 54** VEPA Merkez: Kasap sokak, no.8, Esentepe Telefon: 1732810 (4 hat) İstanbul Mağazaları: Osmanbey, Suadiye, Bakırköy. İstanbul Dışı: Eskişehir, Ankara, İzmir, Mersin, Antalya
- **Sayfa 55** OLAY Merkez: Samanyolu sokak no.28, Osmanbey/İstanbul Telefon: 1468348
  İstanbul Mağazaları: Osmanbey, Bakırköy: Kent Shop, Selen, Pop Yonca, Bakırköy Bonmarşesi, Kadıköy: Caroline, Genes, Ayfer Butik, Nişantaşı: Berke, Fendi Butik, Sarayli Stella. İstanbul Dışı: Ankara'da: First, Mogi, Genç Kuşak, İzmir'de: Apple, Libas, Şok, Adana'da: Teta, Klp
- **Sayfa 56** ROMAN BUTİK Merkez: Şair Nigar Sokak Berte Apt. 58/2, D.4, Osmanbey/İstanbul Telefon: 1415825 - 1485077 İstanbul Mağazaları: Nişantaşı (Rumeli Cadd.), Şaşkınbakkal (Bağdat Cadd.) İstanbul Dışı: Ankara'da: Mogi, First, Club Teenage, Garden İzmir'de: Butik Ayten, Fashion, Cariye, Libas, Adana'da: Teta.
- **Sayfa 58** BEYMEN Merkez: Karat A.Ş. Halaskargazi cadd. 230 Kat 7-8 Şişli/İstanbul Telefon: 1300961 (8 Hat). İstanbul Mağazaları: Şişli, Beyoğlu, Erenköy, Kadıköy, Hilton Oteli. İstanbul Dışı: Adana, Ankara, İzmir, Antalya, Mersin, Samsun, Eskişehir
- **Sayfa 60** ALİ ALTA MODA Merkez: Doktor Şevket Bey Sokak. Şişli/İstanbul Telefon: 1467412 İstanbul İçi: Şişli, Şaşkınbakkal İstanbul Dışı: Ankara'da: La Femme, Samsun'da: Butik T-N
- **Sayfa 62** VURAL GÖKÇAYLI Merkez: Bronz Sokak. Bize göre apt. No.5 Maçka/İstanbul Telefon: 1483476
- **Sayfa 64** VEPA FAME Merkez: Kasap sokak. No.8, Esentepe/İstanbul Telefon: 1732810 (4 Hat) İstanbul İçi: Suadiye, Bakırköy, Osmanbey. İstanbul Dışı: Eskişehir, Ankara, İzmir, Mersin, Antalya.
- **Sayfa 66** PABETLAND Merkez: Büyükdere Caddesi. 57/1 Maslak/İstanbul. Telefon 1762550.
  DESA Merkez: Abdi İpekçi Caddesi. 56/58 Bayrampaşa/İstanbul. Telefon 5778833 (3 Hat). İstanbul İçi: Osmanbey, Erenköy, Beyazıt. İstanbul Dışı: Ankara'da Fahri Çanta, Top Deri, İzmir'de: Memory, Zapçıoğlu
- **Sayfa 70** BENETTON Merkez: Benkar, Altınyıldız Fabrikaları, Yeni Bosna Köyü, Köyaltı Mevkii, Bakırköy/İstanbul. Telefon: 5571531. İstanbul İçi: Nişantaşı, Kadıköy, Beyoğlu, Moda, Erenköy, Aksaray, Bakırköy, 1.Levend. İstanbul Dışı: Ankara, İzmir, Adana
- **Sayfa 71** VAKKORAMA Merkez: Taksim Osmanlı Sokak No 13, Taksim/İstanbul. Telefon: 1511571 İstanbul İçi: Taksim, Suadiye. İstanbul Dışı: Ankara, İzmir.
- **Sayfa 73** MUDO Merkez: Maslak, Eski Büyükdere Caddesi. No:25, Maslak/İstanbul Telefon: 1765000. İstanbul İçi: Osmanbey, Eminönü, Erenköy, Bahariye, Bakırköy. İstanbul Dışı: İzmir, Kuşadası, Bodrum, Marmaris, Ankara
- **Sayfa 74** KOT Merkez: Gümüşsuyu Caddesi, Nasibin Mehmet Efendi Sok. 1/16 Maltepe - Topkapı/İstanbul. Telefon: 5761641 - 5764766 - 5774255. İstanbul İçi: Nişantaşı. İstanbul Dışı: Ankara'da: Betrix, Motif, Ayben. Adana'da: Abdulkadir Akel, İzmir'de: Paten Jeans, Galeri Nazar
- **Sayfa 75** TS Merkez: Nüzhetiye Caddesi. 42/C, Beşiktaş/İstanbul. Telefon: 1608517. İstanbul İçi: Nişantaşı - Teşvikiye TS. Bakırköy: Pop Yonca, Bakırköy Bonmarşesi, Levend: İsmet Gürkaya, Kadıköy: Koray Butik, Sweet Jean, Soldi Butik, Fatih: Barbaros Kot. İstanbul Dışı: İzmir'de: TS-Alsancak, Ankara'da: First, Bravo Dolphine, Adana'da: Vekem Butik
- **Sayfa 76** BM CLUB Merkez: Karat A.Ş. Halaskargazi Caddesi. 230 Kat: 7-8 Şişli/İstanbul. Telefon: 1300961 (8 Hat). İstanbul İçi: Şişli, Beyoğlu, Erenköy, Kadıköy, Hilton Beymenlerde BM Clup-Erenköy. İstanbul Dışı: Adana, Ankara, İzmir, Antalya, Mersin, Samsun, Eskişehir
- **Sayfa 80** SHE Merkez: Matbaacı Osmanbey sokak 43/1, Osmanbey/İstanbul. Telefon: 1411894. İstanbul İçi: Osmanbey
- **Sayfa 81** A GİYİM Merkez: Emniyet Mahallesi. Yeniçeri Sokak 9, 4.Levend/İstanbul. Telefon: 1648940. İstanbul İçi: Erenköy, Levend (Melodi Pasajı), Büyükada
- **Sayfa 82** SEPA BALON Merkez: Dere Sokak. Gökçen Apt. 7/9, Osmanbey/İstanbul Telefon: 1404054 - 1414688. İstanbul İçi: Bahariye. İstanbul Dışı: İzmir'de: Karşıyaka, Bornova, Samsun'da: Önç mağazası, Antalya.
- **Sayfa 83** BEYMEN Merkez: Karat A.Ş. Halaskargazi Caddesi. 230 Kat: 7-8 Şişli/İstanbul. Telefon: 1300961 (8 Hat). İstanbul İçi: Şişli, Beyoğlu, Kadıköy, Erenköy, Hilton Oteli. İstanbul Dışı: Adana, Ankara, İzmir, Antalya, Mersin, Samsun, Eskişehir.
- **Sayfa 84** ATALAR Merkez: Setüstü, Ekemen Han. Kat:4 Kabataş/İstanbul. Telefon: 1443053. İstanbul İçi: Osmanbey, Kadıköy, Bakırköy, Eminönü, İstanbul Dışı: Ankara'da: Park Bravo, İzmir'de: Bedesten, Adana'da: Butik L
- **Sayfa 85** BENETTON Merkez: Benkar, Altınyıldız Fabrikaları. Yeni Bosna Köyü, Köyaltı Mevkii, Bakırköy/İstanbul. Telefon 5571531. İstanbul İçi: Nişantaşı, Kadıköy, Beyoğlu, Moda, Erenköy, Aksaray, Bakırköy, 1.Levend. İstanbul Dışı: Ankara, İzmir, Adana
- **Sayfa 86** ONNA Merkez: Abidei Hürriyet Caddesi. Gökfiliz İşhanı Kat:4 Daire:12 Mecidiyeköy/İstanbul. Telefon: 1720710. İstanbul İçi: Teşvikiye. İstanbul Dışı: İzmir'de: Butik Çaçaron, Adana'da: Butik Le Coupe Ankara'da: Azaro, Emin Acar, Bravo Dolphine
- **Sayfa 92** A LA MODE 36 Hans Crescent, SWI - Londra - İngiltere

AYLIK FALINIZ

GERÇEKLERİN PERDE ARKASINA BAKIN, İHTİMALLERİ GÖZ ARDI ETMEYİN.

KOÇ
(21 Mart-20 Nisan)

Karanlıkta kalmış, ışık bekler gibisiniz. Pek yakında bu sıcak ışık hayatınızı aydınlatacak ve ısıtacak. Ayın 20'sinden sonra her şey düzene girecek. İşinizde sizi gizlice tehdit edenler var. Fakat ay, dolunay olduğunda iş hayatınızda da her şey düzelecek. Bahar günlerinin etkisini hemen hissedeceksiniz. Yakınlarınızı da ihmal etmeyin, güceniyorlar.

BOĞA
(21 Nisan-20 Mayıs)

Tesirinde kaldığınız Mars enerjinizi kısıtlıyor ve size hüzün veriyorsa da güzel günler yakında. Bu tatsız duygularla yanlış ilişkilere gireceğiniz yerde teselliyi kendinizde bulun ve baharın her şeyi düzeltmesini bekleyin. Maddi durumunuz ayın ikinci yarısında düzelecek. 21'inden sonra sağlığınıza dikkat edin. Kendinizi yıpratırcasına çalışmayın.

İKİZLER
(21 Mayıs-20 Haziran)

Enerjinizin hapsedilmesi sizi mutsuz kılabilir. Her şeyden vazgeçip içinize kapanacağınız yerde hayatınızda küçük değişiklikler yapın. Örneğin küçük bir tatil gibi. Dolunay size de sakin ve güzel günler vadediyor. Üstelik kalbinizin hızlı çarpmasını sağlayacak olumlu bir macera da yolda. 18'ine dikkat. Küçük bir hediye sizi çok sevindirecek.

YENGEÇ
(21 Haziran-20 Temmuz)

Bazı şeyleri elde etmek için biraz daha gayret gerekiyor. Enerjiniz iyi kullansanız işinizde daha başarılı ve yaratıcı olabilirsiniz. İnsan ilişkilerinde de öyle. Bu ay bir seyahat planınız olabilir. Ancak ilişkilerinizi organize etmekten uzaklaşırsanız, sonra sizin başınız ağrıyabilir. Saldırgan olmayın. Kendinize hakim olmaya çalışın. Kaybeden taraf siz olabilirsiniz.

ASLAN
(21 Temmuz-20 Ağustos)

Ayın 20'sine kadar işlerinizde pek başarılı olamıyorsunuz. Buna biraz da sizin sinirli ve yanlış davranışlarınız neden olacak, ama kaybeden siz oluyorsunuz. Yanlışları kabul eder ve düzeltebilirsiniz. Ayın 29'unda yeni doğan ayla birlikte hayatınız yeniden düzene girecek. İşinizin yanı sıra eski bir sevdanın canlanması da yaşam sevinci verecek. Baharın değişken havasına çok dikkat edin.

BAŞAK
(21 Ağustos-20 Eylül)

Nihayet işleriniz istediğiniz yola girdi. Hatta birçokları da başarıyla sonuçlandı. Özellikle Eylül'ün 13 ve 20'sinde doğanların hayatında büyük değişiklikler olabilir. Gerçekler acı da olsalar su yüzüne çıkıyor. Her şeyin aydınlanmasından sonra bazı ilişkilerinizde araya mesafe koymak gerekecek. Yoğun işler azaldı artık, tatile zaman ayırabilirsiniz. Sağlığınız için bu çok önemli. Ama siz yine de tatile yalnız çıkın.

TERAZİ
(21 Eylül-20 Ekim)

Aşk hayatı ve maddi sorunlar çatışma halinde. Ayın 17 ve 21.'i günleri sizin için kritik. Dikkatli olun ve herkesten şüphelenin. İşleriniz yoğun hatta mücadele gerektiriyor, ama sonuçtan memnun kalıp, adım adım yükseldiğiniz farkedeceksiniz. Ayın 11 ve 12'sinde kendinizi gösterme fırsatını bulacaksınız. Bu kez adımınızı dikkatle atın ve herkese de güvenmeyin. Size zarar verebilir. Bütün insanlar dostunuz olamaz değil mi?

AKREP
(21 Ekim-20 Kasım)

Ayın başında his hayatınız karışacak. Sakin olun, ayın 12'sinden sonra her şey düzelecek ve uyum sağlanacak. İş hayatınızda bir atılım yapabilirsiniz. Rakibiniz kuvvetli, bunu bilin. Ayın 9'u haftası kendinizi göstereceksiniz. Yakınlarınızdan maddi yardım görebilirsiniz ama yine de harcamalarınızda dikkatli olun. Sonra pişman olduğunuz. His hayatınızı da gözönünde bulundurmalısınız. Heran bir sürpriz olabilir.

YAY
(21 Kasım-20 Aralık)

Sizin sorumluluğunuzda olmayan angaryaların altına girebilirsiniz. Bu yüzden diğer işlerinizi ihmal etmek zorunda kalabilirsiniz. Yay burcunun özelliği olan çalışkanlık ve vazife aşkı size yardımcı olacaktır. Ayın 17'sinde bir arkadaşlık aşka dönüşebilir. Bu arada biraz kendinize vakit ayırırsanız, iyi olacak. Sonra yıpranabilirsiniz. Maddi durumunuzda belirgin düzelme var.

OĞLAK
(21 Aralık-20 Ocak)

Bu ay burcunuz size mutluluk ve para vadediyor. Maaşınıza zam gelebilir, veya size geri dönen bir sevgiliyle karşılaşabilirsiniz. Ayın 17'sinde sizi üzebilecek bir kişiden uzak durun. Çok yakınınızda olan birisiyle hissi bir ilişkiye girebilirsiniz. Zaman içinde pişman olacağınız davranışlarda bulunmayın. Düşünerek hareket etmenizde fayda var.

KOVA
(21 Ocak-20 Şubat)

Bir taraftan Venüs sizi korumaya çalışırken, Mars atılımlarınızı engellemeye çalışıyor. Yakınınızda bulunan kuvvetli ve enerjik kişilerle dayanışma yapın. Sonunda başaracaksınız ve istediğiniz huzura kavuşacaksınız. Ayın 17 ve 18'inde iş hayatınızda herkese güvenmeyin. Bahar ayları size tatlı bir gevşeklik getirecek. Aşk hayatınızda tatlı bir sürpriz var.

BALIK
(21 Şubat-20 Mart)

İş hayatınızda başarılısınız, fakat ödülün gecikmesi sizi huzursuz ediyor. Yaşam tarzınızı değiştirme olanağınız var. Ayın 28 ve 29'unda tatlı sürprizlerle karşılaşabilirsiniz. Sağlınızı ihmal ediyorsunuz. Ayın 12'sinde üşümemeğe dikkat edin. Bir diş de sorun yaratabilir. Bir partide karşılaşacağınız kimseyle ilgileneceksiniz. Küçük bir tatil yaşamınızı renklendirebilir.

"şimdi, dokunmak tutkudur„

YÜNSA
KUMAŞ

YÜNSA BİR HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş. KURULUŞUDUR

L'ORÉAL
PARIS

L'ORÉAL'den...
yıpranmış ve kuru saçlar için
yepyeni bir çözüm:

ELSÈVE PROTEIN

Güneş, hava kirliliği, fönle kurutma ve saç üzerinde yapılan çeşitli işlemler, zamanla saçınızın doğal yapısını bozarak kuru ve sağlıksız bir görünüm almasına neden olur.

ELSÈVE PROTEIN'in Şampuanı, Saç Kremi ve tedavi edici özelliğiyle saçınıza etkili bir bakım sağlayan Saç Bakım Kremi saçınızı güçlendirir. Doğal parlaklığını ve canlılığını yeniden kazandırır.

ELSÈVE PROTEIN saç bakım serisi ile, şimdi saçlarınız sağlıklı, ipek yumuşaklığında ve alabildiğine özgür.

Solda, çeşitli dış etkenlerle kurumuş, kırılmış, yıpranmış bir saç telini, sağda ise ELSÈVE PROTEIN ile bakımı sağlanarak doğal yapısına kavuşmuş sağlıklı saç telini görüyorsunuz.
ELSÈVE PROTEIN, içerdiği protein türevleri ile yıpranmış saçların bakımını sağlar, saç yüzeyini güçlendirir.

L'ORÉAL
DE PARIS